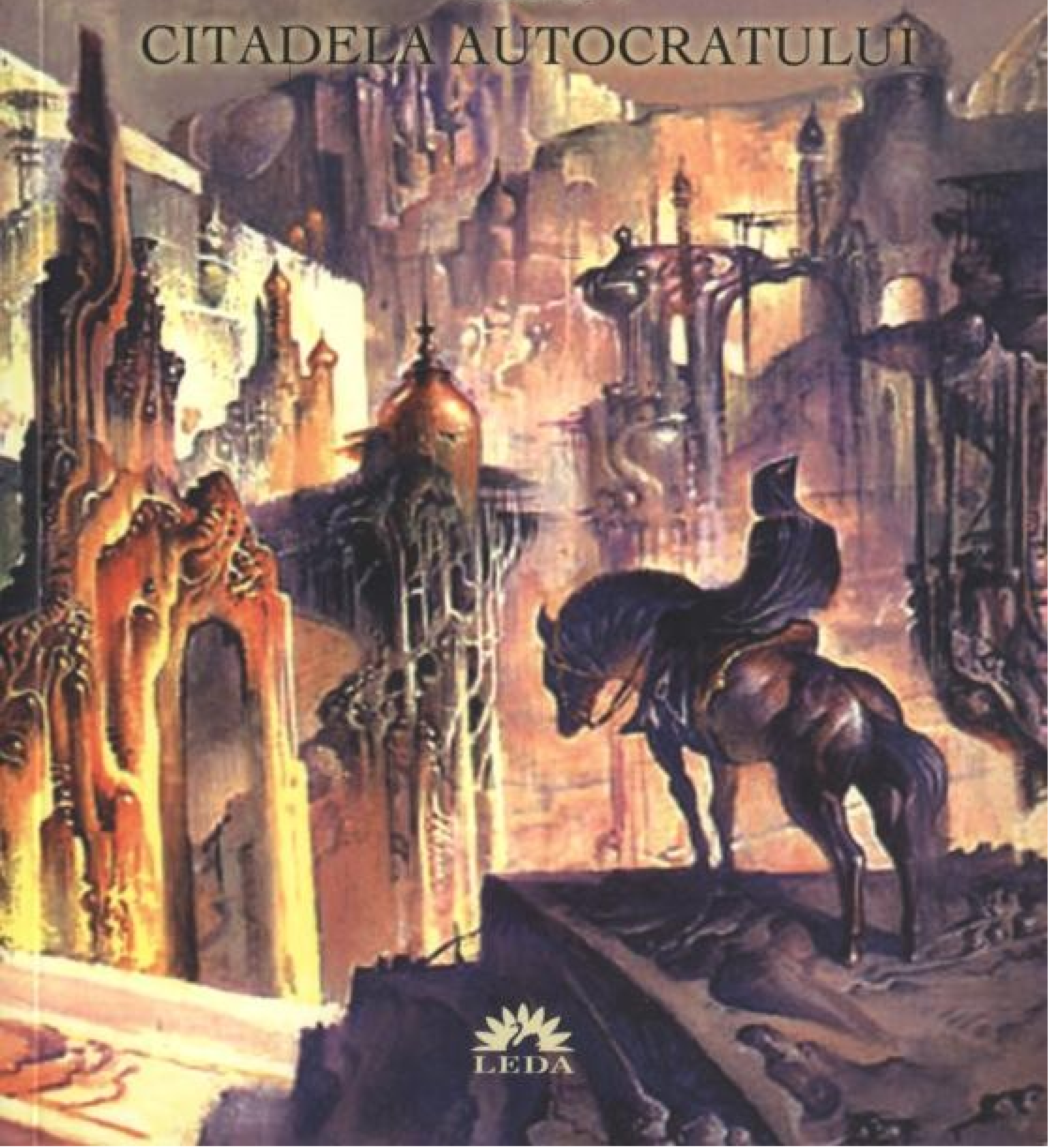
GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

Volumul 4

CITADELA AUTOCRATULUI

LEDA

CARTEA SOAREFLUI NOU

GENE WOLFE s-a născut în 1931 la New York şi a crescut în Houston, Texas. După doi ani şi jumătate petrecuţi la Universitatea Texas A&M, a renunţat la studii şi a fost recrutat în armată. A servit în Războiul din Coreea, pentru serviciile sale primind decoraţia Combat Infantry Badge. A urmat apoi cursurile Universităţii din Houston, absolvind Facultatea de Mecanică. Din 1984 s-a consacrat exclusiv scrisului.

S-a afirmat ca scriitor de science-fiction odată cu publicarea în 1972 a romanului *The Fifth Head of Cerberus*, iar în 1973 a primit Nebula Award pentru cea mai bună nuvelă (*The Death of Doctor Island*). În 1977 i s-a decernat Chicago Foundation for Literature Award, urmat de Rhysling Award pentru poezie science-fiction.

Tetralogia *Cartea Soarelui Nou* şi-a câştigat rapid titlul de operă clasică în domeniu şi i-a adus autorului şase premii prestigioase: World Fantasy Award, British SF Association Award, Nebula Award, Locus Award, John W. Campbell Memorial Award, Prix Apollo.

Multiplu laureat pentru scrierile sale (romane, culegeri de povestiri, poezii), Gene Wolfe mai este autorul tetralogiei *Cartea Soarelui Lung*, care, împreună cu *Cartea Soarelui Nou* şi trilogia *The Book of the Short Sun* (*Cartea Soarelui Scurt*), formează aşa-numitul „Ciclu solar”.

„Cartea Soarelui Nou *conţine elemente din alegoria spenseriană*, *satira swiftiană*, *conştiinţa socială dickensiană şi mitologia wagneriană*. *Wolfe creează o ordine socială cu adevărat nepământeană*, *pe care cititorul ajunge s-o cunoască dinăuntrul ei*... *iar odată pătruns în această lume*, *nu mai are cum să se oprească din drum*.”

The New York Times Book Review

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

CITADELA AUTOCRATULUI

VOLUMUL IV

I
Soldatul mort

N-am văzut niciodată un război, nici n-am vorbit vreodată îndelung cu cineva care să fi văzut vreunul, dar eram tânăr şi ştiam câte ceva despre violenţă, încât îmi ziceam că războiul nu va fi altceva decât o nouă experienţă pentru mine, aşa cum şi alte lucruri – bunăoară, poziţia de autoritate în Thrax, ori evadarea din Casa Absolută – fuseseră experienţe noi.

Războiul nu e o experienţă nouă; e o lume nouă. Cei care sălăşluiesc în ea se deosebesc de fiinţele omeneşti mai mult decât se deosebesc Famulimus şi prietenii ei. Legile lumii acesteia sunt noi, până şi geografia ei e nouă, pentru că e o geografie în care dealuri şi văioage oarecare capătă aceeaşi importanţă ca oraşele. Aşa cum Urth, atât de familiar nouă, cuprinde monstruozităţi precum Erebus, Abaia şi Arioch, la fel lumea războiului este străbătută de monştri numiţi bătălii, ale căror celule sunt indivizii, dar care au o viaţă şi o inteligenţă ale lor proprii, şi de care te apropii printr-un cortegiu tot mai dens de semne prevestitoare.

Într-o noapte, m-am trezit cu mult înaintea zorilor. Totul părea nemişcat, dar mă temeam că vreun vrăjmaş se afla în apropiere iar mintea mea tresărise simţindu-i ameninţarea. M-am ridicat şi m-am uitat în jur. Dealurile erau înghiţite de întuneric. Eu mă aflam într-o adâncitură de iarbă lungă pe care o călcasem în picioare să-mi pregătesc culcuşul. Greierii cântau.

Ceva mi-a atras privirea departe spre miazănoapte: o scăpărare de violet, mi-am zis, chiar la orizont. M-am uitat îndelung la punctul de unde părea să fi ţâşnit. Tocmai când mă convinsesem că ceea ce crezusem a vedea nu era decât o nălucire, poate un efect întârziat al drogului ce mi se dăduse în casa hatmanului, o flamă fucsină a izbucnit ceva mai la stânga faţă de punctul la care priveam eu.

Am stat aşa mai bine de-un rond, răsplătit din când în când

cu misterele astea luminoase. Într-un târziu, după ce m-am încredinţat că erau undeva foarte departe şi nu se apropiau, şi nici nu păreau să se îndesească, petrecându-se cam o dată la cinci sute de bătăi ale inimii, m-am întins la loc. Şi pentru că eram cum nu se poate mai treaz, mi-am dat seama că pământul se cutremură, foarte uşor, sub mine.

Când m-am trezit din nou dimineaţa, tremurul încetase. În timp ce mergeam, am privit atent orizontul, dar n-am văzut nimic neliniştitor.

Nu mai mâncasem de două zile, foamea îmi trecuse, dar îmi dădeam seama că puterile nu-mi erau cele obişnuite. De două ori în acea zi am ajuns la nişte căscioare pe jumătate ruinate, şi în fiecare am intrat să caut ceva de mâncare. Dacă rămăsese ceva, fusese de mult luat; până şi şobolanii dispăruseră. A doua casă avea o fântână, dar o mortăciune fusese azvârlită în ea cine ştie când, şi oricum nu aveam cum să ajung la apa aia puturoasă. Mi-am văzut de drum, dorindu-mi să găsesc ceva de băut, dar şi un toiag ceva mai bun decât vreascurile putrezite în care mă sprijineam. Pe vremea când mă folosisem de *Terminus Est* ca de un toiag, în munţi, descoperisem că mergeam mult mai uşor.

Pe la prânz, am dat de o potecă şi am urmat-o. Nu după mult, am auzit zgomot de copite. M-am ascuns într-un loc de unde vedeam poteca; o clipă mai târziu, un călăreţ s-a ivit pe culmea dealului din apropiere şi apoi a trecut ca fulgerul pe lângă mine. Din cât am apucat să văd, purta o armură oarecum asemănătoare cu aceea a comandanţilor trupelor de dimarhi ai lui Abdiesus, dar capa lui bătută de vânt era verde, nu roşie, iar coiful părea să aibă un vizor ca un cozoroc de chipiu. Oricine ar fi fost, călărea magnific: gura destrierului era plină de spumă, iar crupele-i asudate, dar gonea ca şi când semnalul de începere a cursei abia fusese dat cu o clipă în urmă.

Dacă-l întâlnisem pe călăreţul ăsta pe potecă, or mai fi fost şi alţii. Nu s-a mai ivit însă nici unul. O vreme lungă am mers în linişte, auzind chemarea păsărilor şi văzând multe urme de sălbăticiuni. Apoi (spre neţărmurita mea încântare), poteca a traversat un pârâiaş. Am mers în susul lui vreo doisprezece

paşi, până la o adâncitură în albie, unde apa, mai liniştită, curgea peste un pat de pietriş alb. Nişte boişteni s-au ferit din calea cizmelor mele – semn de apă bună care unde pui că încă păstra răceala piscurilor muntoase şi o dulceaţă pe care numai amintirea zăpezii i-o putea da. Am băut şi-am băut, şi-am tot băut, până n-am mai putut, apoi m-am dezbrăcat şi m-am scăldat, cu toate că apa era ca gheaţa. După ce-am isprăvit cu îmbăiatul şi m-am îmbrăcat, m-am întors la locul unde poteca traversa albia şi am văzut două urme de labe pe malul celălalt, foarte aproape una de alta, însemnând că acolo se ghemuise animalul ca să se adape. Se suprapuneau pe urmele lăsate de copitele armăsarului de mai înainte, şi fiecare era mare cât o farfurie, dar perniţele moi ale degetelor nu arătau că s-ar fi continuat cu gheare. Bătrânul Midan, care fusese vânătorul unchiului meu pe vremea când eram copiliţa Thecla, îmi spusese că smilodonii beau numai după ce s-au ghiftuit, iar ghiftuiţi şi îndestulaţi cu apă nu mai sunt primejdioşi, decât dacă sunt atacaţi. Mi-am văzut de drum.

Poteca şerpuia printr-o vale împădurită, apoi urca într-o şa dintre dealuri. Când aproape am ajuns în vârful şeii, am observat un copac al cărui trunchi avea două palme în diametru şi fusese rupt în două (aşa părea) cam la înălţimea ochilor mei. Capetele celor două bucăţi de trunchi – al celei încă în picioare şi al celei căzute – erau numai aşchii, nicidecum netede ca atunci când le tai cu toporul. Am mers eu mai departe, cale de vreo două-trei leghe, şi am văzut câteva zeci de asemenea copaci frânţi. Judecând după crengile despuiate de frunze şi, uneori, după lipsa scoarţei pe trunchiurile căzute, ca şi după mlădiţele răsărite din cioturile rămase în picioare, prăpădul se petrecuse cel puţin cu un an în urmă, dacă nu şi mai demult.

În sfârşit, poteca a ajuns la un drum adevărat, ca acelea despre care auzisem vorbindu-se de atâtea ori, numai că până acum n-apucasem să merg decât pe drumuri ca vai de lume. Acesta semăna în mare măsură cu vechiul drum blocat de ulani atunci când, părăsind Nessus, fusesem despărţit de Doctorul Talos, Baldanders, Jolenta şi Dorcas, dar nu mă aşteptam să văd atârnând deasupra lui un asemenea nor de colb. Nici un fir de iarbă nu creştea pe el, cu toate că era mai

lat decât cele mai multe străzi din oraşe.

N-aveam de ales decât să-l urmez; de-o parte şi de alta a drumului copacii creşteau deşi, iar între ei şi mai des era hăţişul. La început, am fost stăpânit de teamă, amintindu-mi de lăncile aprinse ale ulanilor; dar îmi venea să cred că aici nu se mai ţinea seamă de legea ce interzicea folosirea drumurilor, altfel nu ar fi arătat atât de umblat; şi când, la scurtă vreme, am auzit voci şi zgomot de nenumărate picioare care mărşăluiau pe el, n-am făcut decât un pas ori doi până între copaci şi de acolo am privit cum trecea coloana.

Întâi s-a ivit un ofiţer, călărind pe un minunat cal negru ai cărui dinţi fuseseră lăsaţi să crească lungi şi erau bătuţi cu turcoaze pentru a se potrivi cu harnaşamentul şi cu plăselele de la estocul călăreţului. Pedeştrii care-l urmau pe ofiţer erau antepilani din infanteria grea, laţi în umeri, cu talie ca trasă prin inel, chipuri inexpresive, arse de soare. Duceau cu ei korseke cu trei vârfuri, demilune şi voulge cu capete grele. Acest amestec de armament şi anumite nepotriviri între însemnele şi echipamentul pe care le purtau m-au făcut să cred că mora lor era compusă din rămăşiţe ale unor formaţii anterioare. Dacă aşa stătea treaba, luptele la care fuseseră martori îi lăsaseră indiferenţi. Înaintau cu pas energic, vreo patru mii dacă nu şi mai bine, fără urmă de tulburare, reţinere sau sfârşeală, nepăsători la ţinuta lor, dar nu neîngrijiţi, şi păreau să ţină pasul fără efort, ca nişte maşinării.

Urmau care trase de trilofodoni care gemeau şi trâmbiţau. M-am tras mai aproape de drum la apropierea lor, pentru că poverile pe care le duceau, cel puţin o parte dintre ele, erau fără doar şi poate hrană; dar printre care mergeau oameni călare, iar unul dintre aceştia a strigat la mine, întrebându-mă de ce unitate ţin, apoi ordonându-mi să mă apropii. Eu însă am fugit, şi cu toate că eram aproape sigur că nu putea să călărească printre copaci şi nu şi-ar fi abandonat destrierul ca să mă urmărească pe jos, am fugit până n-am mai putut respira.

Când m-am oprit în sfârşit, ajunsesem într-un crâng tăcut, unde lumina verzuie a soarelui se furişa printre frunzele copacilor înalţi şi subţiri. Pământul era acoperit de un muşchi atât de des, încât aveam impresia că păşesc pe covorul gros

al tainicei galerii de tablouri unde-l întâlnisem pe stăpânul Casei Absolute. O vreme, am stat sprijinit cu spatele de un trunchi din acelea subţiri, ascultând. Nu se auzea nici un sunet, în afară de răsuflarea mea gâfâită şi de urletul de brizant al sângelui în urechile mele.

Încet-încet, mi-am dat seama de un al treilea sunet: bâzâitul slab al unei muşte. Mi-am şters sudoarea ce-mi curgea pe faţă cu marginea mantiei de torţionar, care, din păcate, ajunsese numai fâşii, se decolorase; şi dintr-odată mi-am amintit că era aceeaşi pe care Maestrul Gurloes mi-o pusese pe umeri când devenisem calfă şi aproape sigur aveam să mor în ea. Ca roua de rece simţeam sudoarea care o umezise, iar văzduhul era greu de mirosul de pământ jilav.

Bâzâitul muştei a încetat, ca să înceapă din nou, parcă mai sâcâitor, sau doar mi se părea mie astfel pentru că îmi recăpătasem suflul. Distrat, am căutat-o din priviri şi am zărit-o repezindu-se printr-o săgeată de soare, la câţiva paşi distanţă, apoi aşezându-se pe ceva mare ce ieşea dindărătul unuia dintre copacii înghesuiţi unii în alţii.

O cizmă.

N-aveam nici o armă la mine. De regulă, n-aş fi avut de ce mă teme să înfrunt un singur om cu mâinile goale, mai ales într-un asemenea loc unde mi-ar fi fost cu neputinţă să mânuiesc o spadă; dar ştiam că puterile îmi slăbiseră mult, şi iată că descopeream că flămânzirea distruge şi curajul într-o oarecare măsură – sau poate doar mistuie o parte din el, lăsând mai puţin pentru alte nevoi.

Cum-necum, am păşit precaut, dând uşor ocol şi fără nici un zgomot, până când l-am văzut. Zăcea răstignit, cu un picior îndoit sub el, celălalt întins. Un iatagan căzuse lângă mâna lui dreaptă, cureaua lui de piele îi rămăsese prinsă de încheietură. Coiful simplu de oţel îi căzuse de pe cap şi se rostogolise mai încolo. Musca s-a târât pe cizmă, până a ajuns la carnea dezvelită, chiar sub genunchi, apoi şi-a luat zborul, cu un sunet ca de ferăstrău minuscul.

Ştiam, bineînţeles, că omul era mort, şi chiar dacă m-am simţit uşurat, a năvălit din nou peste mine senzaţia de izolare, cu toate că nu-mi dădusem seama că mă părăsise. Apucând mortul de-un umăr, l-am întors. Trupul încă nu i se umflase,

dar miasma morţii era deja acolo, chiar dacă abia simţită. Chipul i se înmuiase, ca o mască de ceară pusă în dreptul unui foc; nu aveam cum să-i mai desluşesc expresia când murise. Un bărbat tânăr şi blond, asta fusese – cu un chip frumos, pătrăţos. M-am uitat să văd dacă-i rănit, n-am găsit nici o rană.

Curelele raniţei erau atât de strânse, încât n-am putut să i-o scot şi nici să lărgesc legăturile. În cele din urmă, am scos pumnalul ce-l avea la brâu şi le-am tăiat, apoi l-am înfipt într-un copac. O pătură, o bucată de hârtie, o tigaie înnegrită de foc, având un mâner cu balama, două perechi de şosete aspre (bine-venite) şi, mai grozav decât orice, o ceapă, o jumătate de pâine neagră învelită într-o cârpă curată, cinci felii de carne uscată, precum şi o bucată de brânză înfăşurată în altă cârpă.

Am mâncat mai întâi pâinea şi brânza, forţându-mă, atunci când am văzut că nu pot să mănânc încet, să mă ridic după fiecare a treia îmbucătură şi să mă preumblu în sus şi-n jos. Pâinea îmi venea în ajutor, pentru că eram nevoit s-o mestec îndelung; avea întocmai acelaşi gust ca pâinea tare pe care o dădeam noi pe vremuri clienţilor din Turnul Matachin şi pe care o furasem o dată sau de două ori, mai degrabă din răutate decât de foame. Brânza era tare, cu miros puternic şi sărată la gust, dar foarte bună; nu credeam să fi mâncat o asemenea brânză înainte, cu siguranţă n-am mai mâncat de atunci. Parcă mâncam viaţa însăşi. M-a însetat şi astfel am descoperit cum poate ceapa să potolească setea, aţâţând glandele salivare.

Când în sfârşit am ajuns la carne, sărată şi ea peste poate, eram îndeajuns de sătul ca să stau în cumpănă dacă s-o păstrez ori nu pentru noaptea ce urma, hotărând până la urmă să mănânc o bucată şi să le păstrez pe celelalte patru.

Văzduhul fusese liniştit încă din zori, acum însă o adiere uşoară începea să-l tulbure, răcorindu-mi obrajii, trezind din somn frunzele; a şterpelit şi hârtia pe care o scosesem din raniţa soldatului mort şi a trimis-o foşnind peste muşchi, până la un trunchi de care a lipit-o. Încă mestecând şi înghiţind, m-am dus după ea şi am luat-o. Era o scrisoare – una pe care soldatul nu apucase s-o trimită, mi-am zis, ori nici măcar s-o

încheie. Scrisul îi era înclinat şi ascuţit, mai mic decât mi-aş fi imaginat, dacă nu cumva micimea asta venea din faptul că dorise să înghesuie cât mai multe cuvinte pe bucata aia mică de hârtie, singura, din câte-mi dădeam seama, pe care o mai avusese.

Ah, iubita mea, ne aflăm la o sută de leghe spre miazănoapte de locul de unde ţi-am scris ultima oară, şi aici am ajuns după marşuri istovitoare. Avem ce mânca, ziua e cald, noaptea e uneori frig. Makar, despre care ţi-am povestit, s-a îmbolnăvit şi i s-a permis să rămână în urmă. Şi-atunci mulţi alţii s-au dat bolnavi, drept care au fost puşi să mărşăluiască în faţa noastră, neînarmaţi şi ducând de două ori mai multe raniţe, şi sub pază straşnică. În tot acest timp, n-am văzut nici urmă de ascieni, iar centurionul ne-a spus că încă se află la câteva zile bune de marş. Sediţioniştii au ucis santinelele trei nopţi la rând, până când am pus trei oameni la fiecare post şi patrule în afara perimetrului nostru. Am fost trimis la patrulare cu una dintre ele, în prima noapte, şi am fost teribil de neliniştit, m-am temut că unul dintre camarazi o să mă înjunghie în întuneric. Mi-am petrecut noaptea împiedicându-mă de rădăcini şi ascultându-i cum cântau la foc –

„*Pe ţărâna sângerie*
Mâine noapte-o să dormim.
Haideţi, *cupa prieteniei*
Mai cu sete s-o golim.
Prietene, *de-o fi să cadă*
Glonţul, *să te lase viu*,
Şi când ai noroc la pradă,
Tot alăturea să-fi fiu.
Beţi din cupă rând pe rând,
Căci mâine vom fi pământ."[1]

Dar n-am văzut pe nimeni. Sediţioniştii îşi spun vodalari, după conducătorul lor, cică-s luptători aleşi pe

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

sprânceană. Şi bine plătiţi, îi sprijină ascienii...

II
Soldatul viu

Am pus deoparte scrisoarea citită pe jumătate şi l-am privit pe omul care o scrisese. Glonţul morţii nu-l ocolise; acum se uita ţintă la soare, cu ochi albaştri lipsiţi de sclipire, unul pe jumătate închis, celălalt larg deschis.

Ar fi trebuit să-mi amintesc de Gheară cu mult înaintea acelei clipe, dar nu o făcusem. Sau poate că îmi înfrânasem gândul din pricina nerăbdării de a fura proviziile din raniţa mortului, fără să mă întreb dacă nu cumva îl puteam crede în stare să împartă hrana cu salvatorul care îl readusese la viaţă. Acum, la pomenirea numelui lui Vodalus şi a adepţilor lui (eram aproape sigur că, dacă îi găseam, aveau să mă ajute), mi-am amintit pe loc de ea şi am scos-o. Părea să scânteieze în lumina soarelui de vară, mai strălucitoare decât o văzusem vreodată fără sipetul ei de safir. L-am atins pe soldat cu ea, apoi, împins de nici eu nu ştiu ce impuls, i-am pus-o în gură.

Cum nici asta n-a avut efect, am apucat-o între degetul mare şi arătător şi i-am împins vârful ascuţit în pielea moale a frunţii. Mortul nu s-a clintit, n-a respirat, dar un strop de sânge, proaspăt, lipicios ca al unui om viu, a ţâşnit şi mi-a mânjit degetele.

Mi-am retras mâna, mi-am şters-o cu nişte frunze şi m-aş fi întors la scrisoarea lui dacă n-aş fi auzit, sau aşa mi s-a năzărit, pocnetul unui vreasc rupt, undeva nu foarte departe. O clipă, n-am ştiut dacă să mă ascund, să fug, să mă lupt; de ascuns, nu prea aveam unde, de fugit mă săturasem. Aşa că am apucat iataganul mortului, m-am învelit în mantie şi am rămas în aşteptare.

N-a apărut nimeni – mă rog, n-am zărit eu nimic. Vântul a suspinat încetişor printre vârfurile copacilor. Musca dispăruse parcă şi ea. N-oi fi auzit altceva decât călcătura unei căprioare care sălta printre umbre. Călătorisem atâta amar de

drum fără armă de vânătoare, încât aproape că uitasem că aş putea vâna. Acum m-am uitat atent la iatagan şi m-am pomenit că regret că nu e arc.

Ceva s-a mişcat în spatele meu şi m-am răsucit să mă uit.

Era soldatul. Îl cuprinsese un fel de tremur – dacă nu i-aş fi văzut leşul, aş fi zis că acum îşi dă duhul. Mâinile îi tremurau şi din gâtlej îi ieşea un hârâit. M-am aplecat şi i-am atins chipul; era la fel de rece ca înainte, iar mie mi-a venit deodată să aprind un foc.

Nu găsisem nimic de aprins focul în raniţa lui, dar ştiam că orice soldat trebuie să aibă asupra sa asemenea ustensile. L-am scotocit în buzunare şi am dat peste câţiva aeşi, un cadran din cele care se ţin spânzurate şi arată timpul zilei, o cremene şi un amnar. Vreascuri se găseau din belşug la rădăcina copacilor – pericolul era să nu ia toate foc. Am curăţat cu mâinile o palmă de loc, la mijloc am făcut o grămăjoară de găteje, le-am aprins, apoi am mai strâns câteva ramuri putrede, le-am frânt şi le-am pus pe foc.

Lumina îi era mai vie decât mă aşteptasem – ziua era pe sfârşite, în curând avea să se lase întunericul. M-am uitat la mort. Mâinile nu-i mai tremurau; trupul i se liniştise. Carnea chipului parcă se încălzise întrucâtva. Ceea ce, fără îndoială, i se trăgea de la dogoarea focului. Pata de sânge de pe fruntea lui aproape se uscase, dar mi s-a năzărit că prinde ultima rază a soarelui muribund, lucind ca o gemă sângerie, ca un rubin scăpat de-un porumbel care-l furase dintr-o comoară. Fumul de la focul meu, doar un fuior plăpând, mirosea a tămâie – aşa-l simţeam eu – şi, asemenea fumului de tămâie, se înălţa drept spre întunericul tot mai adânc, amintindu-mi parcă de ceva, dar n-aş fi putut spune de ce anume. Am scuturat din cap şi m-am apucat să adun alte vreascuri, rupându-le şi punându-le morman, până ce am socotit că am strâns cât să-mi ajungă întreaga noapte.

Serile nu erau chiar atât de reci aici, în Orithyia, cum fuseseră în munţi sau chiar în preajma Lacului Diuturna, încât, deşi mi-am amintit de pătura pe care o găsisem în raniţa mortului, n-am simţit nevoia s-o folosesc. Treaba pe care o făcusem mă încălzise, hrana mă înviorase şi o vreme am umblat de colo-colo, în vreme ce se întuneca, rotind iataganul

când asemenea gesturi războinice răspundeau gândurilor mele, dar având grijă ca focul să fie mereu între mine şi mort.

Amintirile îmi apar întotdeauna cu intensitate, aproape ca nişte halucinaţii, am mai spus asta în cronica de faţă. În acea noapte am simţit că mai am puţin şi mă pierd de tot în ele, făcând din viaţa mea o buclă în loc de o linie; şi pentru prima oară nu m-am împotrivit acestei tentaţii, ci m-am desfătat cu ea. Tot ce v-am înşiruit până acum şi încă multe altele m-au năpădit ca un roi. Am văzut chipul lui Eata şi mâna lui pistruiată, de atunci de când încercase să se strecoare printre barele porţii spre necropolă, şi furtuna la care m-am uitat proţăpit pe turnurile Citadelei, zvârcolindu-se şi plesnind cu trăsnetele ei; i-am simţit ploaia, mai rece şi mai înviorătoare decât băutura de dimineaţă din refectoriu, am simţit-o curgându-mi pe faţă. Vocea lui Dorcas îmi şoptea în ureche: „Sezând la fereastră... tăvi şi un crucifix. Ce-ai să faci, o să invoci Eriniile să mă distrugă?”

Da. Da, chiar aşa, aş fi făcut-o de-aş fi putut. Dacă aş fi fost Hethor, le-aş fi tras afară dintr-un loc al groazei de dincolo de lume, păsări cu capete de hârci şi limbi de vipere. La porunca mea, cu aripile lor mari ar fi secerat pădurile ca pe spice, ar fi făcut oraşele una cu pământul... şi totuşi, dacă mi-ar fi stat în puteri, aş fi apărut în ultima clipă, s-o salvez – şi nu m-aş îndepărta nepăsător mai apoi, aşa cum ne dorim cu toţii când, copii fiind, ne imaginăm că îi salvăm şi-i umilim pe cei dragi care ni s-au părut că ne-au tratat cu dispreţ. Ci aş lua-o în braţe.

Atunci, pentru prima oară, cred, mi-am dat seama cât de îngrozitor trebuie să fi fost pentru ea, care abia dacă ieşise din copilărie când se abătuse moartea asupra ei şi fusese moartă atâta vreme, să fie readusă la viaţă.

Şi gândindu-mă la asta, mi-am amintit de soldatul mort a cărui hrană o mâncasem eu şi a cărui armă o ţineam în mână, aşa că m-am oprit şi am ascultat să aud dacă respiră sau se mişcă. Dar eram atât de pierdut în lumea amintirilor, că mi se părea că pământul moale al pădurii, de sub picioarele mele, venea din mormântul pe care Hildegrin Viezurele îl deschisese la porunca lui Vodalus, şi şopotul frunzelor era freamătul chiparoşilor din necropola noastră, şi foşnetul trandafirilor

purpurii, încât am ascultat şi-am tot ascultat în van să aud răsuflarea moartei pe care Vodalus o scosese legată cu o frânghie pe la subsuori, învelită în giulgiul ei alb.

Într-un târziu, croncănitul caprimulgului m-a dezmeticit. Mi s-a părut că văd faţa albă a soldatului întoarsă spre mine, astfel că am dat ocol focului, am căutat pătura şi, când am găsit-o, am învelit leşul în ea.

Dorcas făcea parte, înţelegeam acum, din acel mare grup de femei (căruia poate că îi aparţin toate femeile) care ne trădează – şi din acel grup anume care ne trădează nu pentru un rival de-acum, ci pentru propriile trecuturi. Aşa cum Morwenna, pe care o executasem în Saltus, şi-o fi otrăvit bărbatul şi copilul din pricină că-şi amintise de vremea când fusese liberă şi poate virgină, Dorcas mă părăsise pentru că nu existasem (şi asta din vina mea, cum probabil socotea ea fără să-şi dea seama) în vremea aceea de dinainte ca destinul să se abată asupra ei.

(Şi pentru mine aceea e vremea de aur. Cred că preţuiesc atât de mult amintirea băiatului aceluia necopt şi bun, care-mi aducea cărţi şi flori în celulă, mai ales pentru că ştiam că el era ultima iubire înainte de sfârşit, sfârşitul care nu a fost – am aflat asta în închisoare – clipa în care tapiseria a fost aruncată peste mine, să-mi înăbuşe strigătul, şi nici sosirea în Vechea Citadelă din Nessus, nici trântirea uşii de la celulă în urma mea şi nici măcar momentul când, scăldată într-o lumină ce nu străluceşte niciodată pe Urth, am simţit cum mi se răzvrăteşte trupul împotriva mea însămi – ci clipa în care mi-am trecut peste gât lama unsuroasă a cuţitului de tranşat, adus de el, un cuţit cu tăiş rece şi ascuţit, slavă cerului. Poate că toţi ajungem într-o clipă ca aceasta şi e vrerea Caitanyei ca fiecare să se blesteme pentru ceea ce-a făcut. Şi totuşi, suntem chiar atât de detestate? Oare ne poate detesta cineva? Nu atâta vreme cât îmi mai amintesc de sărutările lui pe sânii mei, dăruite nu pentru a adulmeca parfumul cărnii mele – aşa cum fuseseră ale lui Aphrosidius şi ale tânărului aceluia, nepotul chiliarhului Companionilor –, ci ca şi când era cu adevărat flămând după carnea mea. Eram urmăriţi? Acum el a mâncat din mine. Trezită de amintire, îmi ridic mâna şi-mi

trec degetele prin părul lui.)

Am dormit până târziu, învelit în mantia mea. Natura îi răsplăteşte pe cei care trec prin greutăţi, făcând ca acele greutăţi mai mici, de care s-ar plânge oamenii ce duc vieţi uşoare, să pară aproape un confort. Înainte să mă scol de tot, m-am trezit de câteva ori şi m-am bucurat zicându-mi că petrecusem o noapte cum nu se poate mai bună, în comparaţie cu acelea îndurate în munţi.

Într-un târziu, lumina soarelui şi cântecul păsărilor m-au dezmeticit de-a binelea. De cealaltă parte a focului stins, soldatul s-a mişcat şi mi s-a părut chiar că murmură ceva. Am sărit în picioare. Aruncase pătura la o parte şi zăcea cu faţa spre cer. O faţă palidă, cu obrajii supţi; sub ochi avea umbre întunecate, şi cute adânci de-o parte şi de alta a gurii; dar era o faţă vie. Ochii îi erau închişi de-adevăratelea şi respiraţia îi suspina în nări.

Preţ de o clipă, mi-a venit să fug înainte să se trezească. Iataganul lui era tot la mine – m-am apropiat să-l pun la loc, dar imediat mi-am luat seama, de teamă să nu mă atace cu el. Pumnalul rămăsese înfipt în trunchi, făcându-mă să mă gândesc la pumnalul cu lama curbă al Agiei, înfipt în oblonul casei lui Casdoe. Pe cel de acum l-am vârât înapoi în teaca de la brâul soldatului, mai mult de ruşine la gândul că eu, înarmat cu o sabie, m-aş teme de-un om înarmat cu un cuţit.

Pleoapele lui au tremurat şi eu m-am tras îndărăt, amintindu-mi cum se speriase Dorcas odată când se trezise şi mă văzuse aplecat asupra ei. Ca să nu apar ca o siluetă întunecată, mi-am dat mantia la spate, pentru a mi se vedea pieptul şi braţele goale, bronzate de sorii atâtor zile. Auzeam suspinul răsuflării lui; şi când respiraţia s-a schimbat din cea a somnului în aceea a trezirii, mi s-a părut ceva aproape la fel de miraculos precum trecerea de la moarte la viaţă.

Cu ochi goi, ca de copil, s-a ridicat în capul oaselor şi s-a uitat în jur. Buzele i s-au mişcat, dar n-au ieşit printre ele decât sunete fără înţeles. I-am vorbit, încercând să-mi fac vocea cât mai prietenoasă. M-a ascultat, dar nu dădea semn că mă înţelege, ceea ce mi-a adus aminte de buimăceala ulanului pe care-l înviasem pe drumul spre Casa Absolută.

Mi-aş fi dorit să am apă la mine, să-i dau să bea, dar n-aveam nici un strop. Am scos o bucată din carnea sărată pe care-o luasem din raniţa lui, am rupt-o în două şi i-am dat lui o jumătate.

A muşcat şi a mestecat, părând să se învioreze cât de cât.

— Ridică-te, i-am zis. Trebuie să găsim ceva de băut.

Mi-a luat mâna şi m-a lăsat să-l trag în picioare, dar nu se putea ţine singur. Ochii, atât de liniştiţi la început, au căpătat deodată o căutătură neliniştită, pe măsură ce se dumireau de ce-i în jur. Ca şi când, mi-am zis eu, se temea că trunchiurile copacilor s-ar putea năpusti asupra noastră, ca o grămadă de lei; cu toate acestea nu şi-a scos pumnalul şi nici nu mi-a cerut să-i dau iataganul înapoi.

Abia de-am făcut trei-patru paşi, că s-a împiedicat, mai-mai să cadă. L-am lăsat să se sprijine de braţul meu şi împreună ne-am îndreptat prin pădure spre drum.

III
Prin colb

Nu ştiam încotro s-o apucăm, spre miazănoapte sau spre miazăzi. Undeva la miazănoapte se afla armia ascienilor şi, dacă ne apropiam prea mult de liniile lor, riscam să fim prinşi în vreo manevră neaşteptată. Dar dacă am fi mers spre miazăzi, se împuţina şansa să găsim pe cineva care să ne ajute, în schimb sporea cea de a fi arestaţi ca dezertori. În cele din urmă, am luat-o spre miazănoapte; fără îndoială că hotărârea mi-a fost dictată mai degrabă de obişnuinţă şi nici acum nu sunt sigur dacă ce-am făcut a fost bine sau rău.

Roua se uscase pe drum, iar suprafaţa lui colbuită nu vădea urme că ar fi mers cineva pe el. De-o parte şi de alta, preţ de câţiva paşi în adâncime, vegetaţia era de-un cenuşiu uniform. Curând am ieşit din pădure. Drumul şerpuia la vale pe clina unui deal, trecea peste un pod ce se boltea deasupra unui râu mic, în fundul unei văi stâncoase.

Am părăsit drumul şi am coborât până la apă, să bem şi să ne spălăm pe faţă. Nu mă mai bărbierisem de când lăsasem în urmă Lacul Diuturna şi, cu toate că nu văzusem nici o brişcă atunci când scosesem cremenea şi amnarul din buzunarul soldatului, l-am întrebat dacă nu cumva are una.

Pomenesc aici acest amănunt neînsemnat pentru că a fost primul lucru pe care i l-am spus şi pe care părea să-l înţeleagă. A dat din cap, apoi, vârând mâna sub cămaşa lungă de zale, a scos un tăiş din cele mici, folosite de oamenii de la ţară, brişti meşteşugite de fierari din jumătăţi de potcoave vechi. L-am ascuţit de bucata de cute pe care încă o mai duceam cu mine şi l-am şlefuit de tureatca cizmei, apoi l-am întrebat pe soldat dacă are săpun. O fi avut, dar nu mi-a înţeles întrebarea şi, după câteva clipe, s-a aşezat pe un bolovan, de unde se putea uita în apă, ceea ce mi-a adus-o în minte pe Dorcas. Doream să-l întreb despre câmpiile Morţii, să aflu ce-şi amintea din acea vreme care e poate întunecată numai

pentru noi. Dar n-am făcut-o, ci mi-am muiat faţa în apa rece a râului şi mi-am răzuit obrajii şi bărbia cât am putut de bine. Am pus tăişul înapoi în teaca lui şi i l-am întins, dar el avea aerul că nu ştie ce să facă cu el, aşa că l-am păstrat.

Ziua aceea ne-am petrecut-o aproape în întregime mergând. De câteva ori am fost opriţi şi luaţi la întrebări; de mai multe ori i-am oprit noi pe alţii şi i-am descusut. Încet-încet, am născocit o minciună tot mai detaliată: eu eram lictorul unui judecător civil care-l însoţea pe Autocrat; îl întâlnisem pe acest soldat pe drum, iar seniorul meu îmi poruncise să am grijă de el; soldatul nu putea vorbi, astfel că nu ştiam din ce unitate e. Acest ultim amănunt era cum nu se poate mai adevărat.

Am traversat alte drumuri, uneori le-am urmat. De două ori am ajuns la tabere mari, unde zeci de mii de soldaţi locuiau în oraşe de corturi. Cei care aveau grijă de răniţi, în cele două tabere, mi-au spus că, deşi i-ar fi bandajat însoţitorului meu rănile dacă ar fi sângerat, nu-şi puteau lua răspunderea pentru el în starea în care era. În a doua tabără, n-am mai întrebat de locul unde s-ar putea afla Pelerinele, ci numai de un loc unde ne-am putea adăposti. Aproape că se înnoptase.

— La trei leghe de-aici e un lazaret unde s-ar putea să vă primească.

Cel care mi-a spus asta s-a uitat de la mine la însoţitorul meu şi iar la mine, cu aerul că-i era milă de mine tot atât de mult ca de soldatul care stătea mut şi buimac.

— Luaţi-o spre apus, apoi spre miazănoapte până vedeţi un drum la dreapta, care trece printre doi copaci mari. Ca lăţime, e doar pe jumătate din drumul pe care mergeţi până la el. Luaţi-o pe drumul ăla. Aveţi arme?

Am clătinat din cap că nu; vârâsem iataganul soldatului înapoi în teacă.

— Am fost nevoit să-mi las spada în grija servitorilor seniorului meu – n-aş fi putut s-o duc şi pe ea, şi să am grijă şi de omul ăsta.

— Atunci să fii cu ochii-n patru la sălbăticiuni. Bine-ar fi de-ai avea cu ce să tragi, dar eu n-am ce să-ţi dau.

M-am răsucit pe călcâie, ca să plec, dar informatorul nostru mi-a pus o mână pe umăr.

— Abandonează-l dacă eşti atacat, m-a sfătuit el. Şi dacă eşti nevoit să-l abandonezi, să n-ai remuşcări. Am mai văzut cazuri din astea. N-o să-şi vină în fire.

— Ba şi-a venit, i-am zis eu.

Cu toate că nu ne-a lăsat nici să înnoptăm acolo, nici nu mi-a împrumutat o armă de-a lui, ne-a dat totuşi ceva de mâncare; astfel, la plecare, eram mai binedispus decât mă simţisem în ultima vreme. Ne găseam într-o vale unde dealurile apusene se înălţaseră şi ascunseseră soarele cu un rond sau două în urmă. Mergând alături de soldat, am descoperit că nu mai era nevoie să-l ţin de braţ. I-am dat drumul şi el a continuat să meargă alături de mine, de parcă eram prieteni. La chip nu semăna cu Jonas – Jonas avea un chip prelung şi îngust – dar, la un moment dat, privindu-l din profil, am avut impresia că zăresc ceva ce-mi amintea de Jonas, încât aproape aş fi jurat că am văzut o fantomă.

Drumul cenuşiu apărea alb-verzui în lumina lunii; de-o parte şi de alta, copacii şi hăţişul arătau negri. Mergând noi aşa, am început să vorbesc. Mă simţeam singur, e adevărat, şi ăsta a fost un motiv; dar mai erau şi altele. Fără doar şi poate, există fiare, precum alzaboul, care-i atacă pe oameni aşa cum vulpile atacă orătăniile, dar mi se spusese că sunt multe alte sălbăticiuni care o iau la fugă dacă sunt avertizate din timp că sunt oameni în preajmă. Şi mă mai gândeam că, dacă-i vorbeam soldatului aşa cum i-aş vorbi oricărui om, orice persoană cu gânduri rele care ne auzea n-ar prea fi avut cum să bănuie că soldatul nu era în stare să-i ţină piept.

— Îţi aminteşti de noaptea trecută? am început eu. Ai dormit buştean.

Nici un răspuns.

— Nu ştiu dacă ţi-am spus, dar am capacitatea de a-mi aduce aminte totul. Nu pot întotdeauna să-mi retrezesc amintirile oricând doresc, dar sunt acolo tot timpul; unele amintiri, înţelegi, sunt ca nişte clienţi scăpaţi din celule, rătăcind prin oubliette. Nu-i poţi aduce la poruncă, dar sunt acolo mereu, n-au cum ieşi. Deşi, dacă stau să mă gândesc, nu e întru totul adevărat. Nivelul al patrulea, cel mai de jos, al temniţei noastre subterane a fost abandonat – oricum nu sunt

destui clienţi nici ca să umple celelalte trei niveluri de deasupra, încât mă gândesc că, până la urmă, Maestrul Gurloes va renunţa şi la al treilea. Deocamdată îl ţinem deschis pentru nebuni, pe care nici un slujbaş nu vine să-i vadă vreodată. Dacă s-ar afla la un nivel mai de sus, zgomotele lor i-ar deranja pe ceilalţi. Bineînţeles că nu toţi sunt gălăgioşi. Unii sunt la fel de tăcuţi ca şi tine.

Nici de data asta n-a răspuns. În lumina lunii, nu-mi dădeam seama dacă era atent la mine, dar, amintindu-mi de brişcă, am continuat:

— Am fost şi eu o dată acolo. Adică am trecut prin nivelul patru. Aveam un câine, acolo îl ţineam, dar a fugit. M-am luat după el şi am găsit un tunel care ieşea din oubliette. La un moment dat, m-am căţărat afară printr-un piedestal spart şi-am ieşit într-un loc ce se numea Atriumul Timpului. Era plin de cadrane solare. Acolo am întâlnit o femeie tânără, frumoasă cum n-am mai văzut de-atunci – mai frumoasă chiar şi decât Jolenta, aş zice, dar altfel.

Soldatul, tot mut, dar ceva îmi spunea că mă aude; poate doar o uşoară mişcare a capului, pe care am prins-o cu coada ochiului.

— Se numea Valeria, cred că era mai tânără decât mine, deşi părea mai bătrână. Avea păr negru ondulat, ca al Theclei, dar ochii îi erau şi ei negri. Ai Theclei erau violeţi. Avea cea mai fină piele pe care am văzut-o vreodată, ca laptele gras amestecat cu suc de rodie şi fragi. Dar nu despre Valeria voiam să vorbesc, ci despre Dorcas. Şi Dorcas e minunată, deşi e foarte slabă, parcă-i un copil. Are chip de zână, pielea îi e pistruiată, parcă-i stropită cu aur. Avea părul lung înainte să şi-l taie; şi-l împodobea cu flori.

Am făcut o pauză. Continuasem să vorbesc despre femei pentru că mi s-a părut că asta îi captează atenţia. Dar acum nu mai ştiam dacă mă ascultă sau nu.

— Înainte să plec din Thrax, m-am dus s-o văd pe Dorcas. În camera ei dintr-un han care se numea Cuibul Raţei. Am găsit-o în pat, dezbrăcată, dar se acoperise cu cearşaful, parcă n-am fi dormit niciodată împreună – noi care am umblat şi am călărit până hăt departe, înnoptând în locuri unde nu se auziseră voci omeneşti de când pământul se născuse din ape,

şi urcând înălţimi unde numai picioarele soarelui hălăduiseră vreodată. Dorcas mă părăsea, eu o părăseam pe ea şi nici unul din noi nu-şi dorea cu adevărat altceva, deşi în ultima clipă i s-a făcut frică şi m-a rugat să merg cu ea. Avea impresia, mi-a zis ea, că Gheara avea aceeaşi putere asupra timpului pe care o aveau oglinzile Părintelui Inire asupra distanţei în spaţiu. N-am cumpănit la observaţia ei atunci – presupun că nu-s un om prea inteligent, şi nici filosof nu sunt – dar acum ideea mi se pare interesanta. Mi-a zis aşa: „Când l-ai readus pe ulan la viaţă, a fost pentru că Gheara a dat timpul înapoi până la momentul când rănile vor fi fost aproape vindecate.” Nu găseşti că e interesant? La scurt timp după ce ţi-am înţepat fruntea cu Gheara, ai scos un sunet ciudat. Cred că a fost hârâitul morţii.

Am tăcut şi am aşteptat. Soldatul n-a zis nimic, dar pe neaşteptate i-am simţit mâna pe umăr. Vorbisem oarecum ca să nu tac; atingerea lui m-a făcut însă să mă gândesc la gravitatea celor spuse. Dacă într-adevăr aşa stătea treaba – sau eram cât de cât aproape de adevăr – înseamnă că mă jucasem cu forţe pe care le înţelegeam la fel de puţin cum ar fi înţeles fiul lui Casdoe – pe care încercasem să mi-l iau ca fiu de suflet – inelul gigantic ce-i curmase viaţa.

— Prin urmare, nu-i de mirare că eşti ameţit. Trebuie să fie ceva cumplit să te întorci în timp, şi încă şi mai cumplit să te întorci înapoi prin moarte. Era să spun că e ca şi cum te naşti din nou; dar îmi închipui că trebuie să fie încă şi mai rău, pentru că un prunc trăieşte deja în pântecul mamei sale. Am şovăit, apoi am continuat: Eu... adică Thecla... n-am rămas niciodată grea cu prunc.

Poate doar pentru că mă gândeam la buimăceala lui, mi-am dat seama că eu însumi eram buimăcit, nu prea mai ştiam cine sunt. Într-un târziu, am zis neconvingător:

— Trebuie să mă ierţi. Când sunt obosit şi, uneori, când e să adorm, aproape că devin altcineva.

(Nu ştiu de ce, dar când am spus asta mâna lui mi-a strâns şi mai tare umărul.)

— Povestea e lungă şi n-are nici o legătură cu tine. Voiam să spun că în Atriumul Timpului, când s-a rupt piedestalul, cadranele s-au înclinat, încât gnomoanele nu mai arătau în

direcţia corectă, şi am auzit că atunci când se întâmplă asta, rondurile zilei se opresc sau se întorc de-a-ndăratelea câte puţin în fiecare zi. Ai la tine un cadran de buzunar şi ştii că pentru ca să-ţi spună timpul adevărat, trebuie să-i îndrepţi gnomonul spre soare. Soarele stă pe loc, în timp ce Urth dansează în jurul lui, şi după acest dans ştim timpul, aşa cum un surd poate încă bate ritmul unei tarantele doar privindu-i pe dansatori cum se mişcă. Dar ce-ar fi să danseze soarele însuşi? Şi atunci s-ar putea ca înşiruirea momentelor să o ia înapoi. Nu ştiu dacă tu crezi în Soarele Nou – eu nu cred că am crezut vreodată. Dar dacă el există, el va fi Conciliatorul reîntors, cu alte cuvinte *Conciliatorul* şi *Soarele Nou* nu sunt decât două nume pentru aceeaşi persoană, şi ne putem întreba de ce persoana aceea este numită Soarele Nou. Ce crezi? Oare nu pentru puterea asta de a mişca timpul?

Acum chiar am simţit că timpul se oprise. În jurul nostru, copacii se înălţau întunecaţi şi tăcuţi; noaptea împrospătase văzduhul. Nu mai ştiam ce să spun şi mi-era ruşine că bătusem câmpii, pentru că pe undeva simţeam că soldatul ascultase atent tot ce spusesem. În faţa noastră am văzut doi pini cu trunchiuri mult mai groase decât ceilalţi, înşiruiţi de-a lungul drumului, şi o potecă alb-verde trecea printre ei.

— Uite-acolo! am exclamat.

Dar când am ajuns la pini, a trebuit să-l opresc pe soldat cu mâinile şi să-l răsucesc de umeri ca să mă urmeze. Am observat o pată întunecată în colb şi m-am aplecat s-o ating.

Era sânge închegat,

— Suntem pe drumul bun, i-am zis eu soldatului. Pe-aici îi aduc pe răniţi.

IV
Febra

Nu pot spune cât de mult am mers ori cât trecuse din noapte înainte să ajungem la destinaţie. Ştiu că am început să mă împiedic la ceva vreme după ce părăsisem drumul principal şi că împiedicatul a devenit deodată ca un fel de boală; aşa cum unii bolnavi nu se pot opri din tuşit iar alţii nu-şi pot stăpâni tremurul mâinilor, aşa mă împiedicam eu, şi mai făceam câţiva paşi şi iar mă împiedicam, şi încă o dată şi tot aşa. Cum îmi fugea gândul la ceva, cum se prindea vârful cizmei stângi de călcâiul drept, dar nu-mi puteam concentra mintea – gândurile mi-o luau razna cu fiecare pas pe care-l făceam.

Licurici sclipeau în copaci de-o parte şi de alta a potecii şi mult timp am crezut că luminile din faţa noastră nu erau decât alte insecte din astea, încât n-am grăbit pasul. Apoi, brusc, aşa mi s-a părut, ne-am pomenit sub un fel de acoperiş umbros, unde bărbaţi şi femei ducând felinare galbene se mişcau în sus şi-n jos printre şiruri lungi de priciuri ascunse după văluri. O femeie care mi s-a părut îmbrăcată în negru ne-a întâmpinat şi ne-a dus în altă parte, unde erau jilţuri din piele şi corn, şi un foc ce ardea într-un vas pentru jăratic. Acolo abia am văzut că veşmântul îi era stacojiu şi capul acoperit cu o glugă stacojie, şi preţ de o clipă m-am gândit că e Cyriaca.

— Prietenul tău e foarte bolnav, nu-i aşa? a întrebat ea. Ştii cumva ce are?

Soldatul a clătinat din cap că nu şi a răspuns:

— Nu. Nici măcar nu prea ştiu cine e.

Eu eram prea năucit să vorbesc.

Femeia m-a luat de mână, mi-a lăsat-o să cadă, l-a luat pe soldat de mână.

— Are febră. Şi tu la fel. De când a venit căldura verii, în fiecare zi ne vin tot mai mulţi bolnavi. Ar fi trebuit să fierbeţi

apa de băut şi să vă spălaţi ca să nu vă umpleţi de păduchi. S-a răsucit spre mine: Mai ai şi multe zgârieturi, şi unele s-au infectat. Aşchii de stâncă?

Am reuşit să îngaim:

— Nu eu sunt cel bolnav. Eu l-am adus pe prietenul meu.

— Amândoi sunteţi bolnavi, cred că v-aţi adus unul pe altul. Mă îndoiesc să fi ajuns aici vreunul din voi fără celălalt. Aşchii de stâncă? Vreo armă de-a duşmanilor?

— Aşchii de stâncă, da. Arma unui prieten.

— Asta e cel mai rău, aşa mi s-a spus – să fii împuşcat de unul de-ai tăi. Dar acum febra e principala grijă. A ezitat, uitându-se ba la soldat, ba la mine, apoi a zis: O să vă culc pe amândoi, dar mai întâi trebuie să mergeţi să faceţi baie.

A bătut din palme şi de îndată s-a ivit un bărbat mătăhălos, ras în cap. Ne-a luat pe fiecare de câte-un braţ şi a pornit cu noi, dar s-a oprit şi m-a luat în braţe, ducându-mă aşa cum îl dusesem eu odată pe micul Severian. În scurt timp, eram amândoi dezbrăcaţi până la piele, aşezaţi într-un bazin cu apă, încălzit pe pietre. Mătăhălosul a mai turnat nişte apă pe noi şi ne-a pus să ieşim, întâi unul, apoi celălalt, ca să ne poată tunde cu nişte foarfeci. După care am fost lăsaţi să ne bălăcim o vreme.

— Acum poţi vorbi, i-am zis soldatului.

În lumina felinarului, l-am văzut dând din cap.

— Şi de ce n-ai vorbit pe drum încoace? A ezitat, umerii i s-au mişcat niţel.

— Îmi treceau multe prin cap, şi nici tu nu vorbeai. Păreai foarte obosit. La un moment dat te-am întrebat dacă nu vrei să ne oprim, dar nu mi-ai răspuns.

— Eu am avut altă impresie, i-am zis eu, dar poate că amândoi avem dreptate. Îţi aminteşti ce s-a întâmplat cu tine înainte să mă întâlneşti pe mine?

Încă o pauză.

— Nici măcar nu-mi amintesc să te fi întâlnit. Mergeam pe o potecă întunecată şi tu erai lângă mine.

— Şi înainte de asta?

— Nu ştiu. Parcă muzică şi un drum lung pe care mergeam. La început în lumina soarelui, apoi în beznă.

— Eram cu tine când ai mers aşa, i-am zis eu. Altceva nu-ţi

aminteşti?

— Că zburam prin beznă. Da, eram cu tine şi am ajuns într-un loc unde soarele atârna chiar deasupra capetelor noastre. În faţa noastră era o lumină, dar când am păşit în ea, s-a preschimbat într-un fel de întuneric.

Am dat din cap:

— Nu erai cu judecata de tot întreagă, înţelegi? Când e cald ziua, soarele îţi poate părea chiar deasupra capului, iar când coboară în spatele munţilor, îţi face impresia că lumina devine întuneric. Îţi aminteşti care ţi-e numele?

La întrebarea mea a căzut pe gânduri, apoi a zâmbit cu tristeţe:

— L-am pierdut undeva pe drum. Aşa a spus jaguarul care a promis s-o călăuzească pe capră.

Mătăhălosul ras în cap se întorsese fără ca vreunul din noi să bage de seamă. M-a ajutat să ies din bazin şi mi-a dat un prosop să mă şterg, un halat ca să mă îmbrac şi un sac de pânză în care se aflau toate lucrurile mele, care acum miro-seau puternic a fum: fuseseră fumigate. Cu o zi înainte, aş fi suferit până la nebunie să nu am Gheara asupra mea, chiar şi numai pentru o clipă. În acea noapte, mi-am dat seama că nu o mai aveam abia când mi-a fost dată înapoi, şi nu m-am uitat să văd dacă într-adevăr se află printre lucrurile mele decât după ce m-am întins pe un prici, sub vălul de plasă. Gheara a lucit atunci în mâna mea, palid precum luna; şi avea aceeaşi formă pe care o are luna uneori. Am zâmbit la gândul că lumina ei pal-verde, care se revarsă asupra noastră, este reflexia soarelui.

În prima noapte când dormisem în Saltus, mă trezisem crezându-mă în dormitorul ucenicilor din turnul nostru. Acum am avut aceeaşi experienţă, numai că pe dos: dormeam şi, în somn, am descoperit că lazaretul cufundat în umbre, cu si-luetele sale tăcute şi felinarele mişcătoare, nu fusese altceva decât o halucinaţie din timpul zilei.

M-am ridicat în capul oaselor şi m-am uitat în jur. Mă simţeam bine – mai bine, de fapt, decât mă simţisem vreo-dată; însă îmi era cald. Parcă dogoream pe dinăuntru. Roche dormea pe-o parte, părul lui roşu era ciufulit, gura uşor des-

chisă, chipul relaxat şi copilăros, fără să vădească energia minţii dindărătul lui. Prin hublou vedeam troiene în Curtea Veche, zăpadă proaspăt căzută fără urme omeneşti sau de-ale animalelor ţinute de oameni; dar mi-a trecut prin gând că în necropolă vor fi fost deja sute de urme, căci micile vieţuitoare ce se adăposteau acolo, animalele de companie şi tovarăşii de joacă ai morţilor, ieşeau în căutare de hrană şi ca să zburde în noul peisaj pe care Natura li-l oferise. M-am îmbrăcat iute şi fără zgomot, ducându-mi degetul la buze când unul dintre ceilalţi ucenici s-a mişcat, şi m-am repezit la scara abruptă ce cobora în spirală prin mijlocul turnului.

Părea mai lungă decât de obicei şi m-am pomenit că îmi vine greu să cobor de la o treaptă la alta. Întotdeauna ne dăm seama de piedica pe care ne-o pune gravitaţia atunci când urcăm scările, dar ne bizuim pe ajutorul ei când coborâm. Acum acest ajutor îmi era refuzat, chiar dacă nu de tot. Trebuia să-mi apăs fiecare picior în jos, dar s-o fac în aşa fel încât să-l împiedic să mă arunce-n sus când atingea treapta, cum s-ar fi întâmplat dacă aş fi sărit. În felul acela straniu în care ne dăm seama în vise de ce se întâmplă, am înţeles că toate turnurile Citadelei se înălţaseră în sfârşit şi porniseră în călătoria de dincolo de cercul lui Dis. Eram fericit ştiind asta, dar tot voiam să mă duc în necropolă şi să dau de urma coatilor şi vulpilor. Coboram cât puteam eu de iute, când am auzit un geamăt. Scara nu mai cobora aşa cum ar fi fost firesc, ci ducea într-o încăpere, aşa cum scările din castelul lui Baldanders se întindeau în jos de-a lungul zidurilor de la încăperile sale.

Asta era camera în care zăcea Maestrul Malrubius. Maeştrii sunt îndrituiţi să aibă locuinţe spaţioase; dar această încăpere era mai mare decât cea pe care o ştiam eu în realitate. Avea două hublouri, întocmai ca în amintirea mea, dar erau enorme – ochii Muntelui Typhon. Patul Maestrului Malrubius era foarte lat, dar tot părea să se piardă în imensitatea camerei. Două siluete stăteau aplecate asupra lui. Deşi veşmintele le erau întunecate la culoare, m-a izbit faptul că nu era fuliginul ghildei. M-am îndreptat spre ele şi, când am ajuns atât de aproape încât auzeam răsuflarea chinuită a bolnavului, s-au ridicat deodată şi s-au întors să se uite la mine. Erau

Cumaeana şi acolita ei Merryn, vrăjitoarele pe care le întâlniserăm, Dorcas şi cu mine, pe sepulcrul dintre ruinele oraşului de piatră.

„Ah, surioară, ai venit în sfârşit”, a zis Merryn.

În timp ce ea spunea acestea, mi-am dat seama că nu eram, aşa cum crezusem, ucenicul Severian. Eram Thecla, aşa cum fusese când avusese înălţimea lui Severian, cu alte cuvinte pe la vârsta de treisprezece sau paisprezece ani. M-am simţit teribil de stânjenită – nu din pricina trupului meu de fătucă sau pentru că eram îmbrăcată în haine băieţeşti (care, că veni vorba, îmi plăceau nespus), ci pentru că, până în acea clipă, nu-mi dădusem seama de acest fapt. Simţeam totodată că vorbele lui Merryn făcuseră o anumită vrajă – că şi Severian, şi eu fuseserăm acolo înainte, dar, cine ştie cum, ea îl împinsese pe Severian în fundal. Cumaeana m-a sărutat pe frunte şi, după ce m-a sărutat, şi-a şters buzele de sânge. Cu toate că n-a scos un cuvânt, ştiam că acesta e un semn că, într-un anumit sens, devenisem şi soldatul însuşi.

„Când dormim”, mi-a zis Merryn, „ne mişcăm din temporalitate în eternitate.”

„Când ne trezim”, a şoptit Cumaeana, „pierdem capacitatea de a vedea dincolo de clipa prezentă.”

„Ea nu se trezeşte niciodată”, s-a fălit Merryn.

Maestrul Malrubius s-a mişcat şi a gemut, iar Cumaeana a luat o garafă cu apă de pe masa de lângă pat şi a turnat puţin într-un pocal. Când a pus garafa la loc, ceva viu s-a mişcat în ea. Nu ştiu de ce, dar am avut impresia a fi o ondină; m-am dat îndărăt, dar era Hethor, cât mâna mea de mare, cu chipul lui cenuşiu, neras, lipit de sticlă.

I-am auzit vocea, parcă era un chiţcăit de şoarece:

„Uneori, împinşi în jos de furtunile de fotoni, de vârtejul galaxiilor, în sensul acelor de ceasornic sau viceversa, pulsând cu lumină de-a lungul coridoarelor întunecate ale mărilor, mărginite de velele noastre argintii, ale noastre vele oglinzi, bântuite de demoni, catargele noastre de o sută de leghe, ca firele de subţiri, subţiri precum acele de argint ce cos firele luminii stelelor, brodând stelele pe catifeaua neagră, jilăvită de vânturile Timpului ce goneşte pe lângă ele. Osul din dinţii ei! Spuma, zburătoarea spumă a Timpului,

aruncată pe aceste ţărmuri unde bătrânii marinari nu-şi mai pot ţine oasele departe de universul neliniştit, neobosit. Unde s-a dus ea? Doamna mea, perechea sufletului meu? Dusă peste mareele gonitoare ale Vărsătorului, Peştilor, Berbecului. Dusă. Dusă în bărcuţa ei, cu sfârcurile apăsate de pleoapa de catifea neagră, dusă, navigând pentru totdeauna departe de ţărmurile spălate de stele, bancurile uscate ale lumilor locuite. Ea e propria ei corabie, ea e galionul propriei ei corăbii, şi căpitanul. Boţmane, Boţmane, împinge barcazul în apă! Velarule, fă o velă! Ea ne-a lăsat în urmă. Noi am lăsat-o în urmă. Ea e în trecutul pe care noi nu l-am cunoscut niciodată, şi în viitorul pe care noi nu-l vom vedea. Ridică mai multe vele, Căpitane, pentru că universul ne lasă în urmă...”

Pe masă, lângă garafă, era un clopoţel. Merryn a scuturat clopoţelul ca pentru a acoperi vocea lui Hethor, şi când Maestrul Malrubius şi-a udat buzele cu apa din pocal, ea l-a luat din mâna Cumaeanei, a azvârlit pe podea ce mai rămăsese din apă şi a întors pocalul, punându-l peste gâtul garafei. Hethor a tăcut, dar apa s-a întins pe podea, bulbucind ca hrănită de un izvor ascuns. Era rece ca gheaţa. Mi-a trecut prin minte gândul că guvernanta mea se va supăra că mi se udaseră pantofii.

La chemarea clopoţelului s-a ivit o cameristă – camerista Theclei, al cărei picior jupuit îl cercetasem la o zi după ce-l salvasem pe Vodalus. Era mai tânără, aşa cum trebuie să fi fost pe vremea când Thecla era doar o fetişcană, dar piciorul ei fusese deja jupuit şi sângera.

„Îmi pare foarte rău”, am zis eu. „Îmi pare atât de rău, Hunna. Nu eu am făcut-o – ci Maestrul Gurloes şi câteva calfe.”

Maestrul Malrubius s-a ridicat în capul oaselor şi, pentru prima oară, am băgat de seamă că patul lui era, în fapt, o mână de femeie, cu degete mai lungi decât braţul meu şi unghii asemenea unor gheare.

„Eşti bine!” a exclamat el, ca şi când eu aş fi fost muribundul. „Sau cel puţin aproape bine.”

Degetele mâinii au început să se închidă asupra lui, dar el a sărit din pat direct în apă, care acum era până la genunchi de adâncă, pentru a mi se alătura.

Un câine – bătrânul meu câine Triskele – stătuse ascuns sub pat, aşa mi s-a părut, sau poate că zăcuse întins de partea cealaltă, unde nu-l văzusem. Acum a venit la noi, stârnind stropi de apă cu singura lui labă din faţă, în timp ce-şi împingea pieptul lat prin băltoacă şi lătra voios. Maestrul Malrubius m-a apucat de mâna dreaptă, Cumaeana de mâna stângă; împreună m-au dus spre unul din ochii mari ai muntelui.

Am văzut priveliştea pe care o văzusem când mă dusese Typhon acolo: lumea s-a desfăşurat în faţa noastră ca un covor, înfăţişându-se în întregul ei. De data asta, cu mult mai magnifică. Soarele era în spatele nostru; razele sale păreau să-şi fi sporit puterea. Prin alchimie, umbrele se preschimbaseră în aur, tot ce era verde se întuneca şi prindea putere sub ochii mei. Vedeam grânele cum se coc pe câmpuri, miriadele de peşti ai mării au devenit de două, de trei ori mai mulţi odată cu înmulţirea minusculelor plante de suprafaţă cu care se hrăneau. În spatele nostru, apa din încăpere se revărsa printr-un ochi şi, prinzând lumina, s-a prăvălit într-un curcubeu.

Atunci m-am trezit.

În timpul somnului, cineva mă învelise în cearşafuri acoperite de zăpadă. (Mai târziu am aflat că zăpada era adusă de pe vârfurile munţilor, de vite de povară cu mersul sigur.) Tremurând, mi-am dorit să mă întorc în visul meu, deşi pe jumătate îmi dădeam seama de distanţa imensă ce ne despărţea. Îmi stăruia în gură gustul amar de doctorie, pânza întinsă a priciului o simţeam la fel de tare ca podeaua de sub mine, iar Pelerinele, înveşmântate în stacojiu, ducând felinare, se mişcau în sus şi-n jos, îngrijind bărbaţi şi femei care gemeau în întuneric.

V
Lazaretul

Nu cred că am mai adormit de-adevăratelea în acea noapte, dar poate că oi fi moţăit. Zăpada se topise până la venirea zorilor. Două Pelerine au îndepărtat cearşafurile, mi-au dat un prosop cu care să mă şterg şi au adus aşternuturi uscate. Atunci am vrut să le dau Gheara – lucrurile mele se aflau în sac, sub prici – dar prilejul nu mi s-a părut potrivit. M-am întins la loc şi acum, că era lumină, am adormit.

M-am trezit din nou la prânz. În lazaret era linişte – câtă linişte putea fi într-un lazaret; undeva departe, doi bărbaţi vorbeau, un altul a scos un strigăt, dar, în fapt, vocile lor adânceau liniştea. M-am ridicat şi m-am uitat în jur, în speranţa că-l voi vedea pe soldat. În dreapta mea zăcea un om al cărui scalp ras m-a făcut întâi să cred că e unul dintre sclavii Pelerinelor. L-am strigat, dar când şi-a întors capul ca să se uite la mine, am văzut că greşisem.

Ochii săi erau mai goi decât văzusem vreodată vreun ochi omenesc, şi păreau să urmărească nişte spirite invizibile pentru mine.

— Slavă Grupului celor Şaptesprezece, a zis el.

— Bună dimineaţa. Ştii cumva cum merg treburile în locul ăsta?

Parcă i s-a umbrit deodată chipul şi am simţit că întrebarea mea îl făcuse suspicios, nu ştiu de ce. Drept răspuns, a spus:

— Toate eforturile sunt conduse bine sau rău. Întocmai în măsura în care se supun Gândirii Corecte.

— A mai fost adus un om aici odată cu mine. Aş vrea să stau de vorbă cu el. Mi-e oarecum prieten.

— Cei care împlinesc vrerea norodului sunt prieteni, cu toate că noi n-am stat niciodată de vorbă cu ei. Cei care nu împlinesc vrerea norodului sunt duşmani, chiar dacă am învăţat împreună când eram copii.

Omul din stânga mea a strigat:

— N-o să scoţi nimic de la el. E prizonier.

M-am răsucit spre el. Faţa lui, atât de suptă că semăna cu un craniu, avea o urmă de umor. Părul negru, ţepos, arăta ca şi cum de luni de zile nu mai trecuse un pieptene prin el.

— Tot timpul vorbeşte aşa. Niciodată altfel. *Hei*, *tu*! O să te snopim!

— Pentru Armatele Norodului, a răspuns celălalt, înfrângerea e trambulina victoriei, iar victoria e scara spre alte victorii.

— Cu toate acestea, are mai multa noimă în ce zice decât cei mai mulţi dintre ei, mi-a spus omul din stânga mea.

— Zici că e prizonier. Ce-a făcut?

— Făcut? Păi, n-a murit.

— Mă tem că nu înţeleg. A fost ales pentru vreo misiune sinucigaşă?

Următorul pacient după cel din stânga mea s-a ridicat şi el – era o femeie tânără, trasă la faţă dar frumoasă.

— Toţi au fost aleşi, a zis ea. Adică nu se pot întoarce acasă până nu se câştigă războiul, iar ei ştiu, chiar ştiu, că războiul nu va fi câştigat niciodată.

— Bătăliile externe sunt câştigate de la bun început dacă luptele interne sunt conduse cu Gândire Corectă.

— Vasăzică, e un ascian, am zis eu. Asta vreţi să spuneţi. E prima oară când văd unul.

— Cei mai mulţi mor, mi-a spus omul cu păr negru. Asta am spus.

— Nu ştiam că vorbesc limba noastră.

— N-o vorbesc. Nişte ofiţeri care au venit aici să stea de vorbă cu el ziceau că, după părerea lor, a fost tălmaci. O fi fost din ăla care-i lua la întrebări pe soldaţii noştri, când îi prindeau. Dar a zbârcit-o, cine ştie cum, şi-a trebuit să se-ntoarcă printre soldaţii de rând.

— Nu cred că e chiar nebun, a zis femeia tânără. Cei mai mulţi sunt. Cum te numeşti?

— Îmi cer iertare, ar fi trebuit să mă prezint. Sunt Severian.

Era să adaug că sunt lictor, dar ştiam că n-ar mai fi vorbit cu mine dacă le-aş fi spus asta.

— Eu sunt Foila, ăsta e Melito. Eu eram cu Huzarii Albaştri,

el cu hopliţii.

— N-ar trebui să baţi câmpii, a mârâit Melito. Eu sunt hoplit. Tu eşti huzară.

El mi se părea mult mai aproape de moarte decât ea.

— Singura mea speranţă e că vom fi demobilizaţi când ne vom fi întremat destul ca să plecăm din locul ăsta, a zis Foila.

— Şi ce-o să facem? Mulgem vacile şi îngrijim de porcii naiba ştie cui? a luat-o la rost Melito, apoi s-a întors către mine: Să nu te laşi amăgit de pălăvrăgeala ei – amândoi am fost voluntari. Urma să fiu înălţat în grad, dar am fost rănit, însă după ce mă înalţă în grad o să pot să-mi ţin o nevastă.

— N-am promis să mă mărit cu tine! a sărit Foila.

La câteva paturi depărtare a răsunat o voce:

— Ia-o odată, să tacă din gură!

La care pacientul din următorul pat după Foila s-a ridicat în capul oaselor:

— Cu mine o să se mărite!

Un bărbat masiv, cu pielea albă şi păr blond, cu un fel de-a vorbi cumpănit, ca aceia din insulele îngheţate de la miazăzi.

— Eu sunt Hallvard.

Am tresărit când l-am auzit pe ascian înştiinţând:

— Uniţi, bărbaţii şi femeile sunt mai puternici; dar o femeie vitează vrea copii, nu soţi.

— Se luptă chiar şi când sunt însărcinate, a spus Foila. Le-am văzut moarte pe câmpul de luptă.

— Rădăcinile copacului sunt norodul. Frunzele cad, dar copacul rămâne.

I-am întrebat pe Melito şi Foila dacă ascianul îşi compunea observaţiile, sau cita dintr-un text literar necunoscut mie.

— Adică dacă le născoceşte? a întrebat Foila. Nu. Ei nu fac asta. Tot ce spun trebuie luat dintr-un text consfinţit. Unii ascieni nu vorbesc defel. Ceilalţi au memorat mii de asemenea citate – dacă nu chiar zeci şi sute de mii.

— Nu-i cu putinţă.

Melito a dat din umeri. Izbutise să se ridice şi să se sprijine într-un cot,

— Ba chiar aşa fac. Cel puţin aşa spune toată lumea. Foila ştie mai multe despre ei decât mine.

Foila a încuviinţat din cap şi a explicat:

— În cavaleria uşoară, facem multă cercetăşie, şi uneori suntem trimişi anume ca să luăm prizonieri. Nu afli nimic dacă stai de vorbă cu ei, dar Statul-Major tot reuşeşte să descopere multe numai văzându-le echipamentul şi condiţia fizică. Pe continentul nordic, de unde vin ei, numai copiii mici vorbesc aşa ca noi.

M-am gândit la felul în care conducea Maestrul Gurloes treburile ghildei noastre.

— Cum ar zice ei ceva de genul „ia trei ucenici şi descarcă ce-i acolo în car"?

— N-ar *zice* – pur şi simplu i-ar apuca pe cei trei de umăr, le-ar arăta carul şi i-ar îmbrânci într-acolo. Dacă se duc să muncească, bine. Dacă nu se duc, şeful ar cita ceva despre nevoia de a munci pentru a asigura victoria şi ar avea grijă să fie câţiva martori de faţă. Dacă cel căruia i s-a adresat tot nu se duce să muncească, ar pune să fie omorât – probabil arătând spre el şi citând ceva despre nevoia de a-i elimina pe duşmanii norodului.

— Strigătele copiilor sunt strigătele victoriei, a spus ascianul. Totuşi, victoria trebuie să înveţe să fie înţeleaptă.

— Înseamnă, i-a tălmăcit vorbele Foila, că, deşi e nevoie de copii, ceea ce spun ei e lipsit de noimă. Majoritatea ascienilor ne-ar considera muţi chiar de le-am învăţa limba, căci grupurile de cuvinte care nu sunt texte consfinţite nu au înţeles pentru ei. De-ar recunoaşte – chiar şi faţă de ei înşişi – că asemenea vorbire are înţeles, ar fi cu putinţă atunci să audă şi observaţiile trădătoare, şi chiar să le facă. Ceea ce ar fi cum nu se poate mai periculos. Câtă vreme înţeleg şi citează doar texte consfinţite, nimeni nu-i poate acuza de aşa ceva.

Mi-am răsucit capul ca să mă uit la ascian. Era limpede că ascultase atent, dar nu puteam fi sigur dacă, în afară de asta, mai desluşeam şi altceva în expresia lui.

— Cei care scriu textele consfinţite, i-am spus eu, nu pot să citeze ei înşişi din texte consfinţite în timp ce scriu. Prin urmare, chiar şi un text consfinţit poate cuprinde elemente trădătoare.

— Gândirea Corectă este gândirea norodului. Norodul nu poate trăda norodul sau Grupul celor Şaptesprezece.

— Nu insulta norodul sau Grupul celor Şaptesprezece, mi-a strigat Foila. E în stare să se sinucidă. Aşa fac ascienii uneori.

— Va fi vreodată normal?

— Am auzit că unii dintre ei ajung să fie normali. Să vorbească aproape aşa cum vorbim noi, dacă asta vrei să zici.

Nu ştiam ce să-i răspund şi o vreme am rămas tăcuţi. Am descoperit că sunt perioade lungi de tăcere într-un loc ca ăsta, unde toată lumea e bolnavă. Ştiam că aveam multe ronduri de umplut; şi că dacă în acea după-masă nu spuneam ce doream să spunem, se va ivi un alt prilej în seara respectivă sau altul a doua zi dimineaţa. Ba aş zice că oricine ar fi vorbit aşa cum vorbesc firesc oamenii sănătoşi – după ce-au luat masa, bunăoară – ar fi fost greu de suportat.

Dar ceea ce auzisem atunci m-a făcut să mă gândesc la tărâmurile de la miazănoapte şi m-am pomenit că nu ştiam aproape nimic despre ele. Pe vremea când eram băietan şi frecam podelele, şi îndeplineam tot ce mi se cerea în Citadelă, războiul în sine părea ceva neînchipuit de îndepărtat. Ştiam că majoritatea servanţilor de la bateriile mari fuseseră pe front, dar ştiam asta aşa cum ştiam că lumina soarelui, care-mi cădea pe mână, fusese în soare. Urma să fiu torţionar şi, ca torţionar, nu aveam să am vreun motiv să mă înrolez şi nici vreun motiv să mă tem că voi fi obligat s-o fac. Nu mă aşteptasem niciodată să văd războiul la porţile oraşului Nessus (de fapt, pentru mine, acele porţi erau mai curând legende) şi nu mă aşteptasem să părăsesc vreodată oraşul sau chiar partea aceea din oraş unde se afla Citadela.

Nordul, Ascia, era, la acea vreme, inimaginabil de departe, un loc la fel de îndepărtat ca şi cea mai îndepărtată galaxie, întrucât la nici una n-aveam să ajung vreodată. În mintea mea, confundam nordul cu brâul muribund al vegetaţiei tropicale, ce se întindea între tărâmul nostru şi al lor, cu toate că aş fi ştiut să le deosebesc fără nici o greutate dacă Maestrul Palaemon mi-ar fi cerut-o în clasă.

Dar despre Ascia n-aveam habar. Nu ştiam dacă are oraşe mari sau n-are nici unul. Nu ştiam dacă e muntoasă, precum ţinuturile nordice şi răsăritene ale Commonwealth-ului, sau era la fel de netedă ca pampa noastră. Aveam totuşi impresia

(fără să fiu sigur dacă era corectă) că forma un singur uscat şi nu un şir de insule, ca sudul nostru; şi, mai ales, gândeam că e un popor foarte numeros – norodul ascianului nostru –, un furnicar nesfârşit care aproape devenea o creatură în sine, aşa cum se alcătuieşte o colonie de furnici. A te gândi la acele milioane şi milioane fără glas ori condamnate să repete papagaliceşte fraze proverbiale care, fără doar şi poate, îşi pierduseră de mult aproape tot înţelesul, era ceva ce mintea cu greu putea concepe. Şi-am zis, aproape numai pentru mine:

— Trebuie să fie o şmecherie la mijloc, sau o minciună, sau o greşeală. O asemenea naţiune n-ar putea exista.

Iar ascianul, cu o voce la fel de înceată ca a mea, poate chiar mai înceată, a răspuns:

— Cum să fie statul mai viguros? E mai viguros când nu are conflicte. Şi cum să nu aibă conflicte? Să nu aibă disensiuni. Cum să interzică disensiunile? Interzicând cele patru cauze ale disensiunii: minciunile, vorbirea fără rost, lăudăroşenia şi vorbirea care nu serveşte decât la stârnirea certurilor. Cum să fie interzise cele patru cauze? Rostind doar Gândirea Corectă. Atunci statul nu va avea disensiuni. Fără disensiuni, nu va avea nici conflicte. Fără conflicte, va fi viguros, puternic şi în siguranţă.

Primisem răspunsul, ba chiar cu asupra de măsură.

VI
Miles, Foila, Melito şi Hallvard

În acea seară am căzut pradă unei frici pe care încercam de ceva vreme să mi-o alung din minte. Cu toate că, de când scăpasem cu micul Severian din satul vrăjitorilor, nu mai văzusem nici unul dintre monştrii pe care Hethor îi adusese de dincolo de stele, nu uitasem că el mă căuta. Cât străbătusem sălbăticia şi apoi apele Lacului Diuturna, nu mă prea temusem că o să mă ajungă din urmă. Acum nu mai călătoream şi simţeam slăbiciunea mădularelor, căci, cu toate că mă hrănisem, eram mai nevolnic decât fusesem cât flămânzisem în munţi. Să nu mai spun că mă temeam de Agia mai mult decât de notulii lui Hethor sau de salamandrele şi limacşii lui. Ştiam cât e de temerară, de isteaţă, de aspidă. Oricare dintre preotesele cu veşmântul stacojiu al ordinului Pelerinelor, care se mişcau printre priciuri, putea fi ea, cu un stilet otrăvit ascuns sub falduri. În noaptea aceea am dormit prost; dar cu toate că am visat mult, visele mi-au fost nebuloase şi nu voi încerca să le povestesc aici.

M-am trezit fără să mă simt odihnit. Febra, de care nu-mi dădusem seama când sosisem la lazaret şi care păruse a se fi astâmpărat cu o zi înainte, m-a cuprins din nou. Îi simţeam fiebinţeala în fiecare mădular – mă aşteptam să mă aprind ca un foc, şi înşişi gheţarii de la miazăzi s-ar fi topit dacă m-aş fi apropiat de ei. Am scos Gheara, am strâns-o la piept şi o vreme am ţinut-o în gură. Febra a dat înapoi, dar m-a lăsat slăbit şi ameţit.

În acea dimineaţă, soldatul a venit să mă vadă. Purta un strai alb primit de la Pelerine în schimbul armurii, dar mi-a părut pe deplin întremat şi mi-a spus că se aştepta să plece a doua zi. I-am zis că aş vrea să-l prezint noilor mele cunoştinţe din această parte a lazaretului şi l-am întrebat dacă îşi amintise care-i era numele.

A clătinat din cap.

— Îmi amintesc foarte puţine lucruri. Trag nădejde că atunci când voi ajunge înapoi printre soldaţii din armată, o să găsesc pe cineva acolo care mă cunoaşte.

Am făcut totuşi prezentările, dându-i numele de Miles, pentru că nu-mi venise altul în minte. Nu ştiam nici numele ascianului, dar am descoperit că nimeni nu-l ştia, nici măcar Foila. Când i-am cerut să ne spună cum se numeşte, a zis atât:

— Sunt loial Grupului celor Şaptesprezece.

O vreme, Foila, Melito, soldatul şi cu mine am stat de vorbă între noi. Pare-se că lui Melito îi plăcea foarte mult de el, poate doar din pricină că propriu-i nume semăna cu acela pe care-l dădusem eu soldatului. Apoi soldatul m-a ajutat să mă ridic în capul oaselor şi, cu voce coborâtă, mi-a zis:

— Acum trebuie să stau de vorbă cu tine între patru ochi. Ţi-am spus că trag nădejde să plec de-aici mâine-dimineaţă. Mă uit la tine şi, din ce văd, n-ai să ieşi prea curând – poate chiar nu mai devreme de două săptămâni. S-ar putea să nu te mai văd niciodată.

— Să sperăm că nu va fi aşa.

— Şi eu sper asta. Dar dacă îmi găsesc legiunea, s-ar putea să fiu mort până te faci tu bine. Iar dacă n-o găsesc, probabil o să mă duc la alta, ca să nu fiu arestat ca dezertor.

A tăcut. Am zâmbit:

— Iar eu s-ar putea să mor aici, din pricina fierbinţelii ăsteia. N-ai vrut să mi-o zici pe şleau. Arăt la fel de rău ca bietul Melito?

A clătinat din cap:

— Aşa de rău nu. Cred că ai să scapi...

— Aşa cânta sturzul în timp ce linxul îl fugărea pe iepure în jurul dafinului.

A fost rândul lui să zâmbească:

— Ai dreptate; mi-ai luat vorba din gură.

— E o zicală din partea aceea a Commonwealth-ului unde ai crescut tu?

Zâmbetul i-a pierit.

— Nu ştiu. Nu-mi amintesc unde mi-e casa, şi tocmai d-asta trebuie să stau de vorbă cu tine acum. Îmi aduc aminte că am mers împreună pe un drum, noaptea – e singurul lucru

pe care mi-l *amintesc* dinainte de-a veni aici. Unde m-ai găsit?

— Într-o pădure, cam la cinci sau zece leghe la sud de locul acesta. Îţi aminteşti ce ţi-am spus despre Gheară, în timp ce mergeam?

A clătinat din cap în semn că nu.

— Parcă mi-aduc aminte că ai pomenit de lucrul ăsta, dar nu şi ce ai spus.

— Ce-ţi aminteşti? Spune-mi tot şi eu îţi spun ce ştiu şi ce bănuiesc doar.

— Că mergeam cu tine. Multă întunecime... am căzut sau am zburat prin întunecime. Mi-am văzut chipul, multiplicat şi răsmultiplicat. O fată cu părul ca de aur roşu şi ochi enormi.

— O femeie frumoasă?

A consimţit cu o mişcare a capului:

— Cea mai frumoasă din lume.

Cu voce tare am întrebat dacă avea cineva o oglindă şi dacă ne-o putea împrumuta pentru câteva clipe. Foila a scos o oglindă dintre lucrurile ei de sub priciul pe care zăcea, iar eu am ridicat-o în faţa soldatului.

— Ăsta-i chipul?

A ezitat.

— Aşa cred.

— Ochi albaştri?

-...Nu-s sigur.

I-am dat Foilei oglinda înapoi.

— Îţi mai spun o dată ce ţi-am spus pe drum; păcat că n-avem un loc mai retras ca să putem vorbi. Cu ceva vreme în urmă, în mâinile mele a ajuns un talisman. A ajuns din pură întâmplare, dar nu e al meu şi e foarte preţios – uneori, nu întotdeauna, ci numai uneori, are puterea să-i vindece pe bolnavi şi chiar să-i învie pe morţi. Acum două zile, în timp ce mergeam spre miazănoapte, am dat peste cadavrul unui soldat mort. S-a întâmplat într-o pădure, departe de drum. Nu cred că trecuse o zi de când murise; aş zice că se prea poate să fi murit cândva în timpul nopţii dinainte. Eram foarte flămând, aşa că i-am tăiat curelele raniţei şi am mâncat aproape toată mâncarea pe care o avea acolo. Apoi m-am simţit vinovat că făcusem aşa ceva şi am scos talismanul, încercând să-l readuc pe mort la viaţă. De multe ori înainte, ta-

lismanul îmi înşelase aşteptările, încât şi de data asta m-am gândit că se va întâmpla la fel. Ei bine, m-am înşelat eu, iar mortul s-a reîntors la viaţă, ce-i drept încet, şi vreme îndelungată a părut să nu ştie unde se află sau ce se petrece cu el.

— Vrei să spui că eu am fost soldatul acela?

Am dat din cap, privind în ochii lui oneşti.

— Pot să văd talismanul?

L-am scos şi l-am ţinut în palma mâinii. L-a luat, l-a cercetat cu atenţie pe o parte şi pe alta, i-a încercat vârful cu buricul degetului, apoi a zis:

— Nu arată ca un obiect magic.

— Nu sunt sigur că *magic* e cuvântul potrivit. Am întâlnit magicieni şi nimic din ce făceau ei nu m-a dus cu gândul la obiectul ăsta şi la felul în care acţionează. Uneori luceşte în el o lumină – acum e foarte slabă, mă îndoiesc că o vezi.

— N-o văd. Nu pare să fie scris ceva pe el.

— Adică descântece sau rugăciuni? Nu, n-am văzut nimic de soiul ăsta, şi-l port cu mine de multă vreme. De fapt, nu ştiu nimic despre el, decât că uneori acţionează; dar cred că descântecele şi rugăciunile sunt făcute cu un asemenea obiect şi nu invers.

— Ziceai că nu e al tău.

Iar am dat din cap:

— E al preoteselor de aici, al Pelerinelor.

— Abia ai venit aici. Acum două nopţi, când am venit şi eu.

— Am venit să le caut, să li-l aduc îndărăt. De la ele a fost luat – nu de către mine – demult, în Nessus.

— Şi vrei să-l dai îndărăt?

M-a privit oarecum ca şi când se îndoia.

— Da, la un moment dat.

S-a ridicat, netezindu-şi straiul cu mâinile.

— Nu mă crezi, nu-i aşa? l-am întrebat eu. Nu crezi nimic din ce ţi-am spus.

— Când am venit aici, m-ai prezentat celorlalţi din preajma ta, celor cu care ai stat de vorbă în timp ce zăceai aici, pe priciul tău. (Vorbea încet, parcă îşi cântărea fiecare cuvânt.) Bineînţeles că şi eu am cunoscut pe câţiva dintre răniţii aflaţi acolo unde m-au pus pe mine. Printre ei e unul care nu e rănit

prea rău. E încă băietan, copilul cel mic al unei familii dintr-o gospodărie aflată foarte departe de aici, şi mai tot timpul şade pe prici şi se uită în podea.

— Îi e dor de casă? am întrebat eu.

Soldatul a clătinat din cap că nu.

— A avut o armă energetică. O korseke – aşa mi-a spus cineva. Ştii ceva despre armele astea?

— Nu prea.

— Proiectează o rază drept înainte şi, în acelaşi timp, două mănunchiuri de patru raze, unul în stânga şi unul în dreapta. Nu bat departe, dar se zice că sunt foarte bune când e vorba de un atac în masă, şi îmi vine să cred că e adevărat.

S-a uitat o clipă în jur, să vadă dacă trăgea careva cu urechea, dar în lazaret e o chestiune de onoare să nu bagi în seamă o conversaţie ce nu te priveşte. Dacă n-ar fi aşa, pacienţii ar sări curând unii la beregata celorlalţi.

— Centuria lui a fost ţinta unuia dintre acele atacuri. Cei mai mulţi au rupt rândurile şi au fugit. El nu a fugit, dar nu l-au prins. Un alt om mi-a spus că în faţa lui erau trei ziduri de leşuri. I-a doborât până când ascienii au început să se caţere pe ele şi să sară asupra lui. Atunci s-a retras şi iar i-a doborât grămadă.

— Presupun că i-au dat o medalie şi l-au înălţat în grad.

Nu eram sigur dacă mă apuca din nou fierbinţeala, sau căldura zilei mă făcea să mă simt lipicios de sudoare şi să am senzaţia aceea de sufocare.

— Nu, l-au trimis aici. Ţi-am spus că e doar un băietan de la ţară. A ucis mai mulţi oameni în acea zi decât îi fusese dat să vadă în cele câteva luni de când se înrolase. Încă n-a trecut peste starea aceea şi poate nici nu va trece vreodată.

— Şi?

— Am impresia că şi tu eşti într-o asemenea stare.

— Nu înţeleg, am zis eu.

— Vorbeşti de parcă abia ai sosit aici de la miazăzi, şi mă gândesc că, dacă ţi-ai părăsit legiunea, ăsta e felul cel mai sigur de-a vorbi. Oricum, oricine poate vedea că nu spui adevărul – oamenii nu se aleg cu răni ca ale tale decât în luptă. Ai fost lovit de aşchii de stâncă. Asta ţi s-a întâmplat, iar Pelerina care ne-a vorbit în prima noapte când am sosit

aici şi-a dat seama de asta din prima clipă. Prin urmare, eu cred că eşti la miazănoapte de mai multă vreme decât vrei să recunoşti, poate chiar de şi mai multă vreme decât crezi tu însuţi. Dacă ai ucis mulţi oameni, îţi face bine să crezi că-i poţi readuce la viaţă.

Am încercat să zâmbesc.

— Unde vrei să ajungi cu asta?

— Unde sunt acum. Nu încerc să spun că nu-ţi datorez nimic. Am avut febră, tu m-ai găsit. Poate că am delirat. Mai degrabă cred că mi-am pierdut cunoştinţa iar tu ai crezut că am murit. Dacă nu m-ai fi adus aici, probabil aş fi murit.

A dat să se ridice; l-am oprit punându-mi o mână pe braţul lui.

— Sunt unele lucruri pe care ar trebui să ţi le spun înainte să pleci, i-am zis eu. Despre tine însuţi.

— Ziceai că nu ştii cine sunt. Am clătinat din cap.

— N-am spus asta, nu cu vorbele astea. Ţi-am spus că te-am găsit într-o pădure, acum două zile. În sensul la care te-ai gândit tu, *nu* ştiu cine eşti – dar într-un alt sens, cred că ştiu. Cred că eşti două fiinţe într-una, iar pe una din ele o cunosc.

— Nimeni nu e două fiinţe într-una.

— Eu sunt. Sunt două fiinţe într-una. Poate că mult mai mulţi oameni decât ştim noi sunt două fiinţe într-una. Primul lucru pe care vreau să ţi-l spun este însă mult mai simplu. Ascultă-mă bine.

I-am dat toate amănuntele despre cum să găsească din nou pădurea, şi când m-am convins că le-a înţeles, am zis:

— Raniţa ta trebuie să fie tot acolo, cu legăturile tăiate, prin urmare dacă găseşti locul, găseşti şi raniţa. În ea era o scrisoare. Am scos-o şi am citit o parte din ea. Nu e pomenit numele persoanei căreia îi scrii, dar dacă ai terminat-o şi aşteptai doar prilejul s-o trimiţi, ar trebui să aibă măcar o parte a numelui tău la sfârşit. Am pus-o pe pământ, dar a suflat-o vântul într-un copac şi a rămas prinsă acolo. S-ar putea s-o mai găseşti.

Chipul i se încordase.

— N-ar fi trebuit s-o citeşti şi n-ar fi trebuit s-o arunci.

— Credeam că eşti mort, ai uitat? Oricum, se întâmplau

multe în momentele acelea, mai ales în capul meu. Poate începeam să am fierbinţeală – nu ştiu. Acum vine partea a doua. N-ai să mă crezi, dar s-ar putea să fie important să mă asculţi. Vrei să mă asculţi?

A dat din cap că da.

— Bun. Ai auzit de oglinzile Părintelui Inire? Ştii cum funcţionează?

— Am auzit, nu mai ştiu unde, de Oglinda Părintelui Inire. Cică păşeşti în ea ca peste un prag şi ieşi pe partea cealaltă direct pe-o stea. Nu cred că e adevărat.

— Oglinzile există. Le-am văzut. Până în clipa asta, am crezut despre ele cam ceea ce mi-ai spus tu – ca şi când ar fi o navă, dar mult mai rapidă. Acum nu mai sunt atât de sigur. Oricum, un anume prieten de-al meu a păşit între acele oglinzi şi a dispărut sub ochii mei. N-a fost nici o scamatorie la mijloc sau vreo superstiţie; s-a dus unde l-au dus oglinzile, cine ştie unde. S-a dus pentru că iubea o anume femeie, şi nu era om din cap până-n picioare. Înţelegi?

— Adică a avut un accident?

— Mai curând, un accident l-a avut pe el, dar să trecem peste asta. El mi-a zis că se va întoarce. A zis: „Mă voi întoarce după ea, dar întâi trebuie să mă repar. Să fiu întreg la minte şi trup.” Nu prea ştiam ce să cred când mi-a zis vorbele astea, dar acum am impresia că s-a întors. Eu te-am reînviat şi tot eu mi-am dorit întoarcerea lui – poate cele două sunt legate între ele.

A urmat o tăcere. Soldatul se uita în jos, la pământul bătătorit pe care fuseseră puse priciurile, apoi m-a privit.

— Poate că atunci când un om îşi pierde prietenul şi găseşte altul, simte că vechiul prieten e din nou cu el.

— Jonas, aşa se numea el – avea un fel anume de-a vorbi. Ori de câte ori trebuia să spună ceva neplăcut, îl înmuia, o dădea pe glumă, născocea o împrejurare hazlie. În prima noapte când am ajuns aici, când te-am întrebat care ţi-e numele, ai zis: „L-am pierdut undeva pe drum. Aşa a spus jaguarul care a promis s-o călăuzească pe capră.” îţi aminteşti?

A clătinat din cap.

— Spun multe prostii.

— M-a izbit ca fiind foarte ciudat; pentru că aşa ceva obişnuia Jonas să spună, însă n-ar fi spus-o astfel decât dacă ar fi vrut să spună mai mult decât îmi pare că ai vrut tu să spui. El ar fi zis ceva de genul: „Asta a fost povestea coşului care a fost umplut cu apă.” Cam aşa.

L-am aşteptat să vorbească, dar el tăcea.

— Jaguarul a mâncat capra, bineînţeles. I-a înghiţit carnea şi i-a zdrobit oasele, undeva pe drum.

— Nu te-ai gândit niciodată că ar putea fi ceva ce ţine de-un oraş anume? Poate că prietenul tău se trage din acelaşi loc din care mă trag eu.

— Cred că e vorba de-o perioadă din timp, şi nu de un loc, am zis eu. Demult de tot, cineva a trebuit să potolească frica – frica pe care oamenii făcuţi din carne şi oase o simt când privesc un chip de oţel şi sticlă. Jonas, ştiu că mă asculţi. Nu te condamn. Omul era mort, tu eşti încă viu. Înţeleg asta. Dar, Jonas, Jolenta nu mai e – am văzut-o murind şi am încercat s-o aduc înapoi cu Gheara, dar n-am reuşit. Poate că era prea artificială, nu ştiu. Va trebui să-ţi găseşti pe altcineva.

Soldatul s-a ridicat. Chipul nu-i mai era mânios, ci golit, ca al unui somnambul. A făcut stânga-mprejur şi a plecat.

Timp de aproape un rond, am zăcut pe prici cu mâinile sub cap, gândindu-mă la multe lucruri. Hallvard, Melito şi Foila vorbeau între ei, dar nu i-am ascultat. Când una dintre Pelerine a adus masa de prânz, Melito mi-a atras atenţia bătând cu furculiţa în blid şi anunţând:

— Severian, avem să-ţi cerem o favoare.

Atâta aşteptam, să-mi las deoparte speculaţiile, aşa că i-am zis că eram gata să-i ajut cum mă pricepeam mai bine.

Foila şi-a îndreptat spre mine zâmbetul radios pe care Natura îl dăruieşte unora dintre femei:

— Uite despre ce-i vorba. Ăştia doi se tot ciondănesc de azi-dimineaţă din pricina mea. Dacă ar fi zdraveni, s-ar bate şi cu asta basta, dar va mai trece mult până se vor face bine şi eu nu cred că voi putea suporta atâta vreme. Astăzi mi-au venit în minte tata şi mama, cum şedeau ei în faţa focului în nopţile lungi de iarnă. Dacă mă mărit cu Hallvard sau cu Melito, într-o bună zi vom face şi noi acelaşi lucru. Prin ur-

mare, am hotărât să mă mărit cu cel mai bun povestitor. Nu te uita la mine de parcă aş fi nebună – este singurul, lucru cu cap pe care l-am făcut în viaţa mea. Amândoi mă doresc, amândoi sunt foarte chipeşi, nici unul n-are avere şi, dacă nu rezolvăm dilema, or să se omoare sau îi omor eu. Eşti om cu ştiinţă de carte – ştim din felul în care vorbeşti. Asculţi şi judeci. Începe Hallvard, iar poveştile trebuie să fie originale, nu din cărţi.

Hallvard, care putea merge puţin, s-a ridicat de pe prici şi a venit să se aşeze pe priciul lui Melito, la picioarele lui.

VII
Povestea lui Hallvard: Cei doi vânători de foci

— Asta e o poveste adevărată. Ştiu multe poveşti. Unele sunt născocite, cu toate că alea născocite or fi fost adevărate într-o vreme de mult uitată. Ştiu şi multe poveşti adevărate, pentru că se-ntâmplă multe ciudăţenii în insulele de la miazăzi, pe care voi, nordicii, nici în vis nu le visaţi. Am ales-o pe asta pentru că am fost acolo eu însumi şi am auzit şi am văzut din ea la fel de mult ca toţi ceilalţi.

Mă trag din insula cea mai răsăriteană dintre insulele sudice, numită Glaciarul. Pe insula noastră trăiau un bărbat şi o femeie, bunicii mei, care aveau trei fii. Numele lor erau Anskar, Hallvard şi Gundulf. Hallvard era tatăl meu, şi când am crescut destul de mare ca să-l ajut în barcă, nu s-a mai dus la vânătoare şi la pescuit cu fraţii lui. Ieşeam noi doi în larg şi tot ce prindeam putea fi adus acasă pentru mama, surorile mele mai mici şi fratele meu.

Unchii mei nu s-au însurat niciodată, aşa că împărţeau aceeaşi barcă. Ce prindeau mâncau ei sau le dădeau bunicilor mei care nu mai erau în putere. În timpul verii, lucrau ogorul bunicului. Ogorul lui era cel mai bun de pe insulă, singura vale unde nu se simţea vântul iernii. Acolo puteai cultiva plante care nu s-ar fi copt în altă parte pe Glaciar, deoarece anotimpul creşterii era cu două săptămâni mai lung în valea aceea.

Când a început să-mi dea barba, bunicul i-a chemat la sine pe toţi bărbaţii din familie – adică pe tatăl meu, pe cei doi unchi şi pe mine. Până să ajungem la el acasă, bunica murise, iar preotul de pe insula cea mare era acolo ca să-i îngroape leşul. Fiii ei au plâns, am plâns şi eu.

Noaptea aceea, în timp ce stăteam la masa bunicului, cu el la un capăt al ei şi preotul la celălalt capăt, bunicul a zis:

„A venit vremea să-mi împart averea. Bega s-a dus. Familia ei nu mai cere înapoi avutul, iar eu o voi urma curând. Hallvard e însurat şi are partea lui din ceea ce a adus nevastă-sa. Cu asta îşi ţine familia şi, cu toate că nu-i împinge bogăţia afară din casă, nu flămânzesc. Tu, Anskar, şi tu, Gundulf, o să vă însuraţi vreodată?”

Amândoi unchii au clătinat din cap în semn că nu.

„Atunci iată care mi-e testamentul. Invoc Omnipotentul să audă, îi invoc şi pe slujitorii Omnipotentului. Când o să mor, tot ce am se va duce la Anskar şi Gundulf. Dacă unul din ei moare, se va duce la celălalt. Când or muri amândoi, se va duce la Hallvard, iar dacă Hallvard moare, va fi împărţită între fiii lui. Voi patru – dacă socotiţi că testamentul meu nu e drept, vorbiţi acum.”

Nimeni n-a vorbit, şi aşa a rămas.

A trecut un an. O corabie a lui Erebus a ieşit din neguri, ca să jefuiască, şi două corăbii au tras în port după piei, fildeş marin şi peşte sărat. Bunicul a murit şi sora mea Fausta a dat naştere unei fiice. După recoltă, unchii mei s-au dus la pescuit cu ceilalţi bărbaţi.

Când vine primăvara acolo la miazăzi, e încă prea timpuriu să însămânţezi, căci nopţile sunt îngheţate. Dar când oamenii văd că zilele se lungesc iute, caută coloniile unde fată focile. Coloniile sunt pe stânci, departe de ţărm, unde dăinuie ceţurile, şi, cu toate că zilele se lungesc, sunt încă scurte. Adeseori bărbaţii sunt cei care mor, nu focile.

Aşa s-a întâmplat şi cu unchiul Anskar, căci unchiul Gundulf s-a întors cu barca lor, dar fără el.

Acum trebuie să ştiţi că, atunci când bărbaţii noştri se duc la vânătoare de foci, sau la pescuit, sau la vânătoare de orice animal marin, se leagă în bărcile lor. Funia e împletită din piele de morsă şi e destul de lungă cât să-l lase pe om să se mişte în barcă atât cât are nevoie, dar nu mai lungă. Apa mării este foarte rece şi curând ucide pe oricine cade în ea, dar bărbaţii noştri se îmbracă în piei de focă, strâns cusute, şi adeseori tovarăşul de barcă al celui căzut poate să-l tragă înapoi şi astfel îi salvează viaţa.

Iată povestea pe care ne-a spus-o unchiul Gundulf. S-au dus departe, căutând o colonie la care alţii nu se duseseră,

când Anskar a văzut o focă mascul înotând în apă. Şi-a azvârlit harponul; şi când foca a mugit, o buclă a frânghiei harponului i-a prins lui Anskar glezna, încât el a fost smucit în mare. Gundulf a încercat să-l scoată afară, fiind el un om foarte puternic. El trăgea, trăgea şi foca de frânghia harponului, care era legată de baza catargului, şi numai ce le-a răsturnat barca. Gundulf s-a salvat trăgându-se cu mâinile de frânghie, punându-le una după alta, până la barcă şi apoi tăind frânghia harponului cu pumnalul. După ce barca s-a îndreptat, a încercat să-l aburce înăuntru şi pe Anskar, dar frânghia de siguranţă se rupsese. Şi ne-a arătat capătul franjurat al frânghiei. Unchiul Anskar era mort.

Printre cei din neamul meu, femeile mor pe uscat, dar bărbaţii pe mare, prin urmare mormântul care se face se numeşte „barca femeii”. Când un bărbat moare aşa cum a murit unchiul Anskar, se întinde o piele, apoi e pictată în onoarea lui şi agăţată în casa unde bărbaţii se întâlnesc să vorbească. Nu e dată jos decât atunci când nici un bărbat viu nu-şi mai aminteşte în onoarea cui a fost agăţată acolo. O piele din asta a fost pregătită pentru Anskar şi pictorii şi-au început munca.

Într-o dimineaţă însorită, când tata şi cu mine pregăteam uneltele ca să desţelenim ogorul pentru recolta din acel an – ce bine îmi amintesc totul! – câţiva copii care fuseseră trimişi să strângă ouă de păsări s-au întors în sat în fuga mare. O focă zăcea pe prundişul golfului sudic, ziceau ei. După cum ştie oricine, nici o focă nu iese pe ţărmurile unde sunt oameni. Dar uneori se întâmplă ca o focă să moară în mare sau să se rănească cine ştie cum. Gândindu-ne la asta, tata şi cu mine şi mulţi alţii am fugit spre ţărm, căci foca avea să fie a celui care-şi înfigea primul harponul în ea.

Am fost cel mai iute, înarmat cu o furcă de bălegar. O asemenea furcă nu poate fi aruncată prea bine, dar aproape mă ajunseseră din urmă câţiva tineri, aşa că, atunci când eram la o distanţă de vreo sută de paşi mari, am aruncat-o. Apoi a urmat ceva ce nu-mi mai doresc să-mi fie dat să mai trăiesc vreodată. Greutatea cozii lungi a tras furca în jos, până a atins pământul, răsucind şi prada odată cu ea.

Am văzut chipul unchiului Anskar, conservat de saramura

mării reci. În barba lui se amestecaseră alge verde-închis, iar frânghia salvatoare din piele de morsă fusese tăiată la numai câteva palme de trupul lui.

Unchiul Gundulf nu-l văzuse, era plecat pe insula mare. Tata l-a ridicat pe Anskar, eu l-am ajutat şi amândoi l-am dus la casa lui Gundulf şi am pus capătul frânghiei pe pieptul mortului, ca s-o vadă Gundulf, şi cu alţi bărbaţi de pe Glaciar ne-am aşezat să-l aşteptăm.

Gundulf a scos un strigăt când a dat cu ochii de fratele său. N-a fost strigăt de femeie, ci un muget ca al unui mascul de focă atunci când îi avertizează pe ceilalţi masculi din colonia lui. A fugit în întuneric. Am pus pază la bărci şi l-am vânat în acea noapte în toată insula. Luminile pe care le fac spiritele în ţinuturile cele mai sudice au strălucit toată noaptea, dându-ne de înţeles că Anskar vâna împreună cu noi. Când l-am găsit pe Gundulf printre stâncile de la Capul Radbod, luminile şi-au sporit şi mai mult strălucirea, apoi s-au stins.

Hallvard a tăcut. Tăcuţi am rămas şi noi. Toţi bolnavii dimprejur îl ascultaseră. În cele din urmă, Melito a întrebat:

— L-aţi omorât?

— Nu. Pe vremea aceea nu se făcea aşa ceva, şi n-a fost bine. Acum legea de pe continent răzbună fărădelegile sângeroase, şi e mai bine. I-am legat braţele şi picioarele şi l-am pus în casa lui, iar eu am rămas cu el în timp ce bărbaţii mai în vârstă au pregătit bărcile. Unchiul Gundulf mi-a spus că iubise o femeie de pe insula mare. Eu n-am văzut-o niciodată, dar el zicea că numele ei era Nennoc, o femeie frumoasă, mai tânără decât el, pe care nici un bărbat n-o voia pentru că dăduse naştere unui copil făcut cu un bărbat care murise cu o iarnă înainte. În barcă, îi spusese lui Anskar că voia s-o aducă pe Nennoc acasă, iar Anskar l-a făcut *sperjur*. Unchiul Gundulf era voinic. L-a prins pe Anskar şi l-a azvârlit din barcă, apoi a înfăşurat frânghia de salvare în jurul mâinilor şi a rupt-o cum rupe o cusătoreasă aţa. Apoi s-a ridicat, a continuat el să-mi povestească, şi cu o mână pe catarg, aşa cum se ţin bărbaţii, s-a uitat la fratele său care era în apă. A văzut scăpărarea cuţitului, dar a crezut că Anskar voia să-l ameninţe cu el sau să-l arunce.

Hallvard a tăcut din nou; şi cum nu dădea semn că vrea să

continue, am zis:

— Nu înţeleg. Ce-a făcut Anskar?

Un zâmbet foarte mic a ciupit buzele lui Hallvard pe sub mustaţa blondă. Văzându-l, am avut sentimentul că văd insulele de gheaţă ale sudului, albastre şi cumplit de reci.

— Şi-a tăiat frânghia de salvare, frânghia pe care Gundulf o rupsese deja. În felul acesta, bărbaţii care aveau să-l găsească aveau să ştie că fusese ucis. Înţelegi?

Am înţeles şi o vreme n-am mai zis nimic.

— Şi astfel, a mormăit Melito către Foila, minunata vale cu pământul ei a ajuns la tatăl lui Hallvard şi cu această poveste a izbutit să-ţi spună că, deşi nu are avere, are şanse să moştenească una. Şi ţi-a mai spus, de bună seamă, că se trage dintr-o familie ucigaşă.

— Melito mă socoteşte mai deştept decât sunt, a bodogănit blondul. Nu la asta m-am gândit. Ceea ce are importanţă acum nu sunt pământul, sau pieile, sau aurul, ci care dintre noi spune cea mai bună poveste. Iar eu, care ştiu multe, am povestit cum m-am priceput mai bine. E adevărat ce zice el, anume că s-ar putea să moştenesc averea familiei când moare tatăl meu. Dar surorile mele necăsătorite vor primi şi ele o dotă pentru măritiş şi numai ceea ce rămâne se va împărţi între fratele meu şi mine. Şi nici asta n-are importanţă, pentru că n-o s-o duc pe Foila la miazăzi, unde viaţa e atât de aspră. De când port lance, am văzut locuri mai bune.

— Cred că unchiul Gundulf a iubit-o pe Nennoc foarte mult, a zis Foila.

Hallvard a dat din cap:

— Asta mi-a spus şi el când stătea legat pe podea. Dar toţi bărbaţii de la miazăzi îşi iubesc femeile. Pentru ele înfruntă marea în timpul iernii, furtunile şi ceţurile îngheţate. Se zice că, în timp ce un bărbat îşi împinge barca peste prundiş spre mare, scrâşnetul pe care-l scoate fundul bărcii când se freacă de pietre este: *nevasta mea*, *copiii mei*, *nevasta mea*, *copiii mei*.

L-am întrebat pe Melito dacă vrea să înceapă acum să povestească; dar el a clătinat din cap şi a spus că eram plini de povestea lui Hallvard, aşa că va aştepta până a doua zi. Toţi

cei de-acolo i-am pus lui Hallvard întrebări despre viaţa la miazăzi şi apoi am asemuit ceea ce aflaserăm cu felul în care trăia neamul din care se trăgea fiecare. Doar ascianul a rămas tăcut. Eu mi-am amintit de insulele plutitoare de pe Lacul Diuturna şi le-am povestit lui Hallvard şi celorlalţi despre ele, fără însă a descrie lupta de la castelul lui Baldanders. Am stat astfel de vorbă până la vremea cinei.

VIII
Pelerinele

Până să isprăvim cina, începuse să se întunece. Eram mai tăcuţi la acel ceas al zilei, nu numai pentru că eram vlăguiţi, dar şi pentru că se întâmpla ca răniţii muribunzi să-şi dea ortul popii după apusul soarelui şi mai adesea în toiul nopţii. Era ceasul la care bătăliile trecute îşi revendicau ce era de drept al lor.

Mai erau şi alte feluri în care noaptea ne făcea să ne gândim şi mai mult la război. Uneori – iar în noaptea aceea cu osebire, aşa îmi amintesc – descărcările marilor arme energetice scăpărau pe cer asemenea trăsnetelor. Auzeam santinelele mărşăluind spre posturile lor, încât cuvântul *rond*, pe care-l foloseam atât de adesea fără alt înţeles decât acela de a zecea parte a nopţii, devenise o realitate pe care o auzeam: tropăituri de picioare şi ordine neinteligibile.

Şi a venit şi momentul în care nimeni n-a mai vorbit, care s-a lungit şi s-a tot lungit, fiind întrerupt doar de murmurele celor sănătoşi – Pelerinele şi sclavii lor – care veneau să întrebe despre starea unuia sau altuia dintre pacienţi. Una dintre preotesele cu veşmânt stacojiu a venit şi s-a aşezat lângă priciul meu, dar mintea mea era atât de leneşă, aproape adormită, încât a trecut o vreme până mi-am dat seama că probabil îşi adusese un scăunel cu ea.

— Tu eşti Severian, prietenul lui Miles? m-a întrebat ea.

— Da.

— Şi-a amintit de numele său. M-am gândit că vrei să ştii.

Am întrebat-o care-i era numele.

— Păi, Miles, de bună seamă. Doar ţi-am spus.

— Odată cu trecerea vremii, o să-şi amintească şi mai multe, sunt sigur.

Ea a dat din cap a confirmare. Îmi părea a fi o femeie trecută de mijlocul vieţii, cu o faţă binevoitoare, austeră.

— Fără doar şi poate. O să-şi amintească de casa şi familia

lui.

— Dacă are aşa ceva.

— Adevărat, Unii nu au. Unora le lipseşte până şi putinţa de a-şi întemeia o casă.

— Te referi la mine.

— Nu, câtuşi de puţin. Oricum, cel care are o atare neputinţă nu prea are ce face în privinţa ei. Dar e mult mai bine, mai ales pentru bărbaţi, dacă ar avea o casă. Ca omul din povestea prietenului tău, majoritatea bărbaţilor cred că fac o casă pentru familiile lor, dar adevărul e că fac şi casa, şi familia pentru ei înşişi.

— Să înţeleg că ai ascultat povestea lui Hallvard.

— Nu sunt singura. A fost o poveste bună. O soră a venit şi m-a adus tocmai în momentul din poveste când bunicul pacientului îşi făcea testamentul. Şi din acel punct am auzit tot restul. Ştii care era necazul cu unchiul cel rău? Cu Gundulf?

— Era îndrăgostit, zic eu.

— Nu, asta e ceea ce era în regulă cu el. Vezi tu, fiecare om e ca o plantă. Are o parte minunată, verde, adesea cu flori sau fructe, care creşte în sus spre soare, spre Increat. Şi mai există şi o parte întunecată care creşte în direcţia opusă, sfredelindu-şi tuneluri într-acolo unde lumina nu pătrunde.

— Nu am studiat niciodată scrierile iniţiaţilor, am spus, dar până şi eu sunt conştient de existenţa binelui şi răului în fiecare dintre noi.

— Am zis eu ceva de bine şi rău? Rădăcinile sunt cele care dau plantei forţa să urce spre soare, cu toate că ele habar n-au despre asta. Să spunem că o coasă care coseşte în dreapta şi-n stânga retează tulpina de la rădăcină. Tulpina va cădea şi va muri, dar rădăcinile pot să scoată o nouă tulpină.

— Zici, prin urmare, că răul e bun.

— Nu. Zic că ceea ce condamnăm la alţii şi admirăm la noi înşine răsare din ceea ce nu vedem şi la care arar ne gândim. Gundulf, aidoma altor bărbaţi, avea instinctul de a-şi impune autoritatea. Autoritatea se dovedeşte prin întemeierea unei familii – şi femeile au un instinct asemănător. În cazul lui Gundulf, acest instinct era nesatisfăcut de multă vreme, aşa cum este şi instinctul multor soldaţi pe care-i vedem aici. Ofiţerii îşi au rolurile lor de comandă, însă soldaţii, care nu pot

da ordine, suferă şi nu ştiu de ce suferă. Unii, de bună seamă, îşi creează legături cu alţi soldaţi. Uneori, mai mulţi se bucură de aceeaşi femeie sau de un bărbat care e ca o femeie. Unii îşi iau animale de companie, alţii îşi fac prieteni printre copiii pe care războiul i-a lăsat orfani.

Amintindu-mi de fiul lui Casdoe, am zis:

— Înţeleg de ce condamni acest lucru.

— Nu condamn – mai ales acest fapt şi chiar şi cele mai puţin fireşti. Vorbesc doar de instinctul de a-şi impune autoritatea, în unchiul cel rău, instinctul l-a făcut să iubească o femeie, anume o femeie care avea un copil, astfel încât familia, atunci când urma să şi-o întemeieze, să fie mare de la bun început. În felul acesta, se-nţelege, ar fi câştigat o parte din timpul pe care-l pierduse.

A tăcut şi eu am dat din cap.

— Dar pierduse prea mult timp; instinctul s-a făcut simţit în alt fel. Gundulf s-a socotit stăpânul de drept al pământurilor pe care le ţinea în păstrare pentru un frate, şi totodată stăpânul vieţii celuilalt. O viziune amăgitoare, nu-i aşa?

— Aşa o fi.

— Şi alţii pot avea asemenea viziuni amăgitoare, dar mai puţin primejdioase, a continuat Pelerina zâmbindu-mi. Tu crezi despre tine că posezi vreo autoritate deosebită?

— Eu sunt calfă din ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, dar e un rang lipsit de autoritate. Noi, cei din ghildă, nu îndeplinim decât voinţa judecătorilor.

— Credeam că ghilda torţionarilor a fost abolită de mult. A devenit, carevasăzică, un soi de frăţie a lictorilor?

— Încă mai există, i-am zis eu.

— E limpede, însă cu câteva secole în urmă era o ghildă adevărată ca aceea a argintarilor. Aşa cel puţin am citit în anumite istorii păstrate de ordinul nostru.

Ascultând-o, am avut preţ de o clipă o senzaţie de exaltare extraordinară. Şi asta nu numai pentru că socoteam că are oarecum dreptate. Oi avea eu idei nebuneşti în anumite privinţe, dar ştiu care sunt privinţele acestea şi autoamăgirea nu se numără printre ele. Cu toate acestea, îmi părea minunat – chiar dacă numai în acel moment – să trăiesc într-o lume unde era cu putinţă o asemenea încredinţare. Mi-am dat

seama acum, cu adevărat pentru prima oară, că erau milioane de oameni în Commonwealth care nu ştiau nimic despre formele superioare ale pedepsei judiciare şi nimic despre cercurile concentrice de intrigi care-l înconjură pe Autocrat; pentru mine era ca vinul, sau mai curând asemenea coniacului, făcându-mă să mă simt cuprins de o bucurie buimăcitoare.

Pelerina, care nu-şi dădea seama ce se întâmplă cu mine, m-a întrebat:

— Nu există altă formă de autoritate deosebită despre care crezi că se află în posesia ta?

Am clătinat din cap.

— Miles mi-a spus că tu crezi că te afli în posesia Ghearei Conciliatorului şi că i-ai arătat o gheară mică, neagră, care poate o fi căzut de la un ocelot sau un caracara, şi că i-ai spus că ai înviat mulţi morţi cu ajutorul ei.

Sosise clipa, prin urmare; clipa s-o dau înapoi. De când ajunsesem la lazaret, ştiusem că avea să vină curând această clipă, dar sperasem s-o amân până voi fi fost pregătit să plec. Acum am scos Gheara – pentru ultima oară, mi-am zis eu –, şi-am pus-o apăsat în palma Pelerinei, zicând:

— Cu aceasta poţi salva mulţi. Nu am furat-o şi nu am căutat decât s-o dau înapoi ordinului vostru.

— Şi cu ea, a zis ea blând, ai reînviat nu ştiu câţi?

— Eu însumi aş fi murit acum câteva luni fără ea, i-am zis eu şi m-am apucat să-i povestesc despre duelul meu cu Agilus.

— Opreşte-te, mi-a zis ea. Trebuie s-o păstrezi. Şi mi-a dat înapoi Gheara, continuând: Eu nu mai sunt tânără, după cum vezi. Anul viitor voi sărbători treizeci de ani de când sunt membră cu drepturi depline a acestui ordin. La fiecare dintre sărbătorile importante ale anului, până în primăvara din acest an, am văzut Gheara Conciliatorului, atunci când era înălţată ca s-o adorăm. Un safir impresionant, cât un oricalc de mare. Făcea mai mult decât vilele cele mari luate la un loc şi fără doar şi poate că de aceea l-au luat hoţii.

Am dat s-o întrerup, dar ea m-a amuţit cu un gest.

— Cât despre puterea ei de a tămădui ca prin farmec şi chiar de a-i readuce la viaţă pe cei morţi, crezi că am avea

atâtea suferinde printre noi, cele din ordinul nostru, dacă ar fi cu adevărat aşa? Suntem puţine – mult prea puţine pentru munca pe care-o avem de făcut. Dar dacă n-ar fi murit nici una înainte de primăvara trecută, am fi mult mai numeroase. Multe dintre cele pe care le-am iubit, dăscăliţele şi prietenele mele, ar fi şi acum printre noi. Oamenii fără carte trebuie să-şi aibă şi ei minunile lor, chiar dacă pentru asta sunt nevoiţi să răzuiască glodul de pe cizmele cine ştie cărui epopt şi să-l înghită. Dacă, aşa cum tragem noi nădejde, încă există şi nu a fost tăiată în geme mai mici, Gheara Conciliatorului este ultima relicvă ce ne-a rămas de la cel mai măreţ dintre oamenii buni şi o ţineam la mare preţ pentru că încă cinstim memoria lui. Dacă ar fi fost într-adevăr acel lucru pe care crezi că-l ai asupra ta, ar fi fost nepreţuit pentru toată lumea, iar autocraţii ni l-ar fi luat de mult.

— *Este* o gheară..., am început eu să spun.

— Era doar un cusur în miezul nestematei. Severian Lictorule, Conciliatorul era om, nu pisică sau pasăre, a zis ea şi s-a ridicat,

— S-a izbit de stânci când uriaşul a aruncat-o de pe parapet,..

— Crezusem că te potolesc, dar văd că te stârnesc şi mai mult, a zis ea şi deodată a zâmbit, s-a aplecat şi m-a sărutat. Întâlnim mulţi oameni aici care cred în lucruri ce nu sunt tocmai aşa. Nu-s mulţi cei ale căror convingeri le fac tot atâta cinste cât îţi face ţie propria ta convingere. O să mai vorbim noi doi despre asta cândva.

M-am uitat în urma siluetei ei micuţe, înveşmântate în stacojiu, până a dispărut în întunericul şi liniştea rândurilor de priciuri. Cât vorbisem, cei mai mulţi dintre bolnavi adormiseră. Câţiva gemeau. Au intrat trei sclavi, doi duceau un rănit pe-o targa, al treilea ţinea o lampă ca să le lumineze drumul. Lumina făcea să le lucească creştetele pleşuve, acoperite cu sudoare. L-au pus pe rănit pe un prici, i-au aranjat mădularele ca şi când ar fi fost mort şi au plecat.

M-am uitat la Gheară. Fusese neagră, fără viaţă, când se uitase Pelerina la ea, acum însă scântei palide de foc alb o străbăteau de la bază spre vârf. Mă simţeam bine – într-atât încât m-am pomenit întrebându-mă cum îndurasem să zac

toată ziua pe salteaua îngustă; dar, încercând să mă ridic, picioarele abia mă ţineau. Temându-mă să nu cad peste vreun rănit, am făcut împleticit cei douăzeci şi ceva de paşi până la omul care tocmai fusese adus.

Era curtezanul Emilian pe care-l cunoscusem la curtea Autocratului. M-a surprins atât de tare să-l văd aici, încât l-am chemat pe nume.

— Thecla, a murmurat el. Thecla...

— Da. Thecla. Îţi aminteşti de mine, Emilian. Acum fă-te bine.

L-am atins cu Gheara.

A deschis ochii şi a ţipat.

Am fugit, dar m-am prăbuşit când mai aveam zece paşi până la priciul meu. Eram atât de slăbit, încât nu cred că m-aş fi putut târî până la el, însă am reuşit să ascund Gheara şi să mă rostogolesc sub priciul lui Hallvard şi astfel să mă fac nevăzut.

Când s-au întors sclavii, Emilian şedea în capul oaselor şi era în stare să vorbească – cu toate că nu cred că i-au desluşit bălmăjeala. I-au dat nişte ierburi şi unul dintre ei a rămas cu el cât le-a mestecat, apoi a plecat în tăcere.

M-am rostogolit de sub prici şi, ţinându-mă de marginea lui, am reuşit să mă ridic în picioare. Liniştea se înstăpânise din nou, dar ştiam că mulţi dintre răniţi trebuie să mă fi văzut înainte de a cădea. Crezusem că Emilian adormise, dar nu, zăcea ca ameţit.

— Thecla, a murmurat el. Am auzit-o pe Thecla. Ziceau că a murit. Ce voci sunt aici venite din lumea morţilor?

— Nici una acum, i-am spus eu. Eşti bolnav, dar curând ai să te faci bine.

Am ridicat Gheara deasupra capului şi am încercat să-mi concentrez gândurile la Melito şi Foila, precum şi la Emilian – la toţi suferinzii din lazaret. Gheara a licărit, apoi s-a întunecat.

IX
Povestea lui Melito:
Cocoşul, îngerul şi vulturul

— A fost odată, dar nu foarte demult şi nici departe de locul unde m-am născut, o fermă frumoasă. Era cunoscută mai ales pentru orătăniile ei: cârduri de raţe albe ca zăpada, gâşte aproape la fel de mari ca lebedele şi atât de grase că abia puteau merge, şi găini colorate ca nişte papagali. Fermierul care durase ferma avea multe idei măreţe şi năstruşnice despre ce înseamnă să fii fermier, iar cu ideile astea nemaipomenite ale sale se descurcase cu mult mai bine decât oricare dintre vecinii lui cu scaun la cap, încât puţini îndrăzneau să-i spună că era nebun.

Una dintre ideile lui sucite era legată de creşterea găinilor. Toată lumea ştie că atunci când bagi de seamă că unul sau altul dintre pui e un cocoşel, trebuie să-l claponeşti. Într-o ogradă trebuie să rămână un singur cocoş, pentru că, dacă-s doi, se încaieră.

Dar fermierul ăsta nu-şi bătea capul cu aşa ceva. „N-au decât să crească”, zicea el. „N-au decât să se încaiere, iar tu, vecine, ascultă ce-ţi spun. Cel mai bun şi mai cocoş dintre cocoşi va învinge, şi ăla trebuie să-mi încalece puicuţele, cât mai multe, şi să-mi sporească liota de orătănii. Unde mai pui că puicuţele lui or să fie alea mai vânjoase şi atât de zdravene că nici o boleşniţă nu se va lega de ele – când orătăniile voastre or să dea ortu' popii, veniţi la mine şi-o să vă vând găini de prăsilă. Nu mă tocmesc la preţ... Cât despre cocoşii târnuiţi, ei bine, i-om mânca, eu şi familia mea. Nici un clapon nu-i atât de fraged ca un cocoş omorât în bătaie, aşa cum cea mai bună carne de vită vine de la un taur care a murit în arenă, iar carnea de vânat, de la un cerb hăituit de copoi o zi întreagă. În plus, îţi pierzi virilitatea ca bărbat dacă mănânci claponi.”

Fermierul ăsta ciudat mai credea că era datoria lui să aleagă cea mai jigărită orătanie din ogradă când voia una pentru cină. „E o impietate”, zicea el, „să le iei pe cele mai bune. Astea trebuie lăsate să prospere sub ochiul Pancreatorului care face cocoşii şi găinile, la fel ca şi bărbaţii şi femeile.” Poate pentru că astfel gândea, orătăniile sale erau atât de bune c-ai fi zis că nu-i nici o neghină printre ele.

Din tot ce-am spus până acum, e limpede că, la ferma lui, cocoşul cârdului era un specimen cum nu se poate mai grozav. Tânăr, puternic şi curajos. Coada, la fel de frumoasă precum cozile fazanilor, iar creasta, fără doar şi poate, era mândră şi ea, doar că fusese făcută fâşii-fâşiuţe în multele lupte disperate prin care îşi câştigase locul. Pieptul îi era roşu ca para focului şi lucios – asemenea robelor Pelerinelor de-aici –, dar gâştele ziceau că fusese alb înainte ca propriul lui sânge să-l vopsească. Aripile îi erau într-atât de puternice, încât zbura mai bine decât oricare dintre raţele albe, pintenii, mai lungi decât degetul mijlociu de la mână, iar ciocul, la fel de ascuţit ca sabia mea.

Cocoşul ăsta falnic avea o mie de neveste, dar cea mai dragă inimii lui era o găină la fel de grozavă ca el, fiica unei rase nobile şi regina recunoscută a tuturor găinilor pe multe leghe în jur. Cât de ţanţoşi umblau între colţul hambarului şi apa iazului pentru păsări! Nu-ţi puteai închipui un spectacol mai frumos, nu, nici măcar dacă l-ai fi văzut pe Autocrat însuşi înfăţişându-se cu aleasa lui la Fântâna Orhideelor – mai cu seamă că despre Autocrat am auzit că e un clapon.

Totul era ca-n poveşti pentru perechea asta fericită, până într-o noapte, când cocoşul a fost trezit de o zarvă cumplită. O bufniţă mare, din cea urecheată, reuşise să intre în hambar, unde dormeau găinile, şi-şi croia drum printre ele, căutându-şi bucătura cea mai bună pentru cină. De bună seamă că a înhăţat-o pe găina care era aleasa inimii cocoşului; şi cu ea în gheare, şi-a desfăcut aripile mari şi neauzite, gata să-şi ia zborul. Bufniţele văd neînchipuit de bine în întuneric, prin urmare trebuie să-l fi văzut pe cocoş zburând spre ea ca o furie înaripată. A văzut cineva vreodată o expresie de uimire pe faţa unei bufniţe? Ei bine, pe chipul bufniţei din hambar era numai uimire în acea noapte. Pintenii cocoşului se mişcau

mai iute decât picioarele celui mai bun dansator, iar ciocul lui se repezea spre ochii rotunzi şi strălucitori, asemenea ciocului unei ciocănitoare care loveşte trunchiul unui copac. Bufniţa a dat drumul găinii din gheare, a zburat afară din hambar şi nici că a mai fost văzută vreodată.

Cocoşul avea de ce să fie mândru, de bună seamă, dar s-a împăunat prea tare. După ce învinsese o bufniţă în întuneric, îşi închipuia că poate învinge orice pasăre, oriunde. A început să vorbească despre salvarea prăzilor din ghearele şoimilor şi despre înfruntarea teratornişilor, cele mai mari şi mai cumplite zburătoare. Dacă şi-ar fi luat sfetnici înţelepţi, cum erau îndeobşte lama şi porcul, pe care cei mai mulţi prinţi îi aleg pentru a le orândui treburile în stat, sunt sigur că lăudăroşeniile lui ar fi fost curând domolite cu vorbe meşteşugite şi înspre binele tuturor. Dar, vai, el n-a făcut astfel. El nu asculta decât de găini, toate topite după el, şi de gâşte şi raţe care socoteau că şi ele sunt îndrituite la gloria lui, atâta vreme cât împărţeau acelaşi hambar. Şi a venit şi ziua – cum vine întotdeauna pentru cei peste poate de înfumuraţi – când cocoşul a întrecut orice măsură.

Soarele tocmai răsărea – cel mai rău ceas al zilei pentru aceia care fac nefăcutele. Cocoşul a zburat în sus, tot mai sus, până când ai fi zis că mai are puţin şi străpunge cerul, şi, în sfârşit, când a ajuns sus de tot, s-a aşezat pe girueta celui mai înalt pinion al hambarului – care era şi cel mai înalt punct al întregii ferme. Şi în timp ce soarele alunga umbrele cu săgeţi roşietice aurii, cocoşul a strigat o dată şi încă o dată, că el era stăpânul tuturor înaripatelor. De şapte ori a strigat astfel, şi poate că i s-ar fi trecut cu vederea, pentru că şapte e un număr norocos. Dar nu s-a mulţumit cu atât. A trebuit să se laude şi a opta oară, după care şi-a luat zborul în jos.

Încă nu aterizase printre orătăniile sale când, deodată, s-a stârnit ceva cu totul nemaivăzut în înaltul văzduhului, chiar deasupra hambarului. O sută de raze de soare au părut să se încâlcească între ele, aşa cum încâlceşte un pisoi un ghem de lână, şi să se amestece, aşa cum amestecă o femeie aluatul într-o covată. Şi din acest vârtej de lumină glorioasă s-au alcătuit apoi picioare, braţe, un cap şi, la urmă, aripi, şi făptura s-a avântat în jos spre ograda cu hambar. Era un

înger cu aripi în roşu, albastru, verde şi auriu, şi cu toate că nu părea a fi mai mare decât cocoşul, orătania şi-a dat de îndată seama, privindu-l în ochi, că era cu mult mai mare decât el pe dinlăuntru.

„Acum”, a zis îngerul, „ascultă dreapta judecată. Zici că nimic purtător de pene nu ţi se poate împotrivi. Iată-mă, eu sunt fără doar şi poate o fiinţă împănată. Am lăsat în urmă toate armele puternice ale oştilor luminii şi mă voi lupta cu tine, numai noi doi.”

La care cocoşul şi-a întins aripile şi s-a înclinat atât de mult că zdrenţuita lui creastă a râcâit colbul, şi a spus:

„Voi fi onorat până la sfârşitul zilelor mele că am fost socotit demn de o asemenea provocare, la care nici o altă pasăre n-a fost supusă până acum. Dar îmi pare nespus de rău că trebuie să-ţi spun că nu o pot primi, şi asta din trei pricini, întâi fiindcă, deşi ai pene pe aripi, aşa cum bine zici, nu cu aripile tale m-aş lupta, ci cu pieptul şi capul tău. Prin urmare, nu eşti o creatură împănată pentru luptă.”

Îngerul a închis ochii şi şi-a atins trupul cu mâinile, şi pe când şi le-a îndepărtat, părul de pe cap i s-a preschimbat în pene mai colorate decât ale celui mai frumos canar, iar faldurile robei sale erau acum pene mai albe decât penele celui mai alb porumbel.

„A doua pricină”, a continuat cocoşul câtuşi de puţin tulburat, „este aceea că tu, care ai, aşa cum vădit este, puterea de a te transforma, ai putea ca, în timpul luptei, să doreşti să te preschimbi într-o creatură fără pene – bunăoară un şarpe mare. Prin urmare, dacă ar fi să mă lupt cu tine, n-aş putea fi sigur că vei juca cinstit.”

La aceste cuvinte, îngerul şi-a despicat pieptul şi, înfăţişând orătăniilor strânse ciopor tot ceea ce avea înăuntru, a scos de-acolo puterea de a-şi schimba forma. I-a dat-o celei mai grase gâşte să o ţină cât dura lupta, iar gâscă pe dată s-a preschimbat într-o gâscă cenuşie, de apă sărată, din cele care zboară de la catarg la catarg. Dar nu şi-a luat zborul, ci a rămas să păzească puterea îngerului.

„Iar a treia”, a continuat cocoşul, de-acum disperat, „e că e limpede că tu eşti un slujbaş al Pancreatorului şi, împărţind dreptatea, aşa cum faci acum, îţi îndeplineşti datoria. Dacă ar

fi să mă lupt cu tine, aşa cum îmi ceri, înseamnă să comit o fărădelege fără seamăn împotriva singurului conducător pe care găinile curajoase îl recunosc.”

„Prea bine”, a admis îngerul. „E un punct de vedere juridic foarte bine chibzuit şi presupun că-ţi închipui că astfel scapi cu faţa curată. Adevărul e că ţi-ai câştigat calea spre propria-ţi moarte. Nu voiam decât să-ţi răsucesc niţel aripile la spate şi să-ţi smulg penele din coadă.”

Deodată, şi-a înălţat capul şi a scos un ţipăt ciudat, sălbatic. Pe loc un vultur s-a repezit în picaj din înalt şi a căzut ca un trăsnet în ogradă.

S-au luptat apoi peste tot în ogradă şi lângă iazul raţelor, şi pe păşune, şi iar înapoi, căci vulturul era puternic, dar cocoşul era iute şi curajos. De un perete al hambarului stătea sprijinită o teleagă veche, cu o roată ruptă – sub ea s-a gândit cocoşul să se retragă pentru a-şi trage sufletul înainte de atacul final, căci acolo nu-l ajungea vulturul şi se mai putea şi răcori la umbră. Sângera însă atât de mult, încât înainte ca vulturul, la fel de însângerat, să apuce să-l atace, cocoşul s-a împleticit, a căzut, a încercat să se ridice, a căzut din nou.

„Acum aţi văzut cum s-a făcut dreptate”, s-a adresat îngerul orătăniilor adunate. „Nu mai fiţi atât de înfumurate! Nu vă mai umflaţi în pene, pentru că veţi fi pedepsite. Credeaţi că e campionul de neînvins. Iată-l cum zace, victimă nu a vulturului ăstuia, ci a mândriei sale, bătut, distrus.”

Atunci cocoşul, pe care-l crezuseră mort, şi-a ridicat capul.

„Fără doar şi poate eşti foarte înţelept, îngerule”, a zis el. „Dar n-ai habar cum sunt cocoşii. Un cocoş nu e bătut decât atunci când îşi roteşte coada şi îşi arată pana albă de sub penele cozii. Forţa mea, pe care mi-am dobândit-o zburând şi alergând, şi în multe lupte, m-a părăsit. Spiritul meu, pe care l-am primit din mâinile stăpânului tău, Pancreatorul, nu m-a părăsit. Vulturule, nu-ţi cer să-mi cruţi viaţa. Vino-ncoa şi omoară-mă acum. Dar când îţi vei pune în cântare onoarea, să nu-ţi adaugi şi înfrângerea mea.”

Vulturul s-a uitat la înger când a auzit ce-a spus cocoşul, iar îngerul s-a uitat la vultur.

„Pancreatorul este la o depărtare infinită de noi”, a zis îngerul. „Prin urmare, la o depărtare infinită de mine, cu toate

că zbor mult mai sus decât tine. Nu-i pot decât ghici dorinţele – nimeni nu poate face altfel.”

Şi-a deschis încă o dată pieptul şi a vârât înăuntru puterea pe care o dăduse pentru o vreme în grija altcuiva. Apoi el şi vulturul şi-au luat zborul şi, o vreme, gâscă de apă sărată i-a urmat spre înalt.

Şi aici se sfârşeşte povestea.

Melito zăcuse pe spate cât povestise, privind spre pânza de cort întinsă deasupra. Aveam sentimentul că era prea slăbit până şi să se ridice într-un cot. Ceilalţi răniţi tăcuseră cât durase povestea, la fel cum tăcuseră şi în timpul poveştii lui Hallvard.

Într-un târziu am spus:

— E o poveste bună. Îmi va fi foarte greu să aleg între cele două, şi dacă tu, şi Hallvard, şi Foila consimţiţi, aş dori să-mi las ceva timp să mă gândesc la amândouă.

Foila, care şedea cu genunchii strânşi la piept, a strigat:

— Să nu alegi. Concursul încă nu s-a încheiat. Toată lumea s-a uitat la ea.

— Vă voi lămuri mâine, a zis ea. Încă nu alege, Severian. Dar ce părere aveţi despre povestea asta?

Hallvard a mormăit:

— Îţi spun eu ce cred. Cred că Melito este tare deştept, aşa cum a zis el despre mine că sunt. Încă nu s-a tămăduit la fel de mult ca mine, şi nici la fel de înzdrăvenit nu e, şi astfel şi-a câştigat mila unei femei. Meşteşugit lucrat, cocoşelule.

— E cea mai proastă poveste pe care-o ştiu, a spus Melito cu o voce mai slabă decât aceea cu care povestise lupta păsărilor.

— Cea mai proastă? am întrebat. Eram cu toţii miraţi.

— Da, cea mai proastă. E o poveste caraghioasă, pe care o spunem copiilor noştri care habar n-au de nimic altceva decât de colb, animalele de la fermă şi cerul de deasupra capetelor, încât povestea trebuie să vorbească răspicat, prin fiecare cuvânt al ei, despre aceste lucruri.

— Nu vrei să câştigi, Melito? l-a întrebat Hallvard.

— Ba cum să nu. Tu n-o iubeşti pe Foila aşa cum o iubesc eu. Mi-aş da viaţa s-o fac a mea, dar mai degrabă mi-aş da

viaţa decât s-o dezamăgesc. Dacă povestea pe care tocmai am spus-o va ieşi învingătoare, atunci n-am s-o dezamăgesc niciodată, cel puţin nu cu poveştile mele. Am o mie mai bune decât asta.

Hallvard s-a ridicat şi a venit să se aşeze pe priciul meu, aşa cum făcuse şi cu o zi înainte, iar eu mi-am dat picioarele în jos peste margine, ca să mă aşez lângă el.

— Ce spune Melito e foarte iscusit, mi-a zis el. Tot ce spune e foarte iscusit. Dar tu trebuie să ne judeci după poveştile pe care le-am spus, nu după cele pe care zicem că le ştim dar nu le-am spus. Şi eu ştiu multe alte poveşti. Iarna, nopţile noastre sunt cele mai lungi din Commonwealth.

I-am răspuns că, aşa cum spusese Foila, care se gândise la această întrecere al cărei premiu era ea însăşi, încă nu aveam să fac alegerea.

— Toţi cei care rostesc Gândul Corect vorbesc bine. Şi-atunci, prin ce unii învăţăcei sunt mai buni decât alţii? Prin vorbirea lor. Învăţăceii inteligenţi rostesc Gândul Corect cu inteligenţă. Ascultătorul ştie după intonaţia vocilor lor că ei înţeleg. Prin această vorbire superioară a învăţăceilor inteligenţi, Gândirea Corectă este trecută, asemenea focului, de la unul la altul.

Cred că nici unul dintre noi nu-şi dăduse seama că ascianul asculta. Am fost puţin surprinşi să-l auzim vorbind acum. După o clipă, Foila a zis:

— Ceea ce vrea să spună e că nu trebuie să judeci după conţinutul poveştilor, ci după cât de bine a fost spusă fiecare. Nu sunt sigură că-i dau dreptate – dar poate că are un tâlc.

— Nu sunt de acord, a mârâit Hallvard. Cei care ascultă se satură iute de şmecheriile povestitorilor. Cel mai bun fel de a povesti este să povesteşti cât mai simplu cu putinţă.

S-au băgat şi alţii în sfada noastră şi uite-aşa am stat îndelung de vorbă despre asta şi despre cocoşel.

X
Ava

Cât am fost bolnav, n-am acordat prea multă atenţie celor care ne aduceau mâncarea, cu toate că, dacă mă gândesc la asta, mi-i aminteam cu limpezime, aşa cum îmi amintesc totul. Odată, ne-a servit o Pelerină – cea care vorbise cu mine cu o seară înainte. Alteori, fuseseră sclavi raşi în cap sau postulante înveşmântate în cafeniu. În seara asta, seara zilei în care Melito îşi spusese povestea, cina ne-a fost adusă de o postulantă pe care n-o mai văzusem înainte, o fată zveltă, cu ochi cenuşii. M-am ridicat şi am ajutat-o să împartă tăvile.

După ce-am isprăvit treaba asta, ea mi-a mulţumit şi a zis:

— N-o să mai fii aici multă vreme.

I-am spus că am ceva de făcut aici şi, oricum, nu aveam unde să mă duc.

— Ai legiunea ta. Dacă a fost nimicită, o să fii trimis la alta.

— Nu-s soldat. Am venit aici, în nord, cu gândul să mă înrolez poate, dar am căzut bolnav înainte să apuc s-o fac.

— Ai fi putut aştepta în oraşul tău. Am auzit că recrutorii se duc în toate oraşele, cel puţin de două ori pe an.

— Mă tem că oraşul meu de baştină e Nessus.

Am văzut-o zâmbind.

— Dar l-am părăsit de mult, şi nu voiam să stau în aşteptare cine ştie pe unde, timp de o jumătate de an. Oricum, la asta nu m-am gândit. Eşti şi tu din Nessus?

— Nu te ţii bine pe picioare.

— Mi-e bine, nici o grijă.

M-a atins pe braţ, un gest timid care mi-a amintit întrucâtva de căprioara domesticită din grădina Autocratului.

— Eşti transpirat tot. Chiar dacă ţi-a trecut febra, nu mai eşti obişnuit să stai în picioare. Nu se poate să nu-ţi dai seama de asta. Stai la pat de câteva zile bune. Vreau ca acum să te întinzi la loc.

— Dacă mă supun, n-o să mai am cu cine vorbi în afară de

cei cu care am stat de vorbă toată ziua. Bărbatul din dreapta mea e un prizonier ascian, iar cel din stânga vine dintr-un sat despre care nici tu, nici eu n-am auzit vreodată.

— Bine, atunci, dacă te întinzi, mă aşez lângă tine şi stăm niţel de vorbă. Oricum nu mai am nimic de făcut până când va trebui să cântam nocturna din nou. Din ce cartier anume din Nessus vii tu?

În timp ce mă însoţea spre prici, i-am spus că nu voiam să vorbesc, ci să ascult, şi am întrebat-o din care cartier anume se trage ea.

— Când eşti cu Pelerinele, casa îţi este unde sunt ele – oriunde sunt înălţate corturile: ordinul devine familia şi tot aici ţi-s prietenele, ca şi cum prietenele ţi-au devenit şi surori. Dar înainte să vin aici, am trăit departe, în partea de nord-vest a oraşului, aproape de Zid.

— Lângă Câmpia Sangvinară?

— Da, în apropiere. Ştii locul?

— Am luptat acolo odată. A făcut ochii mari.

— Vorbeşti serios? Ne duceam acolo să privim. N-aveam voie, dar noi tot ne duceam. Ai câştigat?

Nu mă gândisem niciodată la asta, aşa că am stat puţin în cumpănă.

— Nu, am zis apoi. Am pierdut.

— Dar ai rămas în viaţă. E mai bine, nu-i aşa, să pierzi şi să rămâi în viaţă, decât să iei viaţa cuiva.

Mi-am desfăcut veşmântul şi i-am arătat cicatricea de pe piept pe care mi-o lăsase frunza avernei lui Agilus.

— Ai fost foarte norocos. Adeseori sunt aduşi aici soldaţi cu răni la piept, aşa ca asta, dar arar reuşim să-i salvăm.

Timidă, mi-a atins pieptul. Chipul ei avea o dulceaţă pe care n-o văzusem pe chipurile altor femei. Preţ de o clipă, mi-a mângâiat pielea, apoi şi-a tras brusc mâna.

— N-o fi fost foarte adâncă.

— N-a fost, i-am zis eu.

— Odată am văzut o luptă între un ofiţer şi un exultant costumat. Drept arme au folosit plante otrăvite – poate pentru că ofiţerul ar fi avut un avantaj necinstit dacă s-ar fi bătut cu sabia. Exultantul a fost omorât şi eu am plecat, dar apoi a fost zarvă mare, pentru că ofiţerul o luase razna.

A trecut ca fulgerul pe lângă mine, lovind cu planta lui în dreapta şi-n stânga, dar cineva i-a aruncat o măciucă la picioare şi l-a doborât. Cred că aia a fost cea mai grozavă luptă pe care am văzut-o vreodată.

— Au luptat vitejeşte?

— Nu tocmai. Întâi s-au ciorovăit că ba e îngăduit de lege nu ştiu ce, ba nu e îngăduit de lege altceva – ştii cum sunt bărbaţii când nu vor să înceapă.

— ”Voi fi onorat până la sfârşitul zilelor mele că am fost socotit demn de o asemenea provocare, la care nici o altă pasăre n-a fost supusă până acum. Dar îmi pare nespus de rău că trebuie să-ţi spun că nu o pot primi, şi asta din trei pricini, întâi fiindcă, deşi ai pene pe aripi, aşa cum bine zici, nu cu aripile tale m-aş lupta, ci cu pieptul şi capul tău.” Cunoşti povestea?

Zâmbind, a clătinat din cap în semn că nu.

— E o poveste bună. O să ţi-o spun altă dată. Dacă ai locuit atât de aproape de Câmpia Sangvinară, înseamnă că familia ta era de rang înalt. Eşti cumva armigetă?

— Păi cam toate din ordin sunt fie armigete, fie exultante. E un ordin aristocratic, îmi pare rău s-o spun. Uneori este primită şi câte-o fiică de optimat, aşa ca mine, dacă optimatul a fost vreme îndelungată prieten al ordinului, dar nu suntem decât trei cu acest rang. Am auzit că unii optimaţi cred că e de ajuns să facă un dar generos ca fiicele lor să fie primite în ordin, dar în fapt nu e aşa – trebuie să ajute ordinul în felurite chipuri, nu doar cu bani, şi trebuie s-o fi făcut vreme îndelungată. Vezi tu, lumea nu e chiar atât de coruptă pe cât le place oamenilor să creadă.

— Socoti că e drept ca ordinul vostru să se îngrădească astfel? Voi îl serviţi pe Conciliator. Oare i-a întrebat pe oamenii pe care i-a înviat din morţi dacă sunt armigeri sau exultanţi?

Ea a zâmbit din nou.

— Asta e o întrebare care a fost întoarsă pe toate feţele de multe ori în ordin. Dar pentru optimaţi, şi chiar şi pentru clasele inferioare, există alte ordine; al nostru, rămânând aşa cum e, primeşte mulţi bani anume ca să-i folosim în munca noastră şi să avem multă influenţă. Dacă am hrăni şi am

îngriji doar pe anumiţi oameni, aş zice că ai dreptate. Dar noi nu facem aşa; ajutăm până şi animalele atunci când putem. Conexa Epicharis spunea odată să ne oprim totuşi la insecte, dar apoi a găsit-o pe una dintre noi – o postulantă – care încerca să vindece aripa frântă a unui fluture.

— Nu vă pasă că aceşti soldaţi au făcut tot ce-au putut ca să omoare ascieni?

Răspunsul ei a fost foarte departe de ceea ce aşteptam:

— Ascienii nu sunt fiinţe umane.

— Ţi-am spus că pacientul de lângă mine este ascian. Din ceea ce-am văzut, îl îngrijiţi la fel de bine ca şi pe noi.

— Iar eu *ţi*-am spus că luăm în grijă şi animale atunci când putem. Nu ştii că fiinţele umane îşi pot pierde natura omenească?

— Te gândeşti la zoantropi. Am întâlnit câţiva.

— La ei, da. Renunţă la natura omenească de bunăvoie. Dar sunt alţii care şi-o pierd fără să vrea, adeseori când îşi închipuie că şi-o sporesc, sau că se ridică la o condiţie mai înaltă decât aceea în care ne naştem. Şi mai sunt şi alţii, precum ascienii, cărora li se ia această natură.

M-am gândit la Baldanders, aruncându-se de pe zidul castelului în Lacul Diuturna.

— De bună seamă că aceste... lucruri merită compasiunea noastră.

— Animalele merită compasiunea noastră. De aceea noi, cele din ordinul nostru, avem grijă de ele. Dar dacă omul omoară un animal, nu înseamnă că a comis o crimă.

M-am ridicat în capul oaselor şi am prins-o de braţ, simţind o tulburare pe care cu greu mi-o puteam stăpâni.

— Crezi că dacă ceva – să spunem o armă de-a Conciliatoruluiar putea vindeca fiinţele umane, n-ar reuşi totuşi acelaşi lucru cu aceia care nu sunt fiinţe umane?

— Despre Gheară e vorba, nu-i aşa? Te rog, închide gura – mă faci să izbucnesc în râs când o căşti aşa, şi nu avem voie să râdem când sunt în preajmă oameni din afara ordinului.

— Vasăzică ştii!

— Infirmiera ta mi-a spus. Mi-a spus că eşti nebun, dar o nebunie simpatică, şi nu crede că ai face rău cuiva. Apoi am întrebat-o despre asta, iar ea mi-a spus. Tu ai Gheara şi

uneori îi poţi vindeca pe cei bolnavi şi chiar să-i readuci la viaţă pe morţi.

— Crezi că sunt nebun?

Încă zâmbind, a dat din cap că da.

— De ce? Uită ce-a zis Pelerina. Am spus în seara asta ceva să te facă să mă crezi astfel?

— Poate căzut sub o vrajă. Nu e vorba de ce ai spus. Sau să zicem că nu e chiar asta. Dar tu nu eşti doar un singur om.

A tăcut. Cred că mă aştepta s-o contrazic, dar eu n-am rostit nici un cuvânt.

— E ceva pe chipul tău şi în felul în care te mişti. Ştii că nici măcar nu-ţi cunosc numele? Ea nu mi l-a spus.

— Severian.

— Eu sunt Ava. Severian e un nume din acela frate-soră, nu-i aşa? Severian şi Severa. Ai o soră?

— Nu ştiu. Dacă am una, e vrăjitoare.

Ava s-a făcut că nu aude.

— Cealaltă. Are un nume?

— Prin urmare, ştii că e femeie.

— Mda. Când am servit mâncarea, o clipă am crezut că venise să mă ajute o soră exultantă. Apoi m-am uitat în jur şi te-am văzut pe tine. Întâi mi-am zis că am impresia asta numai când te văd cu colţul ochiului, dar de când stăm aici au fost câteva momente în care am văzut-o chiar uitându-mă la tine. Când te uiţi într-o parte, pur şi simplu dispari uneori, iar chipul tău e folosit de o femeie înaltă, palidă. Te rog să nu-mi spui că ţin post prea lung. Aşa-mi spune toată lumea, dar nu e adevărat, şi chiar de-ar fi, aici e vorba de altceva.

— Numele ei e Thecla. Îţi aminteşti ce-ai zis mai adineaori despre pierderea naturii umane? Despre ea încercai să-mi vorbeşti?

Ava a negat cu un gest al capului.

— Nu cred. Dar voiam să te întreb ceva. A mai fost un pacient aici, ca tine, şi mi s-a spus că a venit cu tine.

— Adică Miles. Nu, avem poveşti diferite. N-am să ţi-o spun pe-a lui. Numai el o poate face, nimeni altcineva. Dar ţi-o spun pe-a mea. Ai auzit despre necrofagi?

— Dar tu nu eşti necrofag. Acum câteva săptămâni, am avut aici trei captivi insurgenţi. Ştiu cum arată necrofagii.

— Prin ce ne deosebim?

— Ei... A tăcut, căutându-şi cuvintele. Ei nu se pot stăpâni. Vorbesc singuri – aşa cum fac mulţi oameni, nu-i vorbă – şi văd lucruri care nu sunt acolo. E ceva ce arată a singurătate şi a egoism. Tu nu eşti aşa.

— Ba sunt, am contrazis-o eu.

Şi i-am povestit, fără a intra în prea multe amănunte, despre banchetul lui Vodalus.

— Ei te-au obligat, a observat ea când am isprăvit. Dacă le-ai fi arătat ce simţeai, te-ar fi omorât.

— Nu contează. Am băut alzaboul. Am mâncat din carnea ei. Şi la început a fost scârbos, aşa cum zici tu, cu toate că am iubit-o. Era în mine şi împărtăşeam viaţa care fusese a ei, cu toate acestea era moartă. O simţeam putrezind acolo. În prima noapte am avut un vis minunat cu ea; când mă întorc printre amintirile mele, visul acesta este unul dintre lucrurile pe care le preţuiesc cel mai mult. După aceea, a fost îngrozitor, şi uneori îmi părea că visam cu ochii deschişi – cred că asta e ceea ce tu ai luat drept vorbire de unul singur şi holbatul în gol. Acum, în fapt de multă vreme, ea pare din nou vie, doar că în mine.

— Nu cred că ceilalţi sunt aşa.

— Nici eu nu cred, am zis eu. Cel puţin dacă mă iau după ceea ce-am auzit despre ei. Sunt multe lucruri importante pe care nu le înţeleg. Ceea ce ţi-am povestit e unul dintre ele.

Ava a rămas tăcută preţ de două sau trei respirări, apoi ochii i s-au deschis larg.

— Gheara, lucrul acela în care crezi. O aveai atunci?

— Da, însă nu ştiam ce poate face. Nu acţionase – sau mai curând, acţionase, o înviase pe o femeie numită Dorcas, dar nu ştiam ce se întâmplase, de unde apăruse femeia. Dacă aş fi ştiut, poate că aş fi salvat-o pe Thecla, aş fi adus-o înapoi.

— Dar o aveai? O aveai cu tine?

Am consimţit cu o mişcare a capului.

— Păi, nu înţelegi? A *adus-o* înapoi. Tocmai mi-ai spus că putea acţiona fără ca tu să ştii. Aveai gema şi aveai şi femeia, putrezind în tine, cum ai zis tu.

— Fără trupul...

— Eşti un materialist, aşa cum sunt toţi ignoranţii. Dar

faptul că eşti materialist nu înseamnă că materialismul este adevărat. Nu ştii asta? Când tragem linie la urmă, ceea ce contează sunt spiritul şi visul, gândul şi iubirea, şi gestul.

Am rămas atât de surprins de ideile care năvăliseră în mine încât pentru o vreme am tăcut, năpădit de propriile-mi speculaţii. Când, în sfârşit, am revenit la realitate, m-am mirat să văd că Ava nu plecase şi am încercat să-i mulţumesc.

— M-am simţit liniştită stând aici cu tine, şi dacă ar fi venit vreo soră, i-aş fi spus că aşteptam să aud dacă strigă vreun bolnav.

— Încă nu m-am lămurit cu ceea ce mi-ai spus tu despre Thecla. Va trebui să mă gândesc la asta multă vreme, poate zile întregi. Oamenii îmi spun că sunt cam greu de cap.

A zâmbit, şi adevărul e că spusesem ceea ce spusesem (chiar dacă era adevărat) şi ca s-o fac să zâmbească.

— Nu cred, a zis ea. Mai curând un om meticulos.

— Mă rog, dar mai am o întrebare. Adesea, când încercam să dorm, sau când mă trezeam noaptea, încercam să pun cap la cap eşecurile şi succesele. Adică de câte ori am folosit Gheara şi am înviat pe câte cineva, şi de câte ori am încercat asta dar viaţa nu s-a întors. Îmi pare că mai curând e vorba doar de întâmplare, deşi poate că există o legătură pe care n-o pot dibui.

— Şi crezi că ai găsit-o acum?

— Ceea ce mi-ai spus despre oamenii care-şi pierd natura umană – aici s-ar putea să fie ceva. A fost o femeie... cred că era şi ea un om din ăsta, cu toate că era foarte frumoasă. Şi un bărbat, prietenul meu, care s-a vindecat numai în parte, adică doar l-am ajutat să se vindece. Dacă e cu putinţă ca cineva să-şi piardă natura umană, înseamnă că e cu putinţă ca ceva ce n-a avut niciodată o asemenea natură să o dobândească. Ce pierde unul, găseşte celălalt, aşa-i peste tot în lume. Cred că el şi-a găsit-o. Apoi, efectul pare mai slab când moartea e pricinuită prin violenţă...

— M-aşteptam la asta, a zis Ava încet.

— L-a vindecat pe omul-maimuţă căruia i-am retezat mâna. Poate pentru că am făcut-o eu însumi. Şi l-a ajutat pe Jonas, dar eu – Thecla – am folosit bicele acelea.

— Puterile tămăduirii ne apără de Natură. De ce să ne

apere Increatul de noi înşine? Am putea să ne apărăm singuri de noi înşine. Poate că el ne ajută doar atunci când ajungem să regretăm ceea ce am făcut.

Căzut pe gânduri, am dat din cap.

— Mă duc la capelă acum. Eşti destul de înzdrăvenit ca să faci câţiva paşi. Vii cu mine?

Cât zăcusem sub acoperişul acela uriaş de pânză, crezusem că atâta era tot lazaretul. Abia acum am văzut, deşi vag şi doar la întunericul nopţii, că erau o sumedenie de corturi şi pavilioane. Asemenea cortului nostru, cele mai multe aveau pereţii ridicaţi, pentru răcorire, strânşi precum pânzele unei corăbii ancorate. N-am intrat în nici unul, ci am mers printre ele, pe poteci şerpuitoare ce mi se păreau lungi, până am ajuns la unul ai cărui pereţi erau lăsaţi în jos. Era făcut din mătase, nu din pânză, şi iradia o lumină purpurie, de la lumânările aprinse înăuntru.

— Odată am avut o catedrală mare, mi-a spus Ava. Aveau loc înăuntru zece mii, dar când o strângeai, încăpea într-un car. Domnicellae a noastră i-a dat foc înainte să intru eu în ordin.

— Ştiu, i-am zis. Am văzut-o arzând.

Înăuntrul cortului de mătase, am îngenuncheat amândoi în faţa unui altar simplu, încărcat de flori. Ava s-a rugat. Eu, neştiind nici o rugăciune, m-am adresat, pe muteşte, cuiva care uneori părea să fie în mine, alteori, aşa cum spusese îngerul, infinit de departe.

XI
Povestea celui loial Grupului celor Şaptesprezece: Omul cinstit

A doua zi dimineaţa, după ce-am mâncat şi toată lumea se trezise, mi-am luat inima-n dinţi şi am întrebat-o pe Foila dacă sosise clipa să aleg între Melito şi Hallvard. Ea mi-a făcut semn din cap că nu, dar înainte să apuce să spună ceva, ascianul a anunţat:

— Toată lumea trebuie să servească pe rând norodul. Boul trage la plug, câinele păzeşte oile, dar pisica prinde şoareci în grânar. La fel pot bărbaţii, femeile şi chiar copiii să servească norodul.

Foila şi-a arătat zâmbetul fermecător

— Prietenul nostru vrea să spună şi el o poveste.

— Ce?! a exclamat Melito şi o clipă am crezut că se va ridica în capul oaselor. O să-l laşi pe el – pe oricare dintre ei – să...

Foila a făcut un gest şi el a tăcut mâlc.

— De ce nu? a zis ea şi ceva îi tresărea la colţurile buzelor. Da, o să-l las. Nici o grijă, o să fac pe tălmaciul pentru voi toţi. Consimţi, Severian?

— Cum vrei tu, am răspuns.

Hallvard a mârâit:

— Nu aşa ne-a fost vorba. Îmi amintesc fiecare cuvânt.

— Şi eu, a zis Foila. Dar nici împotriva înţelegerii nu e, şi în fapt e în *spiritul* înţelegerii, anume ca rivalii să se ia la întrecere pentru a-mi câştiga mâna – nici prea moale şi nici prea frumoasă acum, îmi pare rău s-o spun, dar care arată tot mai bine de când stau în locul ăsta. Ascianul mi-ar face şi el curte dacă ar socoti că poate; n-ai văzut cum se uită la mine?

Ascianul a recitat:

— Uniţi, bărbaţii şi femeile sunt mai puternici; dar o femeie vitează vrea copii, nu soţi.

— Vrea să spună că i-ar plăcea să se însoare cu mine, dar nu crede că voi accepta curtea pe care mi-o face. Se înşală.

Foila s-a uitat de la Melito la Hallvard, şi zâmbetul ei s-a transformat în rânjet.

— Vă temeţi chiar atât de tare de el într-o întrecere de spus poveşti? Înseamnă c-o rupeaţi la fugă atunci când vedeaţi un ascian pe câmpul de luptă.

Nici unul din ei n-a răspuns şi, după o vreme, ascianul a început să vorbească:

— În vremuri de demult, peste tot se găsea loialitatea faţă de cauza norodului. Vrerea Grupului celor Şaptesprezece era vrerea tuturor.

— *A fost odată ca niciodată*..., a început Foila să tălmăcească.

— Nimeni să nu trândăvească. Dacă e unul trândav, să fie legat de alţii care sunt trândavi şi ei, şi să caute ţara trântorilor. Mai bine să meargă o mie de leghe decât să zacă în Casa Flămânzirii.

—...*o fermă îndepărtată unde munceau împreună oameni neînrudiţi*.

— Unul e vânjos, altul frumos, al treilea, un artificier priceput. Care-i cel mai bun? Cel care serveşte norodul.

— *La ferma asta trăia un om bun*.

— Munca să fie împărţită de un împărţitor înţelept al muncii. Hrana să fie împărţită de un împărţitor drept al hranei. Porcii să se îngraşe. Şobolanii să flămânzească.

— *Ceilalţi îl înşelau la ceea ce i se cuvenea*.

— Oamenii care se întrunesc la sfat pot să judece, dar nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *El s-a plâns, şi ei l-au bătut*.

— Cum sunt hrănite mâinile? Cu sânge. Cum ajunge sângele la mâini? Prin vene. Dacă venele sunt închise, mâinile vor putrezi.

— *Omul a plecat de la fermă şi s-a aşternut la drum*.

— Unde şade Grupul celor Şaptesprezece, acolo se face dreptatea supremă.

— *S-a dus în capitală şi s-a plâns de felul în care se purtaseră cu el*.

— Să fie apă curată pentru cei care trudesc. Să fie hrană

caldă pentru ei şi un pat curat.

— *S-a întors la fermă, obosit şi flămând, după călătorie*.

— Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *L-au bătut din nou*.

— Dincolo de orice lucru se găseşte un alt lucru, şi aşa mereu; astfel, copacul dincolo de pasăre, piatra dedesubtul ţărânii, soarele dincolo de Urth. Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Omul cinstit nu s-a dat bătut. A părăsit din nou ferma şi a luat drumul capitalei*.

— Pot fi ascultaţi toţi petiţionarii? Nu, căci toţi strigă în acelaşi timp. Atunci, cine să fie auzit – cei care strigă mai tare? Nu, căci toţi strigă tare. Cei care strigă mai mult să fie auziţi, şi lor să li se facă dreptate.

— *Ajungând în capitală, şi-a făcut culcuş chiar în pragul Grupului celor Şaptesprezece şi i-a rugat pe toţi cei care treceau să~l asculte. După o vreme lungă, a fost primit în palat, unde cei care cârmuiau i-au ascultat plângerea cu înţelegere*.

— Aşa spune Grupul celor Şaptesprezece: De la cei care fură luaţi tot ce au, pentru că nimic din ce au nu-i al lor.

— *I-au spus să se întoarcă la fermă şi să le spună celor răi – în numele lor – că trebuie să plece*.

— Aşa cum e copilul bun pentru mama lui, aşa e şi cetăţeanul pentru Grupul celor Şaptesprezece.

— *Şi a făcut întocmai cum îi spuseseră*.

— Ce e vorbirea prostească? Vânt. Vine la urechi şi iese pe gură. Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *Şi-au râs de el şi l-au bătut*.

— Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Omul cinstit nu s-a lăsat păgubaş. S-a mai dus o dată în capitală*.

— Cetăţeanul îi dă norodului ceea ce norodul merită. Ce merită norodul? Totul.

— *Era foarte obosit. Hainele îi erau zdrenţuite, încălţările scâlciate. Nu avea ce mânca, nu avea ce vinde*.

— Mai bine să fii drept decât să fii bun, dar numai judecătorii buni pot să fie drepţi; să fie buni cei care nu pot să fie drepţi.

— *În capitală trăia din cerşit*.

În acest moment al povestirii, nu m-am mai putut stăpâni şi i-am întrerupt. I-am spus Foilei că, după părerea mea, era minunat că înţelegea atât de bine ce însemna în povestire fiecare grup de fraze ale ascianului, dar că eu nu înţelegeam cum de reuşea – cum ştia, bunăoară, că fraza despre bunătate şi dreptate însemna că eroul ajunsese cerşetor.

— Păi, să presupunem că altcineva – Melito, de pildă – ar spune o poveste şi, la un moment dat, îşi întinde mâna şi începe să ceară de pomană. Ai ştii ce înseamnă asta, nu-i aşa?

Am consimţit.

— La fel şi aici. Uneori dăm peste soldaţi ascieni care sunt prea flămânzi sau prea suferinzi să ţină pasul cu ceilalţi, şi după ce înţeleg că n-o să-i omoram, zic treaba aia despre bunătate şi dreptate. În asciană, se-nţelege. Asta zic cerşetorii în Ascia.

*

— Cei care strigă mai mult să fie auziţi, şi lor să li se facă dreptate.

— *De data asta a fost nevoit să aştepte vreme îndelungată înainte să fie primit la palat*, *dar până la urmă l-au lăsat să intre şi au ascultat ce avea de spus*.

— Cei care nu vor să servească norodul vor trebui să servească norodul.

— *Ei au zis că-i vor întemniţa pe oamenii răi*.

— Să fie apă curată pentru cei care trudesc. Să fie hrană caldă pentru ei şi un pat curat.

— *El s-a întors acasă*.

— Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *Iar a fost bătut*.

— Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile

noastre.

— *Dar el nu s-a lăsat păgubaş. Încă o dată a pornit spre capitală*, *să se plângă*.

— Cei care se luptă pentru norod se luptă cu o mie de inimi. Cei care luptă împotriva lui, cu nici una.

— *Acum oamenilor răi li s-a făcut frică*.

— Nimeni să nu se opună hotărârilor Grupului celor Şaptesprezece.

— *Şi-au spus în sinea lor*: „*S-a dus la palat iar şi iară*, *şi de fiecare dată trebuie să le fi spus cârmuitorilor de-acolo că nu ne-am supus poruncilor lor de la început*. *De bună seamă că de data asta vor trimite soldaţi să ne omoare*."

— Dacă rănile le sunt pe spate, cine le va stăvili sângele?

— *Oamenii răi au fugit*.

— Unde sunt cei care în vremuri trecute s-au opus hotărârilor Grupului celor Şaptesprezece?

— *Şi n-au mai fost văzuţi niciodată*.

— Să fie apă curată pentru cei care trudesc. Să fie hrană caldă pentru ei şi un pat curat. Atunci ei vor cânta la muncă şi munca le va fi uşoară. Atunci ei vor cânta la seceriş şi recolta va fi bogată.

— *Omul cinstit s-a întors acasă şi a trăit fericit până la sfârşitul zilelor*.

Toată lumea a aplaudat povestea asta, mişcaţi de povestea ca atare, de ingeniozitatea prizonierului ascian, de privirea fugară pe care ne lăsase s-o aruncăm în viaţa din Ascia şi, mai ales – îmi vine mie să cred –, de graţia şi spiritul pe care Foila le pusese în tălmăcirea ei.

Nu am cum să ştiu dacă Domniilor Voastre, care veţi citi până la urmă această mărturie, vă plac sau nu poveştile. Dacă nu vă plac, de bună seamă că aţi dat paginile acestea fără a le arunca vreo privire. Mărturisesc că eu le iubesc. Ba aş zice chiar că adeseori îmi pare că, dintre toate lucrurile bune din lume, singurele despre care omenirea poate spune că sunt ale sale sunt poveştile şi muzica; celelalte, mila, frumuseţea, somnul, apa curată şi mâncarea caldă (cum ar fi zis ascianul) sunt făptuirile Increatului. Astfel, poveştile sunt flecuşteţe în desenul universului, dar nu poţi să nu iubeşti cel

mai mult ceea ce e al nostru – eu unul nu pot.

Din povestea aceasta, cu toate că era cea mai scurtă şi totodată cea mai simplă dintre toate pe care le-am trecut în această carte, simt că am învăţat câteva lucruri nu lipsite de însemnătate. În primul rând, cât anume din ceea ce spunem şi care, credem noi, tocmai a luat naştere în gurile noastre e alcătuit din formule date. Ascianul părea să rostească numai fraze învăţate pe de rost, cu toate că, până să le rostească prima oară, nu le auzisem niciodată. Iar Foila părea să vorbească aşa cum vorbesc femeile îndeobşte, şi de m-ar fi întrebat careva dacă folosea şi ea asemenea formule, i-aş fi răspuns că nu – dar adesea aproape că ghiceai cum se sfârşesc frazele ei după felul în care începeau.

În al doilea rând, am învăţat cât de greu este să laşi deoparte ispita de a da intonaţie vocii. Locuitorii din Ascia nu ştiau să vorbească decât aşa cum vorbeau mai-marii lor; dar făcuseră din asta o limbă nouă şi, după ce-l auzisem pe ascian, puteam să jur că, vorbind-o, dădea glas gândurilor sale.

Şi în al treilea rând, am învăţat încă o dată cât de bogată în tâlcuri poate fi o poveste. Nici una nu putea fi mai anostă decât a ascianului, asta e sigur, şi cu toate acestea, ce însemna ea? Era menită să laude Grupul celor Şaptesprezece? Numele acesta era atât de înspăimântător, încât îi alungase pe nemernici. Voia să-i condamne? Auziseră plângerile omului cinstit, cu toate acestea nu făcuseră nimic pentru el, în afară de a-i fi alături cu vorbe. Nu era nici un semn că ar fi fost gata să facă mai mult.

Dar nu aflasem ceea ce-mi doream cel mai mult să aflu în timp ce-i ascultam pe ascian şi pe Foila. Ce motiv avusese ea să consimtă să-l lase pe ascian să se ia la întrecere cu ceilalţi? Simplă răutate? Văzându-i ochii pezevenghi, aşa-mi venea să cred. Sau era cu adevărat atrasă de el? Asta chiar mi-era greu să cred, dar nu cu neputinţă. Cine n-a văzut femei atrase de bărbaţi prin nimic atrăgători? Era limpede că avusese de a face cu ascienii, iar el nu era un simplu soldat, atâta vreme cât ne învăţase limba. Oare spera să-l facă să mărturisească vreo taină?

Iar despre el ce puteam crede? Melito şi Hallvard se

învinuiseră unul pe altul că spuseseră poveşti urmărind ţeluri ascunse. Oare şi ascianul făcuse acelaşi lucru? Dacă despre asta era vorba, atunci fără doar şi poate voise să-i spună Foilei – şi nouă aşijderea – că nu se va da niciodată bătut.

XII
Winnoc

În seara aceea, am mai avut un musafir: unul dintre sclavii raşi în cap. Şedeam în capul oaselor şi încercam să intru în vorbă cu ascianul, când sclavul s-a aşezat lângă mine.

— Îţi aduci aminte de mine, Lictorule? m-a întrebat el. Numele meu e Winnoc.

Am clătinat din cap.

— Eu te-am îmbăiat şi te-am îngrijit în noaptea în care ai sosit, mi-a zis el. Am aşteptat să te întremezi cât de cât, ca să-ţi vorbesc. Aş fi venit seara trecută, dar erai cufundat într-o discuţie cu una dintre postulantele noastre.

L-am întrebat ce voia să-mi spună.

— Adineaori ţi-am spus lictor, şi nu ai negat. Chiar eşti lictor? În noaptea aceea aşa erai îmbrăcat.

— Am fost lictor, am răspuns eu. Acelea sunt singurele straie pe care le am.

— Dar nu mai eşti lictor?

Am clătinat din cap şi am spus:

— Am venit aici, la miazănoapte, ca să mă înrolez în armată.

— Aha, a zis el şi s-a uitat în altă parte pentru o clipă.

— Cu siguranţă o fac şi alţii.

— Câţiva, da. Cei mai mulţi se înrolează la miazăzi sau sunt obligaţi s-o facă. Sunt unii care vin la miazănoapte, pentru că vor o anumită unitate în care se află un prieten sau o rudă. Viaţa unui soldat...

L-am aşteptat să continue.

— ...seamănă foarte mult cu a unui sclav, eu aşa cred. Eu unul n-am fost niciodată soldat, dar am vorbit cu mulţi dintre ei.

— E atât de îngrozitoare viaţa ta? Aş fi zis că Pelerinele sunt stăpâne bune. Te bat?

A zâmbit şi s-a răsucit, ca să-i văd spatele.

— Ai fost lictor. Ce zici de cicatricele mele?

În lumina tot mai stinsă, abia le puteam zări. Mi-am trecut degetele peste ele.

— Doar că sunt foarte vechi şi au fost făcute cu biciul, am spus eu.

— M-am ales cu ele înainte să împlinesc douăzeci de ani, şi acum am cincizeci. Un bărbat cu haine negre ca ale tale mi le-a făcut. Ai fost multă vreme lictor?

— Nu.

— Înseamnă că nu prea ştii ce-nseamnă treaba asta?

— Destul cât să-mi fac meseria.

— Asta-i tot? Bărbatul care m-a biciuit mi-a spus că e din ghilda torţionarilor. M-am gândit că poate ai auzit de ei.

— Am auzit.

— Chiar există cu adevărat? Unii mi-au spus că au pierit de mult, dar omul care m-a biciuit mi-a zis altminteri.

— Încă există, din câte ştiu eu, i-am răspuns. Îţi aduci cumva aminte numele torţionarului care te-a biciuit?

— Îşi spunea Calfa Palaemon – aha, îl ştii?

— Da. A fost dascălul meu o vreme. E bătrân acum.

— Mai trăieşte, prin urmare? Îl vei mai vedea vreodată?

— Nu cred.

— Eu aş vrea să-l mai văd o dată. Poate îl voi mai vedea cândva. Increatul, la urma urmei, hotărăşte toate lucrurile. Voi, tinerii, trăiţi dezlănţuit – eu, unul, aşa am trăit, la vârsta ta. Ştii că el dă formă la tot ceea ce facem?

— Se poate.

— Crede-mă, aşa e. Am văzut mai multe decât tine. Şi dacă aşa stă treaba, s-ar putea să nu-l mai văd niciodată pe Palaemon Calfa, iar tu ai fost adus aici ca să fii mesagerul meu.

Şi tocmai când îl aşteptam să-mi dezvăluie mesajul său, a tăcut. Pacienţii care ascultaseră foarte atenţi povestea ascianului vorbeau între ei acum; dar undeva, în mormanul de vase murdare pe care le strânsese bătrânul sclav, unul şi-a schimbat poziţia, scoţând un cline abia auzit, dar eu l-am auzit,

— Ce ştii despre legile sclaviei? m-a întrebat el în cele din urmă. Adică despre cum poate un bărbat sau o femeie să

devină sclav după această lege?

— Ştiu foarte puţin, am zis eu. Un prieten de-al meu (mă gândeam la omul verde) era numit sclav, dar el era numai un străin nenorocos care fusese prins de nişte oameni lipsiţi de scrupule. Ştiam că e ilegal.

A dat din cap a consimţire.

— Avea pielea întunecată?

— Se poate spune şi aşa.

— În vremurile de demult – aşa am auzit – sclavia ţinea seamă de culoarea pielii. Cu cât omul era mai întunecat la piele, cu atât era mai asuprit ca sclav. E greu de crezut, da. Însă pe vremuri aveam o Chatelaine în ordin care ştia multă istorie, ea mi-a spus. Era o femeie în care puteai avea încredere.

— Fără îndoială, am observat eu, explicaţia e că sclavii adeseori trudesc în soare. Multe dintre obiceiurile din trecut ni se par acum simple capricii.

La vorbele astea, l-am văzut că se burzuluieşte puţin:

— Crede-mă, tinere, am trăit în vremurile de demult şi trăiesc şi acum, şi ştiu mai bine decât tine când a fost mai bine.

— Aşa spunea şi Maestrul Palaemon.

Sperasem să-l readuc la ceea ce-l preocupa, şi aşa s-a şi întâmplat.

— Sunt doar trei feluri prin care un om poate deveni sclav, a zis el. Deşi la femei e puţin altfel, punând la socoteală şi măritişul, şi altele de-acest soi. Dacă un om – care e sclav – e adus în Commonwealth de pe meleaguri străine, sclav rămâne, iar stăpânul care l-a adus aici poate să-l vândă dacă vrea. Ăsta-i un fel. Prizonierii de război – ca ascianul de aici – sunt sclavii Autocratului, Stăpânul Stăpânilor şi Sclavul Sclavilor. Autocratul poate să-i vândă dacă vrea. Adeseori o face, şi pentru că majoritatea acestor ascieni nu prea sunt de folos decât pentru munci plicticoase, adeseori îi găseşti vâslind pe cursul superior al râurilor. Ăsta-i al doilea fel. Al treilea fel este acela când un om se vinde singur în serviciul cuiva, pentru că un om liber este stăpânul propriului său trup – el este propriul său sclav, ca să zic aşa.

— Sclavii, am observat eu, sunt arareori bătuţi de torţio-

nari. Ce rost are, când ei pot fi bătuţi de propriii lor stăpâni?

— Eu nu eram sclav atunci. Iată una dintre întrebările pe care voiam să i le pun Calfei Palaemon. Eram un tânăr care a fost prins furând. Palaemon Calfa a venit să stea de vorbă cu mine în dimineaţa în care urma să fiu biciuit. Am socotit un semn de bunăvoinţă din partea lui, cu toate că atunci mi-a spus că făcea parte din ghilda torţionarilor.

— Întotdeauna ne pregătim clienţii, dacă putem, am zis eu.

— Mi-a spus să nu încerc să-mi stăpânesc urletul – nu doare chiar atât de rău dacă urli când biciul coboară, aşa mi-a spus. Mi-a promis că nu voi fi biciuit mai mult decât a hotărât judecătorul, aşa că puteam să număr loviturile dacă voiam, şi în felul acesta voi şti când se vor sfârşi. Şi mi-a mai spus că nu mă va lovi mai tare decât era nevoie, atât cât să cresteze pielea, dar nu-mi va rupe nici un os.

Am confirmat cu o înclinare a capului.

— L-am întrebat apoi dacă-mi va face o favoare, şi a zis că da, numai să-i stea în puteri. Voiam să se întoarcă mai apoi şi să stea din nou de vorbă cu mine, şi mi-a spus că va încerca, dar mai întâi să mă întremez puţin. Apoi a intrat un caloger, ca să citească rugăciunea. M-au legat de un stâlp, cu mâinile deasupra capului, şi-au ţintuit învinuirea deasupra mâinilor. Vei fi făcut-o şi tu de multe ori.

— Am făcut-o adesea, am recunoscut eu.

— Nu cred că au făcut altfel în cazul meu. Încă mai port cicatricele, dar au pălit, aşa cum ai spus tu. Am văzut mulţi oameni cu cicatrice mai rele. Temnicerii m-au tras înapoi în celulă, aşa cum e obiceiul, dar cred că puteam să merg şi singur. Nu durea la fel de mult ca şi când mi-aş fi pierdut un picior sau un braţ. Aici i-am ajutat pe felceri să reteze multe.

— Erai slab pe-atunci?

— Foarte slab. Cred că-mi puteai număra fiecare coastă.

— Asta ţi-a fost norocul. Pleasna taie adânc în spinarea unui om gras, iar acesta sângerează ca un porc. Oamenii spun că neguţătorii nu sunt pedepsiţi îndeajuns când fură la cântar, dar cei care vorbesc astfel nu ştiu cât suferă atunci când sunt pedepsiţi.

Winnoc a dat din cap că aveam dreptate şi a continuat:

— A doua zi, m-am simţit aproape la fel de în puteri ca

întotdeauna, iar Palaemon Calfa a venit aşa cum promisese. I-am spus despre mine – cum trăiam, şi aşa mai departe – şi l-am întrebat despre el. Probabil ţi se pare ciudat că vorbeam astfel cu un om care mă biciuise?

— Nu. Am mai auzit asta de multe ori.

— Mi-a zis că făcuse ceva împotriva ghildei lui. N-a vrut să-mi spună ce anume, din pricina asta era exilat de ceva vreme. Mi-a spus ce simţea şi cât de singur era. Mi-a spus că încercase să-şi facă singur curaj gândindu-se cum trăiau alţi oameni, ştiind că ei nu ţineau de vreo ghildă, aşa ca el. Dar îl năpădea doar mila pentru ei şi curând l-a apucat mila şi pentru sine însuşi. Mi-a spus că, dacă voiam să fiu fericit şi să nu mai trec prin ce tocmai trecusem, să-mi caut o frăţie şi să mă alătur ei.

— Şi?

— Şi am hotărât să fac ce-mi spusese. Când mi s-a dat drumul, am vorbit cu maeştrii mai multor ghilde, alegându-i întâi pe sprânceană, apoi vorbind cu oricine ar fi vrut să mă primească – bunăoară, măcelarii şi lumânărarii. Nici unul nu voia să primească un ucenic atât de bătrân ca mine sau pe cineva care n-avea bani să plătească, sau pe cineva cu o fire păcătoasă – se uitau la spatele meu, înţelegi tu, şi gândeau pe loc că sunt o pacoste. M-am gândit apoi să mă duc pe o corabie sau să mă înrolez în armată, şi de atunci îmi doresc să fi dat ghes unuia sau altuia din aceste gânduri, cu toate că, dacă aş fi făcut-o, poate acum mi-aş dori să n-o fi făcut sau poate să nu mai fi trăit ca să-mi doresc ceva. Apoi, nu ştiu de ce, mi-a venit ideea să intru într-un ordin religios. Am vorbit cu unii, cu alţii, doi au zis că mă primesc, chiar dacă le-am spus că n-am bani şi le-am arătat şi spinarea mea. Dar cu cât auzeam mai multe despre cum trăiau ei acolo, cu atât îmi dădeam seama că n-o pot face. Umblam beat de multe ori, îmi plăceau fetele şi nu voiam cu adevărat să trăiesc altfel. Apoi, într-o bună zi, pe când stăteam la un colţ de stradă, am văzut un om ce mi s-a părut a ţine de un ordin despre care încă nu ştiam nimic. Dar la vremea aceea plănuiam să mă fac marinar şi să mă îmbarc pe o corabie anume, care însă ridica ancora abia peste o săptămână, iar un marinar îmi spusese că munca cea grea începea în timp ce se pregăteau de plecare şi

că dacă aşteptam până ridicau ancora riscam să pierd prilejul de a fi primit în echipaj. Era o minciună, dar nu ştiam asta. Mă rog, m-am luat după omul ăla pe care-l văzusem şi când s-a oprit – fusese trimis să cumpere verdeţuri, înţelegi –, m-am dus la el şi l-am întrebat despre ordinul lui. Mi-a spus că era sclavul Pelerinelor, ceea ce era aproape totuna cu a face parte din ordin, numai că mult mai bine. Bărbaţii puteau trage la măsea din când în când şi nimeni nu-i boscorodea, atâta vreme cât nu veneau mahmuri la muncă. Aveau voie să facă şi amor cu fetişcane, ceea ce se şi întâmpla, pentru că fetişcanele îi credeau oameni sfinţi, mai mult sau mai puţin, unde mai pui că mereu călătoreau dintr-un loc în altul. L-am întrebat dacă el credea că m-ar primi şi pe mine şi i-am zis că nu-mi venea să cred că viaţa era chiar atât de bună pe cât mi-o descria el. El mi-a zis că era sigur că mă vor primi şi, cu toate că nu-mi putea dovedi atunci, pe loc, ce-mi spusese despre fete, putea să dovedească ce spusese despre băutură, împărţind cu mine o sticlă de vin roşu. Aşa că ne-am dus la o crâşmă de lângă piaţă şi ne-am aşezat, iar el s-a ţinut de cuvânt. Mi-a spus că viaţa era în mare măsură ca a unui marinar, pentru că partea cea mai bună a vieţii de marinar era că vedea tot felul de locuri, iar ei călătoreau peste tot. Şi semăna şi cu viaţa de soldat, pentru că purtau arme când ordinul trecea prin ţinuturi sălbatice. Pe lângă toate astea, te plăteau să te alături lor. Într-un ordin, de regulă ordinul primeşte o danie în bani de la fiecare om care depune jurământul. Dacă omul se hotărăşte să părăsească ordinul, primeşte o parte înapoi, după cât timp a făcut parte din ordin. Pentru noi, sclavii – mi-a explicat el – totul era pe dos. Un sclav primea bani când intra în ordin. Dacă mai târziu voia să plece, trebuia să-şi cumpere eliberarea, dar dacă rămânea, putea păstra toţi banii. Am avut o mamă, şi cu toate că nu mă duceam niciodată s-o văd, ştiam că nu are nici un aes. În timp ce mă gândeam la ordinele religioase, am ajuns eu însumi să fiu mai religios şi nu ştiam cum îl pot servi pe Increat dacă mă gândeam numai la mama mea. Am semnat hârtia – de bună seamă, Goslin, sclavul care m-a adus, a primit o răsplată pentru asta – şi i-am dus mamei banii.

— Trebuie să fi fost fericită, şi tu la fel, am zis eu.

— A crezut că e un vicleşug la mijloc, dar oricum i-am lăsat ei. De bună seamă că a trebuit să mă întorc de îndată la ordin, oricum trimiseseră pe cineva cu mine. Şi uite că s-au împlinit treizeci de ani.

— Meriţi felicitări, aş zice.

— Nu ştiu. A fost o viaţă grea, dar, la urma urmei, toate vieţile sunt grele, eu aşa am văzut.

— Şi eu zic la fel.

Adevărul e că începea să mi se facă somn şi voiam să-l văd plecat.

— Îţi mulţumesc că mi-ai spus povestea ta. Mi s-a părut foarte interesantă.

— Vreau să te întreb ceva, a zis, şi, prin tine, pe Palaemon Calfa, dacă va fi să-l mai vezi.

Am dat din cap şi am aşteptat.

— Ziceai că aveai impresia că Pelerinele sunt stăpâne bune, şi presupun că ai dreptate. M-am bucurat de bunătate nemăsurată din partea unora şi aici n-am fost biciuit niciodată – am primit doar câteva palme, nimic mai mult. Dar se cuvine să ştii cum pedepsesc ele. Sclavii care nu se poartă bine sunt vânduţi, asta-i tot. Poate nu mă înţelegi.

— Nu prea.

— O mulţime de bărbaţi se vând ordinului, crezând, ca şi mine, că viaţa va fi uşoară şi o aventură de la un cap la altul. Şi în mare aşa şi este, şi-ţi dă o stare de bine să ajuţi la tămăduirea celor bolnavi şi răniţi. Dar cei care nu se supun Pelerinelor sunt vânduţi şi ele primesc pentru ei o sumă mai mare decât cea pe care au dat-o când i-au primit în ordin, înţelegi acum? În felul ăsta, nu trebuie să bată pe nimeni. Cea mai rea pedeapsă e să cureţi căcătoarele. Iar dacă nu le faci pe plac Pelerinelor, te poţi trezi aruncat într-o mină. Ceea ce am vrut să-l întreb pe Palaemon Calfa în toţi aceşti ani...

Winnoc a tăcut, şi-a muşcat buza de jos.

— Era torţionar, nu-i aşa? El aşa mi-a spus, şi la fel ai spus şi tu.

— Da, era. Încă este.

— Atunci ceea ce vreau să ştiu e dacă mi-a spus tot ce mi-a spus ca să mă chinuie. Sau îmi dădea cel mai bun sfat pe care mi-l putea da?

Şi-a întors faţa de la mine, ca să nu-i văd expresia.

— O să-l întrebi asta? Apoi poate te voi întâlni din nou cândva.

— Te-a sfătuit cât s-a priceput el mai bine, sunt sigur. Dacă ai fi rămas aşa cum erai, poate că ai fi fost executat cu mult timp în urmă, de el sau de un alt torţionar. Ai văzut vreodată o execuţie? Însă torţionarii nu ştiu totul.

Winnoc s-a ridicat de pe prici.

— Nici sclavii. Mulţumesc, tinere.

I-am atins braţul, ca să-l mai reţin o clipă.

— Acum pot să te întreb eu ceva? Şi eu am fost torţionar. Dacă te-ai temut atâţia ani că ceea ce a spus Maestrul Palaemon a fost doar ca să-ţi provoace suferinţă, de unde ştii că nu am făcut şi eu acelaşi lucru acum?

— Pentru că ai fi răspuns altfel, mi-a spus el. Noapte bună, tinere.

O vreme, m-am gândit la ceea ce-mi zisese Winnoc şi la ce-i zisese Maestrul Palaemon cu atâta vreme în urmă. Pe atunci, şi el fusese un rătăcitor, cu vreo zece ani înainte să mă fi născut eu. Şi totuşi, se întorsese în Citadelă, ca să devină maestru al ghildei. Mi-am amintit de felul în care Abdiesus (pe care-l trădasem) dorise să mă facă Maestru. De bună seamă că orice crimă ar fi comis Maestrul Palaemon fusese ascunsă mai apoi de toţi fraţii din ghildă. Acum era maestru, cu toate că întreaga mea viaţă văzusem – dar fusesem atât de obişnuit cu asta, încât nu mă mirase niciodată – că Maestrul Gurloes era cel care conducea treburile ghildei, deşi era cu mult mai tânăr. Afară, vânturile calde ale verii de la miazănoapte se jucau printre frânghiile cortului; dar îmi părea că urcam din nou treptele abrupte ale Turnului Matachin şi că auzeam iarăşi vânturile reci care cântau printre bastioanele Citadelei.

Într-un târziu, sperând să-mi pot întoarce gândurile la lucruri mai puţin dureroase, m-am ridicat, m-am întins şi m-am îndreptat spre priciul Foilei. Era trează, aşa că am stat o vreme de vorbă cu ea, apoi am întrebat-o dacă acum puteam judeca poveştile; dar ea mi-a spus că va trebui să mai aştept o zi cel puţin.

XIII
Povestea Foilei: Fiica armigerului

— Hallvard şi Melito, şi chiar şi ascianul au putut să-şi spună poveştile. Nu credeţi că am şi eu dreptul la una? Chiar şi un bărbat care face curte unei fete şi crede că n-are nici un rival are unul, anume pe fata însăşi. Ea poate să i se dea lui, dar poate alege şi să se păstreze pentru sine. El trebuie s-o convingă de faptul că va fi mai fericită cu el decât singură, şi cu toate că cel mai adesea bărbaţii reuşesc să le convingă pe fete, nu este neapărat şi adevărat. În întrecerea asta, îmi voi spune povestea şi voi încerca să mă câştig pentru mine însămi. Dacă mă mărit pentru poveşti, oare trebuie să mă mărit cu cineva care e un povestitor mai prost decât mine?

Fiecare bărbat a spus o poveste din ţara de unde vine el. Voi face şi eu acelaşi lucru. Ţara mea e ţara orizonturilor îndepărtate, a cerului necuprins. E ţara iernii şi vântului, şi a copitelor alergând în galop. Vara, cerul poate fi la fel de fierbinte ca răsuflarea unui cuptor, şi când pampa ia foc, linia fumului se întinde pe o sută de leghe, iar leii ne călăresc vitele ca să scape de pârjol, arătând ca nişte diavoli. Bărbaţii din ţara mea sunt curajoşi ca nişte tauri, iar femeile, aprige asemenea şoimilor.

În tinereţea bunicii mele, în ţara mea se găsea o vilă atât de îndepărtată încât nimeni nu ajungea acolo. Era a unui armiger, vasal al Liege-ului oraşului Pascua. Pământurile erau mănoase, iar casa frumoasă, chiar dacă grinzile acoperişului fuseseră trase de boi cât fusese vara de lungă, pentru a fi aduse acolo. Zidurile erau din chirpici, asemenea zidurilor tuturor caselor din ţara mea, şi groase de trei picioare. Oamenii care trăiesc în ţinuturile împădurite iau în derâdere asemenea pereţi, dar ei ţin răcoarea şi arată bine când sunt tencuiţi, unde mai pui că nu iau foc. Vila avea şi un turn, şi o sală mare de bal, precum şi o maşinărie făcută din frânghii, roţi şi găleţi, cu ajutorul căreia doi mericipi, care mergeau în

cerc, udau grădina de pe acoperiş.

Armigerul era un bărbat galant, soţia lui, o femeie drăguţă, dar dintre toţi copiii lor, unul singur a supravieţuit vârstei de un an. O fată, înaltă, cu pielea cafenie, ca pielea de animal, netedă ca uleiul, cu părul de culoarea vinului alb şi ochii întunecaţi ca norii de furtună. Dar vila în care locuiau era atât de îndepărtată, încât nimeni n-o ştia pe fată şi nu venea s-o vadă. Adeseori călărea de una singură, vânând cu şoimul ei sau repezindu-se după pisicile ei de vânătoare, cu blana cu pete negre, când acestea speriau din ascunziş câte-o antilopă. Îi plăcea şi să stea toată ziua singură în iatac, ascultând cântecul ciocârliei ei din colivie şi răsfoind cărţile vechi pe care mama ei le adusese cu sine de-acasă.

Într-o bună zi, tatăl a hotărât că fata trebuie să se mărite, având ea aproape douăzeci de ani, căci după această vârstă puţini ar mai fi luat-o de nevastă. Aşa că şi-a trimis servitorii peste tot, cale de trei sute de leghe în jur, care strigau în gura mare cât era fata de frumoasă şi făgăduind că, la moartea tatălui, soţul fetei va deveni stăpân peste tot ce era acum al acestuia. Mulţi călăreţi mândri au venit, cu şei legate în argint şi măciuliile paloşelor împodobite cu coral. Pe toţi i-a găzduit armigerul, iar fiica lui, cu părul ascuns sub o pălărie bărbătească şi cu un pumnal lung în teaca bărbătească, s-a amestecat printre ei, chipurile ca unul dintre peţitori, ca să audă care se fălea cu multe femei şi să vadă care şterpelea crezând că nu-i băgat în seamă. În fiecare seară se ducea la tatăl ei şi-i spunea numele lor, iar după ce ea pleca, el îi chema la sine şi le spunea despre stâlpii de care erau legaţi oamenii, îmbrăcaţi în piei tăbăcite, ca să moară arşi de soare; şi a doua zi dimineaţa, peţitorii încălecau în grabă şi pe-aci ţi-e drumul.

În curând, n-au mai rămas decât trei. Şi fiica armigerului n-a mai putut să li se alăture, pentru că, fiind ei atât de puţini, se temea să n-o recunoască. Aşa că s-a dus în iatac, şi-a răsfirat pletele, le-a periat, şi-a lepădat veşmintele de vânătoare şi s-a îmbăiat în apă aromată. Şi-a împodobit degetele cu inele, braţele cu brăţări, urechile cu cercei mari de aur. Iar pe cap şi-a pus cercul subţire de aur fin pe care o fiică de armiger este îndrituită să-l poarte. Pe scurt, a făcut tot ce

ştia ca să se înfăţişeze frumoasă, iar pentru că avea o inimă vitează, se poate spune că nu era fecioară mai frumoasă ca ea pe lume.

După ce s-a înveşmântat aşa cum a voit, şi-a trimis slujnicele să-i cheme la ea pe tatăl ei şi pe cei trei peţitori.

„Acum, priviţi-mă”, le-a spus ea. „Vedeţi cercul de aur de pe fruntea mea, şi cercurile mai mici atârnate de urechile mele. Braţele care-l vor încercui pe unul dintre voi sunt ele însele încercuite cu cercuri încă şi mai mici, iar cercuri cu mult mai mici se află pe degetele mele. Sipetul meu cu bijuterii stă deschis în faţa voastră, dar alte cercuri nu se mai găsesc în el; cu toate acestea, mai e un cerc în încăperea asta – un cerc pe care nu-l port. Poate careva dintre voi să-l găsească şi să mi-l aducă?”

Cei trei peţitori s-au uitat în sus, în jos, în spatele paravanului, sub pat. În cele din urmă, cel mai tânăr a luat colivia ciocârliei din cârlig şi a dus-o fiicei armigerului; în colivie, în jurul lăbuţei drepte a păsăruicii cafenii se vedea un ineluş de aur.

„Acum ascultaţi-mă”, a zis fata. „Soţul meu va fi cel care-mi va arăta din nou această păsăruică.”

Zicând acestea, a deschis uşa coliviei, şi-a vârât mâna înăuntru, a luat ciocârlia pe un deget şi a dus-o la fereastră, aruncând-o în văzduh. Preţ de o clipă, cei trei peţitori au zărit ineluşul de aur sclipind în soare. Ciocârlia s-a înălţat până când nu s-a mai văzut decât ca un punct pe cer.

Atunci peţitorii s-au repezit în jos pe scări, au ieşit val-vârtej din casă, strigându-şi armăsarii, prietenii iuţi de picior care-i purtaseră atâtea leghe peste pampa pustie. Au sărit în şeile legate în argint şi într-o clipită duşi au fost toţi trei; în scurtă vreme, nici armigerul, nici fiica lui nu i-au mai văzut, nici măcar ei între ei nu s-au mai văzut, căci unul a apucat-o spre miazănoapte, spre junglă, unul spre răsărit, unde se înălţau munţii, iar al treilea spre apus, unde se întindea marea fără odihnă.

După ce-a călărit câteva zile, peţitorul care-o apucase spre miazănoapte a ajuns la un râu prea iute pentru a-l trece înot, aşa că a înaintat de-a lungul malului, atent la cântul păsărilor

ce cuibăreau acolo, până a dat de un vad, unde stătea un călăreţ în veşminte cafenii, călare pe un destrier roib. Chipul îi era ascuns în spatele unei eşarfe cafenii, mantia, pălăria şi tot ce purta erau cafenii, iar în jurul gleznei, pe carâmbul cizmei lui drepte, de culoare cafenie, era un cerc de aur.

„Cine eşti?” l-a întrebat peţitorul.

Silueta cafenie n-a scos nici un cuvânt.

„La casa armigerului se găsea un tânăr care a dispărut cu o zi înainte de ultima zi”, a spus peţitorul, „şi cred că tu ai fost acela. Ai prins cumva de veste despre ce anume caut şi acum încerci să mă împiedici. Fă bine şi dă-te la o parte din drumul meu, altfel mori acolo unde te afli.”

Şi cu acestea a scos paloşul şi şi-a mânat destrierul în apă. S-au luptat o vreme, aşa cum se luptă bărbaţii din ţara mea, cu paloşul în mâna dreaptă şi pumnalul lung în stânga, căci peţitorul era vânjos şi curajos, iar călăreţul în cafeniu iute în mişcări şi priceput la lupta cu tăişurile. Dar în cele din urmă călăreţul a căzut, iar sângele lui a mânjit apa.

„Îţi las armăsarul”, i-a strigat peţitorul, „dacă puterile te ajută să te urci din nou în şa. Sunt milos, vezi bine.”

Şi a luat-o din loc.

După ce peţitorul care pornise spre munţi a călărit preţ de câteva zile, a ajuns la un pod asemenea celor făcute de munteni, îngust, din frânghie şi bambus, întins ca o plasă de păianjen peste un hău. Doar un nebun se încumetă să traverseze călare o asemenea construcţie, prin urmare omul a descălecat şi şi-a luat armăsarul de dârlogi.

Când a păşit pe pod, nu i s-a părut să fie cineva acolo, în faţa lui, dar abia dacă străbătuse un sfert din drum, când în mijlocul podului s-a ivit o siluetă. La formă aducea a om, doar că era cafenie din cap până-n picioare, în afara unei pete albe, şi părea să se înfăşoare în aripi cafenii. Apropiindu-se, al doilea peţitor a văzut că silueta purta un inel de aur la glezna uneia din cizme, iar aripile cafenii arătau mai curând a mantie de aceeaşi culoare.

Atunci peţitorul a făcut un semn dinaintea sa, care să-l apere de spiritele ce-şi uitaseră creatorul, şi a strigat:

„Cine eşti? Rosteşte-ţi numele.”

„Mă vezi”, i-a răspuns silueta. „Rosteşte-mi numele şi dorinţa ta va fi dorinţa mea.”

„Eşti spiritul ciocârliei trimis înainte-mi de fiica armigerului”, a zis al doilea peţitor. „Ţi-oi fi schimbat tu forma, dar inelul te trădează.”

La aceste vorbe, silueta cafenie şi-a scos paloşul, l-a întins cu plăselele înainte către peţitor şi i-a zis:

„Că bine m-ai numit. Ce voieşti să fac?”

„întoarce-te cu mine la casa armigerului, ca să te arăt fiicei armigerului şi astfel să-i câştig mâna,”

„Bucuros mă voi întoarce cu tine, dacă asta ţi-e vrerea”, a zis silueta cafenie. „Dar te previn că, dacă ea mă vede acum, n-o să vadă în mine ceea ce vezi tu.”

„Vino totuşi cu mine”, a răspuns peţitorul, neştiind ce altceva să spună.

Pe un pod ca acela construit de munteni, un om se poate întoarce din drum fără mare greutate, dar pentru un animal cu patru picioare este aproape cu neputinţă s-o facă. Prin urmare, au fost nevoiţi să meargă înainte, spre capătul celălalt, pentru ca peţitorul să-şi răsucească armăsarul astfel încât să poată porni înapoi spre casa armigerului. „Ce plicticos pod”, şi-a spus peţitorul în timp ce străbătea podul acela parcă nesfârşit, „şi totuşi anevoios şi primejdios. Oare nu pot avea un câştig din povestea asta?” Aşa că i-a strigat siluetei în cafeniu:

„Eu trebuie să trec podul ăsta până la capăt, apoi s-o iau îndărăt. Dar eşti şi tu nevoit să faci acelaşi lucru? De ce nu zbori până în capătul celălalt, să mă aştepţi acolo?”

La aceste vorbe, silueta în cafeniu a râs şi râsul ei era un tril minunat:

„N-ai văzut că una din aripile mele e bandajată? Mi-am fluturat-o prea aproape de unul dintre rivalii tăi, iar el mi-a tăiat-o cu paloşul.”

„Înseamnă că nu poţi zbura?” a întrebat al doilea peţitor.

„Nu, nu pot. Când te-ai apropiat de pod, stăteam pe o stinghie a podului, mă odihneam, şi când te-am auzit păşind pe pod, abia am avut putere să mă ridic.”

„Înţeleg”, a zis al doilea peţitor şi a tăcut. Dar în sinea lui şi-a spus: „Dacă aş tăia podul ăsta, ciocârlia ar fi silită să-şi ia

din nou forma de pasăre – dar n-ar putea zbura departe şi cu siguranţă aş reuşi s-o omor. Şi-atunci aş duce-o înapoi, şi fata armigerului ar recunoaşte-o.”

Când au ajuns la capătul îndepărtat, peţitorul şi-a lovit uşurel calul pe grumaz şi l-a răsucit cu faţa spre pod, gândindu-se că şi el va muri, dar că până şi un armăsar mai acătării ca acesta ar fi un preţ neînsemnat în comparaţie cu marile herghelii peste care avea să devină stăpân.

„Urmează-ne”, i-a spus el siluetei în cafeniu şi a tras calul de dârlogi înapoi pe pod, astfel că acum el mergea primul peste hăul acela vântos şi ameţitor, destrierul în urma lui, ultima fiind silueta cafenie. „Calul o să se cabreze când o să cadă podul”, şi-a spus el în gând, „iar spiritul ciocârliei n-o să poată să se repeadă pe lângă el, încât fie îşi ia din nou forma de pasăre, fie piere.” Planurile lui, înţelegeţi Domniile Voastre, erau ele însele gândite după cum sunt credinţele în ţara mea, unde aceia care cred în cei ce-şi schimbă forma vă vor spune că, asemenea gândurilor, cei ce-şi schimbă forma şi-o vor mai schimba odată ce-s făcuţi prizonieri.

Şi iar au coborât cei trei pe curba lungă a podului şi au urcat iarăşi spre partea din care venise peţitorul, şi când acesta a pus piciorul pe stâncă, şi-a scos paloşul, pe care şi-l ascuţise cât se pricepea el de bine. Podul avea două balustrade de frânghie şi două cabluri de cânepă, care să-i susţină stinghiile de bambus. Pe acestea din urmă ar fi trebuit să le taie întâi, dar el a irosit două clipe tăind balustradele, astfel că silueta în cafeniu a sărit din spatele armăsarului drept în şa, i-a dat pinteni şi s-a repezit asupra peţitorului. Astfel a murit acesta sub copitele propriului său armăsar.

După ce peţitorul cel mai tânăr, care se îndreptase spre mare, a călărit preţ de câteva zile, a ajuns la ţărm. Acolo, pe plajă, aproape de marea fremătătoare, a întâlnit pe cineva înveşmântat în cafeniu, cu o pălărie cafenie pe cap şi o basma cafenie legată peste nas şi gură, şi un inel de aur în jurul gleznei unei cizme cafenii.

„Mă vezi”, a strigat persoana în cafeniu. „Spune-mi cine sunt şi dorinţa ta va fi dorinţa mea.”

„Eşti un înger”, a răspuns cel mai tânăr peţitor, „ai fost

trimis ca să mă călăuzeşti până la ciocârlia pe care o caut.”

La aceste vorbe, îngerul cafeniu a tras un paloş din teacă şi l-a întins, cu plăselele înainte, tânărului peţitor, spunând:

„Că bine m-ai numit. Ce vrei să fac?”

„Nicicând n-aş încerca să nesocotesc voinţa Mai-marelui Îngerilor”, a răspuns cel mai tânăr dintre peţitori. „Pentru că ai fost trimis să mă călăuzeşti până la ciocârlie, singura mea dorinţă e să faci astfel.”

„Şi astfel voi face”, a spus îngerul. „Dar vrei să mergi pe drumul cel mai scurt? Sau pe cel mai bun?”

La aceasta, peţitorul cel mai tânăr a cumpănit: „Aici e un vicleşug. Întotdeauna puterile imperiale pedepsesc nerăbdarea oamenilor, pe care ele, ca fiinţe nemuritoare, şi-o pot îngădui. Fără îndoială că drumul cel mai scurt trebuie să treacă prin grozăveniile din peşterile adâncului sau mai ştiu eu ce.” Aşa că i-a răspuns îngerului:

„Pe cel mai bun. Oare dacă aş alege altminteri, n-ar dezonora-o pe aceea pe care o voi lua de soaţă?”

„Unii spun astfel, alţii spun altminteri”, a răspuns îngerul. „Acum lasă-mă să mă urc în spatele tău. Nu departe de aici e un port negustoresc şi acolo tocmai am vândut doi descrieri la fel de buni ca al tău, dacă nu şi mai buni. Îl vindem şi pe al tău, precum şi inelul de aur ce-mi încercuieşte cizma.”

În port au făcut aşa cum spusese îngerul şi cu banii căpătaţi au cumpărat o corabie, nu mare, însă iute şi trainică, şi au angajat trei marinari s-o mânuiască.

În a treia zi după ce părăsiseră portul, peţitorul cel mai tânăr a avut un vis aşa cum numai tinerii visează. Când s-a trezit, a atins perna de lângă capul său şi a găsit-o caldă, iar când s-a culcat la loc, să doarmă mai departe, a simţit un parfum delicat – mireasma, ar fi zis, a florilor sălbatice pe care femeile din ţara mea le pun la uscat primăvara, ca să le împletească mai apoi în cosiţe.

Şi au ajuns la o insulă necălcată de picior omenesc, iar cel mai tânăr dintre peţitori a coborât pe ţărm, să caute ciocârlia. De găsit n-a găsit-o, dar spre înserat şi-a lepădat veşmintele ca să se răcorească în marea văluroasă. Şi când stelele au prins să licăre pe cer, i s-a mai alăturat cineva în apă. Au înotat împreună şi apoi au zăcut pe plajă, depanând poveşti.

Într-o bună zi, când priveau peste prova corăbiei, aşteptând să vadă o altă corabie (căci uneori făceau negoţ, alteori se luptau), o pală puternică de vânt s-a abătut asupră-le, pălăria îngerului a fost suflată în marea lacomă, iar curând basmaua ce-i acoperea faţa a urmat pălăria în apă.

Într-un târziu, s-au săturat de marea fără odihnă şi gândul le-a zburat spre ţara mea, unde leii ne călăresc vitele toamna, când iarba arde, şi bărbaţii sunt curajoşi ca nişte tauri, iar femeile, aprige asemenea şoimilor. Îşi botezaseră corabia *Ciocârlia*, iar acum *Ciocârlia* zbura peste apele albastre, în fiecare dimineaţă împlântând bompresul în soarele cel roşu. În portul în care cumpăraseră corabia, au vândut-o pentru un preţ de trei ori mai mare, căci devenise o corabie vestită, renumită în cântece şi povestiri; şi cu adevărat toţi cei care veniseră în port s-au minunat de cât de mică era, o corabie bine îngrijită, cafenie, nu mai lungă de douăzeci de paşi de la prora la pupa. Au vândut şi tot ce prăduiseră, şi bunurile dobândite în urma negoţului. Oamenii din ţara mea păstrează pentru ei cei mai buni destrieri pe care-i au, dar în acest port îi aduc pe cei mai buni pe care voiesc a-i vinde, şi acolo cel mai tânăr dintre peţitori şi îngerul au cumpărat armăsari buni şi au umplut tăştile şeilor cu nestemate şi aur, şi au pornit spre casa armigerului, care e atât de departe încât nimeni nu ajunge vreodată la ea.

Multe încăierări au avut pe drum, şi de multe ori paloşele însângerate au fost spălate în apa purificatoare şi apoi şterse pe pânză de corabie şi pe nisip. Dar într-un sfârşit au ajuns. Acolo îngerul a fost întâmpinat de armiger cu strigăte şi de soţia acestuia cu lacrimi, şi de toţi servitorii cu vorbe multe. Şi îngerul şi-a lepădat straiele cafenii şi s-a preschimbat din nou în fiica armigerului.

O nuntă mare s-a pus la cale. În ţara mea, asemenea împrejurări ţin zile în şir, căci se sapă şi se tot sapă gropi pentru jăratic şi vite sunt înjunghiate, şi soli sunt trimişi cale de multe zile pentru a-i aduce pe oaspeţii care, la rându-le, călăresc multe zile. În a treia zi, în timp ce aşteptau, fiica armigerului şi-a trimis slujnica la cel mai tânăr peţitor, cu aceste vorbe:

„Stăpâna mea nu va vâna astăzi. Ci te pofteşte în iatacul

ei, pentru a povesti despre zilele petrecute pe mare şi pe uscat.”

Peţitorul cel mai tânăr şi-a pus cele mai bune straie pe care şi le cumpărase când se întorseseră în port şi, în scurt timp, s-a oprit la uşa fiicei armigerului.

A găsit-o aşezată pe un scaun lângă fereastră, răsfoind una dintre cărţile vechi pe care mama ei le adusese cu sine de la ea de acasă, şi ascultând cântecul unei ciocârlii într-o colivie. Spre acea colivie s-a îndreptat el şi a văzut că avea un inel de aur în jurul unui picior. Atunci s-a uitat mirat la fata armigerului.

„Oare nu ţi-a făgăduit îngerul de pe ţărm că te va călăuzi până la această ciocârlie?” l-a întrebat fata. „Şi pe cel mai bun drum? În fiecare dimineaţă îi deschid colivia şi-i fac vânt afară, să-şi întărească aripile. Nu trece mult şi se întoarce la colivie, unde are hrană, apă curată şi unde se simte în siguranţă.”

Sunt unii care spun că această nuntă între cel mai tânăr peţitor şi fiica armigerului a fost cea mai frumoasă ce a fost văzută vreodată în ţara mea...

XIV
Mannea

În acea noapte, s-a vorbit mult despre povestea Foilei, iar de data asta eu am fost cel care am amânat să iau vreo hotărâre în legătură cu poveştile. Adevărul e că mă îngrozea să judec, o rămăşiţă pesemne a educaţiei mele printre torţionari, care-i învaţă pe ucenici, încă din copilărie, să execute ordinele primite de la judecătorii numiţi (aşa cum ei nu sunt) de către slujbaşii Commonwealth-ului.

Pe lângă asta, un anume gând nu-mi dădea pace. Speram ca cina să ne fie adusă de Ava, dar când ea nu s-a arătat, m-am ridicat din pat, m-am îmbrăcat în veşmintele mele şi m-am strecurat afară în întunericul ce se adâncea.

Spre surpriza mea – una foarte plăcută –, am descoperit că picioarele mi se întremaseră de tot. Scăpasem de febră de câteva zile, dar mă obişnuisem să mă ştiu bolnav (aşa cum înainte mă ştiam sănătos) şi zăcusem pe priciul meu fără să mă plâng. Neîndoielnic, mulţi oameni care-şi văd de viaţa lor şi muncesc ce-au de muncit sunt mai aproape de moarte fără să ştie acest lucru, şi mulţi care zac în pat toată ziua sunt mai sănătoşi decât cei care le aduc hrana şi-i primenesc.

Am încercat să-mi amintesc, în timp ce urmam potecile şerpuitoare dintre corturi, când mă mai simţisem atât de bine. Nu în munţi sau pe lac – încercările cumplite prin care trecusem acolo îmi măcinaseră încet-încet vlaga, până căzusem pradă febrei. Nu când fugisem din Thrax, căci atunci eram deja istovit de îndatoririle de lictor. Nu când ajunsesem în Thrax; Dorcas şi cu mine avusesem parte de lipsuri în ţinuturile nestrăbătute de drumuri, aproape la fel de cumplite ca acelea pe care aveam să le îndur singur în munţi. Nici măcar când fusesem la Casa Absolută (o perioadă care acum părea la fel de îndepărtată precum zilele cârmuirii lui Ymar), pentru că încă sufeream de efectele pe care mi le pricinuise alzaboul şi ingerarea amintirilor moarte ale Theclei.

În sfârşit mi-am amintit: mă simţeam acum aşa cum mă simţisem în acea dimineaţă de neuitat, când pornisem împreună cu Agia spre Grădinile Botanice, prima dimineaţă după ce părăsisem Citadela. În acea dimineaţă căpătasem Gheara, deşi nu avusesem cunoştinţă de acest fapt. Pentru prima dată mă întrebam dacă asta însemnase un blestem, sau o binecuvântare. Sau poate că avusesem nevoie de toate lunile care trecuseră ca să-mi revin pe deplin de pe urma frunzei de avernă ce mă străpunsese în seara aceleiaşi zile. Am scos Gheara şi m-am uitat lung la lucirea ei argintie, şi când mi-am ridicat privirile, am văzut purpuriul strălucitor al capelei Pelerinelor.

Auzeam incantaţia şi ştiam că va trece o vreme până ce capela va rămâne pustie, dar am purces oricum într-acolo şi m-am strecurat înăuntru, aşezându-mă în spate. Despre Liturghia Pelerinelor nu voi vorbi. Asemenea lucruri nu pot fi întotdeauna descrise aşa cum trebuie şi, chiar şi când se poate, nu e tocmai potrivit s-o faci. Ghilda numită Căutătorii Adevărului şi Penitenţei, din care făcusem odată parte, îşi are propriile ceremonii, dintre care pe una am descris-o cu oarece amănunţime în altă parte. Cu siguranţă asemenea ceremonii au particularităţi ce ţin de ghildă, şi la fel se poate bănui că ale Pelerinelor au particularităţi caracteristice lor, cu toate că, la început, or fi fost toate la fel.

Vorbind pe cât posibil ca un observator imparţial, aş spune că erau mai frumoase ca ale noastre, dar mai puţin spectaculare şi de aceea poate că mai puţin emoţionante, până la urmă. Minunatele costume ale participantelor erau cu siguranţă străvechi. Incantaţiile mă atrăgeau în mod ciudat, cum nici o altă muzică nu mă atrăsese până atunci. Ceremoniile noastre erau menite mai cu seamă să-i facă pe membrii tineri să priceapă mai bine rolul ghildei. Poate că ceremoniile Pelerinelor aveau aceeaşi menire. Sau poate aceea de a atrage atenţia Atotvăzătorului, însă n-am de unde şti dacă şi izbuteau. Ordinul nu părea să se bucure de cine ştie ce oblăduire la ananghie.

Când s-a încheiat ceremonia şi preotesele înveşmântate în purpuriu s-au aşezat în şir ca să iasă din cort, eu mi-am aplecat capul, prefăcându-mă cufundat în rugăciune. În foarte

scurt timp, m-am pomenit că, în loc să mă prefac, mă rugam cu adevărat. Îmi dădeam seama de trupul meu îngenuncheat, dar numai ca de o povară periferică. Mintea îmi era printre întinderile înstelate, departe de Urth şi departe de arhipelagul de lumi insulare ale lui Urth, şi-mi părea că acela căruia îi vorbeam era încă şi mai departe – ajunsesem, cu alte cuvinte, la zidurile universului, iar acum strigam printre ziduri către cel care aştepta afară.

Am spus „strigat”, dar nu cred că e cuvântul potrivit. În fapt, am şoptit, aşa cum Barnoch, zidit în casa lui, o fi şoptit printr-o crăpătură către un trecător milos. Am zis ce fusesem când purtam o cămaşă zdrenţuită şi priveam la animale şi la păsări prin fereastra îngustă a mausoleului, şi ce-am devenit între timp. Am vorbit, de asemenea, nu despre Vodalus şi lupta lui împotriva Autocratului, ci despre temeiurile pe care i le atribuisem prosteşte cândva. Nu mă amăgeam cu gândul că era în natura mea să cârmuiesc milioane. Am cerut doar să mă pot cârmui pe mine şi, făcând aceasta, mi s-a părut deodată că văd, într-o viziune tot mai limpede, prin crăpătura în univers spre un nou univers scăldat în lumină aurie, unde cel care mă asculta a îngenuncheat să mă audă. Ceea ce păruse o crevasă în lume se căscase până am putut vedea un chip şi mâini împreunate, iar deschizătura, asemenea unui tunel, era sfredelită adânc într-un cap de om care, o vreme, a arătat mai mare decât capul lui Typhon sculptat în munte. Şopteam în propria mea ureche şi, când mi-am dat seama de asta, am zburat în ea asemenea unei albine şi m-am ridicat în picioare.

Toată lumea plecase şi o linişte mai adâncă decât mi-a fost dat vreodată să cunosc atârna parcă în aer dimpreună cu fumul de tămâie. Altarul se înălţa în faţa mea, umil în comparaţie cu acela pe care eu şi Agia îl distrusesem, şi totuşi minunat cu luminile sale şi puritatea liniilor, şi tăbliile de piatra-soarelui şi lapislazuli.

Am înaintat şi am îngenuncheat în faţa lui. N-aveam nevoie de nici un cărturar să-mi spună că Teologumenonul nu era câtuşi de puţin mai aproape. Şi totuşi părea să se fi apropiat, iar eu am putut – pentru ultima oară – să scot Gheara, ceea ce mă temusem că n-o să izbutesc să fac. Alcătuind silabele doar în mintea mea, am zis:

„Te-am purtat peste munţi, peste râuri şi peste pampa. I-ai dat Theclei viaţă în mine. Mi-ai dat-o pe Dorcas şi l-ai readus pe Jonas în lumea asta. Nu am de ce să mă plâng de tine, tu însă poate ai de ce te plânge de mine. De-un singur lucru nu ai de ce să te plângi. Nu se va putea spune că nu am făcut ceea ce-mi stătea în puteri ca să îndrept răul pe care l-am pricinuit."

Ştiam că Gheara va dispărea dacă aveam s-o las la vedere pe altar. Urcând pe estradă, am căutat printre toate ornamentele sale un ascunziş sigur şi statornic şi, într-un târziu, am observat că piatra altarului în sine era sprijinită de dedesubt cu patru clape ce fără doar şi poate nu fuseseră desfăcute de când fusese construit altarul şi, cât exista acesta, nu-mi închipuiam că vor fi îndepărtate. Am mâini puternice, încât am reuşit să le desfac, ceea ce nu cred că ar izbuti prea mulţi oameni. Sub piatră, o bucată fusese tăiată din lemn, pentru ca altarul să se sprijine doar la margini şi să nu se clatine – nici că puteam spera mai mult. Cu brişcă lui Jonas am tăiat un petic mic de ţesătură din marginea mantiei mele zdrenţuite. În ea am învelit Gheara, apoi am pus-o sub piatră şi am prins la loc clapele, însângerându-mi degetele în efortul de a mă încredinţa că nu se vor desprinde prin cine ştie ce întâmplare.

Depărtându-mă de altar, am fost cuprins de o tristeţe profundă, dar abia dacă am ajuns la jumătatea drumului spre ieşire, când deodată tristeţea a lăsat locul unei bucurii nemărginite. Povara vieţii şi morţii mi se ridicase de pe umeri. Acum nu mai eram decât un om ca toţi oamenii, ceea ce mă încânta peste poate. Mă simţeam aşa cum mă simţisem în copilărie, când se isprăveau lecţiile interminabile cu Maestrul Malrubius şi eram liber să mă joc în Curtea Veche sau să mă caţăr peste zidul dărâmat al curtinei şi să alerg printre copaci şi mausoleele necropolei noastre. Eram căzut în dizgraţie, proscris şi vagabond, fără prieteni şi bani, şi tocmai renunţasem la cel mai preţios obiect din lume, care, la urma urmei, era singurul obiect preţios din lume. Cu toate acestea, ştiam că totul va fi bine. Coborâsem pe fundul existenţei, îl simţisem cu mâinile, ştiam că *există* un fund şi că din acel loc nu mai puteam decât să urc. M-am înfăşurat în mantie, aşa

cum făcusem când fusesem actor, căci ştiam că sunt actor şi nu torţionar, cu toate că fusesem torţionar. Am sărit în sus şi am ţopăit, aşa cum fac caprele pe brânele munţilor, căci ştiam că sunt copil şi nici un bărbat nu poate fi bărbat dacă nu e şi copil.

Afară, aerul răcoros era parcă făcut anume pentru mine, o creaţie nouă şi nicidecum vechea atmosferă a lui Urth. M-am scăldat în el, întâi desfăcându-mi mantia, apoi înălţându-mi braţele către cer, şi mi-am umplut plămânii asemenea celui care scapă de înec în fluidul naşterii.

Toate acestea au durat mai puţin decât mi-a trebuit mie să le descriu, şi tocmai voiam să mă întorc la cortul lazaretului, de unde venisem, când mi-am dat seama de o siluetă nemişcată care părea să mă urmărească din umbrele altui cort, aflat la o oarecare depărtare. De când scăpasem împreună cu băiatul de creatura pornită orbeşte pe urmele noastre şi care distrusese satul magicienilor, mă temusem că vreunul dintre servitorii lui Hethor ar putea să mă caute din nou. Am dat să fug, dar silueta a ieşit în lumina lunii şi am văzut că nu era decât o Pelerină.

— Aşteaptă, a strigat ea. Apoi, apropiindu-se: îmi pare rău că te-am speriat.

Chipul ei era un oval neted, aproape fără sex. Tânără, mi-am zis, dar nu la fel de tânără ca Ava, şi cu două capete mai înaltă decât ea – o adevărată exultantă, la fel de înaltă ca Thecla.

— Când trăieşti vreme îndelungată în preajma primejdiei..., am început eu.

— Înţeleg. Nu ştiu despre război nimic mai mult decât ce-am auzit de la bărbaţii şi femeile care l-au văzut.

— Cu ce-ţi pot fi de folos, Chatelaine?

— Întâi trebuie să aflu dacă eşti bine. Eşti?

— Da, am zis eu. Voi pleca de aici mâine.

— Prin urmare, ai fost la capelă ca să aduci mulţumiri pentru tămăduire.

Am ezitat.

— Am avut multe de spus, Chatelaine. Dar şi pentru asta, aşa e.

— Pot să te însoţesc?

— De bună seamă, Chatelaine.

Am auzit spunându-se că o femeie înaltă pare mai înaltă decât orice bărbat, şi aşa o fi. Femeia asta nu-l ajungea pe Baldanders ca statură, şi totuşi, mergând alături de ea, aveam impresia că-s o piticanie. Mi-am amintit şi cum se apleca Thecla asupra mea când ne îmbrăţişam, şi cum îi sărutam sânii.

După ce-am făcut vreo patruzeci de paşi, Pelerina mi-a spus:

— Mergi bine. Ai picioare lungi şi cred că au străbătut multe leghe. Nu eşti cavalerist, nu-i aşa?

— Am călărit la viaţa mea, dar nu într-o unitate de cavalerie. Am trecut munţii pe jos, dacă asta vrei să spui, Chatelaine.

— Asta-i bine, căci nu am cal să-ţi dau. Dar nu cred că ţi-am spus numele meu. Eu sunt Mannea, stăpâna postulantelor din ordinul nostru. Domnicellae a noastră e plecată, prin urmare eu sunt mai mare peste toţi ai noştri de-aici.

— Eu sunt Severian din Nessus, un rătăcitor. Tare-aş vrea să am o mie de chrisoşi să vi-i dau ca ajutor pentru a vă putea continua munca minunată, dar nu pot decât să vă mulţumesc pentru bunătatea de care am avut parte aici.

— Când am pomenit de cal, Severian din Nessus, nu mă gândeam nici să ţi-l vând, nici să ţi-l dau şi astfel să-ţi câştig gratitudinea. Dacă nu avem parte de gratitudinea ta acum, n-o să avem niciodată.

— O aveţi, aşa cum am spus. Şi am mai spus şi că n-o să mai zăbovesc aici, ca să profit de bunătatea voastră.

Mannea s-a uitat în jos la mine.

— Nu m-am gândit că o vei face. Azi-dimineaţă, o postulantă mi-a spus că unul dintre suferinzi fusese la capelă împreună cu ea în urmă cu două nopţi, şi mi l-a descris. În seara asta, când ai rămas înăuntru după ce toată lumea a plecat, am ştiut că tu erai acela. Eu am o misie, înţelegi, şi nimeni altul n-o poate îndeplini. În zile mai liniştite, aş trimite câţiva sclavi, dar ei sunt pregătiţi să îngrijească de bolnavi şi avem nevoie de fiecare dintre ei, până la ultimul, şi tot nu-s de ajuns. Dar, vorba ceea: „Cerşetorului dă-i un toiag, iar

vânătorului o suliţă.”

— Nu vreau să te jignesc, Chatelaine, dar cred că, dacă ai încredere în mine pentru că m-am dus la capelă, s-ar putea să te înşeli. N-ai de unde şti dacă n-am furat geme de la altar.

— Vrei să spui că şi hoţii şi mincinoşii vin adesea să se roage. Au binecuvântarea Conciliatorului. Crede-mă, Severian, rătăcitor din Nessus, nimeni altcineva n-o face – nici din ordin, nici din afara lui. Dar tu nu ai distrus nimic. N-avem nici pe jumătate puterea pe care neştiutorii cred că o avem – cu toate acestea, cei care-şi închipuie că nu avem putere sunt încă şi mai neştiutori. Vrei să faci ceva pentru mine? O să-ţi dau o scrisoare de liberă trecere, ca să nu fii luat drept dezertor.

— Dacă ceea ce vrei să fac îmi stă în puteri, Chatelaine.

Şi-a pus o mână pe umărul meu, prima oară când mă atingea, şi am avut o tresărire uşoară, ca şi când fusesem atins pe neaşteptate de aripa unei păsări.

— La vreo douăzeci de leghe depărtare de-aici, a zis ea, se află chilia unui anahoret. Până acum a fost în siguranţă, dar în vara asta Autocratul a fost obligat să se retragă pas cu pas şi curând furia războiului se va abate ca un tăvălug peste pământurile acelea. Cineva trebuie să meargă la el şi să-l convingă să vină la noi – sau, dacă nu poate fi convins, atunci să fie adus cu forţa. Eu cred că pe tine te-a ales Conciliatorul să fii mesagerul. Poţi s-o faci?

— Nu sunt diplomat, i-am răspuns eu. Cât despre cealaltă treabă, pot să spun sincer că am primit o pregătire temeinică.

XV
Ultima Casă

Mannea îmi dăduse o hartă rudimentară, însemnând locul unde se afla sihăstria anahoretului şi atrăgându-mi atenţia că, dacă nu urmam harta întocmai, mai mult ca sigur nu voi reuşi s-o descopăr.

În ce direcţie se găsea casa aia faţă de lazaret nu pot spune. Distanţele arătate pe hartă nu-mi dezvăluiau nimic despre cât de greu era drumul, iar cotiturile respectau dimensiunile foii de hârtie. Am pornit spre răsărit, dar curând am descoperit că drumul pe care-l urmam o apucase spre miazănoapte, apoi spre apus, printr-un canion îngust străbătut de un pârâu repede, şi la urmă spre miazăzi.

La începutul călătoriei, am văzut nenumăraţi soldaţi – la un moment dat, chiar o coloană dublă, mărşăluind de-o parte şi de alta a drumului, iar catârii îi duceau înapoi pe răniţi, prin mijloc. De două ori am fost oprit, dar de fiecare dată salvconductul mi-a îngăduit să merg mai departe.

Pe pergamentul gălbui, cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată şi care purta sigiliul nartex al ordinului, întipărit în aur, stătea scris:

> Celor care slujesc –
>
> Scrisoarea pe care o citiţi îl identifică pe slujitorul nostru Severian din Nessus, un bărbat tânăr, cu părul şi ochii negri, palid la chip, zvelt şi mai înalt decât statura mijlocie. Cum Domniile Voastre onoraţi memoria pe care noi o păzim şi cum Domniile Voastre v-aţi putea dori, în vremuri de ananghie şi la nevoie, o îngrijire onorabilă, vă rugăm să nu-l împiedicaţi pe numitul Severian, întrucât îndeplineşte misia pe care i-am încredinţat-o noi, ci mai degrabă să-i daţi ajutorul pe care l-ar cere sau care vă stă în puteri.

În numele Ordinului Monahelor Rătăcitoare ale Conciliatorului, numite *Pelerine*, am scris acestea eu,

Chatelaine Mannea
Instructoare şi Directoare

Dar după ce-am intrat în canionul îngust, toate armatele lumii au dispărut ca prin farmec. N-am mai văzut soldaţi, iar vuietul apei îneca bubuitul îndepărtat al sacarelor şi culverinelor Autocratului – asta dacă puteau fi auzite în locul acela.

Casa anahoretului îmi fusese descrisă şi un desen din câteva linii pe harta pe care o aveam asupră-mi întregea descrierea; mai mult, mi se spusese că aveam nevoie de două zile ca să ajung la ea. Prin urmare, am fost cum nu se poate mai surprins când, la apusul soarelui, am ridicat privirile şi am văzut-o cocoţată în vârful stâncii care se înălţa în faţa mea.

Imposibil să n-o recunosc. Desenul făcut de Mannea surprindea întocmai coama casei, înaltă, ascuţită, ce dădea impresia de uşurătate şi totodată de forţă. Un felinar lucea încă de pe-acum într-o ferestruică.

Urcasem nenumărate stânci în munţi; multe fuseseră mult mai înalte decât aceasta, iar altele, mai ascuţite – cel puţin aşa păruseră. Nu-mi era câtuşi de puţin dor să-mi petrec noaptea printre bolovani, încât, când am văzut casa anahoretului, am hotărât că în ea voi dormi în noaptea aceea.

Prima treime a urcuşului a fost floare la ureche. Urcasem ca o pisică faţa stâncii şi ajunsesem cam la jumătatea ei înainte ca lumina să dispară.

De când mă ştiu, văd bine noaptea; mi-am zis că luna o să răsară curând, aşa că am urcat mai departe. Dar am greşit. Luna veche murise cât zăcusem în lazaret, cea nouă mai avea câteva zile până să se nască. Stelele luminau întrucâtva, cu toate că erau ascunse din când în când de fâşii de nori grăbiţi; dar era o lumină înşelătoare ce părea mai rea decât dacă n-ar fi fost nici una, şi totuşi îi simţeam lipsa când n-o aveam. M-am pomenit amintindu-mi cum aşteptase Agia împreună cu asasinii ei să apar din tărâmul subpământean al oamenilor-maimuţă. Am simţit un fior pe spate, parcă în aşteptarea

săgeţilor aprinse ale arbaletelor.

Curând, o piedică şi mai rea s-a abătut asupra mea: mi-am pierdut simţul echilibrului. Adică nu eram chiar pradă vertijului. Ştiam, nu-i vorbă, că *jos* era acolo unde-mi erau picioarele, iar *sus* acolo unde erau stelele; dar asta era tot ce ştiam, aşa încât nu-mi dădeam prea bine seama cât mă puteam întinde ca să găsesc o priză nouă pentru mână.

Şi tocmai când senzaţia asta s-a înrăutăţit şi mai mult, norii gonaci şi-au strâns rândurile, lăsându-mă în beznă deplină. Mi se părea uneori că faţa stâncii îşi îndulcise abruptul, încât aproape că-mi venea să stau drept în picioare şi să merg pe ea. Alteori, aveam impresia că se înclină ameninţător în afară şi că trebuie să mă agăţ de partea ei de dedesubt ca să nu cad. Ca să nu mai spun că mi se părea şi că nu urcasem deloc, ci mă târâsem cine ştie cât ba la dreapta, ba la stânga. Iar la un moment dat m-am pomenit că atârn aproape cu capul în jos.

Într-un târziu, am ajuns la un prag şi acolo am hotărât să rămân până se ivea din nou lumina. M-am învelit în mantie, m-am întins şi mi-am împins trupul ca să-mi lipesc bine spatele de stâncă. N-am dat peste nici un obstacol. M-am mai împins niţel; tot nimic. M-a cuprins teama că îmi pierdusem cu totul simţul orientării şi al echilibrului, oarecumva mă răsucisem şi, în fapt, mă împingeam către prăpastie. Am pipăit piatra pe ambele laturi, apoi m-am întors pe spate şi am întins braţele.

În acea clipă s-a ivit un fulger de lumină sulfuroasă, care a vopsit pântecul fiecărui nor. Undeva nu foarte departe, un balimez din cele foarte mari îşi eliberase încărcătura aducătoare de moarte, şi în iluminarea aceea colosală am văzut că ajunsesem în vârful stâncii, iar casa pe care-o văzusem cocoţată acolo nu era nicăieri. Am rămas întins pe suprafaţa aceea de stâncă goală şi am simţit pe faţă atingerea primilor stropi ai ploii ce sta să vină.

A doua zi dimineaţa, înfrigurat şi posomorât, am îmbucat ceva din merindele pe care le primisem la lazaret şi am început să cobor de cealaltă parte a dealului aceluia înalt ce cuprindea şi stânca. Acolo panta era mai uşoară, iar gândul meu

era să dau ocol umărului dealului, până ajungeam înapoi în valea îngustă desenată pe harta mea.

Numai că mi-a fost cu neputinţă. Nu doar că drumul mi-era blocat, dar când, după ce-am mers şi-am tot mers, am ajuns la ceea ce ar fi trebuit să fie locul căutat de mine, am găsit un cu totul alt peisaj, o vale mai puţin adâncă şi un pârâu mai lat. După mai multe ronduri pierdute căutând ba-ntr-o parte, ba-n alta, am descoperit punctul din care (îmi părea mie) zărisem, cocoţată în vârful stâncii, casa anahoretului. Inutil să spun că nu era acolo sus şi nici stânca nu era la fel de înaltă ori de abruptă pe cât mi-o aminteam eu.

Acolo am scos din nou harta şi, studiind-o, am descoperit că Mannea scrisese, cu o caligrafie atât de fină încât nu-mi venea să cred că fusese făcută cu acelaşi condei cu care schiţase restul, cuvintele ULTIMA CASĂ sub sălaşul anahoretului. Din nu ştiu ce pricină, cuvintele acelea şi casa desenată în vârful stâncii mi-au amintit de casa pe care eu şi Agia o văzusem în Grădina-Junglă, în care soţul şi soţia îl ascultaseră vorbind pe bărbatul în pielea goală, pe nume Isangoma. Agia, care ştia toate tainele Grădinilor Botanice, îmi spusese acolo că, dacă m-aş fi întors pe potecă şi aş fi încercat să mă duc înapoi la colibă, n-aş mai fi găsit-o. Cumpănind la acea întâmplare, mi-am dat seama că acum n-aş mai fi crezut-o, dar atunci i-am dat crezare. Tot ce se poate ca pierderea încrederii să fi fost doar o reacţie la trădarea ei, de care avusesem între timp ocazia să mă conving cu asupra de măsură. Cum la fel de bine se poate că, la acea vreme, eram mult mai ingenuu, căci nu trecuse decât o zi de când părăsisem Citadela şi disciplina ghildei. Dar încrederea mea de atunci mai putea fi explicată într-un fel – aşa mi se părea acum –, anume prin aceea că văzusem casa cu ochii mei, iar priveliştea în sine şi faptul de a-i şti pe oamenii aceia acolo fuseseră în sine de-ajuns de convingătoare pentru mine.

Din cât se spunea, Părintele Inire durase Grădinile Botanice. Oare nu era cu putinţă ca anahoretul să stăpânească şi el aceeaşi ştiinţă ca Părintele Inire? Tot Părintele Inire construise încăperea tainică din Casa Absolută, care semăna cu un tablou. O descoperisem întâmplător, dar numai pentru că

urmasem instrucţiunile bătrânului curăţător de tablouri, care tocmai asta dorise. Şi uite că acum nu mai urmam ceea ce-mi spusese Mannea.

Am apucat-o înapoi pe drumul ce dădea ocol umărului de deal şi apoi pe clina uşoară. Stânca abruptă pe care mi-o aminteam cobora în faţa mea, iar la piciorul ei curgea cu repeziciune un pârâu subţire al cărui cânt umplea toată valea îngustă. Poziţia soarelui îmi arăta că lumina avea să adaste încă vreo două ronduri, dar în acea lumină stânca era mult mai uşor de coborât decât fusese urcuşul pe întuneric. În mai puţin de-un rond eram jos, în valea îngustă pe care o lăsasem în urmă în seara dinainte. Nu zăream nici un felinar la vreo fereastră, dar Ultima Casă se afla tot acolo ca şi înainte, zidită pe piatra pe care cizmele mele umblaseră în acea zi. Am scuturat din cap, m-am întors cu spatele la casă şi am folosit ultima geană de lumină ca să citesc harta pe care mi-o desenase Mannea.

Înainte să continui povestea, vreau să spun răspicat că nu-s câtuşi de puţin sigur că era ceva supranatural în tot ceea ce-am descris până acum. Prin urmare, am văzut Ultima Casă de două ori, dar în ambele împrejurări în lumină asemănătoare, prima oară la ceas târziu al înserării, a doua oară, la primul ceas al înserării. E foarte posibil ca ceea ce-am văzut să nu fi fost decât o alcătuire de stânci şi umbre, iar fereastra luminată, o stea.

Cât despre dispariţia văii înguste, când am încercat să ajung la ea din cealaltă parte, nu există formă de relief care să dispară mai iute ca o despicătură atât de îngustă. Cea mai mică denivelare a terenului o ascunde privirii. Pentru a se apăra de jefuitori, unele grupuri de autohtoni care trăiesc în pampa merg până acolo încât îşi construiesc satele în asemenea văi, întâi săpând o groapă pe fundul căreia se ajunge pe o rampă, apoi săpând case şi grajduri în malurile ei. Când iarba acoperă pământul aruncat afară, ceea ce se întâmplă în scurtă vreme după ploile iernii, poţi merge la o depărtare de o jumătate de lanţ de un asemenea loc fără să-ţi dai seama că există.

Şi poate că am fost neghiob, cu toate că nu-mi vine a

crede. Maestrul Palaemon spunea că supranaturalul există pentru ca noi să nu fim umiliţi de spaima ce ne-o trezeşte vântul nopţii; dar mai bine să cred că în jurul casei aceleia era ceva cu adevărat straniu. Acum sunt încredinţat de acest lucru cu mai multă tărie decât la acea vreme.

Oricare ar fi adevărul, din acea clipă am urmat harta ce mi se dăduse şi, înainte să fi trecut două ronduri din noapte, urcam o potecă ce ducea la uşa Ultimei Case, care se găsea pe buza unei stânci întocmai celei din amintirea mea. Aşa cum spusese Mannea, călătoria durase două zile, nici mai mult, nici mai puţin.

XVI
Anahoretul

O prispă, cu puţin mai înaltă decât piatra pe care se sprijinea, înconjura casa de-o parte şi de alta, şi în jurul colţurilor ei, asemenea prispelor lungi ce sunt văzute uneori la casele mai acătării de la ţară, unde oamenii nu prea au de ce se teme, iar stăpânilor le place să şadă în răcoarea nopţii şi să vadă cum coboară Urth sub Lune. Am bătut în uşă, dar nu mi-a răspuns nimeni, aşa că am dat ocol prispei, întâi la dreapta, apoi la stânga, uitându-mă înăuntru prin fereşti.

Interiorul era prea întunecos, dar am descoperit că prispa înconjura casa până la marginea stâncii, unde se termina fără nici o balustradă. Am ciocănit din nou, tot fără rost ca şi înainte, şi m-am întins pe prispă ca să dorm (căci, având un acoperiş deasupra capului, era un loc mai bun decât oricare aş fi putut găsi printre stânci), când am auzit paşi înfundaţi.

Undeva sus, în casa aceea înaltă, umbla un om. La început, paşii i-au fost şovăitori, încât mi-am spus că trebuie să fie bătrân sau bolnav. Dar apropiindu-se, paşii au devenit mai fermi şi mai iuţi, până când, ajungând lângă uşă, au părut călcătura firească a unui om mânat de-un scop, bunăoară un om care comandă un manipul sau un escadron de cavalerie.

Mă ridicasem în picioare, îmi scuturasem mantia, mă făcusem cât mai prezentabil cu putinţă, dar când uşa s-a deschis larg, am văzut că nu eram câtuşi de puţin pregătit pentru omul acela. Bărbatul ducea o lumânare groasă cât încheietura mâinii mele, şi la lumina ei am zărit un chip asemănător cu al hierodulilor pe care-i întâlnisem în castelul lui Baldanders, doar că era un chip uman – ba aş putea spune că simţeam că, aşa cum chipurile statuilor din grădinile Casei Absolute imitau chipurile unor fiinţe precum Famulimus, Barbatus şi Ossipago, chipurile acestora erau doar imitaţii, într-un mediu cu totul străin, ale unor chipuri ca acela pe care-l vedeam acum. Am spus adesea în această mărturisire că îmi amintesc totul, şi

aşa este; dar când încerc să creionez acel chip altfel decât cu aceste vorbe ale mele, mă pomenesc că nu pot. Nici un desen pe care-l fac nu se aseamănă cu el câtuşi de puţin. Nu pot spune decât că sprâncenele îi erau grele şi drepte, ochii adânciţi în orbite şi de un albastru închis, ca ai Theclei. Pielea îi era fină ca a unei femei, dar omul n-avea nimic muieresc în el, iar barba ce-i cădea până la brâu era neagră ca pana corbului. Roba îi părea albă, dar unde prindea lumina flăcării, un curcubeu tremura în acel loc.

M-am înclinat, aşa cum fusesem învăţat în Turnul Matachin, i-am spus numele meu şi cine mă trimisese. Apoi am zis:

— Iar dumneata, Sieur, eşti anahoretul din Ultima Casă?

A adeverit dând din cap.

— Eu sunt ultimul om aici. Mă poţi numi Ash.

A păşit într-o parte, semn că puteam să intru, apoi m-a dus într-o încăpere din fundul casei, unde o fereastră largă dădea spre valea din care urcasem cu o noapte înainte. Erau scaune de lemn acolo, şi o masă de lemn. Cufere de metal, lucind stins în lumina lumânării, se găseau în colţuri şi în adânciturile dintre podea şi pereţi.

— Iartă sărăcia acestui loc, a zis el. Aici îmi primesc oaspeţii, dar sunt atât de puţini aceştia, încât am început să folosesc încăperea drept magazie.

— Când cineva locuieşte singur într-un loc atât de pustiu, e bine să pară sărac, Maestre Ash. Dar încăperea aceasta nu arată astfel.

Nu credeam că acel chip e în stare să zâmbească, şi totuşi a zâmbit.

— Vrei să-mi vezi comorile? Priveşte!

S-a ridicat şi a deschis un cufăr, ţinând lumânarea astfel încât să lumineze interiorul. Înăuntru erau bucăţi pătrate de pâine tare şi pachete de curmale presate. Văzându-mi expresia de pe chip, a întrebat:

— Ţi-e foame? Mâncarea asta nu-i vrăjită, dacă de-asta te temi.

M-am simţit ruşinat, pentru că luasem cu mine merinde pentru drum şi încă mai aveam destule cât să-mi ajungă la întoarcere; şi totuşi am zis:

— Aş vrea puţină pâine din asta, dacă nu-ţi fac pagubă.

Mi-a dat jumătate de felie deja tăiată (cu un cuţit foarte ascuţit), brânză învelită în hârtie argintie şi vin alb sec.

— Mannea e o femeie bună, mi-a spus el. Şi tu cred că eşti un om bun, de soiul celor care nu ştiu că-s buni – unii spun că numai acest soi există. Mannea crede că te pot ajuta?

— Mai degrabă crede că eu te pot ajuta pe dumneata, Maestre Ash. Armatele Commonwealth-ului se retrag, curând bătălia va cuprinde toată partea asta de ţară, iar după bătălie vor năvăli ascienii.

A zâmbit din nou.

— Oamenii fără umbre. E unul dintre acele nume, din care sunt multe, care sunt greşite şi totuşi corecte. Ce-ai crede dacă un ascian ţi-ar spune că nu are umbră?

— Nu ştiu, am zis. N-am auzit niciodată aşa ceva.

— E o poveste veche. Îţi plac poveştile vechi? Aha, văd o lumină în ochii tăi şi aş vrea s-o pot spune cât mai bine. Pe duşmanii voştri îi numiţi ascieni – deşi ei cu siguranţă nu-şi spun astfel –, deoarece străbunii voştri credeau că sunt veniţi de la ecuatorul lui Urth, unde soarele este chiar deasupra capului la ora prânzului. Adevărul e că obârşia lor se află mult mai la miazănoapte. Şi cu toate acestea, sunt ascieni. Într-o fabulă compusă la primele ceasuri ale dimineţii rasei noastre, un om îşi vinde umbra şi se pomeneşte că e alungat de peste tot unde se duce. Nimeni nu vrea să creadă că e fiinţă omenească.

Sorbind din vin, m-am gândit la prizonierul ascian al cărui prici se afla lângă al meu.

— Omul acela şi-a primit vreodată umbra înapoi, Maestre Ash?

— Nu. Dar o vreme a călătorit cu un om care nu avea imagine răsfrântă. După câteva clipe de tăcere, Maestrul Ash a continuat: Mannea e o femeie bună; aş vrea să te pot servi. Dar nu pot pleca, iar războiul nu va ajunge niciodată până aici, la mine, indiferent cum ar înainta coloanele.

— Poate că ai putea veni cu mine şi astfel s-o linişteşti pe Chatelaine.

— Nici asta nu pot face.

Am înţeles că voi fi nevoit să-l oblig să mă însoţească, dar

până una-alta nu vedeam vreun motiv să trec la gesturi mai dure; or să se ivească destule prilejuri a doua zi dimineaţa. Am ridicat din umeri a resemnare şi am întrebat:

— Pot măcar să dorm aici în noaptea asta? Va trebui să mă întorc şi să raportez hotărârea dumitale, dar e drum lung, mai bine de cincisprezece leghe, şi-acum nu mă mai simt în stare să fac nici un pas.

I-am zărit din nou zâmbetul abia schiţat, ca zâmbetul unui chip sculptat în fildeş când o torţă i-ar face umbra buzelor să tremure.

— Sperasem că o să primesc de la tine veşti din lumea mare, a zis el. Dar văd că eşti obosit. După ce termini de mâncat, urmează-mă. O să-ţi arăt unde-ai să dormi.

— N-am purtări alese, Maestre, dar nu-s chiar atât de prost crescut ca să mă pun pe sforăit când gazda mea încă doreşte să stea de vorbă cu mine – cu toate că mă tem că nu prea am veşti. Din ceea ce-am aflat de la tovarăşii mei de suferinţă din lazaret, războiul continuă şi se încinge de la o zi la alta. Nouă ni se trimit drept întăriri legiuni şi jumătăţi de legiuni, lor li se trimit armate întregi de la miazănoapte. Au şi artilerie numeroasă, iar noi trebuie să ne bizuim pe lăncierii noştri călare, care atacă fulgerător şi se iau la luptă cu duşmanul corp la corp înainte ca artileria grea să fie îndreptată asupra lor. Ei au şi mai multe navete decât anul trecut, cu toate că noi am doborât multe. Autocratul însuşi a venit să comande ostile, aducând şi trupele sale de la Casa Absolută. Dar...

Am dat iarăşi din umeri şi m-am oprit din vorbit, ca să mai iau o îmbucătură de pâine şi brânză.

— Studiul războiului mi s-a părut întotdeauna cea mai neinteresantă parte a istoriei. Dar există nişte modele. Trei sunt motivele pentru care unul din adversari într-un război îndelungat devine dintr-odată puternic. Primul e că şi-a găsit un aliat nou. Soldaţii acestor armate noi se deosebesc în vreun fel de cei din armatele vechi?

— Da, am spus eu. Am auzit că sunt mai tineri şi în general mai puţin puternici. Şi sunt mai multe femei printre ei.

— Nu se deosebesc prin limbă sau veşminte?

Am clătinat din cap că nu.

— Atunci putem să lăsăm deocamdată deoparte alianţa. A

doua posibilitate ar fi încheierea unui alt război purtat în altă parte. Dacă e aşa, veteranii ar fi trimişi ca întăriri. Spui că nu-s veterani, prin urmare nu rămâne decât al treilea motiv. Din cine ştie ce pricină, duşmanul vostru are nevoie de o victorie imediată, şi-atunci aruncă totul în luptă.

Terminasem de mâncat pâinea, dar între timp mi se trezise curiozitatea.

— Şi de ce-ar fi aşa?

— Nu pot răspunde, neştiind mai multe decât ştiu. Poate cârmuitorii lor se tem de popor care s-a săturat de război. Poate că toţi ascienii sunt doar servitori, iar stăpânii lor ameninţă să acţioneze de unii singuri.

— Cu o mână îmi dai speranţă, cu alta mi-o iei.

— Nu eu, ci istoria. Ai fost pe front?

Am negat clătinând din cap.

— Asta-i bine. În multe privinţe, cu cât ai parte mai mult de război, cu atât ştii mai puţine despre el. Oamenii din Commonwealth ce gândesc? Sunt uniţi în a-l sprijini pe Autocrat? Ori i-a istovit războiul într-atât încât cer să se facă pace?

Am izbucnit în râs şi toată amărăciunea din pricina căreia mă simţisem atras de Vodalus m-a năpădit din nou.

— Dacă sunt uniţi? Dacă cer pace? Maestre, ştiu că te-ai rupt de totul ca să-ţi concentrezi gândurile asupra unor lucruri mult mai nobile, dar n-aş fi crezut că un om poate şti atât de puţine despre ţara în care trăieşte. În războiul ăsta luptă carierişti, mercenari şi tineri dornici de aventură. La o sută de leghe mai la sud, războiul abia dacă e un zvon dincolo de zidurile Casei Absolute.

Maestrul Ash şi-a ţuguiat buzele.

— Atunci Commonwealth-ul vostru e mai puternic decât aş fi crezut. Nu-i de mirare că duşmanii voştri sunt disperaţi.

— Dacă asta înseamnă putere, să ne ferească de slăbiciune Atotîngăduitorul. Maestre Ash, frontul se poate sparge în orice clipă. Ar fi mai înţelept din partea dumitale să vii cu mine într-un loc mai sigur.

Părea să nu mă fi auzit.

— Dacă Erebus şi Abaia şi toţi ceilalţi intră şi ei în luptă, o să fie o bătălie nouă. Dacă şi unde. Interesant. Dar eşti istovit.

Vino cu mine. Îţi voi arăta patul în care o să dormi şi lucrurile nobile pe care, aşa cum ai spus adineaori, am venit aici să le studiez.

Am urcat două şiruri de trepte şi am pătruns într-o încăpere, aproape sigur aceeaşi la o fereastră a căreia văzusem lumina în seara dinainte. Era o încăpere largă, cu multe ferestre, care ocupa un cat întreg. Erau maşinării acolo, dar mai mici şi mai puţine decât cele din castelul lui Baldanders, şi mai erau şi mese, şi hârtii, şi multe cărţi, iar aproape în mijlocul ei un pat îngust.

— Aci trag eu un pui de somn, mi-a explicat Maestrul Ash, când munca mea nu mă lasă să mă retrag. Nu-i mare pentru un om de statura ta, dar cred că o să te simţi confortabil în el.

Cu o noapte înainte, dormisem pe piatră; patul ăsta îmi făcea cu ochiul.

După ce mi-a arătat unde mă pot uşura şi spăla, a plecat. Ultima imagine a lui, înainte să sufle în lumânare, a surprins acelaşi zâmbet desăvârşit pe care-l văzusem înainte.

O clipă mai târziu, după ce ochii mi s-au obişnuit cu întunericul, nu mi-am mai bătut capul cu zâmbetul lui, pentru că afară toate ferestrele acelea îmi dezvăluiau o nemărginită sclipire perlată. „Suntem deasupra norilor”, mi-am spus (zâmbind şi eu pe jumătate), „sau mai curând nişte nori joşi au învăluit ţancul acesta, şi eu n-am băgat de seamă în întuneric, însă el a ştiut, habar n-am cum, dar a ştiut. Acum văd vârfurile norilor, aha, lucrurile acelea nobile, aşa cum am văzut vârfurile norilor prin ochii lui Typhon.”

Şi m-am întins pe pat, ca să dorm.

XVII
Ragnarok – ultima iarnă

Ce ciudat îmi părea să mă trezesc fără armă, deşi, dintr-un motiv pe care nu-l pot explica, era prima dimineaţă în care aveam acest simţământ. După distrugerea spadei *Terminus Est*, dormisem lângă castelul devastat al lui Baldanders fără teamă, apoi călătorisem spre miazănoapte la fel de netemător. Cu o noapte înainte, dormisem neînarmat pe piatra goală din vârful stâncii şi – poate doar pentru că fusesem atât de obosit – nu simţisem teamă. Acum cred că în decursul acelor zile, ba chiar în decursul tuturor zilelor de când plecasem din Thrax, lăsasem ghilda în urmă şi ajunsesem să cred că eram ceea ce mă luau a fi aceia care mă întâlneau – soiul de aventurier în devenire, despre care pomenisem Maestrului Ash cu o seară înainte. Ca torţionar, nu-mi socotisem spada drept armă, ci mai curând drept unealtă şi un însemn al slujbei mele. Acum, privind retrospectiv, devenise o armă pentru mine, iar eu nu mai aveam armă.

La asta m-am gândit în timp ce zăceam pe spate pe salteaua confortabilă a Maestrului Ash, cu mâinile sub cap. Trebuia să-mi fac rost de o nouă spadă dacă rămâneam în ţinuturile măcinate de război, şi era înţelept să am una chiar dacă mă întorceam spre miazăzi. Întrebarea era dacă s-o apuc din nou spre miazăzi sau nu. Dacă rămâneam unde eram, riscam să fiu atras în luptă, unde puteam să fiu omorât. Dar, pentru mine, întoarcerea spre miazăzi ar fi fost încă şi mai plină de primejdii. Abdiesus, arhontele din Thrax, fără îndoială că făgăduise o răsplată pentru prinderea mea, iar ghilda aproape sigur va pune să fiu ucis dacă află că sunt în preajma oraşului Nessus.

După ce-am cumpănit la toată povestea asta o vreme, ca un om doar pe jumătate treaz, mi-am amintit de Winnoc şi de ce-mi spusese despre sclavii Pelerinelor. Pentru că este o ruşine pentru noi ca vreun client de-al nostru să moară după

ce e supus la cazne, suntem învăţaţi în ghildă destule taine ale artei tămăduirii; credeam că ştiu la fel de multe ca şi Pelerinele. Când o tămăduisem pe fata din colibă, simţisem deodată că mă înalţ spiritual. Chatelaine Mannea avea o părere bună despre mine şi ar fi avut-o şi mai bună dacă mă întorceam cu Maestrul Ash.

Cu câteva clipe înainte, fusesem tulburat că nu aveam nici o armă. Acum simţeam că am una – hotărârea şi un plan sunt mai bune decât o spadă, pentru că omul îşi ascute propriile tăişuri pe ele. Am dat deoparte cuverturile – cred că abia acum am văzut cât de moi erau. Încăperea aceea mare era rece, însă plină de lumina soarelui; aproape ca şi când de fiecare parte a casei era câte un soare, ca şi când toţi pereţii se găseau spre răsărit. În pielea goală, m-am dus la cea mai apropiată fereastră şi-am văzut acel câmp de alb vălurit, pe care-l zărisem vag şi cu o seară înainte.

Nu era o mare de nori, ci o câmpie de gheaţă. Fereastra nu se deschidea, sau poate că se deschidea, însă n-am reuşit să-i descifrez mecanismul; mi-am lipit faţa de geam şi m-am uitat în jos cât am putut de mult. Ultima Casă creştea, aşa cum văzusem şi înainte, dintr-un deal stâncos. Iar acum numai vârful acestui deal înalt rămăsese deasupra gheţii. M-am dus de la o fereastră la alta, iar priveliştea era aceeaşi, întorcându-mă la patul în care dormisem, mi-am tras pantalonii şi cizmele, mi-am aruncat mantia peste umeri, aproape nedându-mi seama ce fac.

Maestrul Ash s-a ivit tocmai când am isprăvit cu îmbrăcatul.

— Sper că nu te deranjez, a zis el. Te-am auzit umblând.

Am clătinat din cap în semn că nu mă deranjase.

— N-am vrut să te tulbur.

Fără să vreau, mi-am dus mâinile la faţă. O parte din mine, un caraghios mărunt, şi-a dat deodată seama de barba ţepoasă.

— Am vrut să mă bărbieresc înainte să-mi pun mantia, am zis. Ce prostie. Nu m-am ras de când am părăsit lazaretul.

Simţeam că mintea mi se târăşte pe gheaţă, lăsându-mi limba şi buzele să se descurce cum or şti.

— E apă caldă aici, şi săpun.

— Asta-i bine, am zis. Apoi: Şi de cobor...

Din nou zâmbetul acela.

— Va fi la fel? Gheaţa? Nu. Eşti primul care-ai ghicit. Pot să te întreb cum ai reuşit?

— Cu mult timp în urmă – nu, doar cu câteva luni în urmă, de fapt, dar parcă a trecut foarte mult timp – m-am dus la Grădinile Botanice din Nessus. Acolo era un lac numit Lacul Păsărilor, unde trupurile morţilor păreau să-şi păstreze etern prospeţimea. Mi s-a spus că e o proprietate a apei, dar şi atunci m-am întrebat cum poate fi atâta putere în apă. Şi mai era un loc, numit Grădina-Junglă, unde frunzele erau mai verzi decât am crezut că pot fi frunzele – nu un verde strălucitor, ci întunecat de atâta verde, ca şi când plantele nu puteau folosi întreaga energie revărsată de soare. Oamenii de acolo nu păreau să fie din timpul nostru, deşi n-aş fi putut spune că veneau din trecut, sau din viitor, sau dintr-un al treilea timp care nu e nici una, nici alta. Aveau o casă mică. Mult mai mică decât aceasta, dar casa asta îmi aminteşte de ea. M-am gândit adesea la Grădinile Botanice de când le-am părăsit, şi uneori m-am întrebat dacă secretul lor era acela că timpul nu se schimba niciodată în Lacul Păsărilor, iar când mergeai pe cărarea din Grădina-Junglă, te mişcai înainte sau înapoi prin timp – cum era cu putinţă aşa ceva, nu ştiu. Vorbesc poate prea mult?

Maestrul Ash a clătinat din cap.

— Apoi, când veneam încoace, ţi-am văzut casa în vârful acestui deal. Dar când am urcat spre ea, dispăruse, iar valea de sub mine nu era aşa cum mi-o aminteam.

N-am mai ştiut ce să spun, aşa că am tăcut.

— Ai dreptate, mi-a spus Maestrul Ash. Am fost pus aici să observ ceea ce vezi în jur. Etajele de jos ale casei mele, totuşi, ajung în perioade mai vechi, iar perioada ta e cea mai veche.

— Asta chiar pare o minune extraordinară. Iar a clătinat din cap.

— E încă şi mai extraordinar că această bucată de stâncă a fost ocolită de gheţari. Vârfurile unor stânci mult mai înalte au fost înghiţite de gheaţă. Ştiu că asta e apărată de o structură geografică atât de subtilă, încât nu se poate ajunge la ea

decât din întâmplare.

— Dar şi ea va fi acoperită până la urmă? am întrebat eu.

— Da.

— Şi ce se va întâmpla atunci?

— O să plec. Mai exact, o să plec înainte să se întâmple asta.

M-a cuprins o mânie iraţională, aceeaşi stare pe care o resimţisem în copilărie când nu-l puteam face pe Maestrul Malrubius să-mi înţeleagă întrebările.

— Voiam să zic, ce se va întâmpla cu Urth?

A ridicat din umeri.

— Nimic. Ce vezi este ultima glaciaţiune. Suprafaţa Soarelui este stinsă acum; curând se va încinge de la dogoare şi va străluci, dar soarele însuşi se va micşora, dăruind tot mai puţină energie lumilor sale. Şi la un moment dat, dacă va veni cineva şi va sta pe gheaţă, va vedea soarele doar cât o stea strălucitoare. Gheaţa pe care va sta nu va fi gheaţa pe care o vezi acum, ci atmosfera acestei lumi. Şi aşa va rămâne multă vreme. Poate până la sfârşitul zilei universale.

M-am dus la o altă fereastră şi m-am uitat din nou la întinderea de gheaţă.

— Se va întâmpla curând?

— Priveliştea pe care o vezi este de peste mii de ani în viitor.

— Dar înainte de asta, gheaţa trebuie să fi venit din sud.

Maestrul Ash a dat din cap, întărind spusele mele:

— Şi de pe vârfurile munţilor. Vino cu mine.

Am coborât la al doilea cat al casei, pe care aproape nu-l văzusem când urcasem cu o noapte înainte. Ferestrele erau mai puţine acolo, dar Maestrul Ash a pus două scaune în dreptul uneia şi mi-a făcut semn să ne aşezăm şi să privim afară. Era întocmai aşa cum spusese – gheaţă, minunată în puritatea ei, se târa în jos de pe versanţii munţilor, ca să se ia la trântă cu pinii. Am întrebat dacă şi asta se întâmpla departe în viitor, şi el iar a dat din cap:

— N-o să trăieşti să mai vezi asta încă o dată.

— Şi totuşi destul de aproape ca viaţa unui om să aibă şansa s-o mai prindă?

Şi-a săltat umerii şi a zâmbit în barbă:

— Să spunem că e vorba de grade. Tu n-ai să mai vezi asta. Nici copiii tăi, nici ai lor. Dar procesul a şi început. A început cu mult înainte să te fi născut.

Nu ştiam nimic despre sud, dar m-am pomenit gândindu-mă la insularii din povestea lui Hallvard, la minunatele locuri ferite ce aveau un anotimp al creşterii şi coacerii, la vânătoarea de foci. Insulele acelea nu-i vor mai putea adăposti multă vreme pe oameni şi familiile lor. Bărcile vor scrâşni pe ţărmurile pietroase pentru ultima oară. „*Nevasta mea*, *copiii mei*, *nevasta mea*, *copiii mei*."

— La această vreme, mulţi dintre ai voştri au şi plecat, a continuat Maestrul Ash. Cei pe care-i numiţi cacogeni s-au îndurat să-i ducă în lumi mai frumoase. Mulţi alţii vor pleca înainte de victoria finală a gheţii. Eu însumi, înţelegi, sunt descendentul acelor refugiaţi.

L-am întrebat dacă vor scăpa toţi.

A negat clătinând din cap.

— Nu, nu toţi. Unii nu vor vrea să plece, alţii nu vor fi găsiţi. Şi mai sunt cei pentru care nu se va găsi nici un adăpost.

Am stat mult timp şi m-am uitat la valea asediată, încercând să-mi pun ordine în gânduri. Într-un târziu am spus:

— Am văzut că oamenii religiei spun cuvinte liniştitoare care nu sunt adevărate, în vreme ce oamenii de ştiinţă dezvăluie adevăruri îngrozitoare. Chatelaine Mannea zicea că eşti un om sfânt, dar pari a fi un om de ştiinţă, şi ai spus că poporul dumitale te-a trimis pe Urth cel mort ca să studiezi gheaţa.

— Deosebirea pe care o faci nu mai e valabilă. Religia şi ştiinţa au însemnat întotdeauna credinţă în ceva. E vorba de acelaşi ceva. Om de ştiinţă eşti şi tu – aşa ai zis –, drept care eu îţi vorbesc despre ştiinţă. Dacă Mannea ar fi aici cu preotesele ei, aş vorbi altfel.

Am atât de multe amintiri încât adesea mă pierd printre ele. Acum, privind la pinii care se clătinau în vântul pe care nu-l simţeam, aveam impresia că aud o tobă bubuind.

— Am mai întâlnit un om cândva, care zicea că e din viitor, am spus eu. Era verde – aproape la fel de verde ca pinii ăia – şi mi-a spus că epoca lui e cea a unui soare mai strălucitor.

— Fără îndoială că a spus adevărul, a dat din cap Maestrul Ash.

— Dar dumneata îmi spui că ceea ce văd acum se va întâmpla peste numai câteva generaţii, că e parte dintr-un proces care a început mai demult şi că aceasta va fi ultima glaciaţiune. Unul din voi e un profet mincinos.

— Eu nu sunt profet, a răspuns Maestrul Ash, şi nici el nu era. Nimeni nu poate şti viitorul. Noi vorbim de trecut.

Iar m-a cuprins mânia:

— Mi-ai spus că asta se întâmplă abia peste câteva generaţii.

— Am spus. Dar tu şi priveliştea asta sunteţi pentru mine evenimente din trecut.

— Eu nu sunt din trecut! Eu aparţin prezentului.

— Din punctul tău de vedere, ai dreptate. Dar uiţi că eu nu pot vedea din punctul tău de vedere. Asta e casa mea. Prin fereastra mea ai privit. Casa mea îşi înfige rădăcinile în trecut. Fără acesta, aş înnebuni aici. Dar aşa, citesc toate secolele astea trecute ca pe nişte cărţi. Aud vocile celor de mult morţi, a ta printre ele. Crezi că timpul este un singur fir. Dar el este o împletitură, o tapiserie care se întinde etern în toate direcţiile. Eu urmez un fir înapoi. Tu vei urma o culoare înainte, nu ştiu ce culoare anume. Albul te-ar putea aduce la mine, verdele, la omul tău verde.

Neştiind ce să spun, n-am putut decât să murmur că eu îmi închipuiam timpul ca pe un râu.

— Da – vii din Nessus, nu-i aşa? Un oraş construit pe un râu. Dar odată a fost un oraş lângă mare, iar tu ai face mai bine să-ţi închipui timpul ca pe o mare. Valurile se ridică şi înaintează, iar curenţii gonesc pe sub ele.

— Aş vrea să cobor, am zis eu. Să mă întorc în timpul meu.

— Înţeleg, a zis Maestrul Ash.

— Mă-ndoiesc. Timpul dumitale, dacă te-am auzit corect, este acela din catul cel mai de sus al casei ăsteia, şi ai un pat acolo şi alte lucruri trebuincioase. Cu toate acestea, când nu eşti copleşit de treburile dumitale, dormi aici, aşa mi-ai spus. Şi totuşi, zici că locul ăsta e mai aproape de timpul meu decât de-al dumitale.

S-a ridicat în picioare.

— Am vrut să spun că şi eu fug de gheaţă. Mergem? O să vrei să mănânci ceva înainte să porneşti în călătoria lungă până la Mannea.

— Vom porni amândoi.

S-a răsucit să se uite la mine înainte să înceapă să coboare.

— Ţi-am spus că nu pot merge cu tine. Ai descoperit singur cât de bine ascunsă este casa asta. Pentru toţi cei care nu urmează corect poteca, până şi cel mai de jos cat se află în viitor.

I-am prins braţele la spate, strângându-i-le cu un braţ al meu, şi mi-am folosit mâna liberă să-l caut de arme. N-avea nici una şi, cu toate că era vânjos, nu era atât de vânjos pe cât mă temusem.

— Te gândeşti să mă duci cu forţa la Mannea. Am dreptate?

— Întocmai, Maestre, şi vom avea mult mai puţine bătăi de cap dacă vei merge de bunăvoie. Spune-mi unde pot găsi nişte frânghie – nu vreau să fiu nevoit să-ţi folosesc şnurul de la robă.

— N-am frânghie, a zis el.

I-am legat braţele cu şnurul, aşa cum plănuisem de la început.

— După ce ne depărtăm puţin de locul ăsta, te voi dezlega dacă-mi dai cuvântul că te vei purta bine.

— Te-am primit cu braţele deschise în casa mea. Ce rău ţi-am făcut?

— Unu' mic, dar să trecem. Îmi place de dumneata, Maestre Ash, şi te respect. Sper să nu îmi porţi pică pentru ceea ce-ţi fac, aşa cum nici eu nu-ţi port pică pentru ce mi-ai făcut. Dar Pelerinele m-au trimis să te aduc, şi am descoperit că sunt un anumit tip de om, dacă înţelegi ce vreau să spun. Acum, nu coborî scara prea repede. Dacă o să cazi, n-o să te poţi prinde cu mâna.

L-am dus în încăperea în care mă dusese el prima oară şi am scos o bucată de pâine tare şi un pachet de fructe uscate.

— Nu mă mai gândesc la mine astfel, am continuat eu, dar am fost crescut ca... – îmi stătuse pe limbă să spun *torţionar*, dar mi-am dat seama (abia atunci, parcă pentru prima oară)

că nu era chiar cuvântul potrivit pentru ceea ce făcea ghilda, astfel că am folosit denumirea oficială -...ca un Căutător al Adevărului şi Penitenţei. Facem ceea ce am spus că vom face.

— Am îndatoriri de îndeplinit. La catul de sus, unde ai dormit.

— Mă tem că va trebui să le laşi neîndeplinite.

A tăcut cât am ieşit pe uşă afară şi ne-am dus la vârful stâncos al dealului. Apoi a spus:

— Voi merge cu tine, dacă pot. Adesea mi-am dorit să ies pe uşa asta şi să nu mă opresc niciodată.

I-am spus că, dacă jură pe onoarea lui, îl voi dezlega fără zăbavă.

A clătinat din cap, spunând:

— O să crezi că te-am trădat.

N-am priceput ce voia să spună.

— Poate că undeva se află o femeie pe care eu am numit-o Vine. Dar lumea ta e lumea ta. Pot să exist acolo numai dacă probabilitatea existenţei mele e mare.

— Eu am existat în casa dumitale, nu-i aşa?

— Da, însă asta a fost pentru că probabilitatea ta s-a împlinit. Eşti o parte a trecutului, din care am venit casa mea şi cu mine. Întrebarea e dacă eu sunt viitorul spre care te îndrepţi tu.

Mi-am amintit de omul verde din Saltus, care era un om solid.

— Adică o să dispari ca un balon de săpun? l-am întrebat eu. Sau te vei risipi ca fumul?

— Nu ştiu, a răspuns el. Nu ştiu ce se va întâmpla cu mine. Sau unde mă voi duce când se va întâmpla. S-ar putea să încetez să exist în orice clipă. De aceea n-am plecat niciodată din propria mea voinţă.

L-am luat de-un braţ, poate crezând că astfel îl pot ţine lângă mine, şi am mers mai departe. Am urmat drumul pe care mi-l desenase Mannea şi Ultima Casă s-a înălţat în urma noastră la fel de solidă ca oricare alta. Mintea mi-era plină de toate lucrurile pe care mi le spusese şi mi le arătase el, încât pentru o vreme, cât am străbătut douăzeci sau treizeci de paşi, nu mi-am întors privirea spre el. La un moment dat, observaţia lui despre tapiserie mi-a amintit de Valeria.

Încăperea în care mâncasem turte era plină de tapiserii atârnate pe pereţi, iar ce zisese el despre urmarea firelor mi-a adus în minte labirintul de tuneluri prin care fugisem înainte s-o întâlnesc pe ea. Am început să-i povestesc Maestrului despre asta, dar el dispăruse. Mâna mea ţinea aer. Preţ de o clipă, mi s-a părut că zăresc Ultima Casă plutind ca o corabie pe oceanul ei de gheaţă. Apoi s-a cufundat în vârful întunecat al dealului, unde stătuse până atunci; gheaţa nu mai era decât ceea ce crezusem odată că e – un troian de nor.

XVIII
Rugămintea Foilei

Cât am mai făcut o sută de paşi sau mai mult, Maestrul Ash n-a dispărut cu totul. Îi simţeam prezenţa şi, când nu încercam să mă uit drept la el, încă îl mai zăream, mergând lângă mine, cu o jumătate de pas în urmă. Cum de-l vedeam, cum de putea într-un anumit sens să fie prezent şi în altul să fie absent, nu ştiu. Ochii noştri primesc un torent de fotoni fără masă ori încărcătură, de la roiuri de particule, asemenea unui bilion de bilioane de sori – aşa mă învăţase Maestrul Palaemon, care era aproape orb. În urma împroşcării cu acei fotoni, noi credem că vedem un om. Uneori, omul pe care credem că-l vedem poate fi la fel de iluzoriu ca şi Maestrul Ash, sau chiar mai mult.

Îi simţeam şi înţelepciunea în preajma mea. Fusese o înţelepciune melancolică, dar adevărată. M-am pomenit dorindu-mi să mă fi putut însoţi, cu toate că mi-am dat seama că ar fi însemnat că venirea gheţii era un fapt sigur.

— Sunt singur, Maestre Ash, am zis, neîndrăznind să mă uit îndărăt. Până acum nu mi-am dat seama de cât de singur sunt. Şi dumneata ai fost singur, aşa cred. Cine a fost femeia căreia îi spuneai Vine?

Poate că doar mi s-a năzărit că-i aud vocea:

— *Prima femeie*.

— Meschiane? Da, o ştiu, şi e foarte frumoasă. Meschiane a mea a fost Dorcas, şi mă simt singur fără ea, dar şi fără ceilalţi. Când Thecla a devenit parte din mine, am crezut că nu voi mai fi niciodată singur. Dar acum e într-atât de mult parte din mine, încât am ajuns una şi aceeaşi fiinţă, şi mă simt singur fără ceilalţi. Fără Dorcas, fără Pia, fata insulară, fără micul Severian, şi fără Drotte şi Roche. Dacă Eata ar fi aici, mi-ar veni să-l îmbrăţişez. Dar mai mult şi mai mult mi-aş dori s-o văd pe Valeria. Jolenta a fost cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o în viaţa mea, dar pe chipul Valeriei

era ceva ce-mi sfâşia inima. Eram doar un băietan, îmi zic acum, dar la vremea aceea nu gândeam aşa. Mă târâsem afară din beznă şi mă pomenisem într-un loc căruia i se spunea Atriumul Timpului. Turnuri – turnurile familiei Valeriei – se înălţau de toate părţile curţii. În mijloc era un obelisc acoperit cu cadrane solare, şi cu toate că îmi amintesc de umbra lui pe zăpadă, nu putea primi lumina soarelui acolo mai mult de două sau trei ronduri în fiecare zi; turnurile trebuie că îşi aruncă umbrele asupra lui în cea mai mare parte a timpului. Înţelegi lucrurile mai în adânc decât mine, Maestre Ash – poţi să-mi spui de ce l-ar fi construit astfel?

O suflare de vânt ce se juca printre stânci mi-a prins mantia, astfel că mi-a îndepărtat-o de pe umeri. M-am înfăşurat din nou în ea şi mi-am ridicat gluga.

— Mă luasem după un câine. Îi dădusem numele de Triskele şi ziceam, chiar şi mie însumi îmi spuneam asta, că e al meu, cu toate că nu îmi era îngăduit să ţin un câine. Era o zi de iarnă când l-am găsit. Era ziua în care spălam aşternuturile clienţilor şi canalul de scurgere se înfundase cu zdrenţe şi scame. Mă tot codeam să-mi fac treaba, dar Drotte mi-a spus să mă duc afară şi să vâr în canal o prăjină care ţine frânghia de rufe. Vântul era teribil de rece. Din pricina venirii gheţii ăsteia a dumitale, zic eu, dar la vremea aia nu ştiam asta – iernile care se fac mai rele de la an la an. Şi după ce-am desfundat canalul, un şuvoi de apă murdară a ţâşnit afară şi mi-a udat mâinile. Eram furios, fiind eu cel mai mare în ani, doar Drotte şi Roche erau mai mari, şi mi-am zis că treaba asta ar fi trebuit s-o facă ucenicii mai tineri. Împingeam cu prăjina în dopul de zdrenţe şi scame, când l-am văzut în partea cealaltă a Curţii Vechi. Probabil că paznicii de la Turnul Ursului organizaseră o luptă cu o seară înainte şi animalele moarte zăceau în faţa uşii, în aşteptarea ecarisorului. Era un arsinoiter acolo, şi un smilodon, şi câţiva lupi înfricoşători. Câinele zăcea pe mormanul de cadavre. Presupun că el era ultimul care trebuia să moară şi, din pricina rănilor, unul dintre lupii ăia cumpliţi îl răpusese. Dar nu era mort de tot, doar arăta ca mort. M-am dus să mă uit la el – un motiv să mă opresc puţin din ce făceam şi să-mi suflu în pumni. Era înţepenit şi rece ca… mă rog, ca tot ce e

înţepenit şi rece. Odată am ucis un bivol cu spada mea şi chiar şi când zăcea mort în propriul sânge tot arăta mai viu decât arăta atunci Triskele. Oricum, mi-am întins mâna şi l-am mângâiat pe cap. Era mare ca al unui urs, cu urechile tăiate, nu mai rămăseseră din ele decât două cioturi. Când l-am atins, a deschis ochii. M-am repezit imediat în partea cealaltă a Curţii şi am zgărmănat cu prăjina atât de tare încât a pătruns de îndată, pentru că mi-era teamă că Drotte o să-l trimită pe Roche să vadă ce fac. Când mă gândesc acum la povestea asta, a fost ca şi când aveam deja Gheara, cu mai bine de-un an înainte să-mi fi fost pusă în sabretaş. N-am cuvinte să descriu cum m-a privit câinele când şi-a ridicat ochii să se uite la mine. Mi-a cucerit inima. Cât am avut Gheara, niciodată n-am readus la viaţă un animal, dar nici n-am încercat. Când m-am aflat printre ele, de obicei îmi doream să pot omorî unul pentru că eram flămând. Acum nu mai sunt sigur că asta trebuie să facem, să omoram animale ca să mâncăm. Am băgat de seamă că nu ai carne printre proviziile dumitale – numai pâine, brânză, vin şi fructe uscate. Neamul dumitale, sau lumea în care oamenii trăiesc în vremea dumitale, gândesc la fel?

Am tăcut, sperând să primesc un răspuns, dar n-a venit nici unul. Toate crestele munţilor coborâseră între timp sub soare; nu mai eram sigur dacă ceea ce mă urma era o palã prezenţă a Maestrului Ash, sau doar umbra mea.

— Când am avut Gheara, am spus eu mai departe, am descoperit că nu-i învia pe cei ucişi prin fapte umane, cu toate că a părut să-l vindece pe omul-maimuţă a cărui mână o retezasem. Dorcas credea că a fost din pricină că îl rănisem eu. Nu ştiu ce să spun – nu m-am gândit că Gheara ştia cine o ţine, dar poate că ştia.

O voce – nu a Maestrului Ash, ci o voce pe care n-o mai auzisem niciodată – a strigat:

— Să ai un an bun!

Mi-am ridicat privirile şi am văzut, la vreo patruzeci de paşi depărtare, un ulan ca acela ucis de notulii lui Hethor pe drumul verde ce ducea la Casa Absolută. Neştiind ce altceva să fac, i-am făcut semn cu mâna şi am strigat:

— Adică e Ziua Anului Nou?

A dat pinteni destrierului său şi s-a apropiat în galop.

— Miezul verii chiar azi, începutul noului an. Unul glorios pentru Autocratul nostru.

Am încercat să-mi amintesc câteva dintre expresiile atât de îndrăgite de Jolenta.

— A cărui inimă e altarul supuşilor săi.

— Bine zis! Eu sunt Ibar, din Xenagia a Şaptezeci şi Opta, şi patrulez drumul până diseară, nici că se poate ghinion mai mare.

— Din câte ştiu, nu-i împotriva legii să merg pe drumul ăsta.

— Câtuşi de puţin. Cu condiţia, desigur, să fii pregătit să dovedeşti cine eşti.

— Da, am zis. De bună seamă.

Aproape că uitasem de salvconductul pe care mi-l scrisese Mannea. L-am scos şi i l-am întins.

Când mă opriseră pe drum spre Ultima Casă, nu fusesem sigur defel că soldaţii care mă luau la întrebări ştiau să citească. Fiecare se uitase cu un aer preocupat la pergament, dar la fel de bine se putea să fi văzut doar sigiliul ordinului şi caligrafia Mannei, ordonată, viguroasă, doar puţin oblică. Era vădit că ulanul ştia citi. Îi vedeam ochii urmărind rândurile şi cred că am şi ghicit, când s-au oprit o clipă, că ajunsese la „îngrijire onorabilă”.

A împăturit cu grijă pergamentul, dar nu mi l-a dat înapoi.

— Prin urmare, eşti în slujba Pelerinelor.

— Mă bucur de această onoare, da.

— Te rugai, prin urmare. Am crezut că vorbeai singur când te-am zărit. Eu nu mă ţin de prostii d-astea religioase. Noi avem cutuma xenagiei la îndemână şi pe Autocrat la distanţă, şi mai mult de-atâta respect şi mister nu-mi trebuie; dar am auzit că-s femei bune.

Am dat din cap în semn de consimţire.

— Eu cred – poate ceva mai mult decât tine. Dar într-adevăr sunt bune.

— Şi ai fost trimis de ele într-o misie. Cu câte zile în urmă?

— Trei.

— Şi-acum te-ntorci la lazaretul din Media Pars?

Iar am dat din cap.

— Sper să ajung acolo înainte de căderea nopţii.

— N-ai să reuşeşti, a clătinat el din cap. Ia-o-ncet, aşa te sfătuiesc.

Mi-a întins pergamentul.

L-am luat şi l-am pus la loc în sabretaş.

— Călătoream împreună cu un tovarăş de drum, dar ne-am rătăcit unul de altul. Mă-ntreb dacă l-ai văzut cumva.

I l-am descris pe Maestrul Ash. Ulanul a clătinat din cap:

— O să mă uit după el şi, dacă-l văd, o să-i spun pe unde-ai luat-o. Acuma – vrei să-mi răspunzi la o întrebare? Nu-i ceva oficial, aşa că îmi poţi zice dacă îmi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.

— Dacă-ţi pot răspunde, o voi face.

— Ce-ai să faci după ce le părăseşti pe Pelerine?

Am fost oarecum surprins.

— Păi, n-aveam de gând să le părăsesc. Într-o bună zi, poate.

— Atunci ţine minte cavaleria uşoară. Arăţi ca un om dintr-o bucată, adică soiul de care-avem nevoie. O să trăieşti pe jumătate din cât ai trăi la infanterie, dar o să te distrezi de două ori mai mult.

Şi-a îndemnat calul s-o ia din loc, iar eu am rămas nedumerit de ceea ce-mi spusese. Nu mă îndoiam că vorbise cu bună-credinţă atunci când mă sfătuise să înnoptez pe drum; dar tocmai această bună-credinţă m-a făcut să grăbesc pasul şi mai mult. Am fost binecuvântat cu picioare lungi, astfel că atunci când e nevoie pot să merg la fel de iute ca oamenii care merg repede cu paşi mărunţi. Şi aşa am făcut atunci, dând la o parte orice gând la Maestrul Ash şi la trecutul meu tulbure. Poate că o prezenţă ca un abur a Maestrului Ash încă mă însoţea; poate că şi acum o face. Dar dacă aşa a fost, nu mi-am dat seama atunci, şi nici acum.

Urth încă nu-şi întorsese faţa de la soare când am ajuns la drumul acela îngust pe care mersesem împreună cu soldatul mort, cu o săptămână şi mai bine în urmă. Colbul încă păstra urme de sânge, mai multe decât văzusem înainte. Mă temusem, după cele spuse de ulan, că Pelerinele erau acuzate de cine ştie ce fărădelege; dar acum eram sigur că era vorba doar de un număr mult mai mare de răniţi care

fuseseră aduşi la lazaret, iar el se gândise că merit o noapte de odihnă înainte să mă apuc de treabă cot la cot cu ele. Ce uşurare gândul acesta! Numărul mare al răniţilor avea să-mi dea ocazia să-mi arăt priceperea şi astfel să am mai multe şanse ca Mannea să mă accepte atunci când mă voi oferi să mă vând ordinului; mai rămânea doar să născocesc o poveste credibilă pentru eşecul meu de la Ultima Casă.

Dar când am dat ultimul cot al drumului, ceea ce mi-au văzut ochii era cu totul altceva.

Unde se aflase lazaretul, pământul părea să fi fost brăzdat de o ceată de nebuni, brăzdat şi săpat – o groapă al cărei fund se preschimbase deja într-un iaz mic. Copaci doborâţi alcătuiau o bordură în jurul gropii.

Până s-a lăsat întunericul, am umblat încolo şi-ncoace. Căutam vreo urmă de-a prietenilor mei şi a altarului în care ascunsesem Gheara Am găsit o mână umană, o mână de bărbat, retezată de la încheietură. O fi fost a lui Melito, ori a lui Hallvard, ori a ascianului, ori a lui Winnoc. N-aveam de unde şti.

În noaptea aceea am dormit lângă drum. De cum s-a luminat de ziuă, mi-am reînceput căutările şi, înainte să se însereze, i-am descoperit pe supravieţuitori, la vreo şase leghe de locul unde fusese lazaretul. M-am dus de la prici la prici, dar mulţi erau în stare de inconştienţă şi atât de bandajaţi în jurul capului, încât mi-era cu neputinţă să-i recunosc. Tot ce se poate ca Ava, Mannea şi Pelerina care îşi trăsese un scăunel lângă priciul meu să se fi găsit printre răniţi, dar eu nu le-am descoperit.

Singura femeie pe care am recunoscut-o a fost Foila şi asta numai pentru că m-a recunoscut ea pe mine, strigând „Severian!” când treceam printre răniţi şi muribunzi. M-am dus la ea şi am încercat să aflu ce se întâmplase, dar ea se simţea foarte slăbită şi nu era în stare să-mi spună prea multe. Atacul se abătuse pe neaşteptate şi lovise lazaretul ca un trăsnet: ea îşi amintea doar ce urmase după asta, auzise ţipete care multă vreme nu aduseseră nici un salvator, şi într-un târziu fusese târâtă de soldaţi care habar n-aveau de arta tămăduirii. Am sărutat-o printre bandaje şi i-am promis că mă voi întoarce s-o văd – o promisiune pe care cred că nici

unul din noi nu credea că mi-o voi ţine.

— Îţi aminteşti când am stat cu toţii şi am spus poveşti? m-a întrebat ea. M-am gândit la asta.

I-am spus că eram sigur că se gândise.

— Adică atunci când ne-au adus aici, a mai zis ea. Cred că Melito şi Hallvard sunt morţi. Tu vei fi singurul care-şi va aminti, Severian.

I-am spus că-mi voi aminti cât voi trăi.

— Vreau să le povesteşti şi altor oameni. În zilele de iarnă sau într-o noapte când nu e altceva de făcut. Îţi aminteşti poveştile?

— ”Ţara mea este ţara orizonturilor îndepărtate, a cerului necuprins.”

— Da, a zis ea şi a părut să adoarmă.

A doua promisiune mi-am îndeplinit-o, întâi notând toate poveştile pe paginile goale de la sfârşitul cărţii cafenii, apoi transcriindu-le aici, întocmai aşa cum le-am auzit la ceasurile lungi, calde, ale amiezelor.

XIX
Guasacht

Următoarele două zile mi le-am petrecut mergând unde m-au dus picioarele. Nu le voi înşirui aici, pentru că nu prea am nimic a spune. Să zicem că m-aş fi putut înrola în câteva unităţi, dar nu eram câtuşi de puţin sigur că voiam să fac asta. Mi-ar fi plăcut să mă întorc la Ultima Casă, însă eram prea mândru să cerşesc milostenia Maestrului Ash, presupunând că Maestrul Ash mai putea fi găsit acolo. Mi-am zis că m-aş fi întors bucuros în slujba de Lictor al oraşului Thrax, dar dacă s-ar fi putut aşa ceva, nu-s sigur că aş fi făcut-o. Am dormit în păduri, ca un animal, şi am mâncat orice găseam, adică mai nimic.

În a treia zi, am descoperit un iatagan ruginit, probabil pierdut din cine ştie ce campanie de cu un an înainte. Am scos sticluţa cu ulei şi frântura de cute (pe care le păstrasem, dimpreună cu plăselele, când aruncasem în lac ciotul ce mai rămăsese din *Terminus Est*) şi mi-am petrecut un rond fericit curăţind şi ascuţind tăişul: terminând trebuşoara asta, m-am târât mai departe şi uite-aşa am ajuns la un drum.

Cum salvconductul dat de Mannea nu mai putea să mă protejeze, eram mai temător în a mă arăta decât fusesem când mă întorsesem de la Maestrul Ash. Mă gândeam însă că soldatul mort, pe care Gheara îl readusese la viaţă şi care spunea că se numeşte Miles, cu toate că ştiam că o parte din el era Jonas, se înrolase în armată. Şi dacă într-adevăr aşa făcuse, mărşăluia şi el pe vreun drum sau era încartiruit într-o tabără lângă drum, dacă nu chiar pe câmpul de luptă; iar eu voiam să stau de vorbă cu el. La fel ca Dorcas, şi el se oprise o vreme în ţara morţilor. Ea sălăşluise acolo mai multă vreme, dar trăgeam nădejde că, dacă îl descoseam pe Miles înainte să fi trecut prea mult timp care să-i fi şters amintirile, aş putea afla ceva care, dacă nu mă ajuta s-o recâştig pe Dorcas, cel puţin m-ar fi împăcat cu gândul pierderii ei.

Căci îmi dădeam seama că o iubeam aşa cum n-o iubisem niciodată cât bătusem atâta amar de drum împreună, până la Thrax. Pe vremea aceea, Thecla stăruise copleşitor în gândurile mele; tot timpul mă întorceam în mine ca s-o găsesc. Iar acum mi se părea, măcar pentru că făcea parte din mine de atâta vreme, că o găsisem şi o cuprinsesem în sfârşit într-o îmbrăţişare mai puternică decât orice act de amor – sau, mai exact, aşa cum sământa bărbatului pătrunde în trupul femeii pentru a produce (prin voinţa lui Apeiron), o nouă fiinţă omenească, la fel şi ea, pătrunzând în gura mea, prin voinţa mea, s-a împreunat cu Severian pentru a alcătui un bărbat nou: eu, care încă mă numesc Severian dar îmi dau seama, ca să spun aşa, de rădăcina mea dublă.

Nu ştiu dacă aş fi putut învăţa de la Miles-Jonas ceea ce voiam să aflu. Nu l-am găsit niciodată, cu toate că n-am renunţat să-l caut până-n ziua de azi. Pe la mijlocul după-amiezii, intrasem într-un ţinut de copaci frânţi şi, din când în când, treceam pe lângă leşuri mai mult sau mai puţin descompuse. La început, am încercat să le jefuiesc, aşa cum jefuisem cadavrul lui Miles-Jonas, dar mi-o luaseră alţii înainte, iar noaptea mişunaseră pe-acolo fenecii, care, cu dinţii lor mici şi ascuţiţi, se înfruptaseră din carnea stârvurilor.

Ceva mai târziu, tot mai sleit de puteri, m-am oprit lângă rămăşiţele unui car de merinde gol, ce încă ardeau mocnit. Animalele care trăseseră în ham nu erau moarte de multă vreme, după cum arătau; zăceau în drum, iar vizitiul căzuse grămadă între ele. M-am gândit că soarta nu era chiar atât de cruntă cu mine, căci, iată, puteam să tai halci din crupele animalelor şi să le duc într-un loc mai ferit, unde aş putea să aprind un foc. Tocmai înfipsesem vârful iataganului în piciorul dinapoi al unuia dintre animale, când am auzit tropăit de copite şi, bănuind că sunt ale destrierului unui estafet, m-am tras la marginea drumului, ca să-l las să treacă.

În fapt, era un om scund, îndesat, energic, pe un cal înalt, deşelat. Şi-a înfrânat calul când m-a văzut, dar ceva de pe chipul lui mi-a dat de înţeles că nu aveam de ce să fug sau de ce să sar la bătaie. (N-aş fi fugit, ci m-aş fi *bătut*. Destrierul lui nu l-ar fi putut ajuta prea mult printre cioturi şi trunchiuri căzute şi, în ciuda tunicii sale de zale şi a coifului de piele

legat în cercuri de alamă, eram aproape sigur că-l pot doborî.)

— Cine eşti? a întrebat el. Şi după ce i-am spus, a continuat: Severian din Nessus, zici? Adicătelea eşti civilizat, ori jumate-civilizat, da' după cum arăţi ai cam făcut foamea.

— Dimpotrivă, în ultima vreme m-am hrănit mai bine decât am fost obişnuit.

Nu voiam să creadă că sunt slăbit.

— Da' nu ţi-ar strica încă ceva de îmbucat – ăla de pe sabia ta nu-i sânge ascian. Eşti un schiavoni? Neregulat?

— Viaţa mea a fost cam neregulată în ultima vreme, asta-i sigur.

— Da' nu eşti înrolat în nici o unitate?

Cu o uşurinţă uluitoare, a sărit din şa, a aruncat dârlogii pe pământ şi s-a apropiat cu paşi mari de mine. Avea picioarele uşor crăcănate şi un chip din acelea ce par modelate în argilă şi turtite de sus în jos înainte de-a fi puse în cuptor, încât fruntea şi bărbia erau mici şi lăţite, ochii, nişte crestături, gura lăţită şi ea. Cu toate acestea, mi-a plăcut de el din prima clipă, pentru verva lui şi pentru că nu se ostenea defel să-şi ascundă lipsa de loialitate.

— Nu sunt legat de nimic şi de nimeni – doar de amintirile mele.

— Aha! A oftat şi şi-a dat ochii peste cap. Ştiu... ştiu. Toţi am avut greutăţi, toţi până la unu'. La tine ce-a fost, o femeie, sau legea?

Până atunci nu-mi privisem necazurile în lumina asta, dar, după ce m-am gândit o clipă, am recunoscut că fusese puţin din amândouă.

— Ei bine, ai nimerit în locul potrivit şi ai întâlnit omul potrivit. Ce-ai zice de-o cină bună în seara asta, o mulţime de prieteni noi şi un pumn de oricalcuri mâine? Sună bine? În regulă!

S-a întors la destrierul său – o iapă – şi mâna lui a ţâşnit la fel de iute ca tăişul unui scrimeur, ca să-l prindă de zăbală înainte să apuce să se ferească. Apoi a cules dârlogii de pe jos şi a sărit în şa cu aceeaşi uşurinţă cu care coborâse.

— Acuma urcă în spatele meu, a strigat el. Nu-i departe, o să ne care uşor pe amândoi.

Am făcut cum mi-a spus, însă cu mult mai multă greutate,

pentru că n-aveam scară în care să-mi sprijin piciorul. De cum m-am cocoţat, iapa a dat să mă lovească, pe nepusă masă, ca o viperă; dar stăpânul ei, care e limpede că se aşteptase la mişcarea asta, a pocnit-o atât de tare cu măciulia de alamă a pumnalului său, încât iapa s-a împiedicat şi aproape a căzut.

— N-o băga în seamă, mi-a spus el.

Din pricina gâtului scurt, nu putea să privească peste umăr, astfel că vorbea din colţul stâng al gurii, ca să pricep că mie mi se adresa.

— E un animal bun şi o luptătoare vitează, vrea doar să înţelegi care-i e valoarea. Un fel de iniţiere, pricepi? Ştii ce-i o iniţiere?

I-am spus că mi-e familiar cuvântul.

— O să vezi că orice merită avut are aşa ceva – eu am trăit-o pe pielea mea. N-am văzut nici una pe care un băiat viteaz să n-o poată stăpâni şi apoi să râdă ca de-o glumă bună.

Cu această încurajare criptică, şi-a înfipt pintenii uriaşi în iapa lui bună, ca şi când voia s-o spintece în clipa aia, şi-am pornit ca din puşcă pe drum la vale, lăsând în urmă un nor de colb.

De când părăsisem satul Saltus călare pe armăsarul lui Vodalus, crezusem, în inocenţa mea, că toţi caii pot fi împărţiţi în două soiuri: cei de rasă nobilă şi iuţi, şi cei apatici şi înceţi. Cei mai buni, îmi ziceam eu, aleargă cu o uşurinţă graţioasă, aproape ca o pisică ce-şi urmăreşte prada; cei mai răi se mişcă atât de agale, că nici nu are importanţă cum o fac. Unul dintre tutorii Theclei avea o maximă, anume că toate sistemele cu două valori sunt eronate – călărind acum pe acea iapă, l-am respectat o dată în plus pe acel om. Calul binefăcătorului meu aparţinea unui al treilea soi (şi am descoperit de atunci că e destul de răspândit) ce cuprinde animalele care întrec păsările în zbor, dar care par să alerge cu picioare de fier pe un drum de piatră. Bărbaţii au nenumărate avantaje asupra femeilor, pentru care motiv sunt pe drept cuvânt puşi să le apere, şi totuşi femeile au un avantaj mare care e motiv de laudă în faţa bărbaţilor nici o femeie nu şi-a storcit vreodată organele de reproducere între propriul pelvis şi spinarea uneia dintre brutele astea care aleargă în

galop. Asta mi s-a întâmplat mie de vreo douăzeci sau treizeci de ori înainte să ne oprim, iar când m-am lăsat în sfârşit să alunec pe crupă în jos şi am sărit în lături ca să mă feresc de o lovitură de copită, nu prea eram binedispus.

Ne oprisem pe una dintre acele petice de câmpie, pierdute printre dealuri, aproape drepte şi late de numai vreo sută de paşi. Un cort mare cât o colibă se înălţa în mijloc, cu un stindard negru cu verde, decolorat de vreme, fluturând în faţa lui. Câteva zeci de cai cu picioarele priponite păşteau în voie pe câmpie, şi la fel de mulţi bărbaţi zdrenţăroşi şi câteva femei neţesălate îşi petreceau vremea curăţind armurile, dormind şi jucând jocuri de noroc.

— Ia-n priviţi! a strigat binefăcătorul meu descălecând, ca să stea lângă mine. Un nou recrut! Iar către mine: Severian din Nessus, te afli în prezenţa celei de-a Optsprezecea Bacele a Contariilor Neregulaţi, fiecare dintre noi un luptător neînfrânat oricând e rost de-un ban.

Zdrenţăroşii şi neţesălatele s-au ridicat în picioare şi-au pornit spre noi, mulţi rânjind. Un bărbat înalt şi slab ca un ţâr era în fruntea lor.

— Camarazi, acesta este Severian din Nessus! Severian, a continuat binefăcătorul meu, eu sunt condotierul tău. Spune-mi Guasacht. Cangea asta de pescuit de-aici, mai înaltă chiar şi decât tine, este secundul meu, Erblon. Ceilalţi se vor prezenta singuri, sunt sigur. Erblon, am o vorbă cu tine. Mâine vin patrulele.

L-a luat pe lungan de braţ şi l-a dus în cort, lăsându-mă cu hoarda de cavalerişti care mă înconjuraseră.

Unul dintre cei mai voinici, un bărbat masiv, aproape la fel de înalt ca mine şi cel puţin de două ori mai corpolent, a arătat spre iatagan.

— N-ai o teacă pentru ăla? Ia dă-l încoa' să-l văd.

I l-am dat fără protest; orice s-ar fi întâmplat de acum încolo, eram sigur că n-o să ajungem să ne omoram.

— Carevasăzică, eşti călăreţ, hî?

— Nu, am zis. Am călărit la viaţa mea, dar nu pot spune că mă pricep.

— Da' ştii să-i struneşti?

— Mai bine mă pricep la bărbaţi şi femei.

Au râs cu toţii şi matahala a zis:

— Asta-i bine, pen' că n-o să călăreşti prea mult, da' dacă ştii cum să iei femeile – şi pe destrieri –, o să-ţi fie de ajutor.

În timp ce zicea acestea, am auzit zgomot de copite. Doi bărbaţi aduceau un pag, musculos şi cu ochi sălbatici. Dâr-logii fuseseră împărţiţi şi lungiţi, astfel că oamenii puteau merge de-o parte şi de alta la trei paşi distanţă de capul calului. O târfă cu păr roşu şi chip surâzător şedea în şa fără teamă, şi în locul dârlogilor ţinea în fiecare mână câte o cravaşa. Cavaleriştii şi femeile lor au chiuit şi au aplaudat; la acest zgomot, pagul s-a ridicat pe picioarele dindărăt, ca un vârtej, şi a izbit aerul cu picioarele din faţă, arătându-şi cele trei umflături cornoase la capătul fiecărui picior, pe care noi le numim copite – dar acestea erau de-a dreptul gheare, care puteau fi folosite şi în luptă, dar şi pentru a se agăţa de iarbă şi pământ. Atât de iute băteau picioarele aerul, că aproape nici nu le vedeam.

Matahala mi-a tras o palmă pe spate:

— Nu-i cel mai bun pe care l-am avut vreodată, da'-i destul de bun, eu l-am antrenat. Mesrop şi Lactan de colo or să-ţi dea dârlogii şi tot ce trebuie să faci e să-l încaleci. Dacă izbuteşti fără s-o răstorni pe Daria din şa, a ta să fie până te prindem noi din urmă. Apoi, cu voce tare: *Gata*, *daţi-i dârlogii*!

Mă aşteptasem să mi-i dea în mână. Dar ei mi i-au aruncat în faţă şi, încercând să-i prind, n-am prins nici unul. Cineva a îmboldit pagul din spate, iar matahala a scos un fluierat anume, ascuţit. Pagul fusese învăţat să lupte, asemenea destrierilor din Turnul Ursului, şi, cu toate că dinţii lui lungi nu fuseseră îmbrăcaţi în metal, fuseseră lăsaţi aşa cum i-i dăduse natura, încât îi ieşeau din gură ca nişte cuţite.

M-am ferit de ţâşnirea unui picior din faţă şi am încercat să-l prind de căpăstru; o cravaşa m-a lovit peste faţă, iar smucitura pagului m-a trântit la pământ cât eram de lung.

Cavaleriştii trebuie să-l fi strunit, altfel aş fi fost călcat sub copite. M-or fi ajutat şi să mă ridic – nu mai ştiu. Gâtlejul mi-era plin de colb, iar de pe frunte mi se prelingea sânge în ochi.

M-am îndreptat din nou spre pag, dându-i ocol prin dreapta, ca să mă feresc de copitele lui, dar s-a răsucit mai

iute decât mine, iar femeiuşcă numită Daria şi-a pocnit ambele cravaşe în faţa mea, ca să dau îndărăt. Mai mult de furie decât cu vreun gând anume, am prins o cravaşa. Cureluşa ei îi era înfăşurată în jurul încheieturii de la mână; când am tras de cravaşa, am tras-o şi pe Daria, care a căzut în braţele mele. M-a muşcat de ureche, dar eu am prins-o de ceafă, am răsucit-o, mi-am înfipt degetele într-o fesă tare şi am ridicat-o în sus. Dădea din picioare, şi faptul acesta părea să-l sperie pe copitat. Aşa l-am împins înapoi în mulţime, până când unul dintre schingiuitorii pagului l-a mânat cu botul spre mine, apoi a călcat pe dârlogi.

După care a fost uşor. Am lăsat-o pe fată jos, am prins căpăstrul, i-am răsucit calului capul şi i-am dat o lovitură în picioare, aşa cum fusesem învăţaţi să facem cu toţi clienţii nesupuşi. Scoţând un nechezat ascuţit, pagul s-a prăbuşit la pământ. Eram în şa înainte să apuce să se ridice în picioare; l-am biciuit peste coapse cu dârlogii lungi şi el a ţâşnit ca din puşcă prin mulţime, apoi am tras de dârlogi ca să se întoarcă şi iar m-am repezit spre ei.

Toată viaţa auzisem de surescitarea pe care ţi-o provoacă o asemenea luptă, dar eu unul n-o simţisem niciodată. Acum s-a dovedit mai mult decât adevărată. Cavaleriştii şi femeile lor urlau şi fugeau, iar unii şi-au scos săbiile. Dacă ar fi ameninţat o furtună, poate ar fi izbândit ceva – eu însă i-am doborât pe câţiva într-o clipită. Fata a rupt-o la fugă, cu pletele ei roşii fluturând ca un stindard în urmă-i. Dar nu existau picioare omeneşti care să-l poată întrece pe armăsarul acela. Când am trecut ca fulgerul pe lângă fată, am prins-o de coama ei ca para focului şi-am tras-o peste arcion, în faţa mea.

O potecă şerpuitoare ducea spre o ravină întunecoasă, iar de-acolo până la o altă ravină. Căprioare fugeau din calea noastră; din trei salturi am ajuns din urmă un căprior cu blana catifelată şi l-am împins din drum. Când fusesem Lictor în Thrax, auzisem că eclecticii adeseori fugăreau sălbăticiunile şi se azvârleau din şei asupra lor, ca să-şi înfigă pumnalele în ele. Acum m-am încredinţat că poveştile acelea erau adevărate – i-aş fi putut reteza cpriorului grumazul cu un

cuţit de măcelar.

L-am lăsat în urmă, am trecut peste încă un deal şi am coborât într-o vale împădurită, tăcută. Când pagul a dat semne de oboseală, l-am lăsat să meargă la pas şi să-şi caute singur drumul printre copacii aceia care erau cei mai mari pe care-i văzusem de când plecasem din Saltus; şi când s-a apucat să pască peticele rare de iarbă plăpândă ce creştea printre rădăcinile lor, am hotărât să ne oprim, am aruncat dârlogii la pământ, aşa cum îl văzusem pe Guasacht făcând, am descălecat şi am ajutat-o pe roşcată să coboare.

— Mulţumesc, a zis ea, adăugând: Ai izbândit. Nu credeam c-o să reuşeşti.

— Altfel n-ai fi intrat în joc? Şi eu care am crezut că te-au obligat s-o faci.

— Nu te-aş fi plesnit cu cravaşa. Acum o să vrei să mi-o plăteşti, nu-i aşa? Poate cu dârlogii.

— De unde până unde?

Istovit, m-am aşezat pe pământ. În iarbă creşteau flori galbene, mici cât stropii de apă; am rupt câteva-miroseau a calembec.

— Păi, aşa arăţi. Şi m-ai cărat cu fundu-n sus, iar bărbaţii care fac asta au poftă să-l şi plesnească.

— Habar n-aveam. Însă e o idee interesantă.

— Am avut parte de mulţi – mulţi de soiul ăsta. S-a aşezat iute şi graţios lângă mine, punându-şi o mână pe genunchiul meu. Ascultă, a fost vorba doar de iniţiere. Facem cu schimbul, mi-a venit mie rândul şi trebuia să te lovesc. Acum s-a isprăvit.

— Pricep.

— Şi n-o să-mi faci nici un rău? Minunat. Ne putem distra nemaipomenit aici, crede-mă. Orice vrei şi oricât pofteşti, şi nu-i nevoie să ne întoarcem decât când ni se face foame.

— N-am zis că n-o să-ţi fac rău.

Chipul ei, schimonosit până atunci de zâmbete mieroase, i-a căzut deodată şi privirile i s-au aţintit în pământ. I-am spus că poate fugi.

— Adică să te distrezi şi mai dihai şi să mă cotonogeşti şi mai tare, a zis ea şi mâna ei a alunecat încet în susul coapsei mele. Eşti chipeş, să ştii. Şi atât de înalt.

S-a aşezat în patru labe şi şi-a lipit faţa de vintrele mele; am simţit o furnicătură când m-a sărutat. Ca imediat să se ridice şi să spună:

— Ar putea fi grozav. Zău că ar putea.

— Sau ai putea să te sinucizi. Ai un cuţit?

Preţ de o clipă, gura ei a format un cerc mic, perfect rotund.

— Eşti într-o ureche, sau ce? Ar fi trebuit să-mi dau seama.

A sărit în picioare.

Am prins-o de gleznă, trântind-o pe pământul afânat al pădurii. Veşmântul ei era atât de vechi, încât s-a rupt de cum am tras de el.

— Ai zis că n-ai să fugi.

S-a uitat peste umăr la mine, cu ochi mari cât cepele.

— N-aveţi nici o putere asupra mea, nici tu, nici ei, am zis. Nu mi-e teamă de durere sau de moarte. Pe lumea asta există o singură femeie vie pe care mi-o doresc, şi un singur bărbat, adică pe mine.

XX
Patrula

Locul unde se afla tabăra noastră se întindea pe numai două sute de paşi dintr-o parte în alta. Cei mai mulţi dintre duşmanii noştri erau înarmaţi doar cu barde şi pumnale – bardele şi veşmintele lor zdrenţuite îmi aminteau de voluntarii din necropolă împotriva cărora îl ajutasem pe Vodalus – dar erau cu sutele şi încă şi mai mulţi continuau să vină.

Bacela înşeuase caii şi părăsise tabăra înainte de zori. Umbrele se lungiseră peste frontul mişcător, când un cercetaş i-a arătat lui Guasacht şleaurile adânci lăsate de o caretă ce se îndrepta spre nord. Timp de trei ronduri am mers pe urmele ei.

Năvălitorii ascieni care o capturaseră se pricepeau să lupte – au cotit spre sud, ca să ne surprindă, apoi spre vest şi din nou spre nord, ca un şarpe zvârcolitor; dar îşi însemnau fără greş trecerea cu morţi, cei prinşi între focul nostru şi al gărzilor din caretă, care trăgeau prin crăpături. Abia când i-am ajuns pe ascieni într-o înfundătură de unde nu mai aveau cum fugi, ne-am dat seama că mai erau şi alţi urmăritori.

La ora prânzului, mica vale era împrejmuită. Careta lucitoare de oţel, cu prizonierii ei morţi şi muribunzi, se înnămolise până la osii. Prizonierii noştri ascieni stăteau pe vine în faţa ei, păziţi de răniţii noştri. Ofiţerul ascian vorbea limba noastră, iar cu un rond înainte Guasacht îi ordonase să predea careta, şi cum acesta nu se supusese, împuşcase mai mulţi ascieni; mai rămăseseră vreo treizeci, aproape despuiaţi, speriaţi, cu priviri rătăcite. Armele lor fuseseră puse grămadă la o oarecare depărtare, lângă armăsarii noştri priponiţi.

Guasacht făcea acum rondul; l-am văzut oprindu-se lângă buturuga ce-l adăpostea pe cavaleristul de lângă mine. Unul dintre duşmani – o femeie – şi-a iţit capul din spatele unor tufişuri, aflate ceva mai sus pe povârniş. Contusul meu a

nimerit-o cu o săgeată de foc; femeia a sărit din reflex, apoi s-a făcut ghem, ca un păianjen care e aruncat pe *tăciunii* unui foc de tabără. Avea un chip alb sub basmaua roşie de pe cap, şi brusc mi-am dat seama că fusese pusă să se uite – că aceia aflaţi în spatele tufişurilor n-o avuseseră la suflet sau nu dăduseră doi bani pe ea şi o obligaseră să se arate din ascunziş. Am tras din nou, retezând şi tufişul cu săgeata, ceea ce a făcut să se înalţe un norişor de fum înţepător ce s-a îndreptat spre mine ca şi când era stafia femeii.

— Nu irosi muniţia, mi-a spus Guasacht care, mai mult din obişnuinţă decât din teamă, se aruncase pe burtă, lângă mine.

L-am întrebat dacă ne ajungea muniţia până la miezul nopţii, în cazul în care trăgeam de şase ori pe rond.

A dat din umeri, apoi a făcut semn din cap că nu.

— Cam atâtea am tras până acum, dacă mă iau după soare, i-am zis eu. Şi când o să vină noaptea...

L-am privit din nou, dar el s-a mulţumit să dea din umeri.

— Când o să vină noaptea, am repetat eu, n-o să-i mai vedem decât când s-or afla la câţiva paşi de noi. O să tragem mai mult sau mai puţin la întâmplare, o să mai omoram câteva zeci, apoi o să scoatem săbiile şi-o să ne punem spate la spate, iar ei or să ne omoare.

— Până atunci, or să ne vină ajutoare, a zis el, dar văzând că nu-l credeam, a scuipat. Mai bine nu vedeam urmele blestemăţiei ăsteia. Mai bine n-auzeam niciodată de ea.

A fost rândul meu să dau din umeri.

— Atunci lasă-le-o ascienilor şi ne retragem.

— Acolo-s bani, ascultă-mă pe mine! Aur pentru trupele noastre. E prea grea ca să aibă altceva înăuntru.

— Blindajul cântăreşte mult.

— Nu într-atât. Am mai văzut carete din astea, iar acum e vorba de aur din Nessus ori de la Casa Absolută. Dar ce-i acolo înăuntru – cine-a văzut vreodată asemenea creaturi?

— Eu.

Guasacht s-a holbat la mine.

— Când am ieşit pe la Poarta Plângerii, din Zidul oraşului Nessus. Sunt oameni-fiară, plăsmuiţi de aceleaşi arte pierdute care i-au făcut pe destrierii noştri mai iuţi decât maşinăriile ce

străbăteau drumurile în vechime. Am încercat să-mi amintesc ce-mi mai spusese Jonas despre ei şi am adăugat, destul de neconvingător: Autocratul îi foloseşte la munci prea anevoioase pentru oameni sau în care nu se poate pune temei pe oameni.

— Aş zice că aşa stă treaba acum. N-au cum să fure banii. Unde s-ar duce? Ascultă, sunt cu ochii pe tine.

— Ştiu, am zis. O simt de mult.

— Sunt cu ochii pe tine, să ştii. Mai ales de când l-ai făcut pe armăsarul ăla pag să-l atace pe omul care l-a dresat. Aici sus, în Orithyia, ne e dat să vedem mulţi oameni voinici şi mulţi alţii curajoşi – mai cu seamă când păşim peste leşurile lor. Vedem şi mulţi care fac pe deştepţii, şi nouăsprezece din douăzeci sunt prea deştepţi să fie de folos cuiva, chiar şi lor înşile. Îi preţuim pe bărbaţii, şi uneori şi pe femeile, care au un soi de putere, puterea care-i împinge pe alţi oameni să facă întocmai cum spun ei. Nu vreau să mă laud, însă eu am această putere. Şi tu o ai.

— Nu s-a prea vădit în viaţa mea de până acum.

— Uneori e nevoie de un război care s-o scoată la lumină. Ăsta-i unul dintre câştigurile războiului, şi cum câştigurile nu sunt multe, e bine să le preţuieşti pe alea care sunt. Severian, vreau să te duci la caretă şi să negociezi cu oamenii-fiară ăştia. Zici că ştii câte ceva despre ei. Fă-i să iasă şi să ne ajute în luptă. La urma urmei, şi ei, şi noi suntem de-aceeaşi parte a baricadei.

Am dat din cap a încuviinţare şi am zis:

— Iar dacă-i conving să deschidă uşa, putem împărţi banii între noi. Unii dintre noi ar putea încerca să fugă.

Guasacht a clătinat din cap dezgustat.

— Ce ţi-am spus adineaori despre ăia prea deştepţi? Dac-ai fi cu adevărat deştept, nu mi-ai fi nesocotit vorbele. Nu, le vei spune că şi dacă sunt numai trei sau patru, fiecare luptător contează. În plus, s-ar putea ca, la vederea lor, corsarii ăştia nenorociţi s-o rupă la fugă. Dă-mi mie contusul tău şi stau eu de pază până te întorci.

I-am dat arma lungă.

— Totuşi, cine-s oamenii ăştia?

— Ăştia? Slugile taberelor militare. Cantinieri şi curve.

Dezertori. Când şi când, Autocratul sau unul dintre generalii lui porunceşte să fie adunaţi şi puşi să muncească, dar ei o şterg când li se iveşte un prilej. La asta se pricep cel mai bine, s-o şteargă. Ar trebui să fie raşi de pe faţa pământului.

— Prin urmare, mă însărcinezi să negociez cu prizonierii noştri din caretă? Am încuviinţarea ta?

— Nu-s prizonieri – mă rog, poate sunt. Spune-le ce ţi-am zis şi târguieşte-te cu ei cât poţi mai bine. O să te susţin.

M-am uitat la el o clipă, încercând să desluşesc dacă vorbea serios ori ba. Asemenea multor bărbaţi de vârstă mijlocie, îl purta în trăsăturile chipului său pe bătrânul care avea să devină – acrit, deşănţat, încă de pe-acum dând glas împotrivirilor şi văicărelilor pe care le va bolborosi în ultima înfruntare.

— Ai cuvântul meu. Du-te.

— Prea bine.

M-am ridicat. Careta blindată îmi amintea de acelea folosite pentru a-i aduce pe clienţii importanţi la turnul nostru din Citadelă. Avea geamlâcuri înguste şi zăbrelite, iar roţile din spate erau înalte de-un stat de om. Laturile de oţel, netede ca oglinda, trădau meşteşugurile pierdute de care-i pomenisem lui Guasacht. Ştiam de asemenea că oamenii-fiară dinăuntru aveau arme mai bune decât ale noastre. Mi-am întins mâinile, să vadă că-s neînarmat, şi m-am apropiat de ei cu pas cât mai neşovăitor cu putinţă, până când un chip s-a ivit în spatele zăbrelelor unui geamlâc.

Cine aude despre asemenea creaturi, îşi închipuie ceva bine conturat, între fiară şi om; dar când îi vezi de-adevăratelea – aşa cum îl vedeam eu acum pe omul ăsta fiară, şi cum îi văzusem pe oamenii-maimuţă în mina de lângă Saltus – nu sunt câtuşi de puţin astfel. Cel mai bine îi pot asemăna cu tremurul unui mesteacăn argintiu bătut de vânt. Acum pare un copac ca toţi copacii, ca în clipa următoare, când se arată spatele frunzelor, să devină o creaţie supranaturală. Aşa e şi cu oamenii-fiară. La început, am crezut că printre zăbrele se uită la mine un buldog; apoi un om mai degrabă, neobişnuit de urât, cu piele roşiatică şi ochi chihlimbarii. Mi-am apropiat mâinile de zăbrele, ca să mă poată adulmeca – şi gândul mi-a fugit la Triskele.

— Ce vrei?

Vocea îi era aspră dar nu neplăcută.

— Vreau să vă salvez vieţile, am spus eu.

Tocmai ce n-ar fi trebuit să spun – am înţeles asta de cum mi-au ieşit vorbele pe gură.

— Noi vrem să ne salvăm onoarea.

— Onoarea e viaţa superioară, am dat eu din cap.

— Dacă ne poţi spune cum să ne salvăm onoarea, vorbeşte. Te vom asculta. Dar nu ne vom preda comoara.

— Aţi şi predat-o, am zis eu.

Vântul a încetat să mai sufle şi deodată iar s-a ivit buldogul, cu nişte colţi scăpărători şi ochi arzând de mânie.

— N-aţi fost puşi în careta asta să păziţi aurul de ascieni, ci de cei din Commonwealth-ul nostru, care l-ar fura dacă ar fi în stare. Ascienii sunt înfrânţi – uită-te la ei. Noi suntem oameni loiali Autocratului. Cei de care aţi fost trimişi să păziţi aurul ne vor copleşi curând.

— Ca să fure aurul, trebuie mai întâi să ne omoare pe noi.

Prin urmare, era *aur*.

— O vor face, am zis eu. Ieşiţi şi ajutaţi-ne în luptă, cât încă mai există şansă de victorie.

A ezitat, iar eu n-am mai fost atât de sigur că greşisem spunându-i mai întâi să-şi salveze viaţa.

— Nu, a zis el. Nu putem. Poate că are raţiune ceea ce spui, nu ştiu. Legea noastră nu este legea raţiunii. Legea noastră este onoarea şi obedienţa. Aşa că rămânem pe loc.

— Dar ştii că noi nu suntem duşmanii voştri?

— Oricine umblă după ceea ce păzim noi este duşmanul nostru.

— Şi noi păzim acelaşi lucru. Dacă slugile taberelor militare şi dezertorii ar ajunge în bătaia armelor voastre, aţi trage în ei?

— Da, de bună seamă.

M-am dus la micul grup de ascieni lipsiţi de vlagă şi am cerut să vorbesc comandantului lor. Bărbatul care s-a ridicat în picioare era doar cu puţin mai înalt decât ceilalţi; chipul lui vădea agerime, însă agerimea pe care o dovedesc uneori nebunii vicleni. I-am spus că Guasacht m-a trimis să negociez în locul lui, pentru că am vorbit adeseori cu prizonieri ascieni şi

le ştiam rânduielile. Ceea ce i-am spus a fost auzit – aşa cum şi chitisem – şi de cele trei gărzi rănite ale sale, care-l vedeau şi pe Guasacht făcând de pază în locul meu.

— Salutări în numele Grupului celor Şaptesprezece, a spus ascianul.

— În numele Grupului celor Şaptesprezece.

Ascianul m-a privit uimit, dar a dat din cap.

— Suntem înconjuraţi de supuşii neloiali ai Autocratului nostru, care, prin urmare, sunt duşmani şi ai Autocratului, şi ai Grupului celor Şaptesprezece. Comandantul nostru, Guasacht, a pus la cale un plan care ne va lăsa pe toţi în viaţă şi liberi.

— Servitorii Grupului celor Şaptesprezece nu trebuie sacrificaţi fără un scop anume.

— Tocmai. Iată planul. O să înhămăm câţiva destrieri la careta de oţel – aţâţi cât o să fie nevoie ca s-o scoată din nămol. Şi voi trebuie să trudiţi, tu cu ai tăi. După ce-o deznămolim, vă vom da înapoi armele şi vă vom ajuta să ieşiţi din împresurarea asta. Soldaţii voştri şi ai noştri se vor îndrepta spre nord, şi puteţi păstra careta şi banii dinăuntru, ca să-i duceţi superiorilor voştri, aşa cum aţi avut de gând când aţi capturat-o.

— Lumina Gândirii Corecte pătrunde în orice întunecime.

— Nu, noi n-am trecut de partea Grupului celor Şaptesprezece. Dar şi voi trebuie să ne ajutaţi pe noi. Întâi, să ne ajutaţi să scoatem careta din nămol. Apoi, să ne ajutaţi să ieşim de-aici. În sfârşit, să ne daţi o escortă care să ne treacă prin oastea voastră şi să ne ducă până la liniile noastre.

Ofiţerul ascian a aruncat o privire către careta sclipitoare.

— Nici un eşec nu e un eşec permanent. Dar succesul inevitabil ar putea avea nevoie de planuri noi şi de forţe mai mari.

— Înseamnă că eşti de acord cu noul meu plan?

Nu simţisem că eram scăldat în sudoare, dar acum sudoarea îmi curgea usturătoare în ochi. Mi-am şters fruntea cu marginea mantiei, aşa cum obişnuia să facă Maestrul Gurloes.

Ofiţerul ascian a dat din cap şi a zis:

— Studierea Gândirii Corecte arată până la urmă drumul spre succes.

— Da, am consimţit eu. În regulă, am studiat-o. În spatele eforturilor noastre, să se găsească eforturile noastre.

Când m-am reîntors la caretă, acelaşi om-fiară pe care-l văzusem înainte a revenit la geamlâc, de data asta mai puţin ostil.

— Ascienii au consimţit să încerce să împingă încă o dată careta asta. Dar va trebui s-o descărcăm.

— Nu e cu putinţă.

— Dacă n-o facem, aurul va fi pierdut când va apune soarele. Nu vă cer să-l daţi altcuiva – doar să-l descărcaţi şi apoi să-l păziţi. Aveţi arme, şi dacă vreo fiinţă umană înarmată se apropie de voi, puteţi s-o omorâţi. Eu voi fi cu voi, neînarmat. Mă puteţi omorî şi pe mine.

Tocmeala nu s-a isprăvit aici, dar până la urmă au făcut aşa cum le-am spus. Răniţilor care-i păzeau pe ascieni le-am spus să-şi lase conţii pe pământ şi să înhame la caretă opt dintre destrierii noştri, iar pe ascieni i-am pus să tragă de dârlogi şi să ridice roţile. Apoi uşa dintr-o latură a caretei de oţel s-a deschis şi oamenii-fiară au început să scoată afară mici cufere de metal; doi munceau, în timp ce acela cu care vorbisem stătea de pază. Erau mai înalţi decât îi crezusem eu, şi aveau muschete precum şi pistoale la brâu – primele pistoale pe care le vedeam de când îi urmărisem pe hieroduli, în Grădinile Casei Absolute, cum le foloseau pentru a-l împiedica pe Baldanders să-i mai atace.

După ce toate cuferele au fost descărcate şi cei trei oameni-fiară s-au postat în jurul lor, cu armele pregătite, eu am scos un strigăt. Cavaleriştii răniţi au început să-i biciuiască pe destrierii înhămaţi, ascienii s-au opintit să salte roţile – într-atât s-au opintit că ochii aproape le-au sărit din orbite, iar chipurile li s-au schimonosit – şi tocmai când ne gândeam că n-o să reuşim, careta de oţel s-a urnit din glod şi a pornit-o la vale vreo jumătate de lanţ, înainte ca răniţii s-o oprească. Guasacht era cât pe ce să ne omoare pe amândoi când s-a repezit de la postul de pază, agitând contusul, dar oamenii-fiară au avut destul cap să vadă că era doar agitat, nicidecum primejdios.

Agitaţia i-a sporit când a văzut că oamenii-fiară şi-au dus aurul înapoi în caretă şi a auzit ce le promisesem ascienilor. I-

am amintit că îmi dăduse mână liberă să negociez în numele lui.

— Când acţionez, a mârâit el, o fac pentru a câştiga.

I-am mărturisit că îmi lipsea experienţa lui militară, dar descoperisem, am adăugat eu, că, în anumite împrejurări, a câştiga înseamnă a te desprinde de inamic.

— Mă rog, mă rog, nădăjduisem şi eu că o să te tocmeşti mai bine.

Înălţându-se inexorabil, fără ca noi să ne dăm seama de mişcarea lor, vârfurile munţilor de la apus muşcau acum muchia de jos a soarelui; într-acolo am arătat.

Deodată, Guasacht a zâmbit:

— La urma urmei, ăştia sunt ascienii de la care am mai luat o dată careta.

L-a chemat pe ofiţerul ascian la sine şi i-a spus că ai noştri, cavaleriştii călare, vor conduce atacul, iar soldaţii lui pot să vină pe jos, în urma caretei de oţel. Ascianul a consimţit, dar când soldaţii lui şi-au luat înapoi armele, a insistat ca şase dintre ei să urce sus, pe acoperişul caretei, iar el să conducă atacul împreună cu ceilalţi soldaţi ai săi. Guasacht s-a învoit cu un aer de lehamite – dar mie mi s-a părut că se preface. A dat ordin ca fiecare destrier înhămat să fie încălecat de câte un cavalerist înarmat, apoi l-am văzut pe Guasacht vorbind în şoaptă cu cornetul lor.

Îi promisesem ascianului că vom străpunge cordonul dezertorilor spre nord, dar în acea direcţie terenul s-a dovedit nepotrivit pentru careta de oţel, astfel că până la urmă am hotărât s-o luăm spre nord prin nord-vest. Infanteria asciană înainta aproape în fugă, trăgând în acelaşi timp. Era urmată de caretă. Săgeţile zvelte, trainice ale contilor cavaleriştilor se înfigeau în gloata zdrenţuită care încerca să-i încercuiască, iar archebuzele ascienilor de pe acoperişul caretei o împroşcau cu energie violetă. Oamenii-fiară trăgeau cu muschetele prin zăbrelele ferestrelor, ucigând câte şase dintr-un singur foc.

Restul soldaţilor şi cavaleriştilor (eu printre ei) urmau careta, nelăsând nici un duşman să se apropie, până am ieşit cu toţii din încercuire. Pentru a nu irosi muniţia, am vârât contii în inelele şeilor, am tras săbiile şi cu ele i-am căsăpit pe cei puţini care mai scăpau de ascieni şi oamenii-fiară.

În curând, duşmanii au rămas în urmă, iar drumul se aşternea liber în faţa noastră. Fără să mai piardă vremea, cavaleriştii ai căror armăsari trăgeau careta şi-au înfipt pintenii în pântecele lor, iar Guasacht, Erblon şi alţi câţiva care călăreau chiar în urma caretei i-au doborât pe ascienii cocoţaţi deasupra, într-un nor de flame roşii şi fum înecăcios. Ascienii pedeştri au rupt-o la fugă, dar iute s-au întors ca să tragă asupra noastră.

Era o luptă la care am simţit că nu pot să mă alătur. Am tras de dârlogi şi astfel am văzut – aş zice că înaintea oricui altcuiva – prima dintre anpielele care se repezeau spre noi, asemenea îngerului din fabula lui Melito, din norii luminaţi de soare. Erau frumoase la vedere, în pielea goală, cu trupuri zvelte de femei tinere; dar aripile lor ca nişte curcubeie se deschideau mai largi decât ale oricărui teratornis, şi fiecare anpielă avea câte un pistol în fiecare mână.

Târziu în acea noapte, după ce ne întorsesem în tabără şi ne îngrijisem de răniţi, l-am întrebat pe Guasacht dacă ar mai face încă o dată ceea ce făcuse.

A rămas puţin pe gânduri, apoi a spus:

— N-aveam de unde şti că vor veni fetele alea înaripate. Acuma, privind în urmă, mi se pare firesc – în careta aia era aur cât să plătească jumătate din armată, încât n-ar sta pe gânduri să trimită trupe de elită ca să-l caute. Dar înainte să se întâmple, ai fi gândit că aşa va fi?

Am clătinat din cap că nu.

— Ascultă, Severian, n-ar trebui să vorbesc aşa cu tine. Ai făcut şi tu ce-ai putut, şi eşti cel mai bun vărsător de sânge din câţi am văzut. Însă totul e bine când se sfârşeşte cu bine, nu-i aşa? Ai văzut ce prietenos era seraful anpielelor. Ce-a văzut, la urma urmei? Nişte băieţi viteji care încearcă să salveze careta din mâinile ascienilor. O să ni se recunoască meritele, aşa zic eu. Poate primim şi o recompensă.

— Ai fi putut să-i omori pe oamenii-fiară şi pe ascieni când aurul era scos din caretă, i-am spus eu. N-ai făcut-o, pentru că şi eu aş fi murit odată cu ei. Socotesc că meriţi toate laudele. Cel puţin din partea mea.

Şi-a frecat faţa suptă cu ambele mâini.

— Să ştii că şi eu sunt la fel de fericit. Ar fi fost sfârşitul Celei de-a Optsprezecea; încă un rond, şi ne-am fi ucis între noi pentru bani.

XXI
Desfăşurarea

Înaintea bătăliei, am mers de câteva ori în patrulare şi au fost şi zile de lenevealǎ. Ascieni vedeam destul de rar, sau îi vedeam morţi. Treaba noastră era să-i arestăm pe dezertori sau pe vânzătorii ambulanţi şi vagabonzii care se îngraşă pe spezele armatei; dar dacă îi miroseam a fi de teapa celor care împrejmuiseră careta de oţel, îi omoram una-două – nu-i executam ca la carte, ci îi seceram pur şi simplu când se aflau în şa.

Luna se rotunjea din nou, era aproape plină, atârna ca un măr verde pe cer. Cavaleriştii încercaţi în lupte îmi spuneau că bătăliile cele mai crunte se duceau când luna era plină sau în preajma acestui moment, pentru că, se zice, luna plină stârneşte sminteala. Mă gândesc că asta e din pricină că, dată fiind strălucirea ei, generalii pot să aducă întăriri în timpul nopţii.

În ziua bătăliei, chemarea goarnei ne-a scos din culcuş în zori. În ceaţa de-afară, ne-am strâns în două coloane neordonate, cu Guasacht în frunte şi Erblon urmându-l cu stindardul nostru. Aş fi crezut că femeile vor rămâne în tabără – aşa cum făceau cele mai multe când mergeam în patrulare – când colo, mai mult de jumătate şi-au luat contii şi au venit cu noi. Am observat că acelea care purtau coifuri îşi strânseseră părul sub ele şi multe îşi puseseră corsete care le turteau şi le ascundeau sânii. I-am spus lui Mesrop, care călărea alături de mine, ceea ce văzusem.

— O fi din pricina plăţii, mi-a explicat el. Unul cu privirea ageră ne va număra, iar contractele cer de regulă ca mercenarii să fie bărbaţi.

— Guasacht zicea că azi vor fi mai mulţi bani, i-am amintit eu.

Şi-a dres glasul şi a scuipat; flegma albă a dispărut în văzduhul vâscos, ca şi când Urth însuşi o înghiţise.

— N-or să plătească până nu se sfârşeşte totul. Aşa se întâmplă întotdeauna.

Guasacht a strigat şi şi-a fluturat un braţ; Erblon a agitat stindardul şi am pornit la drum; tropăitul copitelor răsuna asemenea bufnetului a o sută de tobe înfundate.

— În felul ăsta, am zis eu, n-ar avea de plătit pentru ăia care sunt omorâţi.

— Plătesc de trei ori – o dată, pentru că omul s-a luptat, o dată, pentru sângele vărsat, şi o dată, pentru lăsarea la vatră.

— Sau, poate, pentru că femeia s-a luptat.

Mesrop a scuipat din nou.

*

Am călărit o vreme, apoi ne-am oprit într-un loc ce nu părea să aibă ceva deosebit. Acum că nu mai tropăiam, am auzit un zumzăit sau un murmur venind dinspre dealurile din jurul nostru. O armată risipită, căreia i se ordonase să se împrăştie mai mult ca sigur din motive sanitare sau pentru a nu le oferi duşmanilor ascieni o ţintă concentrată, se strângea acum la loc, aşa cum firicelele de praf din oraşul de piatră se coagulaseră în trupurile dansatorilor săi readuşi la viaţă.

Faptul n-a trecut neobservat. Aşa cum păsările de pradă ne urmaseră odată încă înainte de a ajunge în acel oraş, acum nişte alcătuiri cu cinci braţe, care se rostogoleau ca nişte roţi, ne urmăreau pe deasupra peticelor de nori ce se micşorau şi se topeau în lumina roşie, egală, a zorilor. La început, când erau foarte sus, păreau cenuşii; dar în timp ce priveam, s-au lăsat în jos spre noi, şi atunci am văzut că aveau o nuanţă pentru care nu am nici un nume, dar care era, faţă de lipsa oricărei culori, cum este aurul faţă de culoarea galbenă sau argintul faţă de alb. Văzduhul gemea de rostogolirea lor.

O altă alcătuire, pe care n-o zărisem până atunci, ne-a tăiat calea în salturi nu mai înalte de vârfurile copacilor. Fiecare spiţă avea lungimea unui turn şi era străpunsă de portaluri şi ferestre. Cu toate că zăcea întinsă în văzduh, părea să păşească. Răsuflarea ei şuiera în jos spre noi, mai-mai să doboare copacii. Pagul meu a nechezat şi a sărit într-o parte, la fel ca mulţi alţi destrieri, şi nu puţini au fost cei care s-au

prăbuşit ca seceraţi de vântul acela ciudat.

Totul a durat cât o bătaie de inimă. Frunzele ce se învolburaseră în jurul nostru aidoma zăpezii au căzut pe pământ.

Guasacht a strigat, Erblon a suflat din goarnă şi a fluturat stindardul. Eu mi-am strunit pagul şi am trecut de la un destrier la altul, prinzându-i de nări până când călăreţii au reuşit să şi-i strunească.

Astfel am salvat-o şi pe Daria, despre care nu ştiusem că se afla în coloană. Arăta foarte drăguţă şi băieţoasă în ţinuta aceea de cavalerist, cu un contus şi o sabie de-o parte şi de alta a oblâncului. Văzând-o, n-am putut să nu-mi imaginez cum ar fi arătat în aceeaşi împrejurare celelalte femei pe care le cunoscusem: Thea, o fecioară-războinic teatrală, frumoasă şi dramatică, dar în esenţă silueta unui galion; Thecla – acum parte din mine – o mimalonă răzbunătoare, mânuind arme otrăvitoare; Agia, călare pe un roib cu picioare zvelte, îmbrăcată cu o cuirasă făurită după forma trupului ei, în vreme ce părul ei, având împletite în cosiţe corzi de arcuri, zboară sălbatic în vânt; Jolenta, o regină împodobită cu flori, în armură plină de ţepi, cu sânii ei mari şi coapsele cărnoase absurde la orice mers mai iute de-o simplă plimbare, zâmbind visătoare la fiecare oprire şi încercând să se întindă în şa; Dorcas, o naiadă călare, înălţându-se când şi când asemenea unei arteziene ce scapără în soare; Valeria, poate o Daria aristocratică.

Văzîndu-i pe oamenii noştri împrăştiindu-se, am crezut că va fi cu neputinţă să ne strângem înapoi în coloană; dar în câteva clipe după ce pentadactilul umblător prin văzduh trecuse peste noi, ne-am regrupat. Am galopat mai mult de-o leghe – îmi vine să cred că mai degrabă pentru a stâmpăra o parte din energia agitată a destrierilor noştri –, apoi ne-am oprit lângă un pârâu şi i-am lăsat să bea numai cât să-şi ude gurile, şi nu mai mult, ca să nu se lenevească. Mi-am îndepărtat cu forţa pagul de mal şi m-am îndreptat spre o poiană din care puteam vedea cerul. Curând, Guasacht s-a apropiat la pas de mine şi m-a întrebat mucalit:

— Te uiţi după altul?

Am dat din cap şi i-am mărturisit că nu mai văzusem niciodată o asemenea navă.

— N-ai fi avut cum, decât dacă ai fost aproape de front. Dacă ar încerca s-o ia spre miazăzi, nu s-ar mai întoarce.

— Soldaţi ca noi nu le-ar opri.

Dintr-odată şi-a luat o mină serioasă, ochii lui minusculi îngustându-se până la două tăieturi în carnea înnegrită de soare.

— Aşa e, dar flăcăi viteji le-ar putea opri bandele de atacatori. Tunurile şi galerele zburătoare nu pot face asta.

Pagul s-a smucit în frâu şi a bătut din picior nerăbdător. I-am spus lui Guasacht:

— Vin dintr-o parte a oraşului de care poate n-ai auzit niciodată, Citadela. Acolo sunt tunuri îndreptate asupra întregului cartier, dar n-am auzit vreodată să se fi tras cu ele, decât la ceremonii.

Continuând să privesc cerul, mi-am închipuit pentadactilii învârtitori deasupra oraşului Nessus şi o mie de explozii venind nu numai din Turnul de Pază şi din Bastionul cel Mare, ci din toate turnurile; şi m-am întrebat cum ar riposta pentadactilii, cu ce arme.

— Hai, a zis Guasacht. Ştiu că e ispititor să le pândeşti, dar n-are rost.

L-am urmat înapoi până la pârâu, unde Erblon îi încolona pe oameni.

— Nici măcar n-au tras în noi. Sunt sigur că au tunuri în navetele alea ale lor.

— Noi suntem plevuşcă, a zis Guasacht.

Vedeam că voia să mă alătur coloanei, dar ezita să-mi dea un ordin limpede.

Eu unul simţeam cum mă cuprinde frica, parcă era un spectru, mai tare în jurul picioarelor, dar întinzând tentacule reci în pântecul meu, până mi-a atins inima. Voiam să stau tăcut, dar nu-mi puteam înfrâna vorba:

— Când ajungem pe câmpul de bătălie...

(Mi-oi fi imaginat câmpul acesta asemenea pajiştii tunse de pe Câmpia Sangvinară, unde mă luptasem cu Agilus.) Guasacht a izbucnit în râs:

— Când o să intrăm în bătălie, tunarii noştri vor fi încântaţi să-i vadă porniţi pe urmele noastre.

Înainte să înţeleg ce avea de gând, mi-a lovit pagul cu latul

săbiei, făcându-l să pornească în galop.

Frica e ca beteşugurile acelea care desfigurează chipul cu bube puroiate. Ajungi să te temi mai mult pentru că le văd alţii decât de ceea ce le-a stârnit, şi te simţi nu numai căzut în dizgraţie, ci şi pângărit. Când pagul şi-a încetinit goana, mi-am înfipt călcâiele în el şi m-am încolonat, dar la urmă de tot.

Cu puţin înainte, aproape că îi luasem locul lui Erblon; acum eram retrogradat la cea mai joasă poziţie, şi nu de Guasacht, ci de mine însumi. Şi totuşi, când dădusem o mână de ajutor la strângerea cavaleriştilor risipiţi, motivul fricii mele trecuse; încât întreaga dramă a ridicării mele în rang s-a desfăşurat după ce se încheiase înjosirea mea. Ca şi când vezi un tânăr bălăbănindu-se înjunghiat într-o grădină publică, apoi îl urmăreşti, fără ca el să ştie, cum face cunoştinţă cu nevasta voluptuoasă a ucigaşului lui şi, în cele din urmă, după ce se asigură că bărbatul femeii se află în altă parte a oraşului – aşa după cum ştiuse de altfel – o strânge pe aceasta la piept, până când femeia ţipă de durerea pricinuită de plăselele pumnalului înfipt în el.

Când coloana s-a pus în mişcare, Daria şi-a părăsit locul şi a aşteptat până am ajuns în dreptul ei.

— Eşti înspăimântat, a zis ea.

Nu era o întrebare, ci o afirmaţie, şi nu un reproş, ci mai mult o parolă, la fel ca acele formule caraghioase pe care le învăţasem la banchetul lui Vodalus.

— Da. Şi-acum o să-mi reaminteşti de cum m-am dat mare şi tare faţă de tine, în pădure. Pot să spun doar că nu ştiam cât de vană era lăudăroşenia mea atunci. Un înţelept a încercat odată să mă înveţe că până şi unui client care a ieşit biruitor după o tortură, şi o poate alunga din minte chiar în timp ce ţipă şi se zvârcoleşte, o cu totul altă tortură îi poate înfrânge voinţa la fel de uşor ca pe a unui copil. Am învăţat să explic toate acestea când înţeleptul mi-o cerea, dar niciodată n-am încercat-o, aşa cum ar fi trebuit să fac, asupra propriei mele vieţi, până acum. Însă dacă eu sunt clientul în povestea asta, cine e torţionarul?

— Toţi suntem mai mult sau mai puţin speriaţi, a zis Daria. De aceea ţi-a lovit Guasacht calul – da, am văzut –, ca s-o iei

din loc şi să nu-i sporeşti lui frica. Pentru că, dacă i-ai spori-o, n-ar mai putea conduce. Când va veni vremea, o să faci ce e de făcut, aşa cum vor face şi ceilalţi.

— N-ar fi mai bine să mergem? am întrebat eu.

Capătul coloanei se urnea în dezordine, aşa cum se mişcă întotdeauna capătul unui şir lung.

— Dacă mergem acum, mulţi vor şti că suntem la urmă pentru că ne temem. Dacă mai aşteptăm puţin, mulţi dintre cei care te-au văzut vorbind cu Guasacht vor crede că el te-a trimis la coadă pentru a-i îmboldi pe cei care rămân în urmă, iar eu am ieşit din coloană ca să fiu cu tine.

— Că bine zici.

Mâna ei, jilavă de sudoare şi îngustă ca a lui Dorcas, s-a strecurat într-a mea.

Până în acea clipă, fusesem sigur că Daria mai luptase. Dar acum am întrebat-o:

— Şi tu eşti la prima luptă?

— Pot să lupt mai bine decât cei mai mulţi, a declarat ea, şi m-am săturat să mi se spună că sunt o târfă.

Împreună, am pornit în urma coloanei.

XXII
Bătălia

Întâi i-am văzut ca pe nişte puncte colorate, împrăştiaţi pe partea cealaltă a văii largi, trăgători ce păreau să se mişte şi să se amestece între ei, aşa cum se amestecă bulele care dansează pe suprafaţa unei căni cu cidru. Înaintam la pas mărunt printr-un crâng de copaci frânţi, al căror lemn alb şi descojit era aidoma osului viu al unei fracturi. Coloana noastră sporise mult, i s-or fi alăturat toţi contariii neregulaţi. Se trăsese asupra noastră, mai degrabă la întâmplare, timp de aproape o jumătate de rond. Câţiva cavalerişti fuseseră răniţi (unul, lângă mine, chiar foarte rău) şi mai mulţi ucişi. Răniţii îşi purtau singuri de grijă şi încercau să se ajute între ei – dacă existau infirmieri ce ar fi trebuit să ne îngrijească pe noi, aceştia trebuie să fi rămas mult în urma noastră, căci nu vedeam urmă de ei.

Din când în când, treceam pe lângă leşuri printre copaci; cele mai multe erau câte două-trei la un loc, dar mai era şi câte unul singur. Am văzut leşul unui om care izbutise, pe moarte fiind, să se atârne cu marginea de sus a cămăşii de zale de un ciot ce ieşea dintr-un trunchi frânt, şi m-a izbit grozăvenia poziţiei lui, căci nici măcar mort nu se putea odihni, şi apoi gândul că aceeaşi era soarta cumplită a acelor mii de copaci, copaci care fuseseră ucişi dar nu puteau cădea.

Cam la vremea la care am devenit conştient de existenţa duşmanului, mi-am dat seama că trupe din oastea noastră se găseau de ambele părţi. În dreapta noastră, un amestec, ca să zic aşa, de soldaţi călare şi infanterie, călăreţii fără coifuri şi goi până la brâu, cu pături albastre şi roşii făcute sul şi legate de-a curmezişul piepturilor bronzate. Erau mai bine înarmaţi decât cei mai mulţi dintre noi, am avut eu impresia. Erau înarmaţi cu lancegaiuri nu mai lungi de-un stat de om, ţinute de cei mai mulţi oblic pe oblânc. Fiecare avea un mic scut de cupru legat de partea de sus a braţului stâng. Habar

n-aveam din ce parte a Commonwealth-ului veneau aceşti oameni; dar, dintr-o anumită pricină, poate doar din pricina părului lung şi a piepturilor goale, eram încredinţat că erau sălbatici.

Iar dacă ei erau sălbatici, infanteriştii care se mişcau printre ei erau încă şi mai umili, cu piele închisă, păr vâlvoi şi aduşi de spate. Nu vedeam decât printre trunchiurile frânte, dar mi s-a părut că uneori se puneau în patru labe. Din când în când, câte unul parcă se prindea de scara câte unui călăreţ, aşa cum apucam eu uneori scara lui Jonas când călărea pe mericip; şi când se întâmpla asta, călăreţul îl lovea peste mână cu capătul gros al armei lui.

În stânga noastră, un drum străbătea o depresiune; de-a lungul drumului şi de-o parte şi de alta a lui, mărşăluia o oaste mult mai numeroasă decât a noastră dimpreună cu toţi călăreţii sălbatici şi însoţitorii lor: erau batalioane de peltaşti, înarmaţi cu suliţe strălucitoare şi scuturi mari, transparente; hobileri pe cai mici şi nărăvaşi, cu arcuri şi tolbe de săgeţi prinse de-a curmezişul pe spate; cherkaji înarmaţi uşor, a căror formaţie alcătuia o mare de panaşe şi stindarde.

N-aveam de unde şti cât de curajoşi erau toţi soldaţii ăştia străini care deodată îmi deveniseră camarazi, dar aveam simţământul că nu erau mai curajoşi ca mine, şi-mi păreau o firavă apărare împotriva punctelor mişcătoare din depărtare. Focul îndreptat asupra noastră era tot mai intens, în vreme ce asupra duşmanului nu vedeam să tragă nimeni.

Cu numai câteva săptămâni înainte (deşi aş fi zis că trecuse un an de-atunci), m-ar fi îngrozit gândul că aş putea fi împuşcat cu o armă ca aceea pe care o folosise Vodalus în necropola noastră, în noaptea ceţoasă de la începutul poveştii mele. Săgeţile ce loveau peste tot în jurul nostru făceau ca raza aceea simplă să pară la fel de inofensivă precum gloanţele lucioase trase cu arcul primitiv al arcaşului din ceata hatmanului.

Habar n-aveam cu ce armă se trăgeau săgeţile. Nici măcar dacă erau energie pură sau vreun soi de proiectile; dar când cădeau printre noi, apăreau ca o explozie prelungită cu ceva asemănător unei vergele. Nu puteau fi văzute înainte să lovească, dar şuierau în zbor şi, judecând după acel şuier care

nu dura mai mult de-un clipit din ochi, am învăţat iute să-mi dau seama cât de aproape aveau să lovească şi cât de puternică va fi detunătura. Dacă nu exista nici o schimbare a intensităţii şuierului, semănând cu sunetul pe care-l scoate un corifeu când suflă în fluierul de ton, proiectilul lovea la o oarecare depărtare. Dar dacă îi creştea brusc tonalitatea, ca şi când o notă luată mai întâi pentru bărbaţi se transformă într-una pentru femei, impactul avea să fie în apropiere; şi deşi numai cele mai sonore dintre proiectilele monotone erau periculoase, fiecare din cele care scoteau ţipete lua viaţa a cel puţin unuia dintre noi, dar adeseori a mai multora.

Părea o nebunie să înaintăm la pas mărunt, aşa cum făceam noi. Ar fi trebuit să ne răzleţim, sau să descălecăm şi să ne refugiem printre copaci; şi dacă ar fi făcut-o unul dintre noi, cred că toţi ceilalţi i-ar fi urmat exemplul. Cu fiecare săgeată care cădea, eram tot mai aproape de a fi acel „unul”. Dar de fiecare dată, ca şi când mintea îmi era legată într-un cerc strâmt, amintirea fricii ce mă cuprinsese mai devreme mă ţinea în loc. Dacă fugeau ceilalţi, aveam să fug şi eu; dar n-aveam să fiu primul.

Cum era de aşteptat, o săgeată a lovit lângă coloana noastră. Şase cavalerişti s-au făcut bucăţi, de-ai fi zis că ei înşişi avuseseră în trup nişte bombe mici – scăfârlia primului a explodat într-o ploaie purpurie, gâtul şi umerii celui de-al doilea, pieptul celui de-al treilea, pântecele celor de-al patrulea şi al cincilea, şi vintrele (ori poate doar şaua şi partea din spate a destrierului său) celui de-al şaselea, înainte ca săgeata să atingă pământul şi să arunce în aer un gheizer de colb şi pietre. Oamenii şi animalele aflaţi de cealaltă parte a celor sfârtecaţi astfel au murit şi ei de forţa exploziilor şi bombardaţi cu mădularele şi armurile celorlalţi.

Cel mai rău era că-mi struneam pagul să meargă la trap mărunt şi adeseori la pas; dacă nu puteam să fug, măcar să înaintez cu forţă, să înceapă odată lupta sau să mor, dacă asta era să se întâmple. Lovitura de-acum mi-a dat prilejul să arăt ceea ce simţeam. I-am făcut semn Dariei să mă urmeze şi mi-am îmboldit pagul să ţâşnească pe lângă puţinii supravieţuitori care călăreau între noi şi ultimul cavalerist sortit morţii, şi m-am vârât în coloană, acolo unde victimele

lăsaseră loc gol. Mesrop era deja acolo şi mi-a rânjit.

— Bine gândit. Nu prea cred că or să mai nimerească aici prea curând.

Mi-am muşcat limba să nu-i spulber iluzia.

Şi totuşi, cel puţin o vreme a părut să aibă dreptate. După ce ne-au lovit, tunarii şi-au întors tirul spre sălbaticii din dreapta noastră. Infanteriştii lor în zdrenţe au început să ţipe şi să scoată tot felul de sunete când săgeţile cădeau printre ei, dar călăreţii parcă invocau magia în apărarea lor. Incantaţiile lor răsunau cu atâta limpezime, încât desluşeam cuvintele, cu toate că erau rostite într-un grai pe care nu-l auzisem niciodată. La un moment dat, unul chiar s-a ridicat în şa, ca şi când participa la o paradă de călărie, înălţându-şi un braţ spre soare, iar pe celălalt întinzându-l spre ascieni. Fiecare călăreţ părea să aibă un descântec al său; şi, în timp ce urmăream cum numărul li se împuţina sub bombardament, era vădit că minţile acelea primitive ajungeau să creadă în aceste descântece, căci supravieţuitorii erau convinşi că îşi datorau viaţa taumaturgiei lor, care, în schimb, dăduse greş în cazul celor ce muriseră şi nu mai puteau să se plângă.

Înaintam aproape numai la trap, cu toate acestea n-am fost primii care am dat piept cu duşmanul. Mai jos de noi, cherkajii se desfăşuraseră până în partea cealaltă a văii şi năvăliseră peste un pătrat de pedestraşi asemenea unui val de foc.

Nu ştiu de ce îmi închipuisem că duşmanii aveau arme mult mai sofisticate decât contariii noştri – să zicem, pistoale şi muschete, ca ale oamenilor-fiară – şi că o sută de soldaţi astfel înarmaţi puteau nimici cu uşurinţă o întreagă oaste de cavalerişti. Dar nu s-a întâmplat aşa. Câteva rânduri ale pătratului au cedat şi, fiind acum destul de aproape de ei, am auzit strigătele războinice ale călăreţilor, distincte în ciuda distanţei, şi am văzut pedestraşi rupând-o la fugă. Unii aruncau cât colo scuturi imense, mai mari chiar şi decât cele sticloase ale peltaştilor, doar că acestea luceau ca şi când erau făcute din metal. Armele lor de atac semănau cu nişte suliţe cu vârfuri boante, lungi doar de trei cubiţi, arme ce produceau perdele de flăcări spintecătoare ca un ferăstrău, dar cu bătaie scurtă.

Un al doilea pătrat de infanterie a apărut în spatele primului, apoi încă unul şi încă unul, până departe în vale.

Tocmai când am fost încredinţat că ne vom repezi în ajutorul cherkajilor, am primit ordin să ne oprim. Uitându-mă în dreapta, am văzut că sălbaticii se opriseră deja ceva mai în spatele nostru, iar pe creaturile păroase ce-i însoţiseră le mânau spre flancul lor cel mai îndepărtat de noi.

— Îi blocăm! a strigat Guasacht. Staţi liniştiţi, băieţi!

M-am uitat la Daria, care mi-a întors o privire la fel de contrariată. Mesrop şi-a fluturat un braţ spre capătul răsăritean al văii.

— Stăm cu ochii pe flanc. Dacă nu vine nimeni, aş zice că vom avea parte de destulă distracţie.

— Păcat că unii dintre noi au pierit, am zis eu.

Bombardamentul slăbise treptat în intensitate, iar acum părea să se fi oprit de tot. Liniştea ce i-a urmat ne împresura, mai înspăimântătoare chiar decât săgeţile ţiuitoare dinainte.

— Mda, mă rog, a ridicat Guasacht din umeri, un gest ce spunea fără echivoc că pierdusem doar câteva zeci dintr-o oaste de multe sute.

Cherkajii dăduseră înapoi, retrăgându-se în spatele unui paravan de hobileri care au îndreptat o ploaie de săgeţi asupra primei linii a frontului ascian, ce semăna cu o tablă de şah. Cei mai mulţi ascieni au părut să-şi întoarcă feţele de la scuturi, dar câţiva tot şi-au îngropat capetele în metalul lor, încât au luat foc, arzând cu o flacără la fel de vie ca a scuturilor şi scoţând vălătuci de fum alb.

Ploaia de săgeţi s-a potolit, iar pătratele tablei de şah s-au pus din nou în mişcare, înaintând sacadat, ca nişte mecanisme. Cherkajii se retrăseseră şi mai mult, ajungând în spatele unei linii de peltaşti, aflându-se acum doar cu puţin mai în faţa noastră. Le distingeam trăsăturile chipurilor întunecate. Bărbaţi cu toţii, bărboşi, vreo două mii la o primă ochire; dar printre ei se afla şi o duzină, dacă nu şi mai mult, de femei tinere, acoperite de giuvaiericale; stăteau în howdahuri aurite prinse de spinările unor arsinoiteri la fel de împopoţonaţi.

Femeile aveau ochi negri, pielea la fel de oacheşă ca a bărbaţilor, dar siluetele lor voluptuoase şi privirile languroase

îmi aminteau de Jolenta. I le-am arătat Dariei şi am întrebat-o dacă ştie ce fel de arme aveau, pentru că nu vedeam nici una.

— Ţi-ar plăcea una din aia, nu-i aşa? Sau două. Pun rămăşag că ţi se par arătoase, chiar şi de la depărtarea asta.

Mesrop a făcut semn cu ochiul şi a zis:

— Nu m-ar deranja să am şi eu două. Daria a izbucnit în râs:

— S-ar lupta ca nişte alraune dacă vreunul din voi ar încerca să-şi facă de cap cu ele. Sunt sacre, de neatins, Fiicele Războiului. V-aţi aflat vreodată în preajma animalelor ălora pe care sunt cocoţate?

Eu am clătinat din cap.

— Atacă fără să stea pe gânduri, nimic nu le poate opri, dar mereu se-ndreaptă în aceeaşi direcţie – adică spre ceea ce le stârneşte, orice-ar fi acesta, şi trec mai departe, aşa, cât de-un lanţ sau două. După care se opresc şi se reîntorc.

Am stat şi m-am uitat. Arsinoiterii au două coarne mari – nu de-o parte şi de alta a capului, ca taurul, ci în faţă, depărtate unul de altul cam cum sunt degetul mare şi arătătorul de la mâna omenească. În curând aveam să-i văd cum atacă – aplecând capul, cu coarnele aproape de pământ, apoi făcând întocmai cum spusese Daria. Cherkajii au strâns rândurile şi iar au atacat, cu lăncile lor subţiri şi săbiile înfurcite. Rămaşi mult în urma acelei navale fulgerătoare, arsinoiterii au înaintat cu pas greoi, plecându-şi ţestele negre-cenuşii şi ridicându-şi cozile, cu fecioarele pieptoase şi întunecate la chip stând drepte sub baldachinele lor, ţinându-se strâns de stâlpii auriţi. Din felul în care stăteau femeile acestea, se vedea limpede că aveau coapsele pline ca ugerele vacilor de lapte, rotunde precum trunchiurile copacilor.

Atacul le-a dus prin luptă aprigă adânc – dar nu foarte adânc – între pătratele acelei table de şah. Infanteriştii ascieni au făcut să explodeze flancurile animalelor, care păreau acoperite cu baga sau cu un fel de platoşă; au încercat să se caţere pe ţestele lor, dar au fost azvârliţi în văzduh; s-au chinuit să se caţere pe flancurile cenuşii. Cherkajii s-au năpustit în ajutorul animalelor, iar tabla de şah s-a prelins, s-a retras şi

a pierdut un pătrat.

Privind totul de la distanţă, mi-am reamintit cum îmi imaginam eu bătălia drept un joc de şah şi am simţit că mai era cineva, undeva, care nutrise aceleaşi gânduri şi, fără să-şi dea seama, îşi lăsase propriul plan modelat de ele.

— Sunt minunate, a continuat Daria, tachinându-mă. Alese la vârsta de doisprezece ani, hrănite cu miere şi uleiuri pure. Carnea lor, zice-se, e atât de fragedă, încât nu pot să zacă pe pământ fără să se umple de vânătăi. Saci cu puf sunt duşi oriunde merg ele, ca să doarmă pe ei. Dacă se pierd sacii, fetele trebuie să se culce în noroi, care ia forma trupurilor lor. Eunucii care le îngrijesc amestecă noroiul cu vin încălzit la foc, pentru ca să nu le fie frig atunci când dorm în el.

— Ar trebui să descălecăm, a zis Mesrop. Să ne cruţăm caii.

Eu însă voiam să urmăresc bătălia, aşa că n-am descălecat, şi în curând numai Guasacht şi cu mine, singurii din toată bacela noastră, am rămas în şa.

Cherkajii fuseseră alungaţi din nou, iar acum ajunseseră sub un bombardament ucigător lansat de o artilerie nevăzută. Peltaştii s-au aruncat la pământ, acoperindu-se cu scuturile. Noi pătrate de infanterie asciană au apărut din pădure, în partea de nord a văii. Păreau să nu se mai termine; aveam sentimentul că fusesem trimişi să înfruntăm un duşman nesfârşit.

Iar sentimentul acesta s-a întărit când cherkajii au lansat un nou atac. O săgeată a lovit un arsinoiter, preschimbând animalul şi minunata femeie de pe spinarea lui într-un terci însângerat. Infanteria trăgea acum asupra femeilor acelora; una a căzut grămadă, howdahul şi baldachinul au dispărut într-o explozie de flăcări. Pătratele de infanterie avansau peste cadavre îmbrăcate în straie viu colorate şi peste destrieri morţi.

În război, cu fiecare pas, învingătorul pierde. Terenul pe care-l câştigase tabla de şah înfăţişa vederii noastre flancul pătratului aflat în frunte şi, spre uimirea mea, ni s-a ordonat să încălecăm, să ne poziţionăm în linie şi să ne avântăm împotriva pătratului, întâi la pas, apoi în galop mic şi, în cele din urmă, cu gâtlejurile de alamă ale tuturor goarnelor răsunând, într-o goană disperată care aproape ne-a sfâşiat pielea de pe

chipuri.

Cherkajii erau înarmaţi uşor, noi încă şi mai uşor. Dar atacul acela răspândea o vrajă mult mai puternică decât incantaţiile aliaţilor noştri sălbatici. Focul armelor noastre dansa de-a lungul şirurilor îndepărtate, aşa cum secerile atacă un lan de grâu. Mi-am biciuit pagul cu frâul ca să nu fie întrecut de copitele duduitoare pe care le auzeam în spatele meu. Dar tot m-au întrecut şi am zărit-o pe Daria când a trecut ca vântul pe lângă mine, cu părul ca para focului fluturându-i liber; ţinea într-o mână contusul, iar în cealaltă o sabie; obrajii îi erau mai albi decât crupele înspumate ale destrierului ei. Atunci am priceput cum apăruse obiceiul cherkajilor, şi am încercat să gonesc şi mai tare, ca să nu moară Daria, cu toate că Thecla râdea printre buzele mele la acest gând.

Destrierii nu aleargă asemenea animalelor obişnuite – ci alunecă deasupra pământului, aşa cum zboară săgeţile prin aer. Preţ de o clipă, focul infanteriei asciene aflate la o jumătate de leghe depărtare s-a ridicat în faţa noastră ca un zid. Pentru ca în clipa următoare să ne găsim în mijlocul ei, iar picioarele cailor s-au înroşit de sânge până la genunchi. Pătratul care păruse compact, ca o piatră de construcţie, s-a transformat într-o gloată de soldaţi înnebuniţi, cu scuturi mari şi ţeste rase, soldaţi care adesea se ucideau între ei din nerăbdarea de a ne ucide pe noi.

Lupta e ceva prostesc, pentru a nu spune mai mult; dar orice luptă te învaţă ceva, primul lucru fiind că mulţimea îşi dovedeşte forţa doar în timp. Lupta nemijlocită este întotdeauna cea dintre un individ şi un altul sau alţi doi. Mulţumită destrierilor noştri, noi eram în avantaj – nu numai pentru că erau înalţi şi grei, ci şi pentru că muşcau şi izbeau cu picioarele din faţă, iar loviturile copitelor lor erau mai puternice decât ar fi putut izbi cu măciuca orice om, în afară de Baldanders.

O săgeată de foc mi-a retezat contusul. Mi-am aruncat cât colo arma, dar am continuat să omor, spintecând cu iataganul la stânga, la dreapta şi iar la stânga, fără să am vreme să văd că explozia mă rănise la picior.

Cred că am spintecat vreo şase-şapte ascieni înainte să bag de seamă că arătau toţi la fel – nu numai că aveau

acelaşi chip (şi bărbaţii din unele unităţi ale oastei noastre au acelaşi chip, fiind, ei, mai apropiaţi decât fraţii), ci şi că diferenţele dintre ei păreau întâmplătoare şi neînsemnate. Observasem asta şi la prizonierii noştri, după ce pusesem din nou mâna pe careta de oţel, dar nu-mi dăduse de gândit. Altminteri s-a întâmplat în nebunia bătăliei, aş fi zis chiar că făcea parte din acea nebunie. Făpturile dezlănţuite erau bărbaţi şi femei: femeile aveau sâni mici şi săltăreţi, erau mai scunde cu o jumătate de cap decât bărbaţii, dar altă deosebire nu era. Toţi aveau ochi mari, strălucitori, sălbatici, părul tăiat până la ţeastă, feţe supte de foame, guri care ţipau şi dinţi ieşiţi în afară.

Luptasem fiecare în legea lui, asemenea cherkajilor; muşcasem din pătrat, dar nu-l distrusesem. Cât ne-am lăsat caii să-şi tragă sufletul, pătratul şi-a refăcut forma, cu scuturile uşoare şi lustruite în prima linie. Un suliţaş a ieşit din formaţie şi a fugit spre noi, agitându-şi arma. Întâi am crezut că ne ameninţă; apoi, pe măsură ce se apropia (un om aleargă mult mai încet decât un destrier), mi-am zis că vrea să se predea. Ca la urmă, când mai avea puţin până la linia noastră, să tragă, iar un cavalerist l-a doborât cu un foc de armă. Zbătându-se între viaţă şi moarte, suliţaşul şi-a aruncat în văzduh suliţa aprinsă; îmi aduc aminte că arma s-a răsucit pe cerul tot mai întunecat.

Guasacht s-a apropiat de mine.

— Sângerezi rău. O să poţi călări când o să-i atacăm din nou?

Nicicând nu mă simţisem mai în puteri, şi i-am spus-o.

— Ar fi mai bine totuşi să-ţi bandajezi piciorul.

Carnea pârlită crăpase; sângele şiroia. M-a bandajat Daria, care nu fusese rănită.

Atacul pentru care mă pregătisem n-a mai avut loc. Pe neaşteptate (cel puţin, aşa am socotit eu) a venit ordinul să ne întoarcem din drum şi, la pas, am pornit-o spre nord-vest, traversând întinderea deschisă, vălurită, plină doar de şoaptele ierbii aspre.

Sălbaticii parcă intraseră în pământ. În locul lor s-a ivit o oaste nouă, din flanc însă pe direcţia noastră de mers. La început am crezut că e o trupă de cavalerie călare pe centauri,

creaturi pe care le văzusem desenate în cărţulia mea cafenie. Vedeam capetele şi umerii călăreţilor deasupra capetelor omeneşti ale cailor, şi atât unii, cât şi alţii păreau înarmaţi. Dar când s-au apropiat, mi-am dat seama că nici vorbă de asemenea basme: pur şi simplu nişte omuleţi – pitici, de-a dreptul – stăteau cocoţaţi pe umerii unor ditamai oamenii.

Înaintam aproape în paralel, dar încet-încet ne apropiam. Piticii ne priveau cu o atenţie morocănoasă, ca să zic aşa. Ăia înalţi nici nu se uitau la noi. Când, într-un târziu, coloana noastră a ajuns la mai puţin de două lanţuri distanţă de a lor, ne-am oprit şi ne-am răsucit spre ei, ca să-i privim. Cuprins de-o groază cum nu mai simţisem până atunci, am realizat că aceşti călăreţi ciudaţi şi purtătorii lor la fel de ciudaţi erau ascieni: manevra noastră fusese gândită pentru a-i împiedica să atace flancul peltaştilor, şi iată că izbutise să-i facă să treacă printre noi dacă voiau să atace. Să tot fi fost vreo cinci mii şi fără doar şi poate erau mult mai mulţi decât eram noi în stare să înfruntăm.

Numai că n-au atacat. Ne oprisem şi formasem o linie compactă, scară lângă scară. În ciuda numărului lor, se foiau fără astâmpăr, în sus şi-n jos prin faţa noastră, ca şi când le-ar fi trecut prin minte să ne ocolească prin dreapta, apoi prin stânga, şi iar prin dreapta. Era limpede însă că n-aveau cum trece decât dacă o parte din ei ne provocau direct, pentru a ne împiedica să-i atacăm din spate. Iar noi n-am deschis focul, poate în speranţa că astfel amânam lupta.

Ce a urmat, repetat de mai multe ori, a fost aceeaşi purtare ca a suliţaşului solitar care-şi părăsise pătratul pentru a ne ataca. Unul dintre oamenii înalţi s-a repezit înainte. Într-o mână ţinea o cârjă subţire, aproape ca o cravaşa; în cealaltă o sabie, din cele care se numesc *shotel*, cu o lamă foarte lungă, cu dublu tăiş, şi îndoită în semicerc de la jumătate spre vârf. Când a ajuns în apropierea noastră, şi-a încetinit pasul şi am putut vedea că ochii lui priveau în gol; că, în fapt, era orb. Piticul de pe umerii lui avea o săgeată pusă în coarda unui arc scurt, încovoiat.

Cei doi se aflau acum la o jumătate de lanţ de noi; Erblon a trimis pe doi dintre noi să-i alunge. Dar înainte ca ei să ajungă lângă orb, el a rupt-o la fugă, la fel de iute ca un destrier, dar

fără nici un zgomot, ceea ce era cu totul straniu, şi s-a îndreptat în zbor spre noi. Opt sau zece cavalerişti au tras, dar abia atunci am văzut ce greu e să nimereşti o ţintă care se mişcă atât de repede. Săgeata a lovit şi a izbucnit într-o lumină portocalie orbitoare. Un cavalerist a încercat să pareze cârja orbului – dar shotelul a căzut ca un fulger şi tăişul său curbat a tăiat în două ţeasta cavaleristului.

Apoi un grup de trei orbi cu trei călăreţi s-a desprins din masa duşmanilor. Înainte să ajungă ei la noi, alte grupuri de cinci sau şase au pornit spre noi. Departe, în josul liniei noastre, hiparhul şi-a ridicat braţul: Guasacht ne-a făcut semn să ne punem în mişcare, Erblon a dat semnalul de începere a atacului suflând din goarnă, şi chemarea goarnei s-a întins ca un ecou în dreapta şi-n stânga – o notă ca un muget, ce părea să aibă clopote răsunătoare în ea.

Cu toate că nu ştiam asta la vremea aceea, e de la sine înţeles că înfruntările între două oştiri de cavalerie se preschimbă iute în încăierări. Aşa s-a întâmplat şi acum. Noi am pornit spre ei şi, cu toate că am pierdut douăzeci sau treizeci dintre noi, am intrat în ei ca-n brânză. Pe loc ne-am răsucit să-i înfruntăm din nou, ca să-i împiedicăm să-i atace din flanc pe peltaşti, dar şi ca să luăm din nou legătura cu oastea noastră. Bineînţeles că şi ei s-au întors din drum, să ne înfrunte; şi-n scurtă vreme nici o oştire, nici a noastră, nici a lor, n-avea ceva ce se putea numi front ori tactici altele decât cele pe care şi le punea la cale fiecare luptător.

A mea era să mă feresc de orice pitic ce arăta gata să tragă şi să-i prind pe alţii pe la spate sau dintr-o parte. Mergea tactica asta când mă puteam folosi de ea, dar curând mi-am dat seama că, or fi fost piticii aproape neajutoraţi când orbii pe care-i călăreau cădeau morţi sub ei, dar alergătorii lor înalţi fugeau ca muşcaţi de streche şi când rămâneau fără călăreţii lor, atacând tot ce le stătea în cale cu o energie dezlănţuită, astfel că erau cât se poate de primejdioşi.

Foarte curând, săgeţile piticilor şi contii noştri aprinseseră zeci de focuri în iarbă. Fumul înecăcios a sporit şi mai mult haosul. De ceva vreme nu-i mai văzusem pe Daria şi Guasacht, sau pe oricine altcineva cunoscut. Prin pâcla cenuşie şi înţepătoare desluşeam doar o siluetă pe un destrier nestăpâ-

nit care izgonea patru ascieni. M-am îndreptat spre cavalerist şi, cu toate că un pitic şi-a întors alergătorul orb şi a tras o săgeată ce mi-a şuierat pe lângă ureche, mi-am repezit calul peste ei şi am auzit cum trosnesc oasele orbului sub copitele pagului. O siluetă păroasă s-a ridicat din iarba arzândă, în spatele unui alt alergător călărit de un pitic, şi i-a retezat pe amândoi, doborându-i la pământ, aşa cum un peon retează un copac – trei sau patru lovituri cu toporul, în acelaşi loc, până ce orbul a căzut.

Soldatul călare în ajutorul căruia venisem nu era un cavalerist de-al nostru, ci unul dintre sălbaticii care se aflaseră mai devreme în dreapta noastră. Fusese rănit şi, văzându-i sângele, mi-am amintit că şi eu eram rănit. Piciorul mi-era înţepenit, puterile aproape mă părăsiseră. Aş fi pornit-o îndărăt spre creasta sudică a văii şi spre liniile noastre dacă aş fi ştiut încotro s-o apuc. Aşa că i-am dat pagului frâu liber şi o pleasna sănătoasă peste crupă, ştiind, din cele ce mi se spuseseră, că animalele astea se întorc de obicei la locul unde au primit hrană şi s-au odihnit ultima oară. A pornit la trap şi în curând gonea ca vântul. O dată a sărit, aproape aruncându-mă din şa, iar când m-am uitat în jos, am zărit pentru o clipă un destrier mort şi pe Erblon mort lângă el; goarna de alamă şi stindardul negru cu verde zăceau pe smocul de iarbă ce ardea mocnind. M-am gîndit să mă întorc la Erblon, dar când am tras de frâu, mi-am dat seama că nu ştiam unde se afla. În dreapta mea, o linie de călăreţi în şa se desluşea prin fum, întunecată, aproape informă, dar striată. Departe, dincolo de ea, apărea ca prin ceaţă o maşinărie ce scuipa foc, o maşinărie ca un turn umblător.

Acum erau aproape invizibili; ca în clipa următoare să se reverse asupra mea ca un torent. N-aş putea spune cine erau călăreţii sau pe ce fiare călăreau; şi nu pentru că am uitat (căci nu uit nimic), ci pentru că nu vedeam nimic cu limpezime. Nici pomeneală să mă lupt, ci am căutat cumva să scap cu viaţă. Am parat o lovitură de la o armă răsucită care nu era nici sabie, nici topor; pagul s-a cabrat şi am văzut o săgeată ieşind din pieptul lui, ca un corn de foc. Un călăreţ s-a izbit de noi şi ne-am prăbuşit în beznă.

XXIII
Argosia pelagică vede pământ

Când mi-am venit în fire, primul lucru pe care l-am simţit a fost durerea din picior. Îmi era prins sub leşul pagului şi m-am chinuit să-l eliberez aproape înainte să ştiu cine sunt sau cum de mă găseam unde mă găseam. Mâinile şi chipul îmi erau mânjite de sânge închegat, la fel şi pământul pe care zăceam.

Şi era linişte – ce linişte! Am ascultat, doar-doar oi auzi bufnetul copitelor, rostogolirea bubuitoare ce-l face pe Urth însuşi să bubuie. Nu era acolo. Nici strigătele cherkajilor nu mai răsunau, nici ţipetele ascuţite, demente ce veniseră dinspre pătratele infanteriei asciene. Am încercat să mă răsucesc şi să mă împing din şa, dar n-am izbutit.

Undeva, în depărtare, mai mult ca sigur pe una dintre crestele ce mărgineau valea, un lup şi-a înălţat botul spre Lune. Urletul acela neomenesc pe care Thecla îl auzise odată sau de două ori înainte, când curtea ieşise la vânătoare lângă Silva, m-a făcut să-mi dau seama că vederea mea slabă nu era aşa din pricina fumului de la focurile ce pârjoliseră iarba mai devreme în acea zi, sau, aşa cum mă temusem întrucâtva, din pricina vreunei lovituri la cap. Pământul era cufundat în semiîntuneric, dar n-aş fi putut spune dacă era amurg sau erau zorii.

Am rămas nemişcat, poate am şi dormit, apoi m-am trezit de zgomot de paşi. Nu ai cavaleriei în mişcare, nici călcătura măsurată a infanteriei mărşăluitoare – un mers mai greoi decât al lui Baldanders şi mai încet. Am deschis gura să strig după ajutor, am închis-o la loc, gândind să nu care cumva să atrag asupra mea ceva mult mai cumplit decât ceea ce trezisem odată în mina oamenilor-maimuţă. M-am împins cât mai departe de pagul mort, până am simţit că-mi smulg piciorul din încheietură. Un alt lup înfiorător, la fel de înfricoşător ca primul, şi mai aproape, a urlat la insula verde din tării.

În copilărie, mi se spusese adesea că nu am imaginaţie. Dacă într-adevăr aşa era, înseamnă că Thecla a adus-o în relaţia noastră, căci acum vedeam lupii fioroşi în mintea mea, forme negre, tăcute, fiecare la fel de mare ca un onagru, revărsându-se puhoi la vale; şi îi auzeam strivind coastele morţilor. Am strigat şi iar am strigat înainte să-mi dau seama de ceea ce fac.

Mi s-a năzărit că paşii grei s-au oprit. Apoi au pornit spre mine, n-aveam nici o îndoială, şi poate că spre mine se îndreptaseră şi înainte de strigăt, sau poate că nu. Am auzit foşnet în iarbă şi un fenocod mic, vărgat ca un pepene, a ţâşnit speriat de ceea ce eu încă nu vedeam. Dând cu ochii de mine, s-a oprit deodată, ca în clipa următoare să se facă nevăzut.

Goarna lui Erblon nu mai răsuna, am zis asta. Dar a răsunat alta, o notă mai adâncă, mai lungă şi mai sălbatică decât mi-a fost dat să aud vreodată. Conturul unui oficleid curbat s-a profilat pe cerul întunecat. Când şi-a curmat cântecul, s-a lăsat în jos şi preţ de încă o clipă am văzut capul muzicantului acoperind luna tot mai luminoasă – de trei ori mai sus decât coiful unui cavalerist călare – un cap ca o cupolă păroasă.

Oficleidul a mai răsunat o dată, adânc precum o cascadă, iar de data asta l-am văzut ridicându-se, şi am văzut şi colţii albi, curbaţi, ce-l păzeau de-o parte şi de alta; am înţeles atunci că zăceam în calea a însuşi simbolului suveranităţii, anume fiara numită Mamut.

Guasacht îmi zisese odată că am o oarecare putere asupra animalelor, chiar şi fără Gheară. Mi-am dat osteneala să mă folosesc de ea acum, şoptind nici eu nu ştiu ce, concentrându-mi gândul într-atât încât am simţit că-mi plesnesc tâmplele. Trompa mamutului s-a apropiat de mine, iscoditoare – vârful ei măsura aproape un cubit în diametru. Uşoară ca braţul unui copil, mi-a atins faţa, acoperindu-mă cu răsuflarea ei jilavă, fierbinte, mirosind a fân. Leşul pagului a fost ridicat; am încercat să stau în picioare, dar am căzut. Mamutul m-a prins, încolăcindu-şi trompa în jurul taliei mele, şi m-a înălţat deasupra capului său.

Primul lucru pe care l-am zărit a fost gura unui trilhoen, cu

o lentilă întunecată, bombată, mare cât o farfurie. De ea era prins un scaun de puşcaş, care însă era gol. Puşcaşul coborâse şi stătea pe grumazul mamutului, aşa cum stă un marinar pe puntea unei corăbii, ţinându-se cu o mână de ţeava, ca să nu-şi piardă echilibrul. O clipă, am fost orbit de o lumină ce mi s-a aprins în faţă.

— Tu eşti. Miracolele pogoară asupra noastră.

Nu era voce de femeie, dar nici de bărbat; aş fi zis că era a unui băiat. Am fost depus la picioarele celui care vorbise.

— Eşti rănit, a zis acesta. Poţi să te ţii pe piciorul ăla?

Am reuşit să îngaim că nu mă credeam în stare.

— Asta nu-i un loc bun să te întinzi, dar cum nu se poate mai bun să cazi. Undeva mai în spate este o gondolă, dar mă tem că Mamillian nu poate ajunge până acolo cu trompa. Trebuie să te aşezi aici, rezemat de afetul ăsta rotitor.

I-am simţit mâinile, mici, moi, umede, sub braţele mele. Poate că atingerea lor m-a lămurit cu cine aveam de-a face: androginul pe care-l întâlnisem în Casa Azurie acoperită de zăpadă, şi mai târziu în camera măiestrit micşorată prin arta perspectivei, care se înfăţişa ca un tablou atârnat în coridorul Casei Absolute.

Autocratul

În amintirile Theclei, l-am văzut înveşmântat în giuvaiericale. A zis el că mă recunoscuse, dar nu puteam crede, în starea mea de ameţeală, că într-adevăr aşa era, drept care i-am zis formula-cheie pe care mi-o dăduse el odată:

— Argosia pelagică vede pământ.

— Aşa e. Cu adevărat este aşa. Dar dacă pici peste bord acum, mă tem că Mamillian nu e chiar atât de iute să te poată prinde… în ciuda înţelepciunii lui neîndoielnice. Ajută-l cât poţi. Nu-s chiar atât de vânjos pe cât par.

M-am prins cu o mână de afetul trilhoenului şi am reuşit să mă trag şi să mă întorc pe rogojina aia mirosind a jilăveală, care era în fapt blana încâlcită a mamutului.

— Ca să fiu sincer, am zis eu, niciodată nu mi-ai părut vânjos.

— Ai ochi de profesionist, ai cum să-ţi dai seama, dar sunt chiar şi mai nevolnic. Tu, pe de altă parte, mi-ai părut

întotdeauna făcut din baga şi piele tăbăcită. Şi până acum ar fi trebuit să fii mort. Ce-ai păţit la picior?

— Arsură, aşa cred.

— Va trebui să facem ceva pentru el. Şi cu o voce mai tare: *Acasă! Înapoi acasă, Mamillian!*

— Pot să te întreb ce cauţi aici?

— Am aruncat o privire câmpului de bătălie. Înţeleg că ai luptat azi aici.

Am dat din cap şi am simţit că-mi cade de pe umeri.

— Eu n-am luptat... adică am luptat, dar nu eu însumi. Am dat ordine câtorva trupe auxiliare uşoare care au intrat în luptă, sprijinite de o legiune de peltaşti. Ai fost unul dintre auxiliari, aşa cred. Ţi-au murit prieteni?

— Am avut un singur prieten... o prietenă. Ultima oară când am văzut-o era bine.

Dinţii lui au scăpărat în lumina lunii.

— Încă te mai interesează femeile. Era Dorcas aceea de care mi-ai vorbit?

— Nu. N-are importanţă.

Nu ştiam cum să exprim ceea ce urma să spun. (E un semn de foarte proastă purtare să rosteşti deschis că ai văzut dincolo de masca unuia.) Într-un târziu, am zis cu greu:

— Văd că ocupi un loc important în Commonwealth. Dacă n-o să fiu îmbrâncit de pe spinarea animalului ăstuia, o să îndrăznesc să te întreb cum de poate unul, care are sub comandă legiuni, să gospodărească locul ăla din Cartierul Algedonic?

În timp ce vorbeam, noaptea s-a adâncit dintr-odată, stelele stingându-se una după alta asemenea lumânărilor într-o sală unde s-a terminat balul şi lacheii trec de la una la alta cu mucarniţe ca nişte mitre de aur atârnate de nuieluşe subţiri ca pânza de păianjen. Undeva foarte departe l-am auzit pe androgin spunând:

— Ştii cine suntem. Noi suntem lucrul în sine, autoguvernatorul, Autocratul. Şi mai ştim ceva. Ştim cine eşti tu.

Acum îmi dau seama că Maestrul Malrubius a fost foarte bolnav înainte să moară. La vremea respectivă n-am ştiut-o,

pentru că mi-era străin gândul bolii. Cel puţin jumătate mureau înainte să fie unşi calfe; dar niciodată nu mi-a trecut prin cap că turnul nostru ar putea fi un loc nesănătos sau că apa din partea de jos a Gyollului, unde înotam adesea, era doar cu puţin mai curată decât o hazna. Ucenicii au murit dintotdeauna şi când noi, ucenicii în viaţă, le săpam mormintele, scoteam odată cu pământul pelvisuri şi tigve mici pe care noi, generaţia următoare, le îngropam la loc şi iar le îngropam până când se stricau atât de tare din pricina hârleţelor, încât particulele lor calcaroase se pierdeau în ţărâna ca smoala. Dar eu n-am avut niciodată vreo suferinţă, decât câte-o durere în gât sau o troahnă, forme de boală ce nu fac decât să-i amăgească pe oamenii sănătoşi să creadă că ştiu ce înseamnă boala. Maestrul Malrubius a suferit de o boală adevărată, care înseamnă să vezi moartea printre umbre.

Când şedea la măsuţa lui, îţi venea să crezi că îşi dădea seama de prezenţa cuiva în spatele lui. Privea drept în faţă, nu-şi întorcea niciodată capul şi abia de-şi mişca un umăr, iar când vorbea se adresa atât nouă, cât şi ascultătorului necu-noscut.

— Am făcut tot ce mi-a stat în puteri să vă învăţ pe voi, băieţi, primele noţiuni ale cunoaşterii. Ele sunt seminţele co-pacilor ce ar putea creşte şi înflori în minţile voastre. Seve-rian, uită-te la *Q*-ul tău. Ar trebui să fie rotund şi plin precum chipul unui băiat fericit, dar unul din obraji este scobit, ca al tău. Voi, toţi băieţii, aţi văzut cum şira spinării, urcând spre punctul ei culminant, se ramifică şi în sfârşit înfloreşte în miriadele de poteci ale creierului. Iar acesta, un obraz rotund, celălalt, ofilit şi zbârcit.

Mâna lui tremurătoare s-a întins după plaivazul de ardezie, dar acesta i-a scăpat dintre degete şi s-a rostogolit peste marginea mesei, căzând cu zgomot pe podea. Nu s-a aplecat să-l ridice, temându-se, mă gândesc eu, că, dacă se apleacă, o să zărească prezenţa invizibilă.

— Băieţi, mi-am petrecut mare parte din viaţă încercând să însămânţez seminţele acelea în ucenicii ghildei noastre. Am izbândit de câteva ori, dar nu de multe ori. A fost un băiat, dar el...

S-a dus la hublou şi a scuipat, şi, pentru că eu stăteam cel mai aproape, am văzut formele răsucite alcătuite de sângele ce se prelingea, şi am înţeles atunci că motivul pentru care eu nu puteam vedea silueta întunecată (căci moartea are culoarea care e mai întunecată decât fuliginul) ce-l însoţea era acela că ea se afla înăuntrul Maestrului Malrubius.

Aşa cum descoperisem că moartea într-o formă nouă, cea a războiului, poate să mă înspăimânte atunci când nu mă mai poate înspăimânta în formele ei vechi, am descoperit acum că slăbiciunea trupului meu mă putea umple de groaza şi disperarea pe care trebuie să le fi simţit bătrânul meu dascăl. Mi-am recăpătat cunoştinţa şi iar am pierdut-o.

Cunoştinţa se-ntorcea şi dispărea asemenea vânturilor vestitoare ale primăverii, iar eu, care atât de adesea am adormit cu greutate printre umbrele asediatoare ale memoriei, mă luptam acum să stau treaz, aşa cum se luptă un copil să ridice de frânghie un zmeu căzut. În unele momente, mi se ştergea totul din minte, în afară de trupul meu vătămat. Rana din picior, pe care abia dacă o simţisem când mă alesesem cu ea şi pe a cărei durere o alungasem fără efort când o bandajase Daria, zvâcnea cu o intensitate ce alcătuia fundalul tuturor gândurilor mele, asemenea bubuitului din Turnul Tobei la solstiţiu. Mă răsuceam de pe-o parte pe alta, având senzaţia că, oricum mă întorceam, tot pe-acelaşi picior zăceam.

*

Auzeam fără să văd, iar uneori vedeam fără s-aud. Mi-am trecut obrazul de pe părul îndesat şi încâlcit al lui Mamillian pe o pernă ţesută din penele minuscule, pufoase, ale păsărilor colibri.

Odată am văzut torţe cu flăcări dănţuitoare, purpurii, strălucitor-aurii, ţinute de maimuţe solemne. Un bărbat având coarne şi chipul botos al unui taur s-a aplecat asupra mea, o constelaţie mi-a explodat în faţa ochilor. I-am vorbit şi m-am pomenit că-i spun că nu ştiu exact când anume m-am născut,

şi că dacă spiritul lui benign, alcătuit din pajişti şi forţe neprefăcute, îmi guvernase viaţa, îi mulţumeam pentru asta; apoi mi-am amintit că ştiam data, că tata dădea câte un bal în cinstea mea în fiecare an până la moartea sa, că data era în zodia Lebedei. Iar bărbatul mă asculta cu atenţie, răsucindu-şi capul ca să se uite la mine cu un ochi căprui.

XXIV
Naveta

Lumina soarelui pe chipul meu.

Am încercat să mă ridic în capul oaselor şi am reuşit să-mi pun un cot sub mine. În jurul meu, totul tremura într-un evantai de culori – purpuriu şi cian, rubiniu şi azuriu, iar auripigmentul soarelui străpungea aceste palete fermecătoare asemenea unei spade, căzându-mi în ochi. Apoi s-a stins şi dispariţia evantaiului a dezvăluit ceea ce splendoarea lui ascunsese: zăceam într-un pavilion acoperit cu o cupolă, făcut din mătase bălţată şi având o uşă ce stătea deschisă.

Cel care călărise mamutul se apropia de mine. Avea un veşmânt de culoarea şofranului, aşa cum îl văzusem întotdeauna purtând, şi ducea o vergea de fildeş, prea uşoară ca să fie o armă.

— Ţi-ai revenit, a zis el.

— Aş îndrăzni să spun că da, însă mă tem că efortul de a vorbi m-ar ucide.

A zâmbit la vorbele mele, doar că zâmbetul nu-i era mai mult decât o tresărire a gurii.

— Tu ar trebui să ştii cel mai bine că suferinţele pe care le îndurăm în această viaţă fac posibile toate fericitele crime şi fărădelegi plăcute pe care le vom făptui în următoarea... nu eşti nerăbdător să-ţi iei revanşa?

Am clătinat din cap şi mi l-am lăsat din nou pe pernă. Moliciunea mirosea uşor a mosc.

— Prea bine, pentru că oricum o să mai treacă ceva vreme până o vei face.

— Aşa zic tămăduitorii dumitale?

— Eu însumi sunt unul şi singur te-am doftoricit. Problema principală a fost şocul.... Sună ca o tulburare de-a babelor, fără îndoială că aşa gândeşti. Dar răpune mulţi bărbaţi răniţi. Dacă toţi ai mei care mor din pricina asta ar supravieţui, aş fi

gata să accept moartea celor care sunt înjunghiaţi în inimă.

— În vreme ce ţi-ai fost propriul tămăduitor – şi al meu – ai zis adevărul?

A zâmbit mai larg de data asta.

— Întotdeauna o fac. În poziţia mea, trebuie să vorbesc prea mult ca să nu se-ncurce ghemul de minciuni; bineînţeles că trebuie să-ţi dai seama că adevărul... micile adevăruri simple despre care sporovăiesc ţărăncile, nicidecum Adevărul suprem şi universal, pe care nu-s în stare să-l rostesc mai mult decât eşti tu... acel adevăr este mult mai iluzoriu.

— Înainte să-mi pierd cunoştinţa, te-am auzit spunând că eşti Autocratul.

S-a aruncat jos, lângă mine, ca un copil, şi trupul lui a scos un sunet distinct când a atins covoarele puse grămadă.

— Aşa am zis. Sunt. Eşti impresionat?

— Aş fi mai impresionat dacă n-aş avea o amintire atât de vie despre dumneata de la întâlnirea noastră din Casa Azurie.

(Veranda aceea, acoperită cu zăpadă, îngropată sub zăpada ce stingea sunetul paşilor noştri, stătea în pavilionul de mătase ca un spectru. Când ochii albaştri ai Autocratului i-au întâlnit pe-ai mei, am simţit că Roche stătea lângă mine în zăpadă şi amândoi eram îmbrăcaţi în veşminte nefamiliare care nu ne veneau prea bine. Înăuntru, o femeie care nu era Thecla se preschimba în Thecla, aşa cum eu aveam să mă preschimb mai târziu în Meschia, primul om. Cine poate spune în ce măsură un actor îşi însuşeşte spiritul persoanei pe care o întruchipează? Când am jucat rolul Mâinii Drepte a Inchizitorului, nu s-a întâmplat asta, pentru că personajul era atât de aproape de ceea ce eram eu – sau cel puţin mă crezusem a fi – în viaţa reală; dar ca Meschia, uneori nutrisem gânduri care nu mi-ar fi venit altfel, gânduri străine şi lui Severian, şi Theclei, gânduri de la începuturile lucrurilor şi din dimineaţa lumii.)

— Aminteşte-ţi că nu ţi-am spus niciodată că sunt *doar* Autocratul.

— Când te-am întâlnit în Casa Absolută, păreai a fi un slujbaş mărunt de la Curte. Recunosc, nu mi-ai spus niciodată asta, dar am ştiut atunci cine eşti. Dar dumneata ai fost, nu-i aşa, cel care i-a dat bani Doctorului Talos?

— Ţi-aş fi spus-o fără să roşesc. E cum nu se poate mai adevărat. De fapt, eu sunt mai mulţi slujbaşi mărunţi de la curte... Şi de ce n-aş fi? Am autoritatea să numesc asemenea slujbaşi, prin urmare mă pot numi pe mine însumi. Un ordin de la Autocrat este adesea un instrument prea greu, mă-nţelegi? Tu n-ai fi încercat niciodată să retezi un nas cu spada aia mare de gâde pe care o purtai cu tine. E un timp pentru un decret de-al Autocratului şi un timp pentru o scrisoare de la al treilea trezorier, dar eu sunt şi unul, şi celălalt, şi mulţi alţii pe lângă.

— Şi-n casa aceea din Cartierul Algedonic...

— Sunt şi criminal... aşa cum eşti şi tu.

Prostia n-are limită. Despre spaţiu se spune că e împrejmuit de propria sa curbură, dar prostia continuă dincolo de infinitate. Eu, care am gândit întotdeauna despre mine că sunt, dacă nu tocmai inteligent, măcar prudent şi iute în a învăţa lucruri simple şi m-am socotit întotdeauna cel cu simţ practic şi clarvăzător când am călătorit alături cu Jonas ori Dorcas, niciodată până în acea clipă nu făcusem legătura între poziţia Autocratului în vârful structurii legalităţii şi faptul că ştia fără urmă de îndoială că pătrunsesem în Casa Absolută ca emisar al lui Vodalus. În acea clipă, aş fi sărit în picioare şi aş fi fugit din pavilion mâncând pământul dacă aş fi putut, dar picioarele mi-erau ca de apă.

— Toţi suntem – toţi cei care trebuie să aplice legea sunt. Îţi imaginezi că fraţii tăi din ghildă ar fi fost atât de severi cu tine – iar agentul meu mi-a raportat că mulţi dintre ei au vrut să te omoare – dacă s-ar fi făcut vinovaţi de ceva aidoma cu ceea ce-ai făcut tu? Fără o pedeapsă necruţătoare, erai un pericol pentru ei, pentru că ar fi putut să fie şi ei ispitiţi într-o bună zi. Un judecător sau un temnicer care n-are nici o fărădelege pe suflet e un monstru, ba furând iertarea ce e doar a Increatului, ba dovedind o rigoare ucigătoare ce nu e a nimănui. Prin urmare, am devenit criminal. Crimele violente îmi jigneau iubirea pentru omenire, în plus, îmi lipsea iuţeala mâinii şi-a gândului de care are nevoie un hoţ. După ce-am orbecăit încolo şi-ncoace o vreme... asta a fost cam în anul în care te-ai născut tu, aşa cred... mi-am descoperit adevărata profesie. Ea are grijă de anumite nevoi emoţionale pe care nu

mi le pot împlini altfel... şi cunosc natura umană, chiar pot spune că o cunosc. Pur şi simplu ştiu când să dau mită, şi câtă mită să dau, şi, mai ales, când să nu dau. Ştiu cum să le fac pe fetele care lucrează pentru mine să se simtă destul de fericite ca să-şi continue cariera, şi suficient de nemulţumite cu soarta lor... Sunt kaibite, de bună seamă, crescute din celulele corporale ale exultantelor, prin urmare un schimb de sânge va prelungi tinereţea exultantelor. Ştiu cum să-i fac pe clienţi să simtă că întâlnirile pe care le aranjez eu sunt experienţe unice şi nicidecum ceva între o poveste de dragoste romantică şi un viciu solitar. Ai simţit că ai avut o experienţă unică, nu-i aşa?

— Aşa-i numim şi noi, am zis eu. „*Clienţi*."

Ascultam tonul vocii lui, dar şi vorbele pe care le rostea. Era fericit, şi aş zice că nu îl văzusem atât de fericit în nici una dintre celelalte ocazii în care-l întâlnisem, şi, auzindu-l, era ca şi cum auzeam un sturz cântător. Îţi venea să crezi că ştia şi el acest lucru, căci îşi înălţa chipul şi-şi întindea gâtul, r-urile din *aranjez* şi *romantică* triluiau în lumina soarelui.

— E şi folositor. Mă ţine în legătură cu dedesubturile populaţiei, astfel ştiu dacă impozitele sunt într-adevăr colectate şi dacă lumea le consideră corecte, şi care elemente urcă în societate, şi care coboară.

Am avut impresia că de mine vorbea, dar habar n-aveam ce voia să spună.

— Femeile acelea de la curte, am zis eu. De ce nu le pui pe cele adevărate să te ajute? Una se dădea drept Thecla, când Thecla era întemniţată sub turnul nostru.

S-a uitat la mine ca şi când spusesem o neghiobie cât mine de mare, şi cu siguranţă aşa făcusem

— Pentru că nu pot avea încredere în ele, de bună seamă. O asemenea treabă trebuie să rămână o taină... Gândeşte-te câte ocazii ar fi pentru a se comite un asasinat. Îţi închipui că dacă toate personajele alea poleite din familii străvechi se înclină până-n pământ în faţa mea, şi zâmbesc, şi şuşotesc glume discrete şi mici invitaţii deocheate, se simt în vreun fel loiale faţă de mine? O să te miri de ce-o să afli, crede-mă. Puţini sunt la curtea mea cei în care pot avea încredere, şi nici unul nu e printre exultanţi.

— Zici că o să mă mir de ce-o să aflu. Vrei să spui că n-ai de gând să porunceşti să fiu executat?

Simţeam pulsul în gât şi vedeam piciorul stacojiu de sânge.

— Pentru că mi-ai aflat taina? Nu. Altele ni-s gândurile cu tine, precum ţi-am spus când am stat de vorbă în camera dindărătul tabloului.

— Pentru că m-am juruit lui Vodalus.

La aceste vorbe, nu şi-a mai putut stăpâni hohotele. Şi-a dat capul pe spate şi a râs, ca un copil dolofan şi fericit care tocmai descoperise secretul unei jucării meşteşugite. Râsul s-a potolit într-un târziu, devenind un fel de înec amuzat, iar androginul a bătut din palme. Păreau moi palmele lui, dar scoteau un zgomot uimitor de puternic.

Au intrat două creaturi cu trupuri de femeie şi capete de pisică. Ochii le erau aşezaţi la o depărtare de-o palmă unul de celălalt şi erau cât prunele de mari. Creaturile mergeau pe vârfuri, aşa cum fac uneori dansatoarele, doar că mai graţios decât orice dansatoare pe care-o văzusem la viaţa mea, având în mişcările lor ceva ce-mi spunea că aşa era mersul lor firesc. Am spus că aveau trupuri de femeie, dar nu era întru totul adevărat, căci am văzut vârfurile ghearelor adăpostite în degetele scurte, moi, care m-au îmbrăcat. Mirat, am luat mâna uneia din ele şi am apăsat-o aşa cum apăs uneori laba câte unei pisici prietenoase, şi am văzut ghearele retrase. Ochii mi s-au umplut de lacrimi văzându-le, pentru că aveau forma acelei gheare care e Gheara, care odată stătuse pitită în gema pe care eu, în ignoranţa mea, o numeam Gheara Conciliatorului. Autocratul a văzut că plâng şi le-a atras femeilor-pisică atenţia că îmi produceau dureri şi trebuiau să mă pună jos. M-am simţit ca un copilaş care tocmai a aflat că n-o să-şi mai vadă niciodată mama.

— Nu-i facem rău, Legiune, a protestat una din ele cu o voce nemaiauzită de mine vreodată.

— Puneţi-l jos, am zis!

— Nici măcar nu m-au zgâriat pe piele, Sieur, am spus eu.

Sprijinit de femeile-pisică, am fost în stare să umblu. Era dimineaţă, când toate umbrele fug de prima rază de soare; lumina ce mă trezise fusese prima a noii zile. Prospeţimea ei îmi umplea acum plămânii, iarba aspră pe care călcam mi-a

îmbibat cu roua ei vechile cizme scofâlcite, întunecându-le la culoare; o briză slabă asemenea stelelor abia desluşite s-a jucat în părul meu.

Pavilionul Autocratului se găsea în vârful unui deal. De jur împrejur se aflau bivuacurile principale ale armatei sale – corturi negre şi gri, altele de culoarea frunzelor moarte; colibe din brazde de iarbă şi gropi ce duceau spre adăposturi de sub pământ, din care şiruri de soldaţi ieşeau acum ca nişte furnici argintii.

— Trebuie să fim atenţi, înţelegi, a zis Autocratul. Chiar dacă ne găsim la oarece distanţă în spatele frontului, ne-ar ataca de sus dacă locul ăsta ar fi mai drept.

— Mă întrebam odată de ce Casa Absolută a dumitale, Sieur, se află sub propriile-i grădini.

— Acum nu mai e cazul, dar a fost o vreme când tot pământul a fost pustiit până la Nessus.

Sub noi şi peste tot în jur au răsunat buzele de argint ale trompetelor.

— A trecut doar o noapte? am întrebat eu. Sau am dormit şi o zi întreagă?

— Nu, doar noaptea asta. Ţi-am dat nişte leacuri să-ţi potolească durerea şi să nu se infecteze rana. Nu te-aş fi trezit azi-dimineaţă, dar am văzut că erai deja treaz când am intrat… şi n-a mai rămas timp.

N-am prea înţeles ce voise să spună cu asta. Înainte să apuc să întreb, am zărit şase oameni aproape în pielea goală trăgând de o frânghie. La prima vedere, păreau să tragă în jos un balon uriaş, dar în fapt era o navetă şi, zărindu-i carena neagră, mi-am amintit cu acuitate de curtea Autocratului.

— Mă aşteptam la… cum se numeşte? Mamillian.

— Fără animale de casă azi. Mamillian este un camarad excelent, tăcut, înţelept şi capabil să lupte după propria sa minte, care e independentă de a mea, dar după ce toate sunt zise şi făcute, îl călăresc de plăcere. Astăzi o să şterpelim o coardă de la arcul ascienilor şi o să folosim un mecanism. Ei fură multe de la noi.

— E adevărat că le consumă puterea ca să aterizeze? Cred că unul dintre aeronauţii dumitale mi-a spus asta.

— Adică atunci când erai Chatelaine Thecla. Thecla, pur şi

simplu.

— Da, bineînţeles. Ar fi nepolitic, Autocratule, să întreb de ce ai poruncit să fiu omorâtă? Şi cum de ştii că sunt eu acum?

— Ştiu pentru că îţi văd chipul în chipul tânărului meu prieten şi îţi aud vocea în a lui. Doicile tale te recunosc şi ele. Priveşte-le.

M-am uitat şi am văzut chipurile femeilor-pisică schimonosindu-se în rânjete de teamă şi uimire.

— Cât despre motivul morţii tale, îi voi spune lui – la bordul navetei, dacă avem răgazul. Acum retrage-te. Îţi vine uşor să te arăţi, pentru că el e slab şi suferind, dar acum de el am nevoie, nu de tine. Dacă nu te retragi, am mijloace să te constrâng.

— Sieur...

— Da, Severian? Ti-e teamă? Ai mai intrat într-o asemenea maşinărie până acum?

— Nu, am zis eu. Dar nu mi-e teamă.

— Îţi aminteşti întrebarea despre puterea lor? E adevărat, într-un anumit sens. Înălţarea lor este alimentată de o anti-materie aidoma fierului, ţinută de câmpuri magnetice într-o cuşcă închisă. Deoarece antifierul are o structură magnetică inversată, este respins de promagnetism. Constructorii acestei navete au înconjurat-o de magneţi, încât dacă se deplasează din poziţia ei centrală, intră într-un câmp mai puternic şi e împinsă îndărăt. Într-o lume făcută din antimaterie, fierul acela ar cântări cât un bolovan, dar aici, pe Urth, contrabalansează greutatea promateriei folosite în construirea navetei. Mă înţelegi?

— Cred că da, Sieur.

— Necazul e că tehnologia noastră nu e atât de avansată încât să sigilăm cuşca ermetic. O parte din atmosferă – câteva molecule – întotdeauna se strecoară înăuntru prin porozităţile sudurilor sau penetrează izolaţia firelor magnetice. Fiecare moleculă din aceasta neutralizează echivalentul ei în antifier şi produce căldură, şi de câte ori se întâmplă asta, naveta pierde infinitesimal din înălţime. Singura soluţie ce a fost găsită este de a ţine navetele cât mai sus cu putinţă, unde nu există presiune atmosferică.

Naveta se îndrepta cu vârful în jos şi era destul de aproape ca să-i admir supleţea minunată a liniilor. Avea exact forma unei frunze de cireş.

— N-am înţeles chiar tot, am zis eu. Dar, după mintea mea, frânghiile ar trebui să fie teribil de lungi ca să permită navetelor să plutească destul de sus ca să-şi împlinească rostul, iar dacă pentadactilii ascieni ar veni peste noapte, ar tăia frânghiile astea şi astfel navetele s-ar îndepărta.

Femeile-pisică au zâmbit auzindu-mă, cu tresăriri mici, furişate ale buzelor.

— Frânghia e numai pentru aterizare. Fără ea, naveta noastră ar avea nevoie de o distanţă considerabilă pentru ca viteza ei de înaintare să o împingă în jos. Acum, ştiind că suntem dedesubt, îşi lasă cablul să cadă aşa cum un om aflat într-un iaz îşi întinde braţul cuiva aflat afară, ca să-l scoată de-acolo. Are o minte proprie, care judecă singură, înţelegi? Nu ca a lui Mamillian – ci o minte pe care noi i-am făcut-o, dar totuşi o minte care să-i permită să se ţină departe de greutăţi şi să coboare când primeşte semnalul nostru.

Jumătatea de jos a navetei era făcută dintr-un metal negru opac, jumătatea de sus, o cupolă atât de transparentă, încât era aproape invizibilă – presupun că aceeaşi substanţă din care era făcut acoperişul Grădinilor Botanice. O armă asemenea celei pe care o ducea mamutul ieşea din pupa, şi o alta de două ori mai mare ieşea din prova.

Autocratul şi-a ridicat o mână la gură, părând a şopti în palmă. O deschidere s-a ivit în cupolă (parcă se căscase o gaură într-un balon de săpun) şi o scară cu trepte de argint, arătând la fel de subţire şi imaterială ca şi când ar fi fost făcută din fire de păianjen, a coborât până la noi. Bărbaţii cu piepturile goale nu mai trăgeau de sfoară.

— Crezi că poţi urca scara? a întrebat Autocratul.

— Dacă-mi pot folosi mâinile, am răspuns eu.

A luat-o înainte, iar eu m-am căţărat nevolnic după el, trăgându-mi piciorul rănit. Locurile, bănci lungi de-o parte şi de alta, ce urmau curba carenei, erau tapiţate cu blană; dar chiar şi blana asta era mai rece la atingere decât orice gheaţă, în spatele meu, deschiderea s-a îngustat şi a dispărut.

— Aici vom avea presiunea de la suprafaţă, oricât de mult ne vom înălţa. Nu trebuie să te temi că te vei sufoca.

— Mă tem că-s prea neştiutor ca să simt teama, Sieur.

— Vrei să-ţi vezi vechea bacelă? E undeva la dreapta, departe, dar o să-ncerc s-o localizez.

Autocratul se aşezase la pupitrul de comandă. Aş zice că singurele maşinării pe care le văzusem până acum au fost a lui Typhon, a lui Baldanders şi aceea pe care o mânuia Maestrul Gurloes în Turnul Matachin. De maşinării mă temeam eu, nu de sufocare; dar mi-am stăpânit teama.

— Când m-ai salvat noaptea trecută, mi-ai spus că nu ştiai că sunt în armata dumitale.

— Am făcut cercetări cât ai dormit.

— Şi dumneata ai dat ordinul să înaintăm?

— Într-un fel... Am dat ordinul care a avut ca rezultat mişcarea trupelor voastre, cu toate că nu am avut nici o relaţie directă cu bacela ta. Dezaprobi ceea ce-am făcut? Când te-ai înrolat, ai crezut că nu vei fi nevoit niciodată să lupţi?

Ne înălţăm cu viteză. Căzând în cer, întocmai cum mă temusem odată că mi se va întâmpla. Dar mi-am amintit fumul şi chemarea de alamă a goarnei, cavaleriştii preschimbaţi într-un terci roşu de proiectilele şuierătoare, şi toată groaza din mine s-a transformat în furie.

— Habar n-aveam ce e războiul. Dumneata ai vreun habar? Ai fost vreodată cu adevărat într-o bătălie?

S-a uitat peste umăr la mine, şi ochii lui albaştri au scăpărat.

— Am fost într-o mie. Tu eşti două fiinţe într-una, aşa cum sunt socotiţi în mod obişnuit oamenii a fi. Câte fiinţe la un loc crezi tu că sunt eu?

A trecut mult timp până i-am răspuns.

XXV
Îndurarea Agiei

La început am crezut că nimic nu poate fi mai ciudat decât a vedea armata întinzându-se pe suprafaţa lui Urth, ca o ghirlandă scânteind de arme şi armuri de toate culorile. Anpielele înaripate planau deasupra ei, aproape la fel de sus ca noi, se roteau, se înălţau pe vântul zorilor.

Apoi am zărit ceva şi mai ciudat. O oaste a ascienilor, o oaste de alb apos şi negru cenuşiu, la fel de rigidă pe cât era a noastră de fluidă, desfăşurată spre orizontul nordic. M-am dus în faţă, să mă uit la ea.

— Aş putea să ţi le arăt mai de aproape, a spus Autocratul. Dar ai vedea numai feţe omeneşti.

Mi-am dat seama că mă punea la încercare, deşi nu ştiam cum anume.

— Vreau să le văd, am zis eu.

Când călărisem cu schiavonii şi privisem cum intrau în acţiune trupele noastre, mă surprinsese să le văd cât păreau de lipsite de forţă, aşa, luate toate împreună, cavaleria ca bătută de vânt, un val ce se sparge cu mare putere ca apoi să se retragă, doar apă prea lipsită de vlagă să poarte până şi un şoarece pe undele ei, gângănii pale pe care un copil le-ar putea lua în palmele sale. Chiar şi peltaştii, cu rândurile lor strânse şi scuturile de cristal, nu arătaseră mai grozavi decât nişte jucării pe-o masă. Acum vedeam cât de puternice păreau formaţiunile rigide ale duşmanului nostru, pătrate ce cuprindeau maşinării mari cât nişte fortăreţe şi o sută de mii de soldaţi umăr la umăr.

Dar pe un ecran din centrul tabloului de comandă am privit pe sub vizorul coifurilor lor şi toată acea rigiditate, toată acea forţă s-a topit într-un soi de groază. Printre infanterişti se găseau bătrâni şi copii, şi chiar şi unii ce păreau idioţi. Aproape toţi aveau chipurile înnebunite, lihnite, pe care le văzusem cu o zi înainte, şi mi-am amintit de omul care se

desprinsese din pătratul lui şi, murind, îşi aruncase suliţa în aer. Mi-am întors privirile de la ecran.

Autocratul a izbucnit în râs. Nu era un râs vesel, ci un sunet sec, asemenea plesnetului unui stindard în bătaia vântului.

— Ai văzut pe vreunul să se sinucidă?

— Nu, am răspuns eu.

— Ai avut noroc. Mie mi se întâmplă adesea, când mă uit la ei. Nu au voie să poarte arme decât când sunt pe punctul de a ne ataca, încât mulţi profită de această ocazie. Suliţaşii înfig cozile armelor lor în pământul moale şi-şi trag un proiectil în cap. Odată am văzut doi suliţaşi – un bărbat şi o femeie – care au făcut o înţelegere. S-au înjunghiat unul pe altul în pântec, i-am văzut cum au numărat mai întâi, mişcându-şi mâinile stângi... Unu... doi... trei, şi morţi.

— Despre cine-i vorba? am întrebat eu.

Mi-a aruncat o privire pe care n-am putut-o desluşi:

— Ce-ai zis?

— Am întrebat despre cine-i vorba, Sieur. Ştiu că sunt duşmanii noştri, că trăiesc la nord, în ţările fierbinţi, şi că se spune că au fost aruncaţi în sclavie de Erebus. Dar cine sunt ei?

— Mă îndoiesc că până acum ai ştiut că nu ştii. Nu-i aşa?

Gâtlejul îmi era uscat ca pergamentul, deşi n-aş fi putut spune motivul.

— Ba aşa cred că e, am răspuns. N-am văzut vreunul înainte să ajung la lazaretul Pelerinelor. În sud, războiul pare foarte departe.

A dat din cap.

— I-am împins spre nord, numai pe jumătate pe cât ne-au împins ei spre sud pe noi, autocraţii. Cât despre cine sunt, vei descoperi singur la momentul potrivit... Important e că doreşti să ştii. A tăcut, apoi a continuat: Amândouă ar putea fi ale noastre. Amândouă armatele, nu numai cea de la miazăzi... M-ai sfătui să le iau pe amândouă?

În timp ce vorbea, a mişcat ceva pe pupitrul de comandă şi naveta s-a înclinat în faţă, cu pupa îndreptată spre cer, iar prora spre pământul verde, parcă voind să ne verse afară, pe câmpul de bătălie.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, i-am zis eu.

— Jumătate din ce ai spus despre ei a fost incorect. Nu vin din ţările fierbinţi de la miazănoapte, ci de pe continentul ce se întinde dincolo de ecuator. Dar ai zis bine că sunt sclavii lui Erebus. Se cred aliaţii celor ce aşteaptă în adânc. Adevărul e că Erebus şi aliaţii lui mi i-ar da mie dacă eu le-aş da sudul în schimb. Să vă dau pe tine şi tot restul.

A trebuit să mă prind de spătarul scaunului ca să nu cad peste Autocrat.

— De ce-mi spui asta?

Naveta s-a îndreptat, legănându-se ca o bărcuţă de jucărie pe o băltoacă.

— Pentru că va fi curând nevoie să ştii că alţii au simţit ceea ce vei simţi şi tu.

Nu reuşeam să-mi găsesc cuvintele pentru o întrebare pe care voiam să i-o pun. Până la urmă mi-am luat inima-n dinţi:

— Ai zis că o să-mi spui aici de ce ai omorât-o pe Thecla.

— Oare nu trăieşte ea în Severian?

Un zid orb din mintea mea s-a sfărâmat. Am strigat: „Am *murit!*”, fără să-mi dau seama ce spusesem decât după ce vorbele mi-au trecut de buze.

Autocratul a scos un pistol de sub pupitrul de comandă şi şi l-a pus în poale, în timp ce s-a răsucit spre mine.

— N-o să ai nevoie de ăla, Sieur, am zis. Sunt prea slab.

— Ai puteri de întremare uimitoare... le-am văzut. Da, Chatelaine Thecla s-a dus, dar dăinuieşte în tine, şi cu toate că voi doi sunteţi împreună tot timpul, amândoi sunteţi singuri. Încă o mai cauţi pe Dorcas? Mi-ai vorbit de ea, îţi aminteşti, când ne-am întâlnit în Casa Tainică.

— De ce-ai omorât-o pe Thecla?

— N-am omorât-o. Eroarea ta zace în faptul că îţi închipui că eu sunt la temelia a tot şi toate. Nimeni nu este... Nici eu, nici Erebus, nici nimeni altcineva. Cât despre Chatelaine, tu eşti ea. Ai fost arestată în public?

Amintirea mi s-a trezit mai vie decât aş fi crezut cu putinţă. Străbăteam un coridor pe ai cărui pereţi erau înşirate măşti de argint triste, şi am intrat într-una dintre încăperile părăsite, cu tavan înalt şi miros de mucegai de la tapiseriile străvechi. Curierul pe care urma să-l întâlnesc încă nu venise. Ştiind că

divanele îmbâcsite de praf or să-mi mânjească veşmântul, m-am aşezat pe un scaun înalt şi îngust, făcut din aur şi fildeş. Tapiseria din spatele meu s-a desprins de pe perete; mi-am amintit că m-am uitat în sus şi am văzut Destinul încoronat în lanţuri, şi Durerea cu toiagul şi paharul ei, ţesute toate din lână colorată, căzând peste mine.

Autocratul a spus:

— Ai fost luată de nişte ofiţeri care aflaseră că transmiteai informaţii iubitului surorii tale vitrege. Ai fost luată în taină din pricină că familia ta era foarte influentă în nord, şi ai fost dusă într-o închisoare aproape uitată. Când am aflat ce păţiseşi, erai moartă. Să-i fi pedepsit pe ofiţerii aceia pentru că acţionaseră în absenţa mea? Ei sunt patrioţi, iar tu ai fost o trădătoare.

— Şi eu, Severian, sunt un trădător, am zis şi i-am povestit, atunci, pentru prima oară în amănunt, cum l-am salvat odată pe Vodalus, şi despre banchetul la care am fost împreună mai târziu.

Când am isprăvit, el a dat din cap ca pentru sine.

— Mult din loialitatea pe care ai simţit-o pentru Vodalus vine, fără doar şi poate, de la Chatelaine. O parte ţi-a împărtăşit-o în timp ce mai era în viaţă, dar cea mai mare parte după ce-a murit. Vei fi fost tu naiv, dar sunt sigur că nu eşti într-atât de naiv încât să crezi drept coincidenţă că tocmai carnea ei ţi-a fost servită de către mâncătorii de cadavre.

Am protestat, spunând:

— Chiar dacă el ar fi avut habar de legătura mea cu ea, n-a avut timp să-i aducă leşul din Nessus.

— Ai uitat, a zâmbit Autocratul, că tocmai mi-ai spus că, atunci când l-ai salvat, a zburat într-o navă aşa ca asta? Din acea pădure, aflată la mai puţin de douăsprezece leghe dincolo de Zidul Oraşului, ar fi putut zbura până în mijlocul oraşului Nessus, ar fi putut dezgropa un cadavru bine conservat de pământul rece al primăverii timpurii şi ar fi fost înapoi în mai puţin de-un rond. De fapt, nici nu ar fi trebuit să ştie povestea şi nici să se mişte atât de repede. Cât te-au ţinut întemniţat cei din ghilda ta, el poate că a aflat că Chatelaine Thecla, care i-a fost loială până la moarte, nu mai trăia. Şi dacă le servea acoliţilor săi carnea ei, îi atrăgea şi

mai mult spre cauza lui. Nu avea nevoie de un motiv în plus ca să-i ia leşul, apoi l-a acoperit sub un morman de zăpadă în vreo hrubă sau poate într-una dintre minele abandonate de care e plin ţinutul acela. Tu ai sosit şi, dorind să te lege de el, a poruncit să fie scoasă.

Ceva a trecut prea iute ca să poată fi văzut – şi o clipă mai târziu naveta s-a zguduit de violenţa mişcării. Pe ecran au izbucnit scântei.

Înainte ca Autocratul să apuce să stăpânească din nou naveta, ne prăbuşeam cu pupa în jos. A urmat o detunătură atât de puternică încât aproape că m-a paralizat, şi cerul răsunător s-a deschis într-o pară de foc galben. Am văzut o vrabie, lovită de o piatră venită din praştia lui Eata, cum se roteşte în văzduh întocmai ca noi, şi cum cade, întocmai ca noi, dând dintr-o singură aripă.

M-am trezit în întuneric, înconjurat de fum înţepător şi de miros de pământ reavăn. O vreme, poate un rond, am uitat că fusesem salvat şi am crezut că încă zăceam pe câmpia unde Daria şi cu mine, împreună cu Guasacht, Erblon şi toţi ceilalţi luptasem împotriva ascienilor.

Cineva zăcea lângă mine – am auzit suspinul unei răsuflări şi scârţâiturile şi râcâiturile ce trădau mişcare – dar la început nu le-am dat atenţie, iar mai apoi m-am gândit că zgomotele astea erau făcute de animale în căutare de hrană, şi m-a cuprins frica; după un alt timp, mi-am amintit ce se întâmplase şi m-am dumirit că erau zgomote făcute de Autocrat care trebuie că supravieţuise şi el prăbuşirii, aşa că l-am strigat,

— Vasăzică eşti încă viu. Vocea îi era foarte stinsă. M-am temut că o să mori... deşi ar fi trebuit să ştiu că nu era cu putinţă. N-am putut să te readuc în simţiri, abia îţi simţeam pulsul.

— Am uitat! Îţi aminteşti când am zburat peste armate? O vreme, am uitat! Acum ştiu ce înseamnă să uiţi.

În vocea lui a răzbătut un hohot de râs firav.

— O să-ţi aminteşti de asta întotdeauna.

— Aşa sper, cu toate că păleşte chiar acum, în timp ce vorbim. Dispare ca ceaţa, ceea ce e în sine o uitare. Ce armă ne-a doborât?

— Nu ştiu. Dar ascultă. Sunt cele mai importante cuvinte din viaţa mea. Ascultă. L-ai slujit pe Vodalus şi ai slujit visul lui de a reînnoi imperiul. Încă îţi doreşti, nu-i aşa, ca omenirea să zboare din nou în stele?

Mi-am amintit de ceva ce-mi zisese Vodalus în pădure şi am spus:

— Oameni de pe Urth, să plutească printre stele, sărind dintr-o galaxie în alta, stăpânii fiicelor soarelui.

— Aşa au fost odată... şi au dus cu ei toate vechile războaie de pe Urth, iar în sorii noi au aprins altele. Chiar şi ei – (nu-l vedeam pe Autocrat, dar ştiam, după tonul vocii lui, că se referise la ascieni) – înţeleg că nu trebuie să se mai întâmple una ca asta. Ei vor ca rasa să devină un singur individ... acelaşi, multiplicat la infinit. Noi vrem ca fiecare să poarte în sine întreaga rasă şi tot ce are aceasta. Ai băgat de seamă şipul pe care-l port la gât?

— De multe ori.

— Conţine un farmacon asemănător alzaboului, amestecat dinainte şi ţinut în suspensie. Sunt deja rece mai jos de talie. O să mor curând. Înainte să mor... trebuie să-l foloseşti.

— Nu te pot vedea, am zis eu. Şi abia mă pot mişca.

— Cu toate astea, o să găseşti tu o cale. Tu ţii minte tot, prin urmare îţi aminteşti noaptea în care ai venit la Casa Azurie. În noaptea aceea a mai venit cineva la mine. Pe vremuri, am fost servitor la Casa Azurie... De aceea mă urăsc ei. Cum o să te urască şi pe tine pentru ceea ce ai fost odată. Paeon, cel care m-a format şi care, cu cincizeci de ani în urmă, a fost îndrăgitul maestru de ceremonii. Ştiam ce era el cu adevărat, căci îl mai întâlnisem. El mi-a spus că tu eşti acela... următorul. N-am crezut că o să se adeverească atât de curând...

Vocea i s-a stins şi eu am început să-l caut pe bâjbâite, târându-mă. Mâna mea a dat peste a lui, iar el a şoptit:

— Foloseşte cuţitul. Suntem în spatele liniilor asciene, dar l-am chemat pe Vodalus, să te salveze... Aud copitele destrierilor lui.

Cuvintele erau atât de slabe încât abia le auzeam, cu toate că urechea mea era la o palmă de gura lui.

— Odihneşte-te, i-am zis eu.

Ştiind că Vodalus îl ura şi căuta să-l distrugă, mi-am spus că delira.

— Eu sunt spionul lui. Asta e încă o îndatorire a mea. Îi atrage pe trădători... Eu aflu care sunt şi ce fac, ce gândesc. Ăsta-i unul de-al lui. I-am zis că Autocratul e prins în naveta asta, i-am comunicat locul în care ne aflam. M-a slujit... ca bodigard... înainte de asta.

Acum până şi eu auzeam sunet de paşi pe pământul de afară. Mi-am întins mâna să caut ceva cu care să semnalizez; mâna mea a atins o blană şi am înţeles că naveta se răsturnase, prinzându-ne dedesubt ca pe nişte broaşte.

S-a auzit o pocnitură şi scrâşnet de metal care se rupe. Lumina lunii, părând luminoasă ca ziua, dar verde precum frunzele de salcie, s-a revărsat înăuntru printr-o ruptură în carenă, care se căsca sub privirile mele. L-am văzut pe Autocrat, al cărui păr alb, subţire, arăta negru din pricina sângelui închegat.

Şi deasupra lui siluete, umbre verzi uitându-se în jos la noi. Chipuri invizibile; dar am ştiut că ochii aceia lucitori şi capetele înguste nu erau ale nici unui acolit de-al lui Vodalus. Înnebunit, am căutat pistolul Autocratului. Am fost prins de mâini. Am fost tras afară şi, în timp ce mă scoteau, m-am gândit fără voia mea la femeia moartă pe care o văzusem trasă afară din mormântul ei, în necropolă, căci naveta căzuse pe pământ moale, în care se îngropase pe jumătate. În partea unde o nimerise proiectilul ascienilor, era sfâşiată, se vedea o încâlcitură de sârme rupte. Metalul era contorsionat şi ars.

N-am avut răgaz să mă uit mai bine. Cei care mă capturaseră m-au întors şi m-au răsucit, după cum îmi cuprindea fiecare chipul între mâinile sale. Mi-au pipăit mantia, ca şi când nu văzuseră niciodată o ţesătură. Cu ochii lor mari şi obrajii supţi, evzonii ăştia îmi păreau a semăna cu infanteriştii împotriva cărora ne luptaserăm, dar cu toate că se numărau şi femei printre ei, nu erau şi copii sau bătrâni. Purtau tichii argintii şi cămăşi în loc de armură, şi duceau jezaile ciudate ca formă, cu ţevi lungi, încât atunci când paturile se sprijineau de pământ, gurile ţevilor treceau de capul stăpânilor lor. Când l-am văzut pe Autocrat ridicat din navetă, i-am spus:

— Pare-se că mesajul dumitale a fost interceptat, Sieur.
— Şi totuşi, a ajuns.
Era prea neputincios ca să arate cu mâna, dar eu i-am urmat privirea şi, după o clipă, am văzut forme zburătoare desenându-se în lumina lunii.
Ai fi zis că alunecă în jos pe razele ei, atât de repede veneau, şi drept spre noi. Capetele lor semănau cu ţeste de femeie, rotunde, albe, acoperite cu mitre de os; maxilarele li se lungeau în pliscuri curbate, înşirate cu dinţi ascuţiţi. Aripile – căci erau înaripate – le erau atât de mari încât păreau să n-aibă deloc trup. Douăzeci de cubiţi măsurau aripile astea de la umeri până la vârfuri; băteau fără nici un zgomot, dar acolo jos, departe, unde eram noi, am simţit un curent de aer.
(Pe vremuri, îmi închipuisem că asemenea creaturi doborau pădurile de pe Urth şi făceau oraşele una cu pământul. Oare gândul meu le adusese pe creaturile astea?)
Evzonii ascieni păreau să nu le fi zărit decât după o bună bucată de timp. Atunci, doi sau trei dintre ei au tras în acelaşi timp şi săgeţile, îndreptate spre aceeaşi ţintă, au nimerit, la punctul lor de întâlnire, o înaripată, făcând-o arşice, apoi încă una şi încă una. Preţ de o clipă, lumina a dispărut şi ceva rece şi flasc m-a lovit în faţă, doborându-mă la pământ.
Când mi-am recăpătat vederea, jumătate de duzină dintre ascieni pieriseră, iar cei rămaşi trăgeau în văzduh spre ţinte aproape nevăzute pentru mine. Ceva albicios a căzut dinspre ele. Gândind că o să explodeze, mi-am aplecat capul, dar n-am auzit decât clinchetul ca de ţimbal al carcasei distruse a navetei. Un trup – un trup omenesc, frânt ca al unei păpuşi – se lovise de ea, dar n-am zărit nici un strop de sânge.
Unul dintre evzoni şi-a înfipt arma în spatele meu şi m-a împins înainte. Alţi doi îl sprijineau pe Autocrat, cam aşa cum mă sprijiniseră pe mine femeile-pisică. Mi-am dat seama că pierdusem orice simţ al orientării. Luna încă strălucea, dar talazuri de nori acopereau stelele aproape cu totul. În zadar m-am uitat după cruce şi după cele trei stele care, din pricini neînţelese de nimeni, sunt numite *Cele opt*, atârnând etern deasupra gheţii de la miazăzi. Câţiva evzoni încă mai trăgeau când, deodată, între noi a nimerit o săgeată sau o suliţă ce a explodat cu miriade de scântei albe, orbitoare.

— Asta o să le vină de hac, a şoptit Autocratul.

Frecându-mă la ochi şi mergând împleticit, l-am întrebat ce voia să spună.

— Tu vezi ceva? Nici ei nu văd. Prietenii noştri de deasupra... de-ai lui Vodalus, aş zice... nu ştiau că cei care ne-au prins sunt atât de bine înarmaţi. Dar acum n-or să mai poată ţinti bine, şi când norul acela o să acopere discul lunii...

Mi s-a făcut frig, ca şi când un vânt rece de la munte despicase aerul călduţ din jurul nostru. Cu câteva clipe înainte, fusesem disperat că mă găseam printre aceşti soldaţi sfrijiţi. Iar acum aş fi dat orice să am siguranţa că voi rămâne cu ei.

Autocratul se găsea în stânga mea, atârnând fără vlagă între doi evzoni care-şi agăţaseră jezailele lungi de-a curmezişul spatelui. M-am uitat la el şi i-am văzut capul căzând ba-ntr-o parte, ba-n cealaltă; am înţeles că fie murise, fie îşi pierduse cunoştinţa. „Legiune”, aşa-i spuseseră femeile-pisică, şi nu trebuia să fii foarte inteligent ca să pui cap la cap numele acesta cu ceea ce-mi spusese el în naveta distrusă. Aşa cum în mine se reuniseră Thecla şi Severian, cu siguranţă în el se uniseră multe persoane însemnate. De când îl întâlnisem prima oară, în noaptea aceea când Roche mă dusese la Casa Azurie (al cărei nume ciudat îmi făcea impresia că începeam să-l înţeleg acum), simţisem că felul său de a gândi era complex, cam aşa cum ne dăm seama, chiar şi pe lumină proastă, de lucrătura complicată a unui mozaic, de miriadele de bucăţele infinitesimale ce se combină pentru a crea chipul iluminat şi ochii larg deschişi ai Soarelui Nou.

Îmi spusese că eram sortit să-i urmez la domnie, dar cât de lungă avea să fie domnia? Oricât ar fi fost de fără noimă la un prizonier atât de rănit şi de sleit încât un rond de preget pe iarba aspră să-i pară un paradis, mă ardea ambiţia. Îmi spusese să mănânc din carnea lui şi să înghit farmaconul cât mai era în viaţă; şi, iubindu-l pe el, m-aş fi smuls din mâinile celor care mă capturaseră, dacă aş fi avut puterea, ca să pretind tot luxul şi toată pompa şi puterea. Eu eram Severian şi Thecla uniţi acum – tot ce se poate ca ucenicul în zdrenţe al torţionarilor să fi tânjit, fără s-o ştie pe deplin, după acele lucruri mai mult decât tânăra exultantă ţinută captivă la

curte. Atunci am înţeles ce simţise săraca Cyriaca în grădinile arhontelui; dar dacă ar fi simţit tot ceea ce simţeam eu în acele clipe, i-ar fi plesnit inima.

O clipă mai târziu, mă împotriveam. O parte din mine preţuia intimitatea unde nici măcar Dorcas nu pătrunsese. În adâncul circumvoluţiunilor minţii mele, în îmbrăţişarea moleculelor, Thecla şi cu mine eram contopiţi. Ca acolo unde ne aflam noi să vină alţii – o duzină sau o mie, poate, dacă, absorbindu-l pe Autocrat, însemna să-i absorb şi pe aceia cuprinşi în el – ar fi fost ca şi când viermuiala unui bazar intra într-un alcov. Am îmbrăţişat-o pe companioana inimii mele şi m-am simţit îmbrăţişat. M-am simţit îmbrăţişat şi am îmbrăţişat-o pe companioana inimii mele.

Luna a pălit, aşa cum păleşte un felinar întunecat când se apasă maneta care face ca irisul clapetelor lui să se închidă până când nu mai rămâne decât un punct de lumină şi apoi nimic. Evzonii ascieni au tras cu jezailele lor într-o împletitură de liliac şi heliotrop, raze ce ţâşneau foarte sus în atmosferă, străpungeau norii asemenea unor bolduri colorate; şi... nimic. S-a stârnit un vânt fierbinte, venit de neunde, şi ceva ce nu aş putea numi decât ca o scăpărare de negru. Autocratul a dispărut dintr-odată şi o alcătuire urieşească s-a repezit spre mine. M-am aruncat pe jos.

Poate că am căzut pe pământ, dar nu-mi amintesc. Am avut impresia că zbor prin văzduh, răsucindu-mă, urcând fără doar şi poate, lumea de dedesubt zărindu-se ca o noapte mai întunecată. O mână emaciată, tare ca piatra şi de trei ori mai mare decât o mână omenească, m-a prins de talie.

Am plonjat, ne-am răsucit, ne-am împleticit, am alunecat într-o rână pe un scoborâş de aer; prinzând un vânt ce urca, l-am urmat până ce frigul mi-a muşcat şi mi-a înţepenit pielea. Dând capul pe spate, privind în sus, am zărit fălcile albe, neomeneşti ale creaturii ce mă purta. Era coşmarul pe care-l avusesem cu luni în urmă, când dormisem în acelaşi pat cu Baldanders, dar în vis călătorisem pe spinarea creaturii. Nu ştiu de ce era nevoie de acea deosebire între vis şi realitate. Am strigat (nu ştiu ce) şi, deasupra mea, creatura şi-a deschis ciocul ca un iatagan, scoţând un sâsâit.

Tot deasupra mea am auzit un glas de femeie:

— Acum m-am răscumpărat pentru ceea ce s-a întâmplat la mină – încă eşti în viaţă.

XXVI
Deasupra junglei

Am aterizat la lumina stelelor. Parcă mă trezeam din somn; şi lăsam în urmă, nu cerul, ci tărâmul coşmarului. Ca o frunză căzătoare, creatura imensă se lăsa în jos, în rotocoale tot mai mici, prin straturi de aer din ce în ce mai calde, până când am simţit mirosul Grădinii-Junglă; amestecul de viaţă verde şi lemn putregăind, cu parfumul unor flori mari, ceruite, fără nume.

Un zigurat îşi înălţa vârful întunecat deasupra copacilor – şi în acelaşi timp purta copacii pe sine, căci creşteau din zidurile sale măcinate aidoma fungilor dintr-un copac mort. Pe acest zigurat ne-am aşezat, ca fulgii de uşori, şi de îndată au apărut torţe şi s-au auzit voci precipitate. Încă eram ameţit din pricina aerului împuţinat şi îngheţat pe care-l respirasem cu numai câteva clipe înainte.

Mâini omeneşti au înlocuit ghearele ce mă ţinuseră atâta vreme. Am coborât cotind ba pe terase, ba pe scări din pietre sparte, până când, în cele din urmă, m-am pomenit în faţa unui foc şi, de partea cealaltă a lui, am văzut chipul frumos, nezâmbitor, al lui Vodalus şi cel în formă de inimă al consoartei sale, Thea, sora noastră vitregă.

— Cine-i ăsta? a întrebat Vodalus.

Am încercat să-mi ridic braţele, dar cineva mi le ţinea.

— Liege, am zis eu, nu se poate să nu mă ştii.

Din spatele meu, vocea pe care o auzisem în văzduh a răspuns:

— Acesta e omul recompensei, ucigaşul fratelui meu. Pentru el te-am slujit eu – şi Hethor, cel care mă slujeşte pe mine.

— Atunci de ce-l aduci la mine? a întrebat Vodalus. E al tău. Ai crezut că, dacă-l văd, mă dezic de înţelegerea noastră?

Poate că eram mai voinic decât mă simţeam a fi. Sau l-oi fi prins pe bărbatul din dreapta mea pe nepregătite; sigur e că

am izbutit să mă răsucesc şi să-l arunc în foc, unde tăciunii aprinşi au zburat de sub picioarele lui.

În spatele meu stătea Agia, despuiată până la brâu, iar în spatele ei, Hethor, arătându-şi toţi dinţii cariaţi în timp ce-i cuprinsese sânii în mâinile sale. M-am luptat să mă eliberez. Femeia m-a pălmuit cu toată puterea – am simţit cum mă trage de obraz, apoi o durere sfâşietoare şi sângele cald şiroind.

Mult mai târziu am aflat că arma se numeşte *lucivee* şi că Agia o avea asupra sa din pricină că Vodalus interzisese tuturor, în afară de garda lui de corp, să poarte arme în prezenţa lui. Luciveea este o bară mică având inele pentru degetele mare şi al patrulea, şi patru sau cinci lame curbate ce pot fi ascunse în palmă; dar puţini sunt cei care au supravieţuit loviturii sale.

Eu am fost unul dintre aceştia; două zile mai târziu, când mi-am venit în fire, am văzut că eram închis într-o încăpere goală. Poate că în viaţa oricărui om, o încăpere anume ajunge să fie mai bine cunoscută decât oricare alta: pentru prizonieri, e vorba întotdeauna de o celulă. Eu, care am muncit în afara atâtor celule, împingând înăuntru tăvi cu mâncare celor desfiguraţi şi cu minţile pierdute, aveam acum parte de încă o celulă numai a mea. N-am aflat niciodată care fusese rostul ziguratului la vremea lui. Cine ştie dacă nu chiar o închisoare, sau un templu, sau atelierul unei arte uitate. Celula mea era de două ori mai mare decât cea pe care o ocupasem sub turnul torţionarilor, şase paşi în lăţime şi zece în lungime. O uşă făcută dintr-un aliaj lucitor străvechi stătea dată de perete, nefolositoare pentru temnicerii lui Vodalus, pentru că nu o puteau încuia; una nouă, făcută la repezeală din lemnul tare ca fierul al cine ştie cărui copac din junglă, bloca ieşirea. O ferestruică – sunt sigur că nu în acest scop fusese făcută deschizătura aceea circulară, cu puţin mai mare decât braţul meu – străpungea sus de tot peretele spălăcit şi lăsa lumina să pătrundă în celulă.

Şi au mai trecut trei zile până m-am înzdrăvenit îndeajuns să pot să sar şi, prinzându-mă de marginea de jos a deschizăturii, să mă trag în sus, ca să privesc afară. Şi când a sosit şi ziua cu pricina, am văzut un ţinut verde, vălurit,

împestriţat cu fluturi – un loc atât de străin de ceea ce mă aşteptasem să văd, încât mi-am zis că-s nebun şi, uimit cum eram, mâna mi-a alunecat şi am căzut. După cum mi-am dat seama mai târziu, era tărâmul vârfurilor copacilor, unde trunchiuri de esenţă tare şi groase de zece lanţuri în diametru răsfirau o pajişte de frunze, arareori văzută de altcineva decât de păsări.

Un bătrân cu un chip inteligent şi plin de răutate îmi oblojise obrazul şi-mi schimbase bandajul de la picior. Mai târziu a venit cu un băiat de vreo treisprezece ani şi i-a legat curentul sanguin de al meu, până când buzele lui au devenit plumburii. L-am întrebat pe bătrânul tămăduitor de unde era de fel, iar acesta, părând să mă creadă un băştinaş din partea locului, a răspuns:

— Din marele oraş de la miazăzi, din valea râului care-şi strânge apele de pe pământurile reci. E un râu mai lung, Gyoll ăsta, decât al vostru, doar că nu curge atât de vijelios.

— Eşti tare priceput, am zis eu. N-am auzit niciodată de un doctor care să se priceapă atât de bine. Deja mă simt bine şi te-aş ruga să te opreşti înainte să moară băiatul ăsta.

Bătrânul i-a ciupit obrazul.

— O să-şi revină iute – la timp ca să-mi încălzească patul la noapte. La vârsta asta îşi revin întotdeauna. Ne-ne, nu-i ceea ce crezi. Nu fac decât să dorm lângă el, pentru că răsuflarea nocturnă a tinerilor e ca un fortifiant pentru cei de vârsta mea. Tinereţea, înţelegi mata, e o boală şi noi sperăm să ne molipsim niţel. Ce-ţi face rana?

Nimic – nici măcar recunoaşterea, care ar fi putut să-şi aibă rădăcinile în vreo dorinţă perversă să păstreze aparenţa de potentă – nu m-ar fi putut convinge atât de total ca negarea lui. I-am spus adevărul, anume că obrazul meu drept era amorţit, nu aveam decât o uşoară senzaţie de arsură, la fel de iritantă ca o mâncărime, şi m-am întrebat care anume dintre îndatoririle sale îl supăra cel mai tare pe nenorocitul ăsta de băiat.

Bătrânul mi-a smuls bandajele şi mi-a uns rănile încă o dată cu pomăda maronie, urât mirositoare, pe care-o folosise şi înainte.

— Mă-ntorc mâine, a zis el. Deşi mă gândesc că n-o să mai

ai nevoie de Mamas ăsta. Te întremezi bine. Exultanţa Sa – şi-a smucit capul la vorbele astea, dându-mi de înţeles că vorbea ironic de statura Agiei – va fi foarte încântată.

Încercând să am o voce cât mai nepăsătoare, i-am mărturisit speranţa că toţi pacienţii lui se simţeau la fel de bine.

— Vrei să zici, delatorul care a fost adus odată cu tine? E cât poate să fie de bine în starea lui.

S-a întors cu spatele la mine, ca să nu-i văd spaima de pe chip.

Nădăjduiam să mă pun bine cu bătrânul ăsta ca să reuşesc astfel să-l ajut pe Autocrat, aşa că m-am întrecut pe mine lăudându-l pentru ştiinţa într-ale meseriei sale şi am încheiat spunând că eu unul nu înţelegeam de ce un doctor cu talentul lui putea să trăiască printre oamenii ăştia ticăloşi.

M-a privit cu atenţie şi chipul lui a devenit grav.

— Pentru cunoaştere. Nicăieri un om cu profesia mea nu poate învăţa aşa cum învăţ eu aici.

— Adică despre necrofagie? M-am împărtăşit şi eu din ştiinţa asta, dar poate că nu ţi s-a spus.

— Nu, nu. Oamenii învăţaţi – mai cu seamă cei din profesia mea – practică necrofagia peste tot şi de obicei cu efecte mult mai bune, pentru că noi ne alegem mai bine subiecţii şi ne limităm la ţesuturile cele mai bune. Cunoaşterea pe care o caut eu nu poate fi aflată astfel, pentru că nimeni dintre cei care au murit de curând n-o avea şi poate că nimeni n-a avut-o vreodată.

Stătea rezemat de perete, vorbind mai curând cu cineva nevăzut decât cu mine:

— Ştiinţa sterilă a trecutului nu a dus la nimic altceva decât la epuizarea planetei şi la distrugerea raselor ei. A luat fiinţă din simpla dorinţă de a exploata energiile uriaşe şi substanţele materiale ale universului, neţinând seamă de atracţiile, antipatiile şi, până la urmă, destinele acestora. Priveşte!

Şi-a întins mâna în raza de soare ce tocmai intra prin ferestruica mea înaltă şi rotundă.

— Aici e lumină, a continuat el. Vei zice că nu e o entitate vie, dar nu înţelegi că e mai mult decât atât, nu mai puţin. Fără să ocupe spaţiu, umple universul. Hrăneşte totul, în

vreme ce ea însăşi se hrăneşte din distrugere. Ne umflam în pene că o controlăm, dar nu e oare posibil ca ea să ne cultive pe noi, ca sursă de hrană? Nu e oare posibil ca lemnul să crească pentru a putea fi pus pe foc, şi ca femeile şi bărbaţii să se nască pentru a aprinde focuri? Nu e oare posibil ca pretenţia noastră cum că stăpânim lumina să fie la fel de absurdă precum pretenţia grâului de a ne stăpâni pe noi, pentru că noi pregătim solul pentru el şi avem grijă de relaţia lui cu Urth?

— Bine zis, am spus eu. Dar ocoleşti esenţa. De ce-l slujeşti pe Vodalus?

— O asemenea cunoaştere nu se dobândeşte fără experiment.

Zicând acestea, a zâmbit şi a atins umărul băiatului, iar mie mi s-a părut că văd copii în flăcări. Poate că totuşi am greşit, îmi spun astăzi.

Asta s-a întâmplat cu două zile înainte să mă trag în sus spre ferestruică. Tămăduitorul acela bătrân n-a mai venit; o fi căzut în dizgraţie, sau fusese mutat în altă parte, sau pur şi simplu hotărâse că nu mai trebuie să-mi acorde îngrijire, n-am de unde şti.

Agia a venit o dată, încadrată de două dintre femeile înarmate ale lui Vodalus, şi m-a scuipat în faţă în timp ce descria chinurile la care ea şi Hethor plănuiseră să mă supună, după ce mă voi fi întremat îndeajuns ca să le pot îndura. Când a isprăvit, i-am spus, fără să mint, că-mi petrecusem cea mai mare parte din viaţă fiind martor la operaţii mult mai cumplite şi am sfătuit-o să-şi ia drept ajutor pe cineva priceput într-ale torturii, la care sfat ea mi-a întors spatele şi a ieşit din celulă.

Au urmat câteva zile în care am fost lăsat în pace. De câte ori mă trezeam, mă simţeam aproape un cu totul alt om, căci, în acea solitudine, izolarea gândurilor mele în intervalele întunecate ale somnului era aproape de ajuns ca să mă golească de simţul personalităţii. Şi totuşi, toţi aceşti Severieni şi Thecle căutau libertatea

Retragerea în amintire era o treabă uşoară; o făceam adesea, retrăind acele zile idilice când călătorisem împreună cu

Dorcas spre Thrax, retrăind jocurile pe care le jucasem în labirintul făcut din gardul viu, în spatele vilei tatălui meu, şi în Curtea Veche, retrăind lunga plimbare în josul Treptelor Adamniene, pe care o făcusem împreună cu Agia, înainte să descopăr că-mi era vrăjmaşă.

Dar la fel de adesea părăseam amintirile şi mă forţam să gândesc, uneori măsurând încăperea cu pas şchiopătat, alteori doar aşteptând ca insectele să intre prin deschizătură, iar eu să mă distrez culegându-le din aer. Plănuiam să evadez, dar nu prea vedeam cum, date fiind împrejurările; mă gândeam la tot felul de fragmente din cartea cafenie şi căutam să le asemăn cu propriile mele experienţe, ca să găsesc, pe cât posibil, o teorie generală despre acţiunile oamenilor, care să-mi fie de folos atunci când aş fi reuşit să scap de-acolo.

Căci dacă tămăduitorul, care era un om bătrân, căuta să dobândească şi mai multă cunoaştere, cu toate că moartea îl pândea fără doar şi poate după colţ, nu puteam şi eu, care păream chiar în pragul morţii, să mă mângâi cu gândul că, în fapt, moartea mea era mai îndoielnică?

Astfel că am cernut faptele magicienilor şi ale omului care mi se pusese în cale în faţa colibei în care zăcea fata bolnavă, şi ale multor altor bărbaţi şi femei pe care-i cunoscusem, căutând o cheie ce putea să descuie toate inimile.

N-am găsit nici una care să poată fi exprimată în numai câteva cuvinte: „Bărbaţii şi femeile fac ce fac din cutare şi cutare pricină...” Nici una dintre bucăţile de metal zimţuite nu se potrivea – dorinţa de putere, patima iubirii, nevoia de liniştire sau înclinarea de a condimenta viaţa cu amoruri. Un principiu tot am găsit, pe care l-am numit până la urmă Primitivism –, care cred că se poate aplica în multe împrejurări şi, dacă nu împinge la acţiune, cel puţin pare să influenţeze formele pe care le ia acţiunea. L-aş enunţa astfel: *Deoarece culturile preistorice au durat atâţia ciliazi*, *ne-am modelat moştenirea în aşa fel încât să ne facă să ne comportăm ca şi când ele încă există*.

Bunăoară, tehnologia care cândva i-ar fi îngăduit lui Baldanders să urmărească toate acţiunile hatmanului din satul de pe malul lacului se făcuse praf şi pulbere în urmă cu

mii de ani; dar în eonii existenţei sale, a aşternut asupra lui o vrajă, ca să spun aşa, prin care încă îşi făcea efectul, cu toate că nu mai exista.

Aidoma, toţi purtăm în noi fantomele unor lucruri de mult dispărute, oraşe ruinate şi maşini minunate. Povestea pe care i-o citisem lui Jonas odată, când fusesem întemniţaţi amândoi (mult mai puţin îngrijoraţi şi cu mult mai multă tovărăşie), îmi dovedea acest lucru cu limpezime, astfel că am citit-o din nou în zigurat. Autorul, având nevoie de un duşman născut din mare, ca Erebus ori Abaia, într-un decor mitic, i-a dat un cap ca o corabie – şi numai atât se şi vedea din trupul lui, restul fiind sub apă –, astfel că a fost scos din realitatea protoplasmatică şi a devenit maşina pe care o cereau ritmurile minţii lui.

În timp ce mă distram cu aceste speculaţii, am devenit tot mai conştient de faptul că şederea lui Vodalus în clădirea străveche era vremelnică. Cu toate că tămăduitorul n-a mai venit, aşa cum am mai spus, şi nici Agia nu m-a mai vizitat, auzeam adesea zgomot de paşi alergând pe coridorul de dincolo de uşă, şi uneori vorbe strigate.

Când răzbăteau asemenea zgomote, îmi lipeam urechea nebandajată de scândurile podelei; ca să fiu sincer, le aşteptam, rămânând astfel vreme îndelungată, sperând să prind vreun crâmpei de conversaţie care să-mi dezvăluie ceva despre planurile lui Vodalus. Şi ascultând în van, n-am putut să nu mă gândesc la sutele din temniţa noastră subterană, care trebuie să mă fi auzit când îi duceam lui Drotte mâncarea lor, şi cum trebuie să-şi fi încordat auzul ca să audă fragmentele de conversaţie ce ajungeau din celula Theclei în coridor, şi de acolo în celulele lor, atunci când o vizitam.

Şi morţii? Recunosc, uneori mă gândeam că eram aproape mort. Oare nu sunt închişi cu milioanele sub pământ, în odăi mai mici decât a mea? Nu există nici o activitate umană în care numărul morţilor să nu fie cu mult mai mare decât al celor vii. Cei mai mulţi copii frumoşi sunt morţi. Cei mai mulţi soldaţi, cei mai mulţi laşi. Cele mai frumoase femei şi cei mai mulţi bărbaţi învăţaţi – toţi sunt morţi. Trupurile lor odihnesc peste tot sub pământ, în coşciuge, în sarcofage, sub arce de piatră brută. Spiritele lor ne bântuie minţile, urechi apăsate

pe oasele frunţilor noastre. Cine poate şti cât de atent ascultă în timp ce noi vorbim, sau ce cuvânt aşteaptă?

XXVII
În faţa lui Vodalus

În dimineaţa celei de-a şasea zile, două femei au venit să mă ia. Dormisem foarte puţin în noaptea dinainte. Un liliac-vampir – o specie care sălăşluia în junglele acelea nordice – pătrunsese prin ferestruică în încăperea mea şi, cu toate că reuşisem să-l alung şi să opresc sângele care-mi curgea, se reîntorsese de câteva ori, atras, presupun, de mirosul rănilor mele. Nici măcar acum nu pot să văd întunericul uşor verzui – care e lumina difuză a lunii – fără să-mi închipui că văd liliacul târându-se acolo ca un păianjen mare, şi apoi ţâşnind în aer.

Femeile au fost uimite să mă vadă treaz; la fel de uimit am fost eu să le văd – abia de se lumina de ziuă. M-au obligat să mă ridic în picioare şi una mi-a legat mâinile, iar cealaltă îşi ţinea pumnalul la gâtul meu. M-a întrebat totuşi dacă mi se vindeca obrazul şi a adăugat că, din câte i se spusese, arătam chipeş când fusesem adus acolo.

— Eram la un pas de moarte, aşa cum sunt şi-acum, am zis eu.

Adevărul e că, deşi rana pricinuită de prăbuşirea navetei se vindecase, piciorul şi obrazul încă îmi pricinuiau dureri destul de mari.

Femeile m-au dus la Vodalus; dar nu undeva în zigurat şi nici pe terasa unde şezuse cu Thea şi alaiul său, ci într-o poiană împrejmuită din trei părţi de-o apă verde, domol curgătoare. O clipă sau două mi-au trebuit – în vreme ce aşteptam să se isprăvească alte socoteli – până să-mi dau seama că râul acela curgea spre miazănoapte şi răsărit şi că nu văzusem niciodată înainte un râu care să curgă spre nord-est; din ceea ce ştiam eu, toate râurile curgeau spre sud ori sud-vest, ca să se verse în albia sud-vestică a Gyollului.

Într-un târziu, Vodalus şi-a înclinat capul spre mine, iar eu am fost adus în faţă. Văzând că abia mă ţineam pe picioare, a

poruncit gărzilor să mă aşeze la picioarele lui, apoi le-a făcut semn să se depărteze, ca să nu audă ce vorbim.

— Intrarea ta e oarecum mai puţin impresionantă decât atunci când ţi-ai făcut apariţia în pădurea de dincolo de Nes-sus, a zis el.

Am consimţit că aşa e.

— Dar, Liege, şi acum vin, ca şi atunci, ca servitor al tău. Aşa cum servitor ţi-am fost şi prima oară când m-ai întâlnit, atunci când ţi-am scăpat grumazul de lovitura bardei. Dacă apar în faţa ta în zdrenţe murdare de sânge şi cu mâinile le-gate, e pentru că astfel te porţi cu servitorii tăi.

— De bună seamă aş fi de acord că a-ţi lega mîinile este puţin cam exagerat în starea în care te afli. A schiţat un zâm-bet: Te doare?

— Nu. Nu mai simt durerea.

— Totuşi, nu e nevoie de funie.

Vodalus s-a ridicat, a tras din teacă un tăiş subţire şi, aplecându-se asupra mea, a retezat legăturile cu vârful.

Mi-am îndreptat umerii şi au căzut şi ultimele fire rămase netăiate. Am simţit cum mi se înfig în mâini o mie de ace.

După ce s-a aşezat la locul său, Vodalus m-a întrebat dacă n-am de gând să-i mulţumesc.

— Tu niciodată nu mi-ai mulţumit, Liege. Mi-ai dat în schimb o monedă. Cred că am şi eu una pe-aici.

Am scotocit în sabretaş după banii pe care mi-i dăduse Guasacht drept plată.

— Poţi să-ţi păstrezi moneda. Eu am de gând să-ţi cer mult mai mult. Eşti pregătit să-mi spui cine eşti?

— Întotdeauna am fost pregătit să fac asta, Liege. Sunt Severian, fostă calfă din ghilda torţionarilor.

— Dar nu mai eşti şi altceva în afară de fostă calfă din ghilda aia?

— Nu.

Vodalus a oftat, a zâmbit, apoi s-a rezemat de speteaza jilţului şi iar a oftat.

— Servitorul meu Hildegrin o ţinea una şi bună că eşti o persoană însemnată. Când l-am întrebat de ce crede asta, mi-a înşirat tot felul de teorii, dar nici una nu m-a convins. Credeam că nu vrea decât să capete arginţii de la mine ca să

te iscodească. Şi totuşi a avut dreptate.

— Am fost o persoană însemnată o singură dată, pentru tine, Liege.

— De câte ori ne întâlnim, îmi aduci aminte că odată mi-ai salvat viaţa. Ai habar că Hildegrin ţi-a salvat-o odată pe-a ta? El a fost cel care i-a strigat „Fugi!” adversarului tău, atunci când v-aţi duelat în oraş. Tu ai căzut, iar celălalt putea să te înjunghie.

— Agia e aici? l-am întrebat eu. Dacă aude asta, o să încerce să te ucidă.

— Nimeni nu te poate auzi în afară de mine. Poţi să-i zici mai târziu, dacă vrei. N-o să te creadă.

— Nu fi atât de sigur.

De data asta, zâmbetul i-a fost mai larg:

— Prea bine, te dau pe mâinile ei. O să poţi verifica atunci cine are dreptate: tu sau eu.

— Cum doreşti, am consimţit eu, la care el a făcut un gest elegant cu mâna, semn că nu dădea doi bani pe vorbele mele, şi a zis:

— Crezi că mă poţi vârî în impas, aratându-mi că eşti gata să mori. În fapt, îmi oferi o ieşire uşoară dintr-o dilemă. Agia ta a venit la mine, urmată de un taumaturg foarte valoros, şi, drept plată pentru serviciile lui şi ale ei, a cerut ca tu, Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, să fii dat pe mâna ei. Acuma, tu zici că eşti tocmai acel Severian Torţionarul, nimeni altul, şi mărturisesc că sunt extrem de încurcat în a mă opune cerinţei ei.

— Atunci cine ai vrea să fiu? l-am întrebat eu.

— Am, sau mai degrabă ar trebui să spun că am avut, un servitor nemaipomenit în Casa Absolută. Îl ştii, de bună seamă, pentru că lui i-ai transmis mesajul meu. Vodalus a tăcut şi iar a zâmbit. Apoi a continuat: În urmă cu o săptămână sau mai bine, am primit un mesaj de la el. Nu mi-a fost adresat mie direct, dar avusesem grijă dinainte să ştie unde ne aflăm, ceea ce nu era departe de el. Ştii ce-a spus?

Am clătinat din cap.

— Ciudat, pentru că tu trebuie să fi fost cu el în momentul acela. A zis că se afla într-o navetă prăbuşită – şi că Autocratul era împreună cu el în navetă. Ar fi fost o neghiobie

din partea lui să transmită un asemenea mesaj în atare împrejurări, pentru că a zis şi unde se află – adică în spatele liniilor noastre, cum prea bine trebuie să fi ştiut.

— Să înţeleg că faci parte din armata ascienilor?

— Aşa e, îi servim în anumite acţiuni de cercetare. Văd că eşti tulburat de gândul că Agia şi taumaturgul au ucis câţiva soldaţi de-ai lor ca să pună mâna pe tine. Nu trebuie să fii tulburat. Stăpânii lor îi preţuiesc încă şi mai puţin decât mine, în plus nu era vreme pentru negocieri.

— Dar nu l-au prins pe Autocrat.

Nu mă pricep să mint, însă cred că eram prea sleit ca Vodalus să-mi poată descifra chipul cu uşurinţă.

S-a aplecat în faţă şi, preţ de-o clipă, ochii lui au lucit ca şi când lumânări ardeau în ei.

— Înseamnă că era acolo. Ce minunat! L-ai văzut. Ai călătorit împreună cu el în naveta regală.

Am dat din nou din cap a confirmare.

— Ştii, oricât ar părea de ridicol, m-am temut că tu eşti el. Nu se ştie niciodată. Moare un Autocrat, altul îi ia locul, iar noul Autocrat poate sta o jumate de secol sau numai două săptămâni. Înseamnă că aţi fost trei acolo? Nu mai mulţi?

— Nu.

— Cum arăta Autocratul? Vreau să ştiu toate detaliile.

Am făcut cum mi-a cerut, adică l-am descris pe Doctorul Talos aşa cum apărea în piesă.

— A scăpat şi de creaturile taumaturgului, şi de ascieni? Sau e în mâinile ascienilor? Te pomeneşti că femeia şi iubiţelul ei îl ţin pentru ei.

— Ţi-am spus că nu l-au luat ascienii.

Vodalus a zâmbit din nou, dar, sub ochii lui scăpărători, gura lui strâmbă trăda numai durere.

— Vezi tu, a repetat el, o vreme am crezut că tu eşti acela, îl avem pe servitorul meu, dar el a suferit o lovitură la cap şi nu-şi vine în simţiri decât din când în când, şi numai pentru câteva clipe. O să moară curând, mă tem. Dar întotdeauna mi-a spus adevărul, iar Agia zice că numai tu ai fost cu el.

— Şi crezi că eu sunt Autocratul? Nici gând.

— Totuşi, eşti altfel decât omul pe care l-am întâlnit mai demult.

— Tu mi-ai dat alzaboul şi viaţa lui Chatelaine Thecla. Am iubit-o. Crezi că, după ce i-am înghiţit esenţa, o să rămân neschimbat? Ea e mereu cu mine, acum suntem doi într-unui, în acest unic trup. Dar nu sunt Autocratul, care într-un singur trup reuneşte o mie.

Vodalus a rămas tăcut, şi-a închis ochii pe jumătate, parcă temându-se să nu văd focul din ei. Nu se auzea nici un zgomot, în afară de clipocitul râului şi vocile abia şoptite ale unui grup mic de femei şi bărbaţi înarmaţi, care vorbeau între ei la vreo sută de paşi distanţă şi din când în când se uitau la noi. Un ara a ţipat şi a zburat dintr-un copac în altul.

— Dacă-mi îngădui, voi continua să te slujesc, i-am spus lui Vodalus.

N-am fost sigur că era o minciună decât după ce vorbele mi-au ieşit pe gură, şi-atunci m-am mirat în sinea mea, încercând să înţeleg cum acele cuvinte, care, în trecut, ar fi fost purul adevăr pentru Thecla şi Severian în egală măsură, erau acum neadevărate pentru mine.

— ”Autocratul, care într-un singur trup reuneşte o mie”, m-a citat Vodalus. Aşa e, dar prea puţini dintre noi o ştiu.

XXVIII
În marş

Astăzi, în ultima zi înainte de a părăsi Casa Absolută, am luat parte la o ceremonie religioasă solemnă. Asemenea ritualuri sunt împărţite în şapte ordine, după însemnătatea lor, sau, cum spun heptarhii, după „transcendenţa” lor – ceva ce nu prea ştiam ce înseamnă în momentul despre care tocmai am scris. La nivelul cel mai de jos, cel al Aspiraţiei, se găseşte evlavia fiecăruia în parte, inclusiv rugăciunile pe care fiecare le spune pentru sine, aruncarea unei pietre pe un tumul şi altele asemenea. Întrunirile şi rugăciunile în public, pe care, în copilărie, le credeam a fi tot ceea ce înseamnă o religie organizată, se află, de fapt, la al doilea nivel, anume cel al Integrării. Ceea ce am făcut azi aparţine celui mai înalt nivel, al şaptelea, cel al Asimilării.

Conform principiului circularităţii, aproape tot ce s-a acumulat pe măsura străbaterii primelor şase a fost acum abandonat. A lipsit muzica, iar veşmintelor bogate de la nivelul Încrederii le-au luat locul robele scrobite ale căror falduri sculpturale ne făceau pe toţi să semănăm cu nişte icoane. Nu mai putem împlini ceremonia aşa cum făceam pe vremuri, încinşi cu centura strălucitoare a galaxiei; dar pentru a imita cât mai mult cu putinţă acel efect, câmpul gravitaţional al lui Urth a fost îndepărtat din bazilică. O senzaţie cu totul nouă pentru mine, şi, deşi nu-mi era teamă, mi-a amintit încă o dată de noaptea pe care o petrecusem în munţi, când avusesem senzaţia că mă prăbuşeam de pe lume – ceva ce mi se va întâmpla, de-adevăratelea, mâine. Uneori, tavanul părea să fie podeaua, sau un perete devenea tavanul (ceea ce mă tulbura şi mai mult), încât priveam în sus, prin fereastra deschisă, şi vedeam un povârniş montan acoperit cu iarbă, care se înălţa la nesfârşit spre cer. Oricât de uluitoare această viziune, era la fel de adevărată ca şi ceea ce vedem în realitate.

Fiecare dintre noi a devenit un soare; ţestele fildeşii, rotitoare, erau planetele noastre. Am zis că ne lipsisem de muzică, dar nu e întru totul aşa, pentru că în timp ce craniile se roteau în jurul nostru, se auzeau un murmur şi un fluierat stinse, dulci, pricinuite de trecerea aerului prin orbite şi printre dinţi; cele care se învârteau pe orbite aproape circulare scoteau o notă aproape constantă, ce varia uşor datorită rotirii în jurul propriei axe; cântecele celor aflate pe orbite eliptice acum creşteau în intensitate, acum slăbeau, mai tari când se apropiau de mine, şi devenind un geamăt când se depărtau.

E o neghiobie să vedem în orbitele goale şi în calotele marmorate doar moarte. Cât de mulţi prieteni sunt printre ele! Cartea cafenie, pe care am dus-o cu mine până hăt departe, singura ce mi-a mai rămas din tot avutul pe care l-am luat din Turnul Matachin, a fost cusută, tipărită şi culeasă de bărbaţi şi femei cu acele chipuri osoase; iar noi, înghiţiţi de vocile lor, acum în numele celor ce sunt trecutul, ne-am oferit pe noi şi totodată prezentul luminii fulgurante a Soarelui Nou.

Dar în acel moment, înconjurat de cel mai semnificativ şi magnific simbolism, n-am putut decât să mă gândesc la cât de deosebită fusese realitatea când părăsiserăm ziguratul în ziua de după discuţia mea cu Vodalus şi mărşăluiserăm (eu păzit de şase femei, care uneori au fost obligate să mă ducă pe sus) timp de vreo săptămână, dacă nu mai mult, prin jungla pestilenţială. Nu ştiam – şi nici acum nu ştiu – dacă fugeam de armatele Commonwealth-ului sau de ascieni, care fuseseră aliaţii lui Vodalus. Poate că nu făceam decât să încercăm să ne reunim cu grosul forţelor insurgente. Gărzile mele se plângeau de umezeala ce picura din copaci şi le rodea asemenea acidului armele şi armurile, şi de căldura sufocantă; eu nu simţeam nici umezeala, nici căldura. Îmi amintesc că m-am uitat, la un moment dat, în jos, la coapsa mea şi am observat surprins că îmi căzuse carnea, iar muşchii se zăreau ca nişte coarde, şi vedeam cum se mişcă părţile genunchiului, parcă mă uitam la roţile şi valţurile unei mori.

Bătrânul tămăduitor era şi el cu noi, venea să mă vadă de două sau trei ori pe zi. La început, a încercat să-mi înfăşoare faţa numai în bandaje uscate; dar văzând că strădania îi era

zadarnică, le-a scos de tot, mulţumindu-se să-mi ungă rănile cu pomada lui. Din acea clipă, câteva dintre gardienele mele n-au mai vrut să se uite la mine, şi dacă erau nevoite să-mi vorbească, o făceau ţinându-şi privirile în pământ. Altele păreau mândre de tăria lor de a se uita la faţa mea sfâşiată, stând cu picioarele răscrăcănate (pare-se că ele socoteau poziţia asta ca fiind războinică) şi sprijinindu-şi mâna stângă de plăselele armelor lor, aşa, ca într-o doară.

Vorbeam cu ele cât mai des cu putinţă. Nu pentru că le-aş fi dorit – boala ce pusese stăpânire pe mine odată cu rănile mă golise de o asemenea dorinţă –, ci pentru că în mijlocul acelei coloane răzleţite mă simţeam singur, aşa cum nu mă simţisem niciodată cât fusesem singur în nordul sfâşiat de război, şi nici măcar cât zăcusem închis în celula străveche din zigurat, învârstată de mucegai, şi pentru că, într-un colţ al minţii mele, nutream speranţa absurdă că voi reuşi să evadez. Le descoseam despre orice ar fi putut ele să aibă cunoştinţă şi descopeream cu nesfârşită uimire cât de puţine puncte comune existau între felurile noastre de a gândi. Nici una dintre cele şase gardiene nu i se alăturase lui Vodalus pentru că înţelegea diferenţa dintre ceea ce voia el să reprezinte, anume restaurarea progresului, şi stagnarea Commonwealth-ului. Trei dintre ele îi urmaseră pur şi simplu pe nişte bărbaţi care se înrolaseră; două veniseră sperând să se răzbune astfel pe nişte nedreptăţi ce li se făcuseră, iar una fugise de un tată vitreg pe care-l detesta. Toate, în afară de ultima, doreau acum să nu se fi însoţit cu Vodalus. Nici una nu ştia unde anume fusesem şi n-avea habar încotro ne îndreptam.

Drept călăuze, coloana noastră avea trei sălbatici: o pereche de bărbaţi tineri ce puteau foarte bine fi fraţi, dacă nu cumva chiar gemeni, şi unul cu mult mai bătrân, strâmb din naştere, aş fi zis, dar şi de vârstă, care purta tot timpul o mască grotescă. Cu toate că primii doi erau tineri iar al treilea mult mai bătrân, toţi trei îmi aduceau în amintire bărbatul în pielea goală pe care îl văzusem odată în Grădina-Junglă. Şi ei umblau în pielea goală şi aveau aceeaşi piele întunecată, făcută parcă din metal, şi păr drept. Cei doi mai tineri duceau sarbacane mai lungi decât braţele lor desfăcute larg, şi tolbe

pentru săgeţi, împletite de mână din bumbac sălbatic şi vopsite în chihlimbariu închis, cu zeama cine ştie cărei plante. Bătrânul se sprijinea într-un toiag la fel de strâmb ca şi el, a cărui măciulie era un cap de maimuţă uscat.

Un palanchin acoperit, care se găsea mult în faţa mea în coloană, îl ducea pe Autocrat, despre care tămăduitorul mi-a dat de înţeles că era încă în viaţă; şi într-o noapte, când gărzile mele sporovăiau între ele, iar eu şedeam ciucit lângă micul nostru foc, am văzut călăuza bătrână (am recunoscut-o de-ndată după silueta cocârjată şi capul care, din pricina măştii, părea uriaş) cum s-a apropiat de palanchin şi s-a strecurat sub acoperământ. A trecut ceva vreme înainte să se furişeze afară şi să se depărteze. Despre bătrânul acesta se spunea că era un *uturuncu*, un şaman care putea să ia forma unui tigru.

Trecuseră câteva zile de când părăsisem ziguratul, fără să dăm peste vreun drum, vreo cărare sau ceva asemănător, când deodată ne-am pomenit în faţa unei poteci făcute din cadavre. Erau ascieni, despuiaţi de toate veşmintele şi fără nici un echipament, încât ai fi zis că leşurile lor numai piele şi os fuseseră aruncate din văzduh exact acolo unde zăceau acum. Mi s-a părut că erau morţi de vreo săptămână; dar descompunerea fusese grăbită, fără doar şi poate, de umezeală şi căldură, iar timpul scurs de la moartea lor era cu mult mai scurt. Cât despre pricina morţii, greu de spus care fusese. Până atunci văzusem puţine vietăţi mai mari decât cărăbuşii groteşti ce bâzâiau noaptea în jurul focurilor noastre. Păsările care se auzeau în copaci rămâneau mai tot timpul nevăzute, iar dacă liliecii-vampir ne vizitau, aripile lor negre ca cerneala se pierdeau în întunericul sufocant. Dar acum parcă ne mişcăm într-o oştire de fiare atrase de poteca de leşuri, aşa cum sunt atrase muştele de-o vită moartă. Nu trecea rond fără să auzim pârâitul oaselor zdrobite de fălci uriaşe, iar noaptea, ochi verzi şi purpurii, unii la două palme distanţă unul de altul, scăpărau dincolo de micile noastre cercuri desenate de lumina focurilor. Cu toate că era fără noimă să credem că aceşti prădători îmbuibaţi de stârvuri s-ar fi repezit la noi, gărzile mele au dublat paza, iar când

dormeau, rămâneau cu platoşele pe ele şi curtelaxele în mână.

Cu fiecare zi care trecea, leşurile erau tot mai proaspete, până când, în cele din urmă, cei care zăceau acolo nici nu erau morţi de tot. O nebună, cu părul tăiat scurt şi ochi holbaţi, s-a prăbuşit peste cei din coloană, chiar în faţa noastră, a strigat ceva ce nimeni n-a putut pricepe şi a rupt-o la fugă printre copaci. Am auzit strigăte de ajutor, ţipete şi urlete, dar Vodalus n-a îngăduit nimănui să se abată de la drum, şi în după-masa acelei zile am pătruns în gloata asciană – cam aşa cum, la începutul marşului, pătrunseserăm în junglă.

Coloana noastră era alcătuită din femei şi provizii, Vodalus şi slujitorii lui, şi câţiva dintre aghiotanţii lui şi suitele acestora. Una peste alta, cam o cincime din armia lui; dar chiar dacă s-ar fi strâns acolo toţi insurgenţii pe care i-ar fi putut chema sub stindardul lui, şi fiecare luptător s-ar fi transformat în o sută, tot ar fi fost, în mijlocul acelei hoarde, cât o cupă de apă în Gyoll.

Am dat mai întâi peste infanterişti. Mi-am amintit ce-mi spusese Autocratul, anume că nu li se împărţeau arme decât când începea lupta; dar dacă aşa stăteau lucrurile, înseamnă că ofiţerii lor socoteau că bătălia urma să înceapă. Mii dintre ei erau înarmaţi cu ransieure, încât până la urmă am ajuns să cred că toată infanteria lor era echipată în acest fel; apoi, pe măsură ce se lăsa noaptea, am trecut de alte mii înarmaţi cu demilune.

Pentru că mergeam mai iute decât ei, am pătruns mai în adâncul hoardei; însă ne-am şi aşezat tabăra mai iute decât ei (asta dacă ei îşi aşezau tabăra) şi cât a fost noaptea de lungă – adică până am reuşit în sfârşit să adorm –, le-am auzit strigătele aspre şi târşâitul picioarelor. A doua zi dimineaţa, iar ne-am pomenit printre morţii şi muribunzii lor, şi abia după un rond sau mai bine am ajuns din urmă gloata împleticită.

Aceşti soldaţi ascieni aveau un soi de rigiditate, un respect involuntar pentru ordine, pe care nu-l mai văzusem nicăieri şi care, din câte îmi dădeam seama, nu-şi avea rădăcina nici în spirit, nici în disciplină, aşa cum le înţeleg eu. Păreau să se supună pentru că nu puteau concepe alt fel de existenţă.

Soldaţii noştri aproape întotdeauna poartă mai multe arme – măcar o armă energetică şi un cuţit lung (printre schiavoni, eu eram o excepţie, pentru că nu purtam un asemenea cuţit pe lângă iatagan). Dar n-am văzut nici un ascian care să aibă două arme, şi cei mai mulţi dintre ofiţerii lor nu erau deloc înarmaţi, ca şi când dispreţuiau lupta.

XXIX
Autocratul Commonwealth-ului

Către mijlocul zilei, trecusem din nou de toţi cei de care trecusem în după-amiaza zilei precedente şi am ajuns la convoiul de bagaje. Cred că toţi am fost uimiţi să descoperim că armia aceea uriaşă pe care o văzusem nu era decât ariergarda unei oşti inimaginabil de numeroase.

Ascienii foloseau drept animale de povară uintateri şi platibelodoni. Printre aceştia, maşinării cu şase picioare, părând a fi fost anume construite în acest scop. Din câte-mi dădeam seama, supraveghetorii nu făceau nici o deosebire între maşinăriile acelea şi animale; dacă un animal se lăsa la pământ şi nu mai putea fi făcut să se ridice, sau o maşinărie se răsturna şi nu se mai putea îndrepta, poverile erau împărţite între cele aflate în apropiere şi fiara sau maşina era abandonată. Fără nici o greutate – aşa apărea, cel puţin –, animalele erau măcelărite pentru carne, iar maşinăriile fie reparate, fie desfăcute în bucăţi.

Târziu în acea după-amiază, s-a iscat tulburare mare în coloana noastră, cu toate că nici eu, nici gărzile mele n-am descoperit cauza. Vodalus însuşi şi câţiva locotenenţi de-ai săi au trecut în grabă pe lângă noi, după care au tot trecut unii-alţii de la capătul coloanei la coada ei şi invers. Când s-a lăsat întunericul, nu am campat, ci am mers mai departe, în noapte, dimpreună cu ascienii. Din capul coloanei ne-au fost trimise torţe şi, pentru că eu nu duceam arme în mâini şi fiind oarecum mai întremat, le-am luat să le ţin, simţindu-mă aproape ca un comandant al celor şase gărzi care mă înconjurau.

Cam pe la mijlocul nopţii – după socoteala mea – ne-am oprit. Gărzile mele au găsit vreascuri pentru un foc pe care l-am aprins de la o torţă. Tocmai când voiam să ne întindem pe jos, am văzut că un mesager îi ridică pe purtătorii palanchinului, aflaţi în faţa noastră în coloană, şi-i mână orbeşte prin beznă. Abia de-au dispărut bărbaţii aceia, şi me-

sagerul s-a şi întors degrabă la noi şi a avut un schimb de cuvinte scurt, şoptit, cu sergentul gărzilor mele. În clipa următoare, braţele mi-au fost legate (ceea ce nu se mai întâmplase de când Vodalus îmi tăiase legăturile) şi am pornit-o în grabă în urma palanchinului. Am trecut de capul coloanei, unde se afla micul pavilion al lui Chatelaine Thea, fără să ne oprim, şi curând ne-am pomenit rătăcind printre miile de soldaţi ascieni ai oastei principale.

Cartierul lor general era un dom de metal. Poate că se strângea sau cădea, aşa cum cade un cort, însă arăta de neclintit şi trainic, asemenea unei clădiri, negru pe-afară dar pe dinăuntru – am văzut asta când s-a deschis o uşă într-o parte şi am intrat cu toţii – lucea cu o lumină palidă, ce nu venea de niciunde. Acolo era Vodalus, în poziţie de drepţi şi respectuos; lângă el, palanchinul, cu acoperământul dat la o parte, lăsând la vedere trupul înţepenit al Autocratului. În mijlocul domului, trei femei şedeau în jurul unei mescioare. Nici atunci, nici mai târziu nu s-au uitat la Vodalus sau la Autocratul din palanchin, sau la mine când am fost adus în faţă; ne-au aruncat doar câte o privire scurtă. În faţa lor, maldăre de hârtii, dar nici la acelea nu se uitau – doar la ele însele. La înfăţişare se asemănau aproape întru totul cu ascienii pe care-i văzusem până atunci, doar ochii le arătau mai puţin demenţi, iar chipurile mai puţin descărnate.

— Iată-l, a spus Vodalus. Acum sunt amândoi în faţa voastră.

O asciană le-a spus ceva celorlalte două, pe limba lor. Amândouă au dat din cap, iar cea care a vorbit a zis:

— Numai acela care acţionează împotriva norodului trebuie să-şi ascundă chipul.

A urmat o pauză lungă, apoi Vodalus a sâsâit către mine:

— Răspunde-i!

— Ce să-i răspund? N-a pus nici o întrebare.

— Cine e prietenul norodului? a întrebat asciana. Cel care ajută norodul. Cine e duşmanul norodului?

Vorbind precipitat, Vodalus m-a întrebat:

— Din ceea ce ştii tu, eşti cumva cârmuitorul popoarelor din jumătatea sudică a acestei emisfere? Sau o fi bărbatul inconştient care zace aici?

— Nu, am răspuns eu.

Uşor să mint, pentru că, din cât văzusem, Autocratul era cârmuitor peste foarte puţine popoare din Commonwealth. Lui Vodalus i-am şoptit printre dinţii încleştaţi:

— Ce aiureală e asta? Ele îşi închipuie că le-aş spune dacă aş fi cu adevărat Autocratul?

— Tot ce vorbim este transmis la miazănoapte.

Una din ascienele care tăcuseră până în acea clipă a început să vorbească. A arătat spre noi o dată. Când a isprăvit ce avea de spus, toate trei au rămas nemişcate ca nişte statui. Aveam impresia că auzeau o voce neauzită pentru mine şi că nu îndrăzneau să se mişte atâta vreme cât vocea aceea vorbea; dar poate că imaginaţia mea îmi juca feste. Vodalus s-a foit, eu mi-am mutat greutatea pe piciorul teafăr, iar pieptul îngust al Autocratului s-a înălţat în ritmul neregulat al respiraţiei lui, dar cele trei asciene au rămas la fel de nemişcate precum siluetele într-un tablou.

Într-un târziu, cea care vorbise prima a zis:

— Toate persoanele aparţin norodului.

La acestea, celelalte două au părut să se relaxeze.

— Omul ăsta e bolnav, a zis Vodalus privind spre Autocrat, şi mi-a fost un servitor folositor, cu toate că îmi vine să cred că acum rostul său s-a încheiat. Pe celălalt am făgăduit că-l dau unuia dintre discipolii mei.

— Meritul sacrificiului revine celui care, fără să se gândească la beneficiul său, dăruieşte ceea ce are pentru a fi de trebuinţă norodului.

Era limpede, din tonul femeii, că nu mai era nimic de spus după aceste vorbe ale ei.

Vodalus s-a uitat la mine şi a dat din umeri, a făcut stânga-mprejur şi a ieşit din dom. Aproape imediat a intrat un şir de ofiţeri ascieni care aduceau bice.

Am fost închişi într-un cort ascian, de vreo două ori mai mare decât celula mea din zigurat. Înăuntru ardea focul, dar nu erau paturi, iar ofiţerii care l-au adus pe Autocrat l-au trântit pur şi simplu pe podea, lângă foc. După ce-am reuşit să-mi dezleg mâinile, am încercat să-l aşez pe Autocrat ceva mai comod, răsucindu-l pe spate, aşa cum zăcuse în palan-

chin, şi întinzându-i braţele pe lângă trup.

În jurul nostru, armata era cufundată în tăcere, sau, mă rog, cât poate fi de tăcută o armată asciană. Din când în când, se auzea un strigăt în depărtare – aparent în somn –, dar în rest nu se auzea nici un zgomot, în afară de paşii domoli ai santinelelor. Nu pot descrie groaza ce m-a cuprins atunci de a merge spre miazănoapte, în Ascia. Să văd numai chipurile supte, sălbatice ale ascienilor şi, fără doar şi poate, să dau ochi, pentru tot restul vieţii, cu ceea ce-i înnebunise pe ei, îmi părea o soartă cu mult mai îngrozitoare decât aceea pe care a avut-o de îndurat oricare dintre clienţii din Turnul Matachin. Am încercat să ridic pânza cortului, gândind că santinelele n-aveau ce rău mai mare să-mi facă decât să-mi curme viaţa; dar marginile pânzei erau bine fixate de pământ, prin ceva ce nu m-am dumirit ce putea fi. Cei patru pereţi erau făcuţi dintr-un material neted şi dur, pe care n-am reuşit să-l sfâşii, iar brişca lui Miles îmi fusese luată de cele şase gardiene ale mele. Tocmai voiam să mă reped pe uşă afară, când vocea bine cunoscută a Autocratului a şoptit:

— Aşteaptă.

Am căzut în genunchi lângă el, înspăimântat deodată să nu fim auziţi.

— Credeam că... dormi.

— Cred că am fost în comă aproape tot timpul. Iar când nu eram, mă prefăceam a fi, pentru ca Vodalus să nu mă ia la întrebări. Vrei să evadezi?

— Nu fără dumneata, Sieur. Şi nu acum. Credeam că ai murit.

— N-ai fi fost prea departe de adevăr... aşa, doar cu vreo zi sau două. Da, cred că ăsta e cel mai bun lucru, trebuie să evadezi: Părintele Inire e cu insurgenţii. El urma să-ţi aducă toate cele trebuincioase şi apoi să te ajute să scapi. Dar nu mai suntem acolo... nu-i aşa? S-ar putea să nu fie în stare să te ajute. Deschide-mi roba. Ceea ce-ţi trebuie acum e vârât în brâul meu.

Am făcut cum mi-a spus; carnea pe care au atins-o degetele mele era rece ca a unui cadavru. Lângă coapsa lui stângă, am văzut o teacă din metal argintiu, nu mai groasă decât degetul unei femei. Am scos arma; tăişul era mai scurt

de-o palmă, dar lat şi dur, şi de-o ascuţime atât de ucigătoare cum nu mai simţisem de când ghioaga lui Baldanders o frânsese pe *Terminus Est*.

— Încă nu trebuie să pleci, a şoptit Autocratul.

— N-o să te părăsesc atâta vreme cât mai eşti în viaţă, am zis eu. Te îndoieşti de mine?

— Amândoi o să rămânem în viaţă şi amândoi o să scăpăm. Ştii monstruozitatea aia... – Mâna lui s-a încleştat pe-a mea. – Când îi mănânci pe morţi, ca să le devorezi vieţile moarte. Dar mai e o cale, pe care tu nu o cunoşti, şi un alt drog. Trebuie să-l iei şi să înghiţi celulele vii ale lobului meu frontal.

Probabil că m-am tras înapoi, pentru că mâna lui a strâns-o şi mai tare pe-a mea.

— Când te culci cu o femeie, îţi vâri viaţa ta în viaţa ei, în speranţa că va apărea o viaţă nouă. Când vei face aşa cum ţi-am poruncit eu, viaţa mea şi a tuturor celora care trăiesc în mine se vor continua în tine. Celulele vor intra în sistemul tău nervos şi se vor înmulţi acolo. Drogul este în şipul pe care-l port la gât, iar lama aceea va frânge oasele ţestei mele ca pe un lemn. Am ocazia să o folosesc, şi aşa se va întâmpla Îţi aminteşti că, atunci când am închis cartea, ai jurat să mă slujeşti? Foloseşte acum cuţitul şi şterge-o cât mai iute cu putinţă.

Am dat din cap şi am promis că aşa voi face.

— Drogul e mai puternic decât orice ai luat până acum şi, deşi toate vieţile sunt palide, în afară de a mea, or să fie sute de personalităţi... Suntem multe vieţi.

— Înţeleg, am zis eu.

— Ascienii pornesc la drum în zori. O fi rămas mai mult de-un rond din noapte?

— Sper să supravieţuieşti nopţii, Sieur, şi nu numai acesteia. Adică să-ţi vii în puteri.

— Trebuie să mă omori acum, înainte ca Urth să se rotească pentru a privi la soare. Atunci o să trăiesc în tine... n-o să mor niciodată. Acum doar voinţa mea mă ţine în viaţă. Renunţ la ea chiar în timp ce vorbesc.

Spre surpriza mea totală, ochii îmi şiroiau de lacrimi.

— Te-am urât încă de când eram mic, Sieur. Nu ţi-am făcut

nici un rău, dar ţi-aş fi făcut dacă aş fi putut, iar acum îmi pare rău.

Vocea i s-a tot stins până când a devenit mai firavă decât târâitul unui greier, atunci când mi-a spus:

— Ai avut dreptate să mă urăşti, Severian. Reprezint... aşa cum o să reprezinţi şi tu... multe din ceea ce se întâmplă rău pe lume.

— De ce? *De ce*?

Şedeam în genunchi lângă el.

— Pentru că tot restul este mult mai rău. Până va veni Soarele Nou, nu prea avem ce alege dintre rele. Toate au fost încercate, toate au eşuat. Bunuri în comun, domnia poporului... totul. Vrei progres? Ascienii au progres. I-a surzit progresul, i-a înnebunit moartea Naturii, şi totuşi sunt gata să-i accepte drept zei pe Erebus şi pe toţi ceilalţi. Noi ţinem omenirea pe loc... în barbarie. Autocratul îi protejează pe oameni de exultanţi, iar exultanţii... îi adăpostesc de Autocrat. Religia îi mângâie. Noi am închis drumurile ca să paralizăm ordinea socială...

Ochii i s-au închis. Mi-am pus mâna pe pieptul lui, ca să-i simt tremurul slab al inimii.

— Până când Soarele Nou...

De asta căutasem să scap, nu de Agia sau de Vodalus, sau de ascieni. Cu multă blândeţe, i-am ridicat bărbia din piept, am destupat şipul şi i-am înghiţit drogul. Apoi, cu tăişul acela scurt şi tare, am făcut ce era de făcut.

Când am isprăvit, l-am acoperit din cap până-n picioare cu propria lui robă, galbenă ca şofranul, şi mi-am atârnat de gât şipul gol. Înrâurirea drogului a fost cu adevărat puternică, întocmai aşa cum îmi spusese el că va fi. Domniile Voastre, care citiţi aceste pagini şi care poate n-aţi avut niciodată mai mult de-o conştiinţă, n-aveţi de unde şti cum e să aveţi două sau trei, cu atât mai puţin sute. Trăiau în mine şi erau vesele, fiecare în felul ei, că primiseră o nouă viaţă. Autocratul mort, al cărui chip îl văzusem sfărâmat şi însângerat cu numai câteva clipe înainte, trăia acum din nou. Ochii şi mâinile mele erau ale lui, ştiam cum se munceşte la stupi şi la albine în Casa Absolută, şi cât de sacre erau ele, pentru că zboară

după lumina soarelui şi culeg aurul din fertilitatea lui Urth. Ştiam drumul parcurs de el până la Tronul Phoenix şi până în stele şi înapoi. Mintea lui era a mea şi o umplea pe-a mea cu învăţătură străveche despre care n-avusesem habar înainte, şi cu toată cunoaşterea pe care alte minţi o aduseseră în a sa. Lumea fenomenală părea nedesluşită şi vagă, asemenea unui desen în nisip, măturat de-un vânt care geme. Nu m-aş fi putut concentra asupra ei nici dacă aş fi vrut, dar nici că voiam s-o fac.

Pânza neagră a cortului ce ne ţinea prizonieri s-a deschis la culoare până la un cenuşiu palid, iar unghiurile din vârful lui au prins să se învârtă asemenea prismelor unui caleidoscop. Căzusem fără să-mi dau seama, zăceam lângă trupul predecesorului meu, iar încercările de a mă ridica n-au dus la nimic altceva decât că băteam pământul cu palmele. Cât am zăcut acolo, nu ştiu. Ştersesem cuţitul – cuţitul *meu*, încă şi acum – şi îl ascunsesem, aşa cum îl ascunsese şi el. Aveam în faţa ochilor imaginea vie a unei fiinţe făcute din zeci de imagini suprapuse, sfâşiind peretele şi strecurându-se afară în noapte, Severian, Thecla, miriade de alţii, toţi evadând. Era atât de real gândul, încât de multe ori am crezut că o făcusem cu adevărat; dar de fiecare dată când ar fi trebuit să fug printre copaci, evitându-i pe cei din armata asciană, care dormeau frânţi de oboseală, mă pomeneam în cortul familiar, cu trupul acoperit nu departe de-al meu.

Mâini s-au încleştat pe ale mele. S-or fi întors ofiţerii cu biciuri, mi-am spus eu şi am încercat să văd şi să mă ridic, pentru a nu fi lovit. Dar o sută de amintiri alandala s-au perindat deodată, aşa ca desenele pe care un proprietar de galerie ieftină ni le perindă rapid prin faţa ochilor: o cursă de alergare, tuburile înalte ale unei orgi, o diagramă cu unghiuri, o femeie călătorind într-o şaretă.

— Te simţi bine? a întrebat o voce. Ce-ai păţit?

Am simţit cum mi se scurge scuipatul de pe buze, dar nici un cuvânt n-a ieşit dintre ele.

XXX
Coridoarele timpului

Ceva mi-a lovit faţa, o lovitură usturătoare.

— Ce s-a întâmplat? E mort. Eşti drogat?

— *Da*. *Drogat*.

Altcineva vorbea, şi după o clipă am ştiut cine: Severian, tânărul torţionar.

Dar cine eram eu?

— Ridică-te. Trebuie să ieşim.

— *Santinelă*.

— Santinele, ne-a corectat vocea. Au fost trei. Le-am omorât.

Coboram o scară albă ca sarea, în jos spre nenufari şi apa stătătoare. Lângă mine mergea o fată oacheşă, cu ochi prelungi, oblici. Peste umărul ei privea chipul sculptat al unuia dintre eponimi. Sculptorul lucrase în jad; efectul – un chip de iarbă.

— Moare?

— Ne vede acum. Uită-te la ochii lui.

Ştiam unde sunt, în curând, vânzătorul ambulant îşi va vârî capul la intrarea în cort, să-mi spună să plec.

— Deasupra pământului, am zis eu. Mi-ai spus că o s-o văd deasupra pământului. Ce simplu. E aici.

— Trebuie să mergem.

Omul verde m-a apucat de braţul stâng, Agia de cel drept, şi m-au scos afară.

Am mers mult, întocmai aşa cum mă văzusem, alergând, păşind uneori peste ascieni adormiţi.

— Nu prea fac de gardă, a şoptit Agia. Vodalus mi-a spus că sunt atât de supuşi, încât nici nu-şi pot închipui un atac mişelesc. Soldaţii noştri îi surprind adeseori în război pe nepregătite.

Neînţelegând, am repetat: „Soldaţii noştri...”, ca un copil.

— Hethor şi cu mine n-o să mai luptăm pentru ei. Cum am putea, după ce i-am văzut? Acum am treabă cu tine.

Începeam să-mi vin în fire, minţile care o compuneau pe-a *mea* îşi găseau, fiecare, locul. Odată mi se spusese că *autocrat* înseamnă „cel care conduce singur” şi am început să întrevăd motivul pentru care fusese născocit acest titlu. Am zis:

— Ai vrut să mă omori. Acum mă eliberezi. Ai fi putut să mă înjunghii.

Am văzut un pumnal strâmb, ca acelea din Thrax, vibrând în oblonul lui Casdoe.

— Aş fi putut să te omor mult mai simplu decât aşa. Oglinzile lui Hethor mi-au dat un vierme, doar cât mâna ta de lung, care luceşte cu foc alb. E de ajuns să-l arunc şi el omoară, apoi se târăşte înapoi la mine – aşa am ucis santinelele, una câte una. Dar omul ăsta verde nu m-a lăsat, iar eu nu am vrut. Vodalus mi-a promis că agonia ta va dura săptămâni întregi, iar eu nu m-aş mulţumi cu mai puţin.

— Mă duci înapoi la el?

Ea a clătinat din cap şi, în lumina palidă, cenuşie a zorilor, care se furişase printre frunze, i-am văzut buclele castanii săltându-i pe umeri, ca atunci când am privit-o ridicând grilajele prăvăliei de vechituri.

— Vodalus a murit. Având viermele în stăpânirea mea, crezi că l-aş fi lăsat să mă tragă pe sfoară şi să rămână în viaţă? Oricum, ăştia te-ar fi luat cu ei. Acum o să te las liber – pentru că am oarece idee încotro o să te îndrepţi – şi până la urmă tot în mâinile mele ai să nimereşti, aşa cum s-a întâmplat când pteriopii noştri te-au luat de la evzoni.

— Înseamnă că mă salvezi pentru că mă urăşti, am zis şi ea a dat din cap că aşa era.

Probabil că la fel urase Vodalus acea parte din mine care era Autocratul.

Sau, mai curând, urâse ideea lui de Autocrat, căci fusese loial, în măsura în care putea fi, adevăratului Autocrat, pe care-l crezuse servitorul său. Pe vremea când eram un băietan în bucătăriile Casei Absolute, era acolo un bucătar care-i dispreţuia în aşa măsură pe armigerii şi exultanţii cărora le gătea mâncarea, încât, pentru a nu fi obligat

vreodată să îndure umilinţa reproşurilor lor, făcea totul cu o perfecţiune febrilă. Până la urmă, a devenit bucătarul-şef al acelei aripi. M-am gândit la el şi, în timp ce făceam asta, atingerea mâinii Agiei pe braţul meu, care devenise aproape imperceptibilă pe măsură ce înaintam în grabă mare, a dispărut cu totul. Când m-am uitat după ea, Agia se făcuse nevăzută; eram singur cu omul verde.

— Cum de se face că eşti aici? l-am întrebat eu. Aproape că ţi-ai pierdut viaţa în vremurile astea şi ştiu că nu o duci bine sub soarele nostru.

El a zâmbit. Deşi buzele îi erau verzi, dinţii îi erau albi; au lucit în lumina palidă.

— Noi suntem copiii tăi şi nu suntem mai puţin cinstiţi decât tine, cu toate că nu omoram pentru a mânca. Tu mi-ai dat jumătate din piatra ta, piatra care a ros fierul şi m-a eliberat. Ce-ai crezut că o să fac după ce lanţul nu mă va mai fi ţinut legat?

— Credeam că o să te întorci în epoca ta.

Vraja drogului trecuse destul de mult încât să mă tem că discuţia noastră îi va trezi pe soldaţii ascieni. Dar nu vedeam nici unul – doar trunchiurile întunecate, înalte, ale copacilor din junglă.

— Noi îi răsplătim pe binefăcătorii noştri. Am alergat în sus şi-n jos prin coridoarele Timpului, căutând o clipă în care şi tu erai ţinut prizonier, ca să te pot elibera.

La aceste vorbe, n-am ştiut cum să răspund. Într-un târziu, i-am spus:

— Nu-ţi poţi închipui cât de ciudat mă simt acum, ştiind că cineva mi-a cercetat viitorul, căutând un prilej să-mi facă un bine. Dar acum, acum că suntem chit, înţelegi, desigur, că nu te-am ajutat pentru că am crezut că şi tu o să mă ajuţi pe mine.

— Ba da – mi-ai cerut ajutorul s-o găseşti pe femeia care tocmai ne-a părăsit, femeia pe care de atunci ai găsit-o de câteva ori. Totuşi, se cuvine să ştii că nu am fost singur: mai sunt şi alţii care caută – pe doi dintre ei o să-i trimit la tine. Iar noi doi, tu şi cu mine, încă nu suntem chit, pentru că, deşi te-am găsit captiv aici, te-a găsit şi femeia şi te-ar fi eliberat şi fără ajutorul meu. Aşa că ne vom reîntâlni.

Şi zicând acestea, mi-a eliberat braţul şi a păşit în acea direcţie pe care nu o văzusem niciodată înainte de-a fi urmărit nava dispărând într-acolo, din vârful castelului lui Baldanders, şi pe care n-o puteam vedea, pare-se, decât când era ceva acolo. Omul verde s-a răsucit brusc pe călcâie şi a început să fugă şi, în ciuda faptului că cerul zorilor era întunecat, i-am văzut vreme îndelungată silueta alergând, luminată de scăpărări intermitente dar regulate. Pentru ca la urmă să ajungă doar un punct de întuneric; dar tocmai când mă aşteptam ca acel punct să dispară cu totul, a prins să crească, încât am avut impresia că ceva uriaş se repede spre mine de-a lungul acelui tunel aşezat într-un unghi ciudat.

Nu era nava pe care o văzusem, ci alta, mult mai mică. Şi totuşi era atât de mare încât când a pătruns într-un târziu cu totul în câmpul conştiinţei noastre, copastiile sale au atins în acelaşi timp câteva trunchiuri din cele groase. Fuselajul s-a dilatat şi o punte, mult mai scurtă decât scara care coborâse din naveta Autocratului, a alunecat în afară şi a atins pământul.

Pe ea au coborât Maestrul Malrubius şi câinele meu, Triskele.

În acel moment, mi-am recăpătat controlul asupra personalităţii mele, peste care nu mai fusesem pe de-a-ntregul stăpân de când băusem alzaboul cu Vodalus şi mâncasem din carnea Theclei. Asta nu înseamnă că Thecla dispăruse (şi nici nu-mi doream să dispară, deşi ştiam că, în anumite privinţe, fusese o femeie crudă şi nesăbuită), sau că predecesorul meu şi sutele de minţi care fuseseră cuprinse în a lui dispăruseră şi ele. Structura veche, simplă a personalităţii mele singulare nu mai era; dar structura nouă, complexă, nu mă mai ameţea şi nu mă mai contraria. Era un labirint, dar eu eram proprietarul şi chiar constructorul acelui labirint, cu amprenta degetului meu mare pe fiecare coridor. Malrubius m-a atins şi apoi, apucându-mi mâna uimită într-a sa, a pus-o blând pe obrazul lui rece.

— Sunteţi reali, prin urmare, am zis eu.

— Nu. Suntem aproape ceea ce crezi că suntem – puteri de deasupra scenei. Dar nu chiar zeităţi. Tu eşti actor, cred.

Am clătinat din cap.

— Nu mă cunoşti, Maestre? Mi-ai fost dascăl când eram băietan, apoi am devenit calfă în ghildă.

— Dar eşti şi actor. Eşti la fel de îndreptăţit să te crezi actor ca şi celălalt. Tocmai jucaseşi în piesă când am stat de vorbă cu tine pe câmpia de lângă Zid, apoi te-am revăzut la Casa Absolută, când iar jucai pe scenă. Era o piesă bună; mi-ar fi plăcut să văd cum se încheie.

— Ai fost în public?

Maestrul Malrubius a încuviinţat din cap.

— Ca actor, Severian, ştii de bună seamă la ce am făcut referire mai adineaori. Anume, la o forţă supranaturală, personificată şi adusă pe scenă în ultimul act, pentru ca piesa să se încheie cu bine. Se spune că numai dramaturgii proşti fac astfel, dar cei care zic asta uită că e mai bine să ai o putere care să fie coborâtă pe o frânghie şi o piesă care se termină cu bine, decât să nu ai nimic şi o piesă care se termină prost. Iată frânghia noastră – multe frânghii, şi o navă solidă. Vrei să urci la bord?

— De aceea eşti cum eşti? am întrebat. Ca să am încredere în Domnia Ta?

— Dacă aşa vrei, da, a dat Maestrul Malrubius din cap, iar Triskele, care şezuse la picioarele mele şi privise în sus, spre faţa mea, a-nceput să alerge în galopul lui săltat pe trei picioare, până la jumătatea distanţei dintre mine şi punte, unde s-a răsucit ca să se uite la mine, dând din ciotul lui de coadă şi implorându-mă din priviri, după cum e obiceiul câinilor.

— Ştiu că nu puteţi fi ceea ce păreţi. Poate că Triskele este, însă pe Domnia Ta te-am văzut îngropat, Maestre. Chipul Domniei Tale nu e mască, dar există undeva o mască, şi sub acea mască eşti ceea ce oamenii obişnuiţi numesc cacogen, cu toate că Doctorul Talos mi-a explicat odată că preferaţi să fiţi numiţi hieroduli.

Malrubius şi-a pus încă o dată mâna pe a mea.

— Nu te-am amăgi dacă am putea. Sper însă că te vei amăgi singur, spre binele tău şi al lui Urth. Un anumit drog îţi înceţoşează acum mintea – mai mult decât îţi dai tu seama – aşa cum erai în braţele somnului când ţi-am vorbit pe pajiştea aceea de lângă Zid. Dacă n-ai fi drogat acum, poate ţi-ar lipsi curajul să vii cu noi, chiar dacă ne-ai vedea, chiar dacă

raţiunea te-ar convinge că aşa ar trebui să faci.

— Deocamdată nu m-ai convins nici de asta, nici de nimic altceva, am răspuns eu. Unde vrei să mă duci şi de ce vrei să mă duci unde-ar fi? Eşti Maestrul Malrubius, sau un hierodul?

În timp ce vorbeam, îmi dădeam seama tot mai bine de copacii din jur care stăteau cum stau soldaţii în timp ce ofiţerii statului-major cumpănesc o strategie. Noaptea încă ne învăluia, dar, chiar şi acolo, întunericul se mai subţiase.

— Cunoşti înţelesul cuvântului *hierodul* pe care-l foloseşti? Eu sunt Malrubius, nu un hierodul. Îi servesc pe aceia pe care-i servesc hierodulii. *Hierodul* înseamnă *sclav sfânt*. Crezi că pot exista sclavi fără stăpâni?

— Şi pe mine mă iei...

— În Ocean, să-ţi păstrez viaţa. Ca şi când îmi citise gândul, a continuat: Nu, nu te ducem la iubiţelele lui Abaia, cele care te-au cruţat şi te-au ajutat pentru că erai torţionar şi urma să devii Autocrat. Oricum, o să ai pricini mult mai rele de care să te temi. În curând, sclavii lui Erebus, care te-au ţinut captiv aici, vor descoperi că ai evadat; iar Erebus va năpusti armata aceea, şi multe altele asemenea ei, pe urmele tale în abis, ca să te captureze. Vino.

M-a tras către punte.

XXXI
Grădina de nisip

Nava aceea era mânuită de mâini pe care nu le vedeam. Presupusesem că o să plutim în sus, aşa cum făcuse naveta, sau că o să dispărem asemenea omului verde printr-un coridor al timpului. Când colo, ne-am înălţat atât de repede că mi s-a făcut rău; în acest timp, auzeam cum se frâng ramuri uriaşe.

— Acum eşti Autocratul, mi-a spus Malrubius. Ştii asta?

Vocea lui părea a se împleti cu şuierul cântului în velatură.

— Da. Predecesorul meu, a cărui minte este una dintre minţile mele, a primit acest rang la fel ca mine. Cunosc secretele şi cuvintele autorităţii, chiar dacă n-am avut încă timp să mă gândesc la ele. Mă duceţi înapoi la Casa Absolută?

El a clătinat din cap.

— Încă nu eşti pregătit. Crezi că tot ceea ce ştia vechiul Autocrat îţi este dezvăluit acum. Ai dreptate – dar încă nu-ţi este la îndemână, şi când vor veni încercările, te vei înfrunta cu multe care te vor ucide dacă eziţi. Ai fost crescut în Citadela din Nessus – care sunt cuvintele pentru castelanul ei? Cum le porunceşti oamenilor-maimuţă din mina comorilor? Ce parolă deschide galeriile subterane ale Casei Secrete? Nu trebuie să-mi spui, pentru aceste lucruri sunt arcanele rangului tău, şi oricum eu le ştiu. Dar tu le ştii fără să trebuiască să stai mult pe gânduri?

Formulele de care aveam nevoie erau acolo în minte, dar n-am reuşit să le rostesc în sinea mea. Se depărtau iute, ca nişte peştişori, încât până la urmă am fost nevoit să ridic din umeri.

— Şi mai e ceva ce trebuie să faci. Încă o aventură, lângă apă.

— Anume?

— Dacă-ţi spun, n-o să se întâmple. Nu te speria. E ceva foarte simplu, ţine cât să respiri o dată. Dar am multe de ex-

plicat şi nu prea mai am timp s-o fac. Crezi în venirea Soarelui Nou?

Aşa cum căutasem în mine cuvintele de poruncă, aşa mi-am căutat acum credinţa; nici pe ea n-am găsit-o, aşa cum nu găsisem nici cuvintele.

— Toată viaţa mea am fost învăţat să cred în asta, am zis eu. Dar de către dascăli – adevăratul Malrubius s-a numărat printre ei – pe care îi bănui că nu credeau ei înşişi câtuşi de puţin. Prin urmare, nu pot spune de cred sau nu.

— Cine e Soarele Nou? Un om? Dacă e om, cum se face că tot ce e verde va creşte şi mai verde la venirea lui, iar hambarele se vor umple?

Era neplăcut să fiu tras îndărăt spre lucruri auzite doar pe jumătate în copilărie, când tocmai începeam să înţeleg că moştenisem Commonwealth-ul. Am spus:

— Va fi Conciliatorul venit din nou – avatarul lui, să aducă dreptate şi pace. În tablouri este înfăţişat cu un chip strălucitor, asemenea soarelui. Am fost ucenic al torţionarilor, nu acolit, şi asta e tot ce-ţi pot spune.

M-am înfăşurat în mantie, ca să mă feresc de vântul rece. Triskele se făcuse colac la picioarele mele.

— Iar omenirea de ce anume are nevoie mai mult? De dreptate şi pace? Sau de un Soare Nou?

Am încercat să zâmbesc:

— Mi-a trecut prin minte că, deşi nu poţi fi bătrânul meu dascăl, s-ar putea să ai în Domnia Ta personalitatea lui, aşa cum o am eu pe-a lui Chatelaine Thecla. Dacă aşa stă treaba, îmi ştii răspunsul. Când un client ajunge în situaţia extremă, ceea ce-şi doreşte este căldură, mâncare şi alinarea durerilor. Pacea şi dreptatea vin abia după astea. Ploaia simbolizează mila, iar lumina soarelui – caritatea, dar ploaia şi lumina soarelui sunt mai bune decât mila şi caritatea. Altfel, ar degrada ceea ce simbolizează ele.

— În mare măsură, ai dreptate. Maestrul Malrubius pe care l-ai cunoscut tu trăieşte în mine, iar bătrânul tău Triskele în acest Triskele. Dar nu asta are acum importanţă. Dacă e timp, o să înţelegi înainte să plecăm. Malrubius a închis ochii şi şi-a scărpinat părul sur de pe piept, întocmai aşa cum îmi aminteam că făcea pe vremea când eram unul dintre cei mai

tineri ucenici. Te temeai să urci la bordul acestei mici nave, cu toate că ţi-am spus că n-o să te ducă departe de Urth, nici măcar pe-un continent altul decât al tău. Să presupunem că-ţi spun – *nu* o fac, să presupunem doar – că, de fapt, te va duce departe de Urth, că trecem de orbita lui Phaleg, pe care tu o numeşti Verthandi, dincolo de Bethor şi Aratron, şi în cele din urmă în bezna deplină, şi, străbătând bezna, spre un alt loc. Ţi-ar fi frică, acum că eşti cu noi pe navă?

— Nici unui bărbat nu-i place să spună că-i este frică. Dar mi-ar fi, recunosc.

— Frică-nefrică, ai merge dacă asta ar aduce Soarele Nou? Am avut senzaţia că un spirit de gheaţă venit din golf îmi cuprinsese inima în mâinile sale. Nu m-am lăsat amăgit şi îmi vine să cred că nici el nu-şi dorea asta. Dacă ziceam da, însemna că accept călătoria. Am ezitat. Era atâta linişte în jur, că auzeam cum îmi bubuie sângele-n urechi.

— Nu-i nevoie să-mi răspunzi acum, dacă nu poţi. O să repetăm întrebarea. Dar nu-ţi mai pot spune nimic altceva până nu-mi răspunzi.

Am rămas mult timp pe puntea aceea ciudată, uneori măsurând-o în sus şi-n jos, suflându-mi în pumni din pricina vântului îngheţat, în vreme ce gândurile mă asaltau. Stelele ne urmăreau, iar ochii Maestrului Malrubius arătau şi ei ca două stele.

Într-un târziu, am revenit lângă el, spunând:

— Mi-am dorit de multă vreme... dacă va aduce Soarele Nou, voi merge.

— Nu-ţi pot confirma acest lucru. Dacă *ar fi* să aducă Soarele Nou, ai merge? Dreptate şi pace, da, însă un Soare Nou – o asemenea revărsare de căldură şi energie pe Urth, aşa cum a cunoscut planeta înainte de naşterea primului om?

Acum s-a întâmplat cel mai ciudat lucru despre care trebuie să vă povestesc în această istorie care şi aşa este mult prea lungă; nici un sunet nu s-a auzit, nici o privelişte nu s-a ivit, nici o fiară ori o femeie gigantică nu a rostit ceva – nimic din toate astea. S-a întâmplat doar atât – când l-am auzit spunând aceste cuvinte, am simţit o apăsare pe coşul pieptului, aşa cum simţisem şi în Thrax, când ştiusem că trebuia să plec spre miazănoapte şi să duc Gheara cu mine.

Mi-am amintit de fata din colibă.

— Da, am răspuns eu. Dacă ar fi să aducă Soarele Nou, aş merge.

— Şi dacă vei fi pus la încercare acolo? L-ai cunoscut pe cel care-a fost autocrat înaintea ta, şi până la urmă ai ajuns să-l îndrăgeşti. El trăieşte în tine. Era bărbat?

— Era fiinţă omenească – aşa cum, bănuiesc eu, Domnia Ta nu eşti, Maestre.

— Nu asta te-am întrebat, ştii la fel de bine ca şi mine. Era bărbat, aşa cum eşti tu bărbat? Jumătate din perechea formată de bărbat şi femeie?

Am clătinat din cap.

— Aşa vei deveni, dacă dai greş. Tot vrei să mergi?

Triskele şi-a pus capul plin de cicatrice pe genunchiul meu, ambasadorul a tot ce era olog, al Autocratului care dusese o tavă în Casa Absolută şi zăcuse paralizat în palanchin, aşteptând să-mi dea mie vocile murmurătoare din ţeasta lui, al Theclei care se chircea sub Revoluţionara, şi al femeii pe care chiar şi eu, care mă lăudam că nu pot uita nimic, aproape că o dădusem uitării, femeia care sângera şi murea sub turnul nostru. Cine ştie dacă nu cumva tocmai faptul că-l găsisem pe Triskele, despre care spuneam că nu adusese nici o schimbare, a schimbat până la urmă totul. De data asta n-a mai trebuit să răspund; Maestrul Malrubius mi-a citit răspunsul pe chip.

— Ştii despre genunile din spaţiu, pe care unii le numesc Hăurile Negre, din care nu se mai întorc niciodată nici o fărâmă de materie şi nici o rază de lumină. Dar ceea ce n-ai ştiut până acum e că aceste genuni îşi au replica în Fântânile Albe, din care materia şi energia respinse de un univers superior se revarsă în cascade nesfârşite până în acesta. Dacă izbândeşti – dacă rasa noastră e socotită pregătită să pătrundă din nou în marile mări ale spaţiului – atunci o asemenea fântână albă se va naşte în inima soarelui nostru.

— Şi dacă nu izbândesc?

— Dacă dai greş, îţi va fi luată bărbăţia, ca să nu poţi lăsa Tronul Phoenix moştenire descendenţilor tăi. Şi predecesorul tău a primit provocarea.

— Şi a dat greş. Asta e limpede din ce-ai spus.

— Aşa e. Şi totuşi, a fost mai viteaz decât mulţi care sunt socotiţi eroi, pentru că a fost primul, în multe cârmuiri, care a îndrăznit. Ymar, despre care poate că ai auzit, a fost ultimul înaintea lui.

— Dar şi Ymar trebuie să fi fost socotit nepotrivit. Ne mişcăm acum? Nu văd decât stele dincolo de parapet.

Maestrul Malrubius a clătinat din cap.

— Nu priveşti chiar atât de atent pe cât îţi închipui. Am şi ajuns aproape de destinaţia noastră.

Cu mers împleticit, m-am apropiat de parapet. Îmi vine să cred că, pe de o parte, nesiguranţa mersului meu îşi avea cauza în mişcarea navei; dar, pe de altă parte, şi în efectul persistent al drogului.

Noaptea încă acoperea Urth, zburasem cu viteză spre apus, iar zorile palide ce se apropiaseră de armata ascienilor în junglă încă nu se iviseră aici. După o clipă, am văzut că stelele de peste parapet încep să alunece, să se retragă în cerul lor, cu o mişcare ezitantă, legănătoare. Ca şi când ceva se mişca printre ele, aşa cum trece vântul prin lanul de grâu. Apoi mi-am zis: *E marea*..., şi în aceeaşi clipă Maestrul Malrubius a spus:

— E marea aceea mare, numită Ocean.

— De mult îmi doresc să-l văd.

— În scurtă vreme vei sta pe ţărmul lui. Ai întrebat când vei părăsi această planetă. Abia când cârmuirea ta aici va fi sigură. Când oraşul şi Casa Absolută îţi vor da ascultare, iar armatele tale vor fi respins incursiunile sclavilor lui Erebus. Poate peste câţiva ani. Dar poate vor trece şi câteva decenii până atunci. Noi doi o să venim să te luăm

— Eşti al doilea în noaptea asta care-mi spune că ne vom revedea, am zis eu şi, chiar în timp ce vorbeam, am simţit o mică zdruncinătură, asemenea senzaţiei pe care o ai când o barcă este adusă cu bine la doc.

Am coborât pe punte până pe nisip, urmat de Maestrul Malrubius şi Triskele. Am întrebat dacă nu vor rămâne cu mine o vreme, să mă sfătuiască.

— Puţin, da. Dacă mai ai întrebări, pune-le acum.

Limba argintie a punţii se şi retrăgea în fuzelaj. Abia dacă intrase înăuntru, că nava s-a şi ridicat şi a zbughit-o prin

aceeaşi gaură în realitate prin care fugise şi omul verde.

— Ai pomenit de pacea şi dreptatea pe care urmează să le aducă Soarele Nou. Oare cu dreptate m-a chemat atât de departe? Prin ce încercare trebuie să trec?

— Nu el te cheamă. Ci aceia care cheamă speranţa ca să aducă Soarele Nou la ei, a răspuns Maestrul Malrubius, dar eu n-am priceput ce voia să spună cu asta.

Apoi mi-a povestit, în puţine cuvinte, istoria tainică a Timpului, care e taina cea mai mare dintre toate şi pe care o voi consemna aici la locul potrivit. Când a isprăvit, mintea mi-era un vertij, încât m-am temut că o să uit tot ce-mi spusese, pentru că părea ceva mult prea măreţ pentru a fi ştiut de o fiinţă omenească în viaţă, şi pentru că pricepusem, în sfârşit, că negurile se închid pentru mine la fel ca pentru orice altă fiinţă omenească.

— N-ai să uiţi, mai ales tu n-ai să uiţi. La banchetul lui Vodalus, ai zis că erai sigur că ai să uiţi parolele prosteşti pe care el ţi le spusese imitând cuvintele de poruncă. Dar nu le-ai uitat. O să-ţi aduci aminte de tot. Şi ţine minte să nu te temi. Se prea poate ca penitenţa eroică a omenirii să ajungă la sfârşit. Vechiul Autocrat ţi-a spus adevărul – nu vom mai merge în stele decât ca divinitate, dar timpul acela s-ar putea să nu mai fie chiar atât de îndepărtat. Poate că în tine toate tendinţele divergente ale rasei noastre vor fi atins sinteza.

Triskele s-a ridicat o clipă în două picioare, aşa cum făcea pe vremuri, apoi s-a răsucit şi a pornit în galop pe plaja luminată de stele, cele trei labe preschimbând micile valuri ce lingeau nisipul într-o ploaie de stropi. Când a ajuns la vreo sută de paşi depărtare, s-a întors şi s-a uitat la mine, ca pentru a mă îndemna să-l urmez.

Am făcut câţiva paşi spre el, dar Maestrul Malrubius a zis:

— Nu te poţi duce acolo unde se duce el, Severian. Ştiu că ne crezi un soi de cacogeni, şi o vreme am simţit că n-ar fi înţelept să te deziluzionez cu totul, dar acum trebuie s-o fac. Suntem aquastori, fiinţe create şi ţinute în viaţă de puterea imaginaţiei şi de concentrarea gândului.

— Am auzit de-aşa ceva, am zis eu. Dar te-am atins.

— Asta nu e o încercare. Suntem la fel de consistenţi ca şi lucrurile cu adevărat false – un dans al particulelor în spaţiu.

Numai lucrurile pe care nimeni nu le poate atinge sunt adevărate, ceea ce tu ar trebui să ştii prea bine. Odată ai întâlnit o femeie, numită Cyriaca, şi ea ţi-a spus poveşti despre marile maşini gânditoare de altădată. Există o asemenea maşină pe nava în care am călătorit. Are puterea să privească în mintea ta.

— Prin urmare, eşti acea maşină? l-am întrebat şi în mine a început să se ţească un sentiment de singurătate şi teamă neclară.

— Eu sunt Maestrul Malrubius şi Triskele e Triskele. Maşina a căutat în amintirile tale şi ne-a găsit pe noi. Existenţele noastre în mintea ta nu sunt atât de complete ca acelea ale Theclei şi vechiului Autocrat, dar suntem totuşi acolo şi trăim atâta vreme cât trăieşti tu. Dar suntem ţinuţi în viaţă în lumea fizică de energiile maşinii, a cărei putere se întinde pe numai câteva mii de ani.

Carnea lui începuse să dispară în colb luminos în timp ce el rostea ultimele cuvinte. O clipă a sclipit în lumina rece a stelelor. Apoi a dispărut. Triskele a mai rămas cu mine preţ de câteva respiraţii, iar când blana lui galbenă s-a argintat şi a început să se risipească în briza blândă, l-am auzit lătrând.

Şi am rămas singur la marginea mării după care tânjisem atât de adesea; dar cu toate că eram singur, m-am înveselit şi am tras în plămâni aerul acela ce nu are seamăn, şi am zâmbit auzind cântul molcom al valurilor mici. Pământul – Nessus, Casa Absolută şi tot restul – se găsea la răsărit; la apus, marea; eu m-am îndreptat spre miazănoapte, pentru că nu voiam s-o părăsesc atât de curând şi pentru că Triskele fugise în acea direcţie, de-a lungul mării. Acolo, marele Abaia probabil că se tăvălea cu femeile lui, dar marea era cu mult mai bătrână şi mai înţeleaptă decât el; şi pentru că noi n-o puteam cuceri, era mereu a noastră. Bătrânul soare roşu a răsărit în dreapta mea, atingând valurile cu frumuseţea lui tot mai palidă, şi am auzit chemarea păsărilor mării, a păsărilor făr' de număr.

Când umbrele s-au scurtat, eram frânt de oboseală. Faţa şi piciorul rănit mă dureau; nu mai mâncasem de cu o zi înainte, de la prânz, şi nici nu mai dormisem, în afară de răstimpul

acela de transă din cortul ascian. M-aş fi întins, ca să mă odihnesc, dar soarele era fierbinte, iar linia stâncilor de dincolo de plajă nu arunca umbră. Într-un târziu, m-am luat după şleaurile unei cotigi cu două roţi şi am ajuns la un tufăriş de trandafiri sălbatici, care creştea pe o dună. Acolo m-am oprit şi m-am aşezat în umbra lor, ca să-mi scot cizmele şi să le scutur de nisipul ce intrase pe unde se rupseseră cusăturile.

Un ghimpe s-a prins de braţul meu şi s-a rupt de pe tulpină, rămânându-mi înfipt în piele şi făcând să ţâşnească din vârful lui un picur de sânge, nu mai mare decât un bob de mei. L-am smuls – şi am căzut în genunchi.

Era Gheara.

Gheara perfectă, lucind neagră, întocmai aşa cum o pusesem eu sub piatra altarului din cortul Pelerinelor. Toată acea tufă şi toate celelalte tufe care creşteau acolo erau acoperite cu flori albe şi Ghearele acestea perfecte. Cea din palma mea scapără cu o lumină incredibil de strălucitoare în timp ce mă uitam la ea.

Renunţasem la Gheară, dar păstrasem micul săculeţ de piele pe care-l cususe Dorcas anume pentru gemă. L-am scos din sabretaş şi mi l-am atârnat de gât, ca pe vremuri, punând în el încă o dată Gheara. Doar după ce am pus-o acolo mi-am amintit că văzusem un asemenea tufiş în Grădinile Botanice, la începutul călătoriei mele.

Nimeni nu poate explica asemenea lucruri. De când am venit la Casa Absolută, am stat de vorbă cu heptarhul şi cu diferiţi acaryani; dar ei n-au prea avut ce să-mi spună, doar că Increatul a ales să se manifeste în aceste plante.

*

La acea vreme, nu m-am gândit la asta, fiind copleşit de mirare – dar oare nu am fost călăuziţi spre Grădina de Nisip neterminată? Şi atunci duceam Gheara cu mine, deşi nu ştiam acest lucru; Agia o strecurase dinainte sub clapa sabretaşului meu. Oare nu am ajuns la grădina neterminată pentru ca Gheara, care zbura, ca să zic aşa, împotriva curentului Tim-

pului, să-şi ia adio? Ideea e absurdă. Dar dacă-i pe-aşa, toate ideile sunt absurde.

Ceea ce m-a surprins pe plajă – şi cu adevărat m-a surprins, încât m-am clătinat ca lovit – a fost că, dacă Principiul Etern se află în acel ghimpe arcuit pe care îl dusesem agăţat de gâtul meu cale de atâtea leghe, şi dacă acum se afla în noul ghimpe (poate acelaşi) pe care tocmai îl agăţasem de gâtul meu, atunci se poate afla în orice, şi cine ştie dacă nu se şi află în totul, în fiecare ghimpe al fiecărei tufe, în fiecare picătură de apă de mare. Ghimpele era o Gheară sacră, pentru că toţi ghimpii erau Gheare sacre; nisipul din cizmele mele era nisip sacru, pentru că provenea de pe o plajă cu nisip sacru. Cenobiţii preţuiau relicvele sannyasinilor pentru că sannyasinii se apropiaseră de Pancreator. Dar totul se apropiase de Pancreator şi chiar îl atinsese, pentru că totul căzuse din mâna lui. Totul era o relicvă. Întreaga lume era o relicvă. Mi-am scos cizmele, care călătoriseră cu mine tot drumul, şi le-am aruncat în valuri, pentru a nu umbla încălţat pe pământ sfânt.

XXXII
Samru

Şi am mers asemenea unei oştiri măreţe, pentru că mă simţeam însoţit de toţi aceia care mergeau în mine. Eram înconjurat de o gardă numeroasă; iar eu eram garda ce-l înconjura pe monarh. În rândurile mele erau femei, zâmbitoare, încruntate, şi copii care râdeau şi râdeau şi, sfidându-i pe Erebus şi Abaia, aruncau scoici în mare.

O jumătate de zi mi-a trebuit să ajung la gura de vărsare a Gyollului, care era atât de lată încât celălalt mal se pierdea în depărtare. Insule cu trei laturi erau în apa aceea, şi printre ele corăbii cu pânze umflate îşi croiau drum asemenea norilor printre tancuri de munte. Am făcut semn uneia care trecea prin dreptul locului unde stăteam eu şi am cerut să fiu dus în Nessus. Trebuie că aveam o înfăţişare sălbatică – faţa sfâşiată, mantia zdrenţuită, coastele ieşite în afară.

Cu toate acestea, căpitanul a trimis o barcă după mine, dovedind astfel o bunătate pe care n-am uitat-o. În ochii vâslaşilor am citit frică şi veneraţie. Poate că numai pentru că-mi văzuseră rănile pe jumătate vindecate; dar ei erau oameni care văzuseră multe răni, ceea ce mi-a adus aminte cum mă simţisem când dădusem prima oară cu ochii de Autocrat în Casa Azurie, cu toate că nu era un bărbat înalt, nici măcar bărbat în adevăratul sens al cuvântului.

Douăzeci de zile şi de nopţi a înaintat *Samru* în susul râului Gyoll. Navigam cu pânzele ridicate, când puteam, şi vâslind – câte douăsprezece vâsle pe fiecare parte –, când nu puteam. A fost o înaintare grea pentru marinari, căci, cu toate că aproape nu se simţea curentul, atât de încet curgea râul, curgea totuşi necontenit, şi atât de lungi şi de late sunt meandrele canalului, că un vâslaş adesea vede seara locul din care s-a pus pe vâslit când bătaia tobei anunţă cartul.

Pentru mine a fost la fel de plăcut ca o expediţie la bordul unui iaht. Cu toate că mă oferisem să înalţ şi să cobor

pânzele, şi să vâslesc cot la cot cu ceilalţi, nu m-au lăsat. Atunci i-am spus căpitanului, un ins cu faţă vicleană, care arăta că-şi câştiga traiul şi din chilipiruri, şi din navigaţie, că o să-l răsplătesc bine când vom ajunge în Nessus; nici n-a vrut să audă şi a insistat (trăgându-se de mustaţă, ceea ce făcea de câte ori dorea să arate că e deplin sincer) că prezenţa mea era suficientă răsplată pentru el şi echipajul lui. Nu cred că mă bănuiau a fi Autocratul lor şi, de teama celor de teapa lui Vodalus, am avut grijă să nu le dau nimic de înţeles; dar din ochii mei şi din purtarea mea, parcă-parcă simţeau că sunt un adept.

Întâmplarea cu sabia căpitanului trebuie să fi întărit superstiţia lor. Era o craquemarte, cea mai grea dintre săbiile folosite pe mare, cu o lamă la fel de lată ca palma mea, încovoiată şi gravată cu stele, sori şi alte semne pe care căpitanul nu le înţelegea. O purta la brâu când ne apropiam de un sat de pe malul râului sau de o altă corabie, ca să-l facă să simtă că prilejul impunea demnitate; dar în cea mai mare parte a timpului o lăsa pe mica dunetă. Acolo am găsit-o şi, neavând altceva de făcut decât să mă uit la vreascurile şi cojile de fructe ce pluteau pe apa verzuie, am scos jumătatea de cute şi am ascuţit-o. La un moment dat, căpitanul m-a văzut că-i încerc tăişul cu degetul mare şi s-a apucat să se laude cu iscusinţa lui de spadasin. Sabia aceea avea pe puţin două treimi din greutatea lui *Terminus Est* şi un mâner scurt, încât m-am amuzat să-l aud cum se umflă în pene; l-am ascultat încântat vreo jumătate de rond. Din întâmplare, în apropiere se afla încolăcită o frânghie de cânepă groasă cât încheietura mâinii mele, şi când căpitanul a obosit să mai născocească fapte vitejeşti, i-am pus pe el şi pe un alt marinar să întindă între ei vreo trei cubiţi din frânghie. Sabia a tăiat-o ca pe-un fir de păr; apoi, înainte ca ei să-şi vină în fire din uluială, am aruncat-o în sus spre soare şi am prins-o de plasele.

Mă tem că întâmplarea cu pricina dovedeşte din plin că începeam să mă simt mai bine. Odihna, aerul proaspăt şi mâncarea simplă n-au cum să-l cucerească pe cititor; dar fac minuni când eşti rănit şi mai mult mort decât viu de oboseală.

Căpitanul mi-ar fi dat cabina lui, dacă aş fi încuviinţat, dar

eu am ales să dorm pe punte, înfăşurat în mantie, iar în singura noapte când a plouat m-am adăpostit sub barca pusă cu fundul în sus în mijlocul punţii. De la marinari am aflat că brizele mor atunci când Urth îşi întoarce spatele spre soare; prin urmare, în aproape toate nopţile adormeam cu incantaţiile vâslaşilor în urechi. Iar dimineaţa mă trezeam când zornăia lanţul ancorei.

Uneori însă mă trezeam înainte să se lumineze de ziuă, când stăteam ancoraţi aproape de ţărm, cu un singur om de cart, şi acela moţăind. Alteori, mă trezea lumina lunii şi vedeam că înaintam cu terţarolele velelor strânse, un marinar la cârmă şi omul de cart adormit lângă fungi. Într-o asemenea noapte, la scurtă vreme după ce trecusem prin Zid, m-am dus la pupa şi am văzut că urma ce-o lăsa nava în apă era fosforescentă, parcă ardea un foc rece pe unda întunecată, şi o clipă mi-a trecut prin gând că oamenii-maimuţă veneau să fie tămăduiţi de Gheară sau să-şi ducă la împlinire o răzbunare veche. Ceea ce nu era cu totul ciudat – doar rătăcirea prostească a unei minţi pe jumătate cufundate încă în vis. Nici ceea ce s-a petrecut a doua zi dimineaţa n-a fost cu totul ciudat, dar m-a tulburat profund.

Vâslaşii trăgeau încet la rame ca să înconjurăm un cot lung de-o leghe şi să ajungem într-un loc unde nădăjduiam să sufle niţel vântul, să ne mai ajute şi el. Sunetul tobei şi foşnetul apei ce şiroia de pe lopeţile lungi ale vâslelor aveau un efect hipnotic, poate pentru că seamănă atât de mult cu bătaia inimii în somn şi cu sunetul sângelui când curge pe lângă urechea interioară, în drumul lui spre creier.

Stăteam la parapet, mă uitam la ţărmul încă mlăştinos în acele locuri, unde şesurile de altădată fuseseră inundate de Gyollul sufocat de mâl; şi mi s-a părut deodată că desluşesc forme în dâmburi şi colnice, ca şi când toată acea pustietate întinsă şi moale avea un suflet geometric (aşa cum au unele tablouri) ce dispărea când mă uitam la el, apoi reapărea când mă uitam în altă parte. Căpitanul s-a apropiat şi el de parapet, iar eu i-am spus că auzisem că ruinele oraşului se întindeau până departe în josul râului şi voiam să ştiu când le vom zări. A râs, zicându-mi că navigam printre ele de două zile, şi mi-a dat ocheanul lui ca să văd că ceea ce luasem drept

buturugă era în fapt o coloană frântă şi înclinată, acoperită cu muşchi.

Deodată, totul – ziduri, străzi, monumente – parcă a ieşit afară din ascunziş, aşa cum oraşul de piatră se reclădise sub ochii noştri, când ne uitasem la el, împreună cu cele două vrăjitoare, de pe acoperişul mormântului. Nici o schimbare nu se petrecuse în afara minţii mele, dar fusesem transportat, mult mai iute decât m-ar fi putut duce nava Maestrului Malrubius, din ţinutul pustiu în mijlocul unei ruini străvechi şi imense.

Chiar şi acum nu pot să nu mă întreb cât vede oricare dintre noi din ceea ce se află în faţa ochilor. Vreme de săptămâni, prietenul meu Jonas îmi păruse un om cu o proteză în loc de mână, iar cât am fost cu Baldanders şi Doctorul Talos, trecusem cu vederea zeci de semne ce-ar fi trebuit să-mi dea de înţeles că Baldanders era stăpânul. Cât de impresionat am fost în faţa Porţii Îndurătoare pentru că Baldanders nu a fugit de doctor atunci când ar fi putut!

Pe măsură ce ziua trecea, ruinele se înfăţişau cu tot mai multă limpezime. La fiecare cot al râului, zidurile verzi se înălţau şi mai sus, pe pământul tot mai ferm. Când m-am trezit a doua zi dimineaţa, am văzut că unele dintre clădirile mai solide încă aveau şi caturile de sus. Ceva mai târziu, am văzut o bărcuţă nou-nouţă, legată de un debarcader străvechi. I-am arătat-o căpitanului care, zâmbind la naivitatea mea, a spus:

— Sunt familii care trăiesc, din tată-n fiu, din ceea ce găsesc în aceste clădiri.

— Am auzit şi eu asta, dar aia nu poate fi una dintre bărcile lor. E prea mică să poată duce o pradă mare.

— Giuvaiericale sau monede. Nimeni altcineva nu coboară pe ţărm aici. Nu există nici o lege – jefuitorii se ucid între ei şi ucid pe oricine care coboară aici pe ţărm.

— Eu trebuie să mă duc acolo. Mă aştepţi?

S-a holbat la mine ca la un nebun.

— Cât?

— Până la prânz. Nu mai mult.

— Uite, a zis el, arătând cu mâna. Acolo în faţă e ultimul cot mare. Cobori aici şi ne întâlnim acolo, unde canalul coteşte iar. Ajungem după prânz.

Am fost de acord şi căpitanul a coborât barca în apă, poruncind ca patru marinari să mă ducă pe mal. Când să ne desprindem de *Samru*, şi-a desfăcut sabia de la brâu şi mi-a dat-o mie, zicând solemn:

— M-a ajutat în multe bătălii crunte. La cap să le dai, ca să nu-i ciupeşti tăişul în cataramele de la curele.

Am luat sabia, mulţumindu-i şi spunându-i că întotdeauna preferasem gâtul.

— Bine-aşa, a zis el, dacă n-ai vreun camarad prin preajmă pe care să-l răneşti când loveşti cu sabia de-a latul – şi spunând acestea, s-a tras de mustaţă.

Şezând la pupa, puteam să văd chipurile vâslaşilor – era limpede că se temeau de ţărm la fel de mult ca şi de mine. Au oprit lângă bărcuţă, iar după ce-am coborât, aproape că şi-au răsturnat-o pe-a lor în graba de a se depărta. După ce m-am asigurat că ceea ce văzusem de la parapet era cu adevărat ceea ce crezusem a fi, anume un mac veştejit, lăsat pe singurul loc din bărcuţă, i-am urmărit din priviri pe vâslaşii care se întorceau la *Samru* şi am văzut că, deşi vântul sufla cât să umfle pânzele, ramele fuseseră scoase şi băteau apa cu repeziciune. Căpitanul o fi plănuit să dea ocol lungii meandre cât mai iute cu putinţă; iar dacă eu nu ajungeam la locul pe care mi-l arătase, avea să plece fără mine, spunându-şi (iar dacă avea careva să pună întrebări, va spune şi altora) că eu eram acela care nu mă înfiinţasem la locul de întâlnire, nu el. Iar dându-mi sabia lui, îşi uşurase şi mai mult conştiinţa.

Nişte trepte, asemenea acelora pe care le coboram când eram băietan, ca să înot, fuseseră tăiate în laturile pietroase ale debarcaderului. Pe treapta cea mai de sus, la fel de verde ca o pajişte, pentru că iarba crescuse printre pietre, nu era nimic. Oraşul ruinat, propriul meu oraş Nessus, cu toate că era Nessus în vremuri de mult apuse, se întindea tăcut în faţa mea. Câteva pasări se roteau pe cer, dar la fel de tăcute ca şi stelele a căror strălucire era luată de lumina soarelui. Râul Gyoll, ale cărui unde şopoteau în mijlocul curentului, părea să

nu mai aibă nici o legătură cu mine şi cu scheletele pustii ale clădirilor printre care mergeam şchiopătând. De cum apele sale au pierit din vedere, şopotul lor nu s-a mai auzit, ca şi când era un oaspete şovăitor care îşi curmă vorba când păşeşte într-o altă încăpere.

Zona aceea nu-mi părea să fie cartierul din care (aşa cum îmi spusese Dorcas) se luau mobile şi unelte. La început, m-am uitat înăuntru prin uşi şi ferestre, dar nimic nu mai rămăsese înăuntrul caselor, în afară de gunoaie şi câteva frunze galbene de la copacii tineri ce mişcau din loc dalele pavajului. N-am văzut nici urmă de jefuitori, doar scârne de animale şi câteva pene şi oase risipite.

Nu ştiu cât mă depărtasem de mal. Poate o leghe, poate mai puţin. Nu mă supăra prea tare că *Samru* nu avea să mă ducă mai departe. Mersesem aproape numai pe jos din Nessus până pe frontul din munţi şi, cu toate că pasul încă mi-era nesigur, umbletul desculţ pe punte îmi întărise tălpile. Deoarece nu eram obişnuit să port sabie la brâu, am scos sabia căpitanului şi am pus-o pe umăr, aşa cum o dusesem adesea pe *Terminus Est*. Lumina soarelui văratic răspândea acea căldură specială, voluptuoasă, pe care o simţim când în aerul dimineţii s-a strecurat o pală răcoroasă. Îmi plăcea căldura, şi mi-ar fi plăcut şi mai mult, precum şi liniştea şi singurătatea, dacă nu m-aş fi gândit ce-i voi spune lui Dorcas, dacă aveam s-o găsesc, şi ce-mi va spune ea mie.

Dacă aş fi avut habar, aş fi putut să mă scutur de această grijă; am dat peste ea mai curând decât m-aş fi putut aştepta, şi nu i-am vorbit – nici ea nu mi-a vorbit mie şi nici măcar nu m-a văzut, din cât mi-am putut da seama.

Clădirile cele mari şi solide de lângă râu lăsaseră de mult loc unor structuri mai mici, dărăpănate, care or fi fost odată case şi prăvălii. Nu ştiu ce m-a călăuzit spre casa ei. Nu se auzea vreun plânset, dar poate că un sunet mic, inconştient, tot fusese, scârţâitul unei balamale, târşâitul unui pantof. Ori doar parfumul florii pe care-o purta ea, pentru că, atunci când am văzut-o, avea prins în păr un arum alb pistruiat şi dulce, aşa cum fusese Dorcas întotdeauna. Fără doar şi poate că îl adusese acolo anume, iar macul ofilit şi-l scosese din păr şi-l aruncase pe băncuţă când îşi legase bărcuţa. (Dar uite c-am

luat-o înainte cu povestea.)

Am încercat să intru în casă pe uşa din faţă, dar duşumeaua putrezită cădea înăuntrul temeliei acolo unde arcele de dedesubt se prăbuşiseră. În magazia din spate nu se intra chiar aşa uşor; aleea tăcută, umbroasă, îngropată sub ferigi verzi, fusese periculoasă cândva, iar proprietarii de prăvălii fie tăiaseră nişte ferestruici în zidurile ce dădeau în alee, fie nu tăiaseră nici una. Am descoperit totuşi o uşă strâmtă ascunsă sub iederă, o uşă al cărei grilaj de fier fusese topit ca zahărul de ploaie, iar lemnul de stejar se preschimba în colb la atingere. Trepte, nu tocmai şubrede, duceau la etajul de sus.

Ea stătea îngenuncheată, cu spatele la mine. Întotdeauna fusese mlădie; acum, umerii ei m-au făcut să mă gândesc la un scaun de lemn cu o jachetă de femeie atârnată de spetează. Părul ei, ca aurul palici, era acelaşi – neschimbat de când o văzusem prima oară în Grădina Somnului Nesfârşit. Trupul bătrânului care împinsese luntrea zăcea în faţa ei pe o năsălie, cu spatele atât de drept şi chipul atât de tânăr în somnul morţii, încât aproape că nu l-am recunoscut. Pe podea, lângă ea, un coş – nici mic, nici mare – şi o sticlă cu apă, astupată cu dop.

N-am spus nimic, am stat şi am privit-o o vreme, apoi am plecat. Dacă ea ar fi fost acolo de multă vreme, m-aş fi apropiat de ea şi aş fi îmbrăţişat-o. Însă de-abia venise şi am înţeles că nu puteam face asta. Tot acel timp pe care-l petrecusem călătorind din Thrax până la Lacul Diutuma, de la lac la război, şi în care fusesem prizonierul lui Vodalus şi apoi navigasem în susul râului, ea şi-l petrecuse întorcându-se aici, la casa ei, unde trăise în urmă cu patruzeci de ani sau mai bine şi care acum era o dărăpănătură.

Ca şi mine, de altfel, un bătrân năpădit de ani asemenea unui cadavru de muşte. Ceea ce nu însemna că mintea Theclei şi a bătrânului Autocrat, sau zecile cuprinse în mintea acestuia din urmă, mă îmbătrâniseră. Nu amintirile lor mă îmbătrâneau, ci ale mele, când m-am gândit la Dorcas care tremura lângă mine pe poteca aceea cafenie din rogoz plutitor, amândoi înfriguraţi, şiroind de apă, bând împreună din clondirul lui Hildegrin, ca doi prunci, ceea ce şi fusesem.

Nu m-am mai uitat încotro mergeam. Am apucat-o pe o

stradă lungă, fremătând de linişte, şi, când am ajuns la capătul ei, am apucat-o pe alta, la întâmplare. După o vreme, am ajuns la Gyoll şi, uitându-mă în josul râului, am văzut-o pe *Samru* ancorată la locul de întâlnire. Dacă aş fi zărit un basilozaur înotând dinspre marea cea mare, n-aş fi fost mai uimit.

În scurt timp, am fost înconjurat de marinari zâmbitori. Căpitanul mi-a strâns mâna, zicând:

— M-am temut că am ajuns prea târziu. În mintea mea te vedeam luptându-te ca să scapi cu viaţă, undeva pe mal, iar noi încă la o jumătate de leghe depărtare.

Secundul, un om atât de neînchipuit de prost încât vedea în căpitan un adevărat conducător, m-a bătut pe spate şi a strigat:

— I-ar fi snopit în bătaie!

XXXIII
Citadela Autocratului

Deşi fiecare leghe ce mă îndepărta de Dorcas îmi sfâşia inima, mi-era cum nu se poate de bine că mă întorsesem pe *Samru* după ce văzusem sudul pustiu, tăcut.

Punţile corăbiei erau făcute din lemn nou, de un alb murdar, dar plăcut ochiului, frecat în fiecare zi cu o rogojină mare, numită *urs* – un fel de spălător aspru de vase, împletit din funii vechi şi îngreunat de trupurile mătăhăloase ale celor doi bucătari ai noştri, pe care echipajul trebuia să-l târâie peste scânduri înainte de micul dejun. Crăpăturile dintre scânduri erau astupate cu smoală, încât punţile păreau terase pavate cu un desen negru, fantastic.

Avea prora înaltă, iar etrava se încovoia înapoi spre punte. Ochii, fiecare cu o pupilă mare cât o farfurie şi un iris albastru ca cerul, cel mai strălucitor albastru pe care-l putea da o vopsea, scrutau apele verzi pentru a o ajuta să-şi găsească drumul; din ochiul stâng atârna, ca o lacrimă, ancora.

Ieşind din proră şi ţinut acolo de un suport triunghiular, din lemn, sculptat el însuşi, străpuns, aurit şi pictat, se găsea galionul, pasărea nemuririi. Capul era de femeie, chipul prelung şi aristocratic, ochii mici şi negri, inexpresivitatea lui, o magnifică tălmăcire a liniştii grave a celor care nu vor cunoaşte moartea niciodată. Pene de lemn pictat creşteau din scalpul ei de lemn, pentru a-i îmbrăca umerii şi a-i cuprinde sânii ca două emisfere; braţele îi erau aripi ridicate înspre spate, vârfurile lor mai sus decât capătul prorei, iar penele aurii şi purpurii acopereau în parte suportul triunghiular. Aş fi zis că e o creatură cu totul fabuloasă – aşa cum fără îndoială o credeau marinarii – dacă n-aş fi văzut anpielele Autocratului.

Un bompres lung o lua spre tribord printre aripile păsării nemuririi, numită samru. Arborele gabier, doar cu puţin mai lung decât bompresul, se înălţa din teugă. Era înclinat în faţă,

pentru a face loc velei de trinchet, ca şi când ar fi fost smuls din locul lui de straiul proră şi de focul truditor. Arborele mare se înălţa la fel de drept ca, odinioară, pinul din care fusese cioplit, dar artimonul era înclinat spre spate, încât vârfurile celor trei catarge erau mult mai depărtate între ele decât bazele lor. Fiecare catarg avea o vergă înclinată, făcută din două lonjeroane subţiate spre vârf, care, odată, fuseseră puieţi, şi fiecare dintre aceste lonjeroane susţinea o singură velă, triunghiulară, ruginie.

Carena însăşi era vopsită în alb sub nivelul apei, şi în negru deasupra ei – în afară de galion şi de ochi, despre care am vorbit înainte, şi de parapetul dunetei la pupa, vopsit în stacojiu ca simbol al rangului înalt al căpitanului şi al trecutului său sângeros. Duneta nu ocupa decât o şesime din lungimea lui *Samru*, dar acolo se aflau timona şi habitaclul, şi tot acolo aveai cea mai bună privelişte, dacă nu ţineai seamă de velatură. Tot armamentul corăbiei, un tun rotitor, nu mai mare decât cel al lui Mamillian, era acolo, pregătit şi pentru corsari, şi pentru răzvrătiţi. Chiar în spatele parapetului de la pupa, de doi stâlpi de fier, delicat curbaţi, asemenea antenelor unui greiere, atârnau felinare cu multe faţete, unul de un roşu palid, celălalt verzui, ca lumina lunii.

Seara următoare, stăteam lângă aceste felinare, ascultând bubuitul tobei, plescăitul molcom al lopeţilor şi cântecul vâslaşilor, când am văzut primele lumini de-a lungul malului. Aici era marginea muribundă a oraşului, sălaşul celor mai săraci dintre cei mai săraci dintre săraci – ceea ce însemna doar că marginea vie a oraşului era aici, că suveranitatea morţii se sfârşea aici. Aici se pregăteau de culcare fiinţe umane care poate încă împărţeau mâncarea ce însemna sfârşitul zilei. În fiecare dintre acele lumini vedeam valuri de bunătate şi auzeam mii de poveşti spuse la gura sobei. Într-un fel, eram din nou acasă; şi acelaşi cântec ce mă îmboldise înainte în primăvară mă aducea acum înapoi:

Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Curentul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.

Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Vântul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.

Fără să vreau, m-am întrebat cine pornea la drum în acea noapte.

În orice poveste lungă, dacă e spusă cu sinceritate, se va vedea că sunt cuprinse toate elementele care au contribuit la drama umană de când prima navă primitivă a ajuns pe Lune: nu numai faptele nobile şi emoţiile delicate, dar şi lucruri groteşti, comicării ieftine şi aşa mai departe. M-am străduit să consemnez aici adevărul neînfrumuseţat, fără să-mi fac griji că Domnia Ta, cititor al meu, vei socoti că unele părţi sunt îndoielnice iar altele insipide; şi dacă războiul din munţi a fost scena unor fapte măreţe (săvârşite mai mult de alţii decât de mine), iar întemniţarea mea de către Vodalus şi de către ascieni, o perioadă cum nu se poate mai înfiorătoare, iar călătoria pe *Samru* un interludiu al liniştii, iată că ajungem la episodul comediei.

Ne-am apropiat de acea parte a oraşului unde se înalţă Citadela – adică în sud, însă nu în extremitatea sudică –, cu toate pânzele sus şi pe timp de zi. Am cercetat cu mare atenţie malul răsăritean aurit de soare şi l-am rugat pe căpitan să mă lase la mal, la treptele puţin înalte unde înotam şi mă luam la trântă pe vremuri. Speram să intru pe poarta necropolei şi astfel să pătrund în Citadelă prin spărtura din curtină, care se afla aproape de Turnul Matachin; dar poarta era închisă şi încuiată, şi nici o trupă de voluntari nu s-a ivit taman atunci ca să mă lase să intru. Prin urmare, am fost ne-voit să merg cale de multe lanţuri de-a lungul necropolei, şi multe altele de-a lungul curtinei, până la turnul de pază.

Acolo am fost întâmpinat de o gardă numeroasă şi am fost dus în faţa ofiţerului care, când i-am spus că sunt torţionar, m-a bănuit a fi unul dintre nenorociţii ăia care, mai cu seamă la începutul iernii, încearcă să fie primiţi în ghildă. A hotărât, carevasăzică (foarte potrivit, dacă ar fi şi avut dreptate), să pună să fiu biciuit; încât, pentru a împiedica acest lucru, am fost nevoit să rup degetele mari a doi dintre oamenii lui, apoi

i-am cerut, în timp ce-l ţineam într-un fel care se numeşte *pisoiul şi mingiuţa*, să mă ducă la superiorul lui, castelanul.

Recunosc că aveam un oarecare sentiment de veneraţie amestecată cu spaimă faţă de acest înalt slujbaş pe care abia dacă-l văzusem în toţi anii în care fusesem ucenic în fortăreaţa la a cărei comandă se afla. M-am pomenit în faţa unui soldat bătrân, cu păr argintat, şi tot atât de nevolnic pe cât eram eu. Bâlbâindu-se, ofiţerul i-a înşirat de ce anume mă făcusem vinovat, iar eu am stat şi l-am ascultat: îl atacasem şi-l insultasem (neadevărat), îi ologisem pe doi dintre oamenii lui şi altele asemenea. Când omul şi-a încheiat şuvoiul acuzelor, castelanul s-a uitat de la mine la el şi iar la mine, i-a făcut semn să plece, apoi m-a poftit să iau loc.

— Eşti neînarmat, a zis el.

Vocea îi era răguşită dar slabă, ca şi când şi-o forţase strigând porunci.

Am recunoscut că, într-adevăr, eram neînarmat.

— Dar ai fost martor la lupte şi ai fost în jungla de la miazănoapte de munţi, unde nu s-a mai purtat nici o bătălie de când ne-au întors spatele şi au trecut dincolo de Uroboros.

— Aşa e. Dar de unde ştii?

— Rana aia din coapsă ţi-a fost făcută de una din suliţele lor. Am văzut multe ca să le recunosc dintr-o ochire. Raza a explodat în muşchi, reflectată de os. Poate că erai cocoţat într-un copac şi ai fost lovit de-un hastarus de pe pământ, dar mai curând erai călare şi atacai infanteria. Nu erau catafracţi, căci nu te-ar fi nimerit atât de uşor. Ce erau, demilăncieri?

— Doar infanterie uşoară neregulată.

— Va trebui să-mi povesteşti despre asta mai târziu, pentru că eşti orăşean, după accent, iar cei mai mulţi orăşeni sunt eclectici sau mai ştiu eu ce. Ai o cicatrice dublă şi pe laba piciorului, albă, curată, cu semnele la o jumătate de palmă unul de altul. Muşcătură de liliac-vampir, care nicăieri nu-s atât de mari ca în jungla adevărată de la mijlocul lumii. Cum de-ai ajuns acolo?

— Naveta noastră s-a prăbuşit. Am fost luat prizonier.

— Şi ai evadat?

Mai lipsea puţin şi ar fi trebuit să-i povestesc şi despre Agia şi omul verde, apoi despre călătoria din junglă până la gurile

râului Gyoll, iar acestea erau pricini mult prea însemnate, pe care nu doream să le dezvălui te miri cui. Aşa că, în loc să-i răspund, am rostit cuvintele autorităţii destinate Citadelei şi castelanului ei.

Pentru că era olog, l-aş fi ţinut pe scaun dacă aş fi putut; dar el a sărit în picioare şi m-a salutat, apoi a căzut în genunchi, să-mi sărute mâna. Era primul, fără s-o ştie, desigur, care se înclina în faţa mea, un merit ce-i dă dreptul la o audienţă privată o dată pe an – o audienţă pe care n-a cerut-o încă şi poate n-o va cere niciodată.

Imposibil să merg mai departe aşa cum eram îmbrăcat. Bătrânul castelan ar fi picat mort pe loc dacă aş fi cerut să fiu lăsat să plec astfel, unde mai pui că era atât de îngrijorat de siguranţa mea, încât, chiar şi incognito, aş fi fost însoţit în taină de cel puţin un pluton de halebardieri. Prin urmare, în scurtă vreme eram gătit cu o jazerantă din lapislazuli, coturni şi o stefană, la care se adăugau un baculus de abanos şi o enormă capă din damasc, brodată cu perle. Toate erau cum nu se poate mai străvechi, luate dintr-o abaldă rămasă de pe vremea când Citadela era rezidenţa autocraţilor.

Astfel că, în loc să intru în turnul nostru, aşa cum plănuisem, înveşmântat în aceeaşi mantie, mă întorceam ca o fiinţă de nerecunoscut, costumat ceremonios, ca de carnaval, slab ca un schelet, şchiop şi cu o cicatrice hidoasă. Sub această înfăţişare am intrat în biroul Maestrului Palaemon şi sunt aproape sigur că l-am speriat de moarte, căci i se spusese cu numai câteva clipe înainte că Autocratul se află în Citadelă şi doreşte să stea de vorbă cu el.

Mi s-a părut că îmbătrânise mult cât fusesem plecat. Sau poate doar mi-l aminteam nu aşa cum era când fusesem exilat, ci aşa cum îl văzusem în mica noastră clasă, când eram băietan. Şi totuşi îmi place să cred că îşi făcuse griji pentru mine, ceea ce nu e chiar imposibil: întotdeauna am fost cel mai bun elev al său şi cel mai drag; fără nici o îndoială, votul lui cântărise greu împotriva Maestrului Gurloes, salvându-mi viaţa; el îmi dăduse spada.

Dar dacă îngrijorarea lui fusese mică sau mare, chipul îi era mai adânc brăzdat decât înainte; iar părul lui rar, pe care mi-l

aminteam cărunt, avea acum acea tentă gălbuie a fildeşului vechi. A îngenuncheat şi mi-a sărutat degetele, arătându-se surprins că-l ajut să se ridice şi-i spun să se aşeze din nou la masa lui de lucru.

— Sunteţi prea bun, Autocratue, a zis el, apoi a folosit vechea formulă: Mizericordia Domniei Voastre se întinde de la soare la Soare.

— Nu-ţi aminteşti de noi?

— Aţi fost închis aici?

S-a uitat intens la mine prin combinaţia ciudată de lentile care-i dădeau putinţa, numai ele, să vadă, şi mi-am spus că vederea lui, sleită, cu mult înainte să mă fi născut eu, de cerneala ştearsă a izvoadelor ghildei, trebuie să fi slăbit şi mai mult între timp.

— Aţi fost chinuit, văd. Dar totuşi, prea brutal pentru ceea ce facem noi aici.

— Nu voi ne-aţi făcut asta, am răspuns, atingându-mi cicatricea de pe obraz. Cu toate astea, o vreme noi am fost închis sub acest turn, în oubliette.

A oftat – respiraţia scurtă a unui om bătrân – şi s-a uitat în jos, la mormanul cenuşiu de hârtii. A spus ceva, dar, neauzindu-l, l-am rugat să repete.

— A venit, a zis el. Ştiam că o să vină, dar speram să fiu mort şi uitat. O să ne daţi afară, Autocratule? Sau ne daţi altă treabă?

— Încă nu am hotărât ce o să facem cu dumneata şi ghilda pe care o serveşti.

— N-o să slujească la nimic. Dacă vă jignesc, Autocratule, vă cer îngăduinţă pentru vârsta mea... dar tot n-o să slujească la nimic. Până la urmă, veţi descoperi că veţi avea nevoie de oameni care să facă treaba pe care o facem noi. Puteţi s-o numiţi tămăduire, dacă vreţi. Adesea a fost numită astfel. Sau ritual, şi aşa a fost numită. Dar veţi descoperi că treaba asta devine şi mai cumplită sub alt nume. Îi veţi întemniţa pe aceia care nu merită să moară? O să descoperiţi o armată puternică în lanţuri. Veţi descoperi că ţineţi prizonieri a căror evadare ar fi o catastrofă şi că veţi avea nevoie de servitori care să facă dreptate împotriva celora care au pricinuit moartea agonică a zeci şi zeci. Cine va mai face asta?

— Nimeni nu face dreptate aşa ca voi. Zici că mizericordia noastră se întinde de la soare la Soare, şi aşa sperăm să fie. Prin mizericordia noastră îi vom dărui până şi celui mai nemernic ticălos o moarte rapidă. Nu pentru că ne e milă de el, ci pentru că e intolerabil ca oameni buni să-şi petreacă o viaţă întreagă împărţind durerea.

Capul i s-a ridicat şi lentilele au scăpărat. Pentru singura dată în toţi anii de când îl cunoşteam, îl vedeam aşa cum arătase în tinereţe.

— Trebuie să fie făcută de oameni buni. Aveţi sfătuitori proşti, Autocratule! Intolerabil ar fi să fie făcută de oameni răi.

Am zâmbit. Chipul lui, aşa cum îl văzusem atunci, îmi adusese în minte ceva ce alungasem de acolo cu luni în urmă. Anume, că această ghildă era familia mea, şi singura casă pe care aveam s-o am vreodată. N-aveam să-mi găsesc nici un prieten în lume dacă nu-mi găseam prieteni aici.

— Între noi, Maestre, i-am zis eu, noi am hotărât că nu trebuie făcută de nimeni.

N-a răspuns, iar din expresia lui mi-am dat seama că nici măcar nu mă auzise. Îmi ascultase însă vocea, şi bucurie amestecată cu îndoială a licărit pe chipul lui bătrân, sleit, asemenea umbrei şi luminii focului.

— Da, am zis eu. E Severian – şi în timp ce el se străduia să-şi vină în fire, m-am dus la uşă şi mi-am luat sabretaşul pe care-l adusese, la porunca mea, un ofiţer din garda mea. Îl învelisem în ceea ce fusese odată mantia fuliginoasă a ghildei, care se decolorase într-atât încât acum era de un negru ruginos. Întinzând mantia peste masa Maestrului Palaemon, am deschis sabretaşul şi am vărsat conţinutul. Asta e tot ce-am adus înapoi, am zis.

A zâmbit şi el, aşa cum zâmbea în clasă când mă prindea pe picior greşit cu cine ştie ce flecuşteţ.

— Asta şi tronul? Vrei să-mi povesteşti?

Aşa am făcut. Ne-a luat ceva vreme, şi nu numai o dată protectorii mei au bătut la uşă, ca să se asigure că nu mi se întâmplase nimic rău, iar într-un târziu am cerut să ni se aducă ceva de mâncare; din fazan nu mai rămăseseră decât oasele, turtele fuseseră mâncate şi vinul fusese băut, dar noi

încă nu isprăvisem de vorbit. Atunci mi-a venit ideea care s-a închegat în această mărturie a vieţii mele. Iniţial, mă gândisem s-o încep cu ziua în care am părăsit turnul şi s-o sfârşesc odată cu întoarcerea mea. Dar curând am văzut că, deşi o asemenea structură ar oferi într-adevăr simetria atât de preţuită de artişti, ar fi cu neputinţă ca cineva să-mi înţeleagă aventurile fără să aibă habar de adolescenţa mea.

La fel, unele elemente ale poveştii mele ar fi rămas nedesăvârşite dacă nu o prelungeam (aşa cum voi şi face) cu câteva zile după întoarcerea mea. Poate că am născocit eu *Cartea de Aur* în locul altcuiva. Chiar aşa, poate că toate rătăcirile mele n-au fost altceva decât născocirile bibliotecarilor, pentru a atrage noi ucenici; dacă n-o fi şi asta o speranţă prea mare.

XXXIV
Cheia Universului

După ce a auzit tot ce era de auzit, Maestrul Palaemon s-a apropiat de grămăjoara formată din puţinele mele bunuri, şi a luat mânerul, măciulia şi garda de argint – tot ceea ce mai rămăsese din *Terminus Est*.

— A fost o spadă bună, a zis el. Aproape că ţi-am dăruit moartea, dar a fost o spadă bună.

— Noi am fost întotdeauna mândru s-o purtăm şi niciodată n-am avut vreo pricină să ne plângem de ea.

A oftat şi respiraţia a părut să i se oprească în gâtlej.

— S-a dus. Tăişul e spada, şi nu obiectul spadă. Ghilda o să le păstreze pe acestea undeva, dimpreună cu mantia şi sabretaşul tău, pentru că au fost ale tale. După ce tu şi eu vom fi morţi de câteva secole, bătrâni aşa ca mine le vor arăta ucenicilor. Ce păcat că nu avem şi tăişul. Am folosit-o mulţi ani înainte să vii în ghildă şi nu m-am gândit niciodată că va fi distrusă într-o luptă cu o armă diabolică. A pus jos măciulia de opal şi s-a încruntat la mine: Ce te frământă? Am văzut bărbaţi care erau mai puţin crispaţi când li se scoteau ochii.

— Sunt multe feluri de arme diabolice, cum le numeşti dumneata, cărora oţelul nu li se poate împotrivi. Am văzut câteva dintre ele când m-am aflat în Orithya. Şi sunt zeci de mii de soldaţi de-ai noştri acolo, ţinându-le piept cu lănci aruncătoare de foc şi javeline, şi cu săbii mai puţin meşteşugite decât *Terminus Est*. Până acum au izbutit, pentru că armele energetice ale ascienilor nu sunt numeroase, şi nu sunt numeroase pentru că ascienilor le lipsesc sursele de energie de care au nevoie ca să le producă. Ce se va întâmpla dacă lui Urth i se va da un Soare Nou? Oare ascienii nu vor putea

să-i folosească energia mai bine decât noi?

— Aşa o fi, a recunoscut Maestrul Palaemon.

— Ne-am gândit dimpreună cu autocraţii care au fost înaintea noastră – fraţii noştri de ghildă, ca să zicem aşa, într-o ghildă nouă. Maestrul Malrubius spunea că numai predecesorul nostru a avut curajul să se supună încercării în timpurile moderne. Când atingem minţile celorlalţi, descoperim adesea că au refuzat pentru că au simţit că duşmanii noştri, care au păstrat mult mai mult din ştiinţele străvechi, vor câştiga un avantaj mai mare. Oare nu au dreptate?

Maestrul Palaemon a rămas vreme lungă pe gânduri, înainte să-mi răspundă:

— Nu ştiu ce să spun. Crezi că sunt înţelept pentru că ţi-am fost odată dascăl, dar eu n-am fost la miazănoapte, aşa ca tine. Tu ai văzut armatele ascienilor, eu n-am văzut nicicând vreuna. Mă măguleşti cerându-mi părerea. Totuşi – din câte-mi spui, sunt rigizi, împietriţi în felul lor de-a fi. Îmi vine să cred că foarte puţini dintre ei gândesc. Am ridicat din umeri.

— Asta se poate spune despre orice mulţime, Maestre. Dar, cum ziceai, poate că în cazul lor este mai adevărat. Iar ceea ce numeşti rigiditate, e ceva cumplit – o lipsă de viaţă ce întrece orice închipuire. Luaţi în parte, par a fi bărbaţi şi femei, dar împreună sunt ca o maşinărie din lemn sau piatră.

Maestrul Palaemon s-a ridicat, s-a dus la ferestruică şi s-a uitat afară, la pădurea de turnuri.

— Suntem prea rigizi aici, a zis el. Prea rigizi în ghilda noastră, prea rigizi în Citadelă. Îmi spune multe despre felul în care tu, care ai fost educat aici, i-ai văzut; într-adevăr, trebuie să fie inflexibili. Mă gândesc că s-ar putea ca, în ciuda cunoştinţelor lor ştiinţifice – poate mai puţine decât îţi vine să crezi –, oamenii din Commonwealth să fie mai bine pregătiţi să întoarcă împrejurări noi în favoarea lor.

— Noi nu suntem flexibil sau inflexibil, am zis eu. În afara unei memorii neobişnuit de bune, suntem doar un om obişnuit.

— Ba nu! Maestrul Palaemon a lovit în masă şi lentilele i-au scăpărat din nou. Eşti un om extraordinar, într-o epocă banală. Pe vremea când erai un ucenic mic, te-am bătut o

dată sau de două ori – ştiu că-ţi aminteşti. Dar chiar şi când te-am bătut, am ştiut că vei deveni un personaj extraordinar, cel mai mare maestru pe care l-ar fi avut vreodată ghilda noastră. Şi vei fi maestru. Chiar dacă ne vei distruge ghilda, noi te vom alege!

— Ţi-am spus că vrem să reformăm ghilda, nu s-o distrugem. Nici măcar nu suntem sigur că avem căderea s-o facem. Ne respecţi pentru că am urcat pe locul cel mai înalt. Dar am ajuns acolo din întâmplare, şi o ştim. Predecesorul nostru a ajuns acolo tot din întâmplare, iar minţile pe care ni le-a adus, pe care noi abia dacă le atingem chiar şi acum, nu sunt cele ale vreunui geniu, cu una sau două excepţii. Cele mai multe sunt ale unor oameni obişnuiţi, femei şi bărbaţi, marinari şi meşteşugari, neveste de fermieri şi desfrânaţi. Ceilalţi, în mare parte, sunt cărturari excentrici de mâna a doua, din cei de care obişnuia să râdă Thecla.

— Nu numai că ai urcat pe locul cel mai înalt, ci ai devenit acel loc, a spus Maestrul Palaemon. Eşti statul însuşi.

— Ba nu suntem. Statul este oricine – dumneata, castelanul, ofiţerii aceia de afară. Noi suntem poporul, Com-monwealth-ul.

Până să spun aceste vorbe, nu mă gândisem la asta. Am luat de pe masă cărţulia cafenie.

— O s-o păstrăm. A fost unul din lucrurile bune, ca şi spada dumitale. Scrierea cărţilor va fi din nou încurajată. Hainele astea n-au buzunare; dar poate că va fi mai bine să fim văzut ducând-o când plecăm.

— S-o duci unde?

Maestrul Palaemon şi-a înclinat capul într-o parte, ca un corb bătrân.

— La Casa Absolută. N-am mai avut legătură cu ea de mai bine de-o lună – adică Autocratul n-a mai avut, dacă vrei aşa. Trebuie să aflăm ce se petrece pe front şi poate să trimitem întăriri.

Mi-au venit în minte Lomer şi Nicarete, şi ceilalţi prizonieri din antecameră.

— Şi mai avem şi alte treburi acolo, am continuat eu. Maestrul Palaemon şi-a mângâiat bărbia.

— Înainte să pleci, Severian – adică Autocratule – vrei să

faci un tur al celulelor noastre, de dragul trecutului? Mă îndoiesc că cei de-acolo ştiu de uşa care se deschide spre scara apuseană.

Este cea mai puţin folosită scară a turnului, poate şi cea mai veche. Cu siguranţă este cea mai puţin schimbată faţă de cum arăta la bunul ei început. Treptele sunt înguste şi abrupte, şi se răsucesc în jurul unei coloane centrale înnegrite de vreme. Uşa spre încăperea unde eu, adică Thecla, am fost supusă maşinăriei numite Revoluţionara stătea pe jumătate deschisă, astfel că, deşi n-am intrat, am văzut totuşi mecanismele ei străvechi: înspăimântătoare, dar pârându-mi mai puţin hidoase decât acelea din castelul lui Baldanders, lucitoare însă mult mai vechi.

A intra în oubliette însemna o întoarcere la ceva ce bănuisem – din clipa în care plecasem din Thrax – să fi dispărut pentru totdeauna. Cu toate acestea, coridoarele de metal, cu lungile lor şiruri de uşi, erau neschimbate, şi când am privit prin geamlâcurile tăiate în uşi, am văzut chipuri familiare, chipuri de bărbaţi şi femei pe care-i hrănisem şi-i păzisem în calitatea mea de calfă.

— Eşti palid, Autocraţiile, a zis Maestrul Palaemon. Îţi simt mâna tremurând.

(Îl sprijineam puţin, ţinându-mi o mână pe braţul lui.)

— Ştii că amintirile noastre nu se sting niciodată, i-am zis eu. Pentru noi, Chatelaine Thecla încă se află într-una din celulele astea, iar Calfa Severian într-alta.

— Uitasem Da, trebuie să fie cumplit pentru tine. Voiam să te duc în celula veche a lui Chatelaine, dar poate că nu doreşti s-o vezi.

I-am spus că vreau s-o văd; dar când am ajuns acolo, înăuntru era un alt client, iar uşa era încuiată. I-am cerut Maestrului Palaemon să-l cheme pe fratele de serviciu ca să ne deschidă uşa, apoi am stat o clipă şi m-am uitat la patul strâmt şi la mescioară. Abia într-un târziu l-am văzut pe client, care şedea pe singurul scaun din celulă, cu ochii mari şi o expresie greu de descris pe chip, un amestec de speranţă şi uimire. L-am întrebat dacă mă cunoaşte.

— Nu, exultantule.

— Nu suntem exultant. Suntem Autocratul tău. De ce te afli aici?

S-a ridicat, apoi a căzut în genunchi.

— Sunt nevinovat! Credeţi-mă!

— În regulă, am zis eu. Te credem. Dar vrem să ne spui de ce anume ai fost acuzat şi cum de-ai ajuns să fii condamnat.

Cu glas ascuţit, s-a apucat să depene cea mai încâlcită şi mai confuză poveste pe care am auzit-o vreodată. Cumnata lui conspirase cu mama ei împotriva lui. Ziseseră că el îşi lovise soţia, că-şi neglijase soţia bolnavă, că furase nişte bani de la ea, pe care ea îi primise în păstrare de la tatăl ei, dar nu cădeau de acord asupra motivelor. Înşiruind toate acestea (şi multe altele pe deasupra), clientul se lăuda cât de deştept fusese în a demasca malversaţiunile, vicleşugurile şi minciunile celor care îl trimiseseră în oubliette. Zicea că aurul cu pricina nu existase niciodată, dar şi că soacra lui dăduse o parte din el ca să-l mituiască pe judecător. Zicea că nu ştiuse că soţia lui era bolnavă, dar că îl chemase pe cel mai bun doctor să aibă grijă de ea.

L-am părăsit pe-acest client, m-am dus la următoarea celulă şi l-am ascultat şi pe clientul de acolo, apoi la următoarea, şi la următoarea, cu totul paisprezece celule. Unsprezece clienţi şi-au strigat sus şi tare nevinovăţia, unii mai bine decât primul, alţii încă şi mai rău; dar protestul nici unuia nu m-a convins. Trei au recunoscut că erau vinovaţi (deşi unul a jurat – şi cred că a fost sincer – că, da, săvârşise cele mai multe dintre fărădelegile de care se făcuse vinovat, dar celelalte i se puseseră în cârcă). Doi dintre aceştia au promis solemn că, dacă îi eliberez, nu vor mai face nimic ce i-ar putea aduce înapoi în oubliette; drept care i-am eliberat. Al treilea client – o femeie care răpise copii şi îi obligase să servească drept piese de mobilier într-o încăpere pregătită anume pentru asta, într-unui din cazuri ţintuind mâinile unei fetiţe în cuie de partea de dedesubt a tăbliei unei mescioare, ca să-i devină astfel piedestal – mi-a spus, aparent cu aceeaşi sinceritate, că era sigură că se va întoarce la sportul ei – cum îl numea ea –, pentru că era singura activitate care o pasiona cu adevărat, N-a cerut să fie eliberată, doar ca pedeapsa să-i fie schimbată în simplă detenţie. Femeia era nebună, n-aveam nici o

îndoială; dar nimic din ceea ce spusese şi nici ochii ei nu trădau sminteala, ea însăşi spunându-mi că fusese examinată înainte de proces şi verdictul fusese că era întreagă la minte. Am atins-o pe frunte cu Gheara Nouă, dar aceasta a rămas la fel de neînsufleţită ca şi Gheara veche atunci când încercasem s-o folosesc pentru a-i ajuta pe Jolenta şi Baldanders.

Nu-mi dă pace gândul că puterea care s-a manifestat în ambele Gheare vine, în fapt, din mine şi de aceea radiaţia lor, despre care ceilalţi spun că e caldă, mie mi se păruse întotdeauna a fi rece. Acest gând este echivalentul psihologic al abisului dureros din cer, în care mă temeam că o să cad atunci când dormeam în munţi. Îl resping şi mi-e teamă de el, pentru că doresc cu atâta fervoare să fie adevărat; şi simt că dacă ar fi cel mai firav ecou de adevăr în gândul ăsta, l-aş detecta în mine. Ceea ce nu se întâmplă.

Mai mult, există şi câteva contraargumente pe lângă lipsa acestei rezonanţe interioare, cea mai importantă, mai convingătoare şi aparent de neevitat fiind aceea că, fără nici o îndoială, Gheara e cea care a readus-o la viaţă pe Dorcas după multe decenii în care a zăcut moartă – şi a făcut asta înainte şă ştiu că o purtam la mine.

Un argument concludent, s-ar zice; şi totuşi nu sunt sigur că aşa este. Oare ştiam, de fapt? Ce înseamnă cu adevărat acest *a ştii* Am presupus că eram fără cunoştinţă atunci când Agia mi-a strecurat Gheara în sabretaş; dar poate că eram doar ameţit, şi, în orice caz, mulţi au crezut vreme îndelungată că persoanele care şi-au pierdut cunoştinţa sunt conştiente de ce se întâmplă în jur şi reacţionează înlăuntrul lor la vorbe şi muzică. Altfel cum se explică visele dictate de zgomote exterioare? Care parte a creierului este inconştientă, la urma urmei? Cu siguranţă nu tot creierul, altfel inima n-ar mai bate şi plămânii n-ar mai respira. Memoria, în cea mai mare parte, ţine de chimie. În fapt, tot ceea ce am de la Thecla şi de la fostul Autocrat este ceva chimic – drogurile n-au făcut altceva decât să permită componentelor complexe ale gândirii să pătrundă ca informaţie în propriul meu creier. Şi-atunci, nu e oare cu putinţă ca anumite informaţii venite dinspre fenomene externe să lase o amprentă chimică în cre-

ierul nostru, chiar şi când a încetat temporar activitatea electrică de care depindem pentru gândirea conştientă?

În plus, dacă energia îşi are originile în mine, de ce a trebuit să-mi dau seama de existenţa Ghearei pentru ca ele să se declanşeze, mai mult decât dacă originile energiei ar fi în Gheara însăşi? Şi încă o idee, mai puternică, la fel de valabilă, sugerată poate de năvălirea noastră, prin răsturnare, pe teritoriul sacru al Pelerinelor, şi de felul în care Agia şi cu mine am scăpat nevătămaţi din accidentul care a ucis animalele. Din catedrală ne-am dus la Grădinile Botanice, iar acolo, înainte să intrăm în Grădina Somnului Nesfârşit, eu am zărit o tufă acoperită cu Gheare. La vremea aceea, credeam că Gheara e o gemă, dar oare gândul acesta nu mi-a fost sugerat de ele? Minţile noastre adeseori ne joacă feste. În casa galbenă întâlnisem trei persoane care ne luaseră drept prezenţe supranaturale.

Dacă puterea supranaturală e a mea (şi totuşi e limpede că nu-i a mea), cum de-am ajuns s-o am? M-am gândit la două explicaţii, ambele cum nu se poate mai improbabile. Vorbeam odată cu Dorcas despre semnificaţia simbolică a lucrurilor din lumea reală, care, dacă ţinem seama de ceea ce ne învaţă filosofii, reprezintă lucruri mai presus de ele, iar la rândul lor sunt simbolizate de altele inferioare lor. Bunăoară – un exemplu absurd de simplu – într-o mansardă un artist pictează o piersică. Dacă-l punem pe bietul artist în locul Increatului, putem spune că desenul său simbolizează piersica, prin urmare fructele pământului, în vreme ce curbura luminoasă a piersicii ca atare simbolizează frumuseţea coaptă a feminităţii. Dacă o femeie ar intra în mansarda artistului (o improbabilitate pe care o luăm în calcul, de dragul explicaţiei), fără îndoială nu şi-ar da seama că rotunjimea coapsei ei şi duritatea inimii ei şi-au găsit ecou într-un coş pe masa de lângă fereastră, cu toate că probabil artistul nu se poate gândi la nimic altceva.

Dar dacă Increatul este în fapt în locul artistului, nu e oare cu putinţă că asemenea legături, dintre care multe rămân neştiute de fiinţele omeneşti, pot să aibă efecte profunde asupra structurii lumii, la fel cum obsesia pictorului ar putea conferi culoare desenului său? Dacă eu sunt acela care va

reînnoi tinereţea soarelui cu Fântâna Albă despre care mi s-a spus, nu e oare cu putinţă ca să mi se fi dat, aproape inconştient (dacă mi se îngăduie să folosesc acest cuvânt), atributele vieţii şi luminii ce vor aparţine Soarelui înnoit?

Cealaltă explicaţie de care am pomenit nu e de fapt decât o speculaţie. Dar dacă, aşa cum mi-a spus Maestrul Malrubius, cei care mă vor judeca printre stele îmi vor lua bărbăţia de va fi să dau greş în faţa judecăţii lor, nu e oare cu putinţă ca tot ei să mă consfinţească, făcându-mi un dar la fel de preţios dacă eu, ca reprezentant al Omenirii, mă supun dorinţelor lor? Aş zice că dreptatea o cere. Şi dacă aşa stau lucrurile, oare nu e cu putinţă ca darul lor să transcendă timpul, aşa cum o fac şi ei? Hierodulii pe care i-am întâlnit în castelul lui Baldanders spuneau că erau preocupaţi de mine pentru că voi dobândi tronul – oare ar fi fost preocuparea lor atât de mare dacă aş fi doar cârmuitorul războinic al unei părţi a acestui continent, unul dintre mulţii cârmuitori războinici din lunga istorie a lui Urth?

Una peste alta, cred că prima explicaţie este cea mai aproape de adevăr; dar nici a doua nu e de lepădat. Şi una, şi cealaltă par să-mi dea de înţeles că misia în care sunt gata să pornesc va izbândi. Plec la drum cu inima uşoară.

Dar mai e şi o a treia explicaţie. Nici o fiinţă omenească sau nici o fiinţă aproape omenească nu-şi poate închipui o asemenea minte ca a lui Abaia, Erebus şi a celorlalţi de soiul lor. Puterea lor depăşeşte înţelegerea, şi acum ştiu că ne-ar putea zdrobi într-o zi, dacă n-ar fi că ei socotesc drept victorie doar înrobirea, nu şi anihilarea. Marea undină pe care o văzusem era creatura lor, şi nu atât sclava lor, cât jucăria lor. Cine ştie dacă nu cumva puterea Ghearei, Gheara luată din ceva ce creşte atât de aproape de marea lor, vine, la urma urmei, de la ei. Ei îmi ştiau destinul la fel de bine ca şi Ossipago, Barbatus şi Famulimus, şi, pentru a-l împlini, m-au salvat când am fost băietan. După ce-am părăsit Citadela, m-au găsit din nou şi de atunci Gheara a fost cea care mi-a ales drumul. Poate că ei speră să triumfe făcând dintr-un torţionar un Autocrat, sau chiar înălţându-l la un rang mai presus de cel al Autocratului.

*

Acum cred că a venit vremea să consemnez ceea ce mi-a explicat Maestrul Malrubius. Nu mă pot pune chezaş pentru adevărul spuselor sale, dar eu cred că sunt adevărate. Mai mult decât voi aşterne aici, nu ştiu.

Aşa cum se deschide o floare, îşi împrăştie sământa, moare şi renaşte din propria sământă ca să înflorească din nou, la fel şi universul pe care-l ştim se împrăştie în spaţiul infinit până nu mai rămâne nimic din el, îşi adună fragmentele (care, din pricina curburii spaţiului, se întâlnesc până la urmă acolo de unde au plecat) şi din acea sământă înfloreşte din nou. Fiecare asemenea ciclu de înflorire şi pieire marchează un an divin.

Aşa precum floarea ce vine este aidoma florii din care s-a tras, la fel şi universul care vine îl repetă pe acela a cărui distrugere a fost obârşia sa; şi acest fapt este adevărat atât pentru detaliile fine, cât şi pentru cele mari; lumile care apar nu se deosebesc prea mult de cele care au pierit, şi sunt populate de specii asemănătoare, doar că, aşa cum o floare evoluează de la o vară la alta, la fel şi lucrurile toate evoluează de fiecare dată cu un pas infim.

Într-un anume an divin (un timp într-adevăr cu neputinţă de închipuit cu mintea noastră, cu toate că acel ciclu de universuri a fost doar unul dintr-o succesiune fără sfârşit), s-a născut o seminţie care se asemăna atât de mult cu a noastră, încât Maestrul Malrubius nu s-a ferit s-o numească omenească. S-a răspândit printre galaxiile universului ei întocmai aşa cum se spune că am făcut noi în trecutul îndepărat, când Urth a fost, o vreme, centrul, ori cel puţin casa şi simbolul unui imperiu.

Aceşti oameni au întâlnit multe făpturi pe celelalte lumi, dăruite cu un anume grad de inteligenţă ori cel puţin cu un potenţial de inteligenţă, şi din ele – pentru ca să aibă prieteni în singurătatea dintre galaxii şi aliaţi printre lumile lor viermuitoare – au creat fiinţe asemănătoare lor.

Lucrul ăsta nu s-a înfăptuit nici iute, nici cu una, cu două. Miliarde fără număr au suferit şi au murit sub mâinile lor călăuzitoare, lăsând în urmă neşterse amintiri de durere şi

vărsări de sânge. Când universul lor a îmbătrânit, iar galaxiile se îndepărtau unele de altele încât cele mai apropiate nu puteau fi zărite nici măcar cât stelele palide, şi navele lor se îndreptau într-acolo doar călăuzite de mărturii străvechi, lucrul acesta s-a împlinit. Întregită, truda aceasta era mai măreaţă decât şi-ar fi putut-o închipui aceia care o începuseră. Ceea ce se crease nu era o rasă nouă ca a Umanităţii, ci o rasă aşa cum şi-ar fi dorit Umanitatea să fie a sa proprie: unită, milostivă, dreaptă.

Nu mi s-a spus ce s-a ales de Umanitatea acelui ciclu. Poate a supravieţuit până la implozia universului, apoi a pierit odată cu el. Poate a evoluat într-atât încât noi n-am mai putea-o recunoaşte. Însă fiinţele pe care le alcătuise Umanitatea într-o formă pe care ar fi dorit s-o aibă bărbaţii şi femeile au scăpat, deschizând o cale spre Yesod, Universul superior universului nostru, unde au creat lumi potrivite naturii lor.

Din această poziţie avantajoasă, ei privesc înainte şi înapoi, şi astfel privind, ne-au descoperit pe noi. Poate că noi nu suntem altceva decât o rasă asemenea celei care le-a dat lor formă. Poate că noi le-am dat formă – sau fiii noştri, sau taţii noştri. Malrubius mi-a spus că el unul nu ştia, şi cred că mi-a spus adevărul. Oricum ar fi, ei ne dau formă nouă acum, aşa cum şi lor li s-a dat formă; este răsplata şi totodată răzbunarea lor.

Şi pe hieroduli i-au găsit, lor le-au dat formă mai iute, pentru a-i servi pe ei în univers. Instruiţi de ei, hierodulii construiesc nave asemenea celei care m-a purtat pe mine din junglă până la mare, pentru ca aquastori asemenea lui Malrubius şi Triskele să-i poată şi ei servi. Cu aceşti cleşti suntem ţinuţi în fierărie.

Barosul pe care îl mânuiesc ei este capacitatea de a-şi trage înapoi servitorii, pe coridoarele timpului, şi de a-i trimite val-vârtej înainte, spre viitor. (Puterea aceasta este în esenţă aceeaşi cu cea care le-a îngăduit să fugă de moartea universului lor – a pătrunde în coridoarele timpului înseamnă a părăsi universul.) Cel puţin pe Urth, nicovala lor este necesitatea vieţii: nevoia noastră în acest ev să luptăm împotriva unei lumi tot mai ostile cu resursele continentelor secătuite.

Fiind o cruzime la fel de mare ca şi mijloacele prin care ei înşişi au fost alcătuiţi, dreptatea se conservă; dar când va apărea Soarele Nou, va fi un semnal că măcar primele operaţii ale alcătuirii s-au încheiat.

XXXV
Scrisoarea Părintelui Inire

Locuinţa ce mi s-a dat se afla în partea cea mai veche a Citadelei. Camerele stătuseră goale o vreme atât de lungă, încât bătrânul castelan şi majordomul a cărui treabă era să se îngrijească de ele credeau că se pierduseră cheile şi s-au oferit, cu multă reţinere şi necontenind să-şi ceară iertare, să spargă broasca. Nu mi-am îngăduit luxul să mă uit la chipurile lor, dar am auzit cum li se opreşte respiraţia în piept atunci când am rostit cuvintele simple care controlau uşile.

În acea seară am fost fascinat să văd cât de diferită de a noastră era moda din perioada în care acele încăperi fuseseră mobilate. Nu aveau scaune aşa cum sunt în vremea noastră, ci nişte perne complexe, iar mesele lor nu aveau sertare şi le lipsea simetria pe care noi o socotim esenţială. După gusturile noastre, erau prea multe stofe şi prea puţin lemn, os, piele şi piatră, ceea ce-mi dădea impresia de deşănţare şi disconfort.

Dar nu era cu putinţă să ocup alt apartament decât cel rezervat din străvechime autocraţilor; şi nici nu puteam să pun să fie remobilat, căci asta ar fi însemnat să-mi critic predecesorii. Dacă mobila avea efect mai mult asupra minţii decât a trupului, ce încântare am resimţit când am descoperit comorile lăsate în urmă de aceiaşi predecesori: existau documente ce vorbeau despre lucruri cu totul uitate acum şi nu întotdeauna uşor de înţeles: mecanisme ingenioase şi enigmatice; un microcosm ce prindea viaţă de la căldura mâinilor mele, iar fiinţele minuscule ce locuiau în el păreau să crească sub ochii mei şi să capete trăsături tot mai umane; un laborator în care se găsea legendara „bancă de smaragd” şi multe alte lucruri, cea mai interesantă dintre ele fiind o mandragora în alcool.

Retorta în care plutea avea şapte palme în înălţime, iar lăţimea era cam jumătate din înălţime; homunculul însuşi nu era mai înalt de două palme. Când am ciocănit în peretele de

sticlă, a întors către mine nişte ochi asemănători cu două mărgele neguroase, ochi ce arătau mult mai nevăzători decât ai Maestrului Palaemon. N-am auzit nici un sunet când buzele i s-au mişcat, dar am ştiut pe dată ce vorbe rostise şi, într-un fel greu de definit, am simţit cum fluidul palid în care era cufundată mandragora devine propria mea urină sângerie la culoare.

— *De ce m-ai tulburat*, *Autocratule*, *din contemplarea lumii tale*?

— E cu adevărat a mea? am întrebat eu. Ştiu acum că sunt şapte continente şi nici unul în afară de acesta nu se supune formulelor venerate.

— *Tu eşti moştenitorul*, a zis zbârcitura şi s-a răsucit – nu ştiu dacă întâmplător sau voit – în aşa fel încât nu mai stătea cu faţa la mine.

Am ciocănit din nou în sticlă:

— Şi tu cine eşti?

— *O făptură fără părinţi*, *care-şi trăieşte viaţa scufundată în sânge*.

— Păi la fel am fost şi eu! Înseamnă că ar trebui să fim prieteni, tu şi cu mine, ca două fiinţe de aceeaşi condiţie.

— *Glumeşti*.

— Câtuşi de puţin. Simt cu adevărat compasiune pentru tine şi cred că ne asemănăm mai mult decât îţi închipui.

Fiinţa minusculă s-a răsucit din nou, chipul ei cât gămălia acului s-a ridicat spre al meu.

— *Aş vrea să te cred*, *Autocratule*.

— Vorbesc serios. Nimeni nu m-a acuzat vreodată de sinceritate, şi am spus destule minciuni când am socotit că-s în folosul meu, dar acum sunt sincer. Dacă pot să fac ceva pentru tine, spune-mi.

— *Sparge sticla*.

Am ezitat.

— N-o să mori?

— *N-am trăit niciodată*. *O să încetez să mai gândesc*. *Sparge sticla*.

— Ba trăieşti.

— *Nu cresc*, *nu mă mişc*, *nu răspund la nici un stimul în afară de gând*, *care nu e socotit răspuns*. *Nu sunt capabil*

să-mi perpetuez neamul, şi nici alt neam. Sparge sticla.

— Dacă într-adevăr nu eşti viu, mai bine aş găsi o cale să te aduc la viaţă.

— *Halal frăţie*! *Când ai fost întemniţată aici, Thecla, şi băiatul ăla ţi-a adus cuţitul, de ce n-ai căutat atunci mai multă viaţă*?

Am simţit cum îmi iau foc obrajii, am ridicat baculusul de abanos, dar n-am lovit.

— Viu sau mort, ai o inteligenţă pătrunzătoare. Thecla e acea parte din mine care se înfurie cel mai uşor.

— *Dacă i-ai fi moştenit glandele memoriei, aş fi izbândit*.

— Chiar şi pe-asta o ştii. Cum se face că ştii atât de multe, cu toate că eşti orb?

— *Actele minţilor obişnuite stârnesc vibraţii foarte mici care tulbură fluidele acestei sticle. Îţi aud gândurile*.

— Bag seamă că şi eu le aud pe ale tale. Cum e posibil să le aud pe ele, nu şi altele?

Uitându-mă acum direct la chipul acela zgârcit, luminat de ultimele raze de soare ce pătrundeau printr-un geamlâc colbuit, n-am fost sigur că buzele i s-au mişcat sau nu.

— *Te auzite tine, cum se întâmplă întotdeauna*. *Nu-i auzi pe alţii pentru că mintea ta ţipă tot timpul, aşa cum ţipă un copil într-un coş*. *Aşa, văd că-ţi aminteşti asta*.

— Îmi amintesc de-un timp cu mult în urmă, când mi-era frig şi eram flămând. Zăceam întins pe spate, împrejmuit de ziduri cafenii, şi auzeam sunetul propriilor mele ţipete. Da, cred că eram doar prunc. Încă nu puteam merge de-a buşilea. Eşti foarte deştept. Ce gândesc acum?

— *Că sunt doar un exerciţiu inconştient al propriei tale puteri, aşa cum a fost şi Gheara*. *Şi e adevărat*. *Eram diform, am murit înainte de-a mă naşte, şi de atunci sunt ţinut aici în coniac alb*. *Sparge geamul*.

— Întâi aş vrea să-ţi pun nişte întrebări.

— *Frate, e un bătrân cu o scrisoare la uşa ta*.

Am ascultat. Era ciudat ca, după ce auzisem numai cuvintele lui în mintea mea, să aud din nou sunete adevărate – chemarea mierlelor somnoroase printre turnuri şi ciocănitul în uşă. Mesagerul era bătrânul Rudesind, care mă călăuzise până în sala tablourilor din Casa Absolută. I-am făcut semn să

intre (cred că santinelele au fost foarte mirate), pentru că voiam să stau de vorbă cu el şi ştiam că n-am de ce mă teme că nu-mi va arăta respectul cuvenit.

— N-am intrat niciodată aici, a zis el. Cu ce-ţi pot fi de folos, Autocratule?

— Ne-ai şi slujit, doar văzându-te. Ştii cine suntem, nu-i aşa? Ne-ai recunoscut când ne-am mai întâlnit.

— Dacă nu ţi-aş şti chipul, Autocratule, aş fi aflat de zeci de ori până acum cine eşti. Mi s-a spus deseori. Pare-se că pe-aici nimeni nu mai vorbeşte despre altceva. Cum că aici ai fi fost şlefuit. Cum că te-au văzut nu ştiu când şi nu ştiu unde. Cum arătai şi ce le-ai spus. Nu-i bucătar care să nu-ţi fi dat o turtă. Toţi soldaţii ţi-au spus poveşti. A trecut ceva vreme de când n-am mai întâlnit o femeie care să nu te fi sărutat şi să nu-ţi fi cârpit găurile din pantalonaşi. Ai avut un câine...

— E-adevărat, am spus. Am avut.

— Şi o pisică, şi o pasăre, şi un coati care fura mere. Şi te căţărai pe toate zidurile de-aici. Şi săreai de pe ele. Sau te legănai agăţat de-o frânghie, sau te ascundeai şi te lăudai că ai fi sărit. Eşti fiecare băiat care a trăit aici şi-am auzit poveşti ce ţi-au fost puse în seamă şi care erau ale unor oameni bătrâni încă pe vremea când eram eu băietan, şi-am auzit despre năzbâtii pe care le-am făcut eu însumi acum şaptezeci de ani.

— Ni s-a spus şi nouă că faţa Autocratului este întotdeauna ascunsă în spatele măştii pe care oamenii o ţes pentru el. Fără îndoială că e un lucru bun; nu te poţi umfla în pene după ce-ai înţeles cât de mult te deosebeşti de cel în faţa căruia se înclină ei. Dar vrem să aflăm câte ceva despre dumneata. Autocratul dinainte ne-a spus că ai fost santinela lui în Casa Absolută, iar acum ştim că eşti un servitor de-al Părintelui Inire.

— Aşa e, a zis bătrânul. Am această onoare şi scrisoarea Domniei Sale o aduc acum.

Mi-a întins un plic mic şi cam soios.

— Iar noi suntem stăpânul Părintelui Inire.

S-a înclinat ca un om de la ţară.

— Ştiu, Autocratule.

— Atunci îţi poruncim să te aşezi şi să te odihneşti. Avem

întrebări să-ţi punem şi nu vrem să-l ţinem în picioare pe-un om de vârsta dumitale. Când am fost băiatul acela despre care toată lumea vorbeşte, sau poate niţeluş mai mare, ne-ai arătat drumul până la biblioteca Maestrului Ultan. De ce-ai făcut asta?

— Nu pentru că ştiam ceva ce alţii nu ştiau. Nici pentru că stăpânul meu poruncise astfel, dacă la asta te gândeşti. Nu vrei să-i citeşti scrisoarea?

— De îndată. După un răspuns onest, în câteva cuvinte.

Bătrânul şi-a lăsat capul în piept şi s-a tras de bărbuţa subţire. Îi vedeam pielea uscată a feţei bobotindu-se în conuleţe sugrumate, ca şi când încercau să urmeze firele albe.

— Autocratule, gândeşti că am avut vreo bănuială la vremea aceea. Poate unii bănuiau ceva. Poate stăpânul meu, dar eu unul nu ştiu.

Ochii lui urduroşi s-au înălţat pe sub sprâncene, ca să se uite la mine, apoi s-au lăsat iarăşi în jos.

— Erai tânăr şi-mi păreai un băiat potrivit, prin urmare am vrut să vezi.

— Să văd ce?

— Sunt un om bătrân. Bătrân eram şi atunci, bătrân sunt şi acum. De atunci ai crescut. O văd pe chipul Domniei Tale. Eu nu-s cu mult mai bătrân, pentru că vremea trecută de-atunci nu-nseamnă nimic pentru mine. Dacă pui la socoteală tot timpul pe care l-am petrecut urcând şi coborând pe scara mea, e mai mult decât s-a scurs de-atunci. Am vrut să vezi câţi au fost înaintea Domniei Tale. Mii şi mii au trăit şi au murit înainte ca Domnia Ta să fi fost conceput, unii mai buni decât Domnia Ta. Adică, Autocratule, decât erai atunci. Îţi vine să crezi că oricine creşte aici, în vechea Citadelă, se va fi născut ştiind toate astea, dar am descoperit că nu-i chiar aşa. Trăiesc în preajma lor tot timpul, dar nu-i văd. Însă coborând acolo jos, la Maestrul Ultan, cei mai luminaţi la minte îşi dau seama.

— Eşti avocatul morţilor.

Bătrânul a dat din cap:

— Aşa e. Oamenii vorbesc că trebuie să fii drept ba cu unul, ba cu altul, dar nimeni din cei pe care i-am auzit nu zice

că şi ei ar fi trebuit să se poarte cu dreptate. Noi luăm tot ce-au avut ei, ceea ce e bine. Şi scuipăm adesea pe părerile lor, ceea ce socotesc eu că şi asta e bine. Dar s-ar cuveni să ne amintim din când în când cât din ceea ce avem am dobândit de la ei. Şi mă gândesc că atâta vreme cât mai sunt aici, se cade să pun o vorbă bună pentru ei. Iar acum, dacă nu te superi, Autocratule, o să pun scrisoarea aici, pe masa asta caraghioasă...

— Rudesind...

— Da, Autocratule?

— O să-ţi cureţi tablourile?

A dat din nou din cap:

— Ăsta e unul dintre motivele pentru care sunt nerăbdător să plec, Autocratule. Am fost la Casa Absolută până când stăpînul meu... – a tăcut, a părut să înghită în sec, aşa cum fac oamenii când simt că poate au zis prea mult -... a plecat spre miazănoapte. Am de curăţat un Fechin, am cam rămas în urmă.

— Rudesind, ştim dinainte răspunsurile la întrebarea pe care crezi că o vom pune. Ştim că stăpânul dumitale este ceea ce oamenii numesc cacogen şi că, din cine ştie ce motiv, este unul dintre puţinii care au ales să-şi lege soarta de a Omenirii, rămânând pe Urth ca fiinţă umană. Cumaeana este alta, deşi poate că nu ştiai. Ştim chiar că stăpânul dumitale a fost cu noi în junglele de la miazănoapte, unde a încercat, până a fost prea târziu, să-l salveze pe predecesorul meu. Vrem doar să spunem că dacă un tânăr cu o misivă va trece din nou când te afli pe scară, să-l trimiţi la Maestrul Ultan. Aceasta e porunca noastră.

După ce a plecat, am deschis plicul. Fila dinăuntru nu era mare, dar era acoperită cu un scris mărunt, ca şi când o colonie de păianjeni burdihăniţi de ouă au fost striviţi pe suprafaţa ei.

> Inire, servitorul Domniei Sale, îl salută pe mirele planetei Urth, Stăpân peste Nessus şi Casa Absolută, Mai-Marele Rasei Sale, Aurul Poporului Său, Mesagerul Zorilor, Helios, Hyperion, Surya, Savitar şi Autocrat!

Mă grăbesc să ajung la Domnia Ta în cel mult două zile.

A trecut o zi şi mai bine de când am aflat ce s-a întâmplat. Cele mai multe informaţii mi-au ajuns de la femeia Agia, care, cel puţin din ceea ce-a zis ea, a avut un rol esenţial în eliberarea Domniei Tale. Mi-a mai spus şi ceva despre relaţia Domniei Tale cu ea din trecut, pentru că, din câte ştii, am mijloace să obţin informaţii.

Vei fi aflat de la ea că Exultantul Vodalus a murit de mâna ei. Amanta lui, Chatelaine Thea, a încercat la început să-i stăpânească pe mirmidonii care erau alături de el la moartea lui; dar cum ea nu este nicidecum potrivită să-i conducă şi cu atât mai puţin să-i ţină în frâu pe cei din sud, am aranjat astfel încât s-o pun pe femeia Agia în locul ei. Ţinând seamă de milostenia din trecut a Domniei Tale, am încredere că îţi vei da acordul. De bună seamă că e de dorit să ţii în acţiune o mişcare ce s-a dovedit atât de folositoare altădată, şi, atâta vreme cât oglinzile oaspetelui Hethor rămân nesparte, ea îi asigură un comandant verosimil.

Vei socoti pesemne nava pe care am trimis-o în ajutorul stăpânului meu, autocratul din acea vreme, drept nepotrivită – cum o socotesc eu, bunăoară –, dar a fost cea mai bună pe care am găsit-o şi am făcut tot ce-am putut ca s-o obţin. De altfel, eu însumi am fost forţat să călătoresc spre miazăzi, şi cu mult mai încet; va veni poate curând timpul când verii mei vor fi gata să se alăture nu numai omenirii, ci şi *nouă* – dar până una-alta ei continuă să considere Urth ca fiind mai puţin important decât multe dintre multele lumi colonizate, iar pe noi înşine drept egali cu ascienii, şi astfel cu xantodermii şi multe alte seminţii.

Poate că Domnia Ta ai primit de-acum veşti mai proaspete şi mai desluşite decât mine. Dar dacă nu le-ai primit: războiul merge bine şi rău. Nicăieri în-cercuirea lor n-a pătruns prea adânc, iar forţa

sudică, mai cu seamă, a suferit asemenea pierderi încât se poate spune că a fost distrusă. Ştiu că moartea atâtor sclavi amărâţi ai lui Erebus nu e o veste care să te bucure, dar cel puţin armiilor noastre li s-a dat un răgaz.

De care au cumplită nevoie. Printre paralieni a izbucnit sediţiunea, care trebuie înăbuşită. Tarentinii, antrustionii Domniei Tale şi legiunile oraşului – cele trei grupuri care au dus greul luptei – au suferit la fel de multe pierderi ca duşmanul. Sunt cohorte printre ei care n-ar mai putea strânge nici măcar o sută de soldaţi buni de luptă.

Nu e nevoie să-ţi spun că trebuie să facem rost de mai multe arme mici, mai cu seamă artilerie, dacă verii mei vor putea fi convinşi să se despartă de ele la un preţ pe care să-l putem plăti. Între timp, ce se poate face pentru a strânge trupe proaspete trebuie făcut, şi la timp pentru ca recruţii să poată fi instruiţi până-n primăvară. Unităţi uşoare, care să hărţuiască duşmanul fără să se risipească, de-asta avem întâi şi-ntâi nevoie; dar dacă ascienii se dezlănţuie anul viitor, o să avem nevoie de pichenari şi pilani cu sutele de mii şi ar fi mai bine să-i aducem sub arme încă de pe acum, măcar pe o parte dintre ei.

Orice veşti ai despre incursiunile lui Abaia trebuie să fie mai proaspete decât ale mele; eu n-am primit nici una de când am părăsit frontul. Cred că Hormisdas a plecat la Miazăzi, dar Olaguer îţi poate da raportul.

În grabă şi reverenţios,
INIRE

XXXVI
Despre aur rău şi ardere

N-au mai rămas multe de spus. Ştiam că în câteva zile voi fi obligat să părăsesc oraşul, prin urmare tot ce speram să fac acolo trebuia făcut iute. N-aveam nici un prieten în ghildă în care să am încredere, în afară de Maestrul Palaemon, iar el nu prea avea să-mi fie de folos în planurile mele. L-am chemat la mine pe Roche, ştiind că, dacă se află în faţa mea, nu mă va putea minţi multă vreme. (Mă aşteptam să văd un bărbat mai în vârstă decât mine, dar calfa roşcovană care s-a prezentat la ordinele mele era doar cu puţin mai mare decât un băietan; după ce a plecat, mi-am cercetat chipul într-o oglindă, ceea ce nu făcusem niciodată înainte.)

Mi-a spus că el şi alţi câţiva, care-mi fuseseră prieteni mai mult sau mai puţin apropiaţi, se împotriviseră executării mele când vrerea celor mai mulţi din ghildă fusese aceea de a mă omorî, şi l-am crezut. A recunoscut de bunăvoie că propusese să fiu mutilat şi surghiunit, dar a mai spus şi că făcuse aceasta doar pentru că simţise că aşa şi numai aşa putea să-mi salveze viaţa. Cred că se aştepta să fie pedepsit – obrajii şi fruntea, de obicei îmbujorate, se albiseră într-atât, că pistruii apăreau ca nişte stropi de vopsea. Dar vocea nu-i şovăia şi n-a spus nimic ce ar fi putut să-mi dea de înţeles că se scuza pe sine aruncând vina pe altcineva.

Fapt e că aveam de gând să-l pedepsesc dimpreună cu ghilda întreagă. Nu pentru că le-aş fi purtat pică, lui ori celorlalţi, ci pentru că simţeam că, dacă stăteau închişi sub turn oarece vreme, se va trezi în ei simţul pentru acel principiu al dreptăţii de care vorbise Maestrul Palaemon, şi pentru că ar fi cea mai bună cale de a mă asigura că ordinul de interzicere a torturii, pe care intenţionam să-l dau, va fi executat. Cei care petrec câteva luni temându-se de arta torturii nu se vor împotrivi când i se va pune capăt.

Lui Roche însă nu i-am spus nimic despre toate astea, l-am

rugat doar să-mi aducă în seara aceea un veşmânt de calfă şi să se pregătească, împreună cu Drotte şi Eata, să mă ajute a doua zi dimineaţa.

S-a reîntors cu veşmântul imediat după vecernie. Nu pot să spun ce plăcere mi-a făcut să lepăd costumaţia în care fusesem încorsetat până atunci şi să mă îmbrac din nou în hainele fuliginoase. Noaptea, îmbrăţişarea lor întunecată te face aproape nevăzut, şi după ce m-am strecurat afară din încăperile mele pe una dintre ieşirile tainice, am trecut de la un turn la altul ca o umbră, până am ajuns la surpătura din curtină.

Ziua fusese caldă; noaptea însă era răcoroasă, necropola se umpluse de ceaţă, întocmai aşa cum fusese când ieşisem din spatele monumentului ca să-l salvez pe Vodalus. Mausoleul în care mă jucasem în copilărie arăta întocmai aşa cum îl lăsasem, cu uşa înţepenită închisă pe trei sferturi.

Adusesem o lumânare cu mine, şi am aprins-o după ce am intrat. Efigiile funerare pe care le lustruiam pe vremuri erau acoperite din nou de cocleală; frunze uscate, suflate de vânt, zăceau peste tot, nezdrobite. Un copac întinsese un ram suplu prin ferestruica zăbrelită.

Rămâi unde te pun, şi fie
Ca ochi de om să nu te ştie,
O nălucire străvezie
Văzută doar de ochii mei!

Aici, pitita pe vecie,
Să nu te-atingă mână vie,
Şi ochi străin să nu te ştie,
Ştiută doar de ochii mei![1]

Piatra era mai mică şi mai uşoară decât mi-o aminteam eu. Moneda de sub ea se mătuise din pricina jilăvelii; dar era acolo şi-n clipa următoare o ţineam în mână, amintindu-mi de băiatul care fusesem cândva, întorcându-se prin ceaţă, tulburat profund, la zidul dărăpănat.

Acum trebuie să vă rog pe Domniile Voastre, care mi-aţi îngăduit atâtea abateri şi digresiuni, să-mi mai iertaţi una. E

[1] Traaducere de Ion Horea(n. red.).

ultima.

Cu câteva zile în urmă (ceea ce înseamnă mult timp după încheierea întâmplărilor despre care v-am povestit până acum), mi s-a spus că un vagabond venise aici, la Casa Absolută, spunând că-mi datora nişte bani, şi că refuzase să-i dea oricui altcuiva. Am bănuit că era vorba de cine ştie ce veche cunoştinţă de-a mea, aşa că i-am spus şambelanului să-l aducă la mine.

Era Doctorul Talos. Ai fi zis că dăduse peste-o comoară, pentru că se îmbrăcase pentru această împrejurare cu o capote din catifea roşie şi pe cap îşi pusese un fes din acelaşi material. Chipul îi semăna şi acum cu al unei vulpi împăiate; dar din când în când parcă pâlpâia ceva viaţă în el, iar prin ochii de sticlă privea în afară cineva sau ceva.

— Ai progresat, mi-a zis el, făcând o plecăciune atât de adâncă, încât ciucurele fesului a măturat podeaua. Poate-ţi aminteşti că întotdeauna am afirmat că aşa se va întâmpla. Onestitatea, integritatea şi inteligenţa nu pot fi împiedicate să se vădească.

— Amândoi ştim că nimic nu e mai uşor de împiedicat să se vădească, am zis eu. De către ghilda mea, ele au fost împiedicate în fiecare zi. Dar e bine să te văd din nou, chiar dacă vii ca emisar al stăpânului tău.

Preţ de o clipă, doctorul a părut nedumerit.

— A, Baldanders, de el vorbeşti. Nu, mă tem că m-a concediat. După luptă. După ce s-a scufundat în lac.

— Prin urmare, crezi că a supravieţuit,

— O, sunt sigur că a supravieţuit. Nu l-ai cunoscut aşa cum l-am cunoscut eu, Severian. Pentru el era un fleac să respire apă. Un fleac! Avea o minte minunată. Era un geniu suprem, unic: totul se întorcea înăuntru. Combina obiectivitatea unui cărturar cu autoabsorbţia unui mistic.

— Cu alte cuvinte, vrei să spui că făcea experimente pe sine însuşi.

— A, nu, câtuşi de puţin. El inversa acest proces! Alţii experimentează pe ei înşişi pentru a deduce o regulă pe care s-o aplice lumii. Baldanders experimenta asupra lumii şi folosea beneficiile, ca s-o spun pe şleau, asupra propriei sale persoane. Se spune – şi la aceste cuvinte, s-a uitat neliniştit în

jur, ca să fie sigur că numai eu îl auzeam –, se spune că sunt un monstru, şi e adevărat. Dar Baldanders era un monstru şi mai mare decât mine. Într-un anumit sens, el a fost tatăl meu, dar s-a construit singur. E legea naturii, şi legea a ceea ce e mai presus de natură, ca fiecare creatură să aibă un creator. Dar Baldanders a fost propriul său creator; s-a pus în spatele propriei sale persoane şi s-a tăiat din linia care ne leagă pe noi ceilalţi de Increat. Însă mă îndepărtez de la subiect.

Doctorul avea la brâu o pungă de piele roşie; i-a lărgit legăturile şi a scotocit în ea. Am auzit clinchet metalic.

— Acum umbli cu bani la tine? l-am întrebat. Pe vremuri îi dădeai lui totul.

Vocea i-a scăzut într-atât încât abia îl mai auzeam:

— Tu n-ai face la fel de-ai fi în situaţia mea? Acum las monede, mici grămăjoare de aeşi şi oricalcuri, lângă apă. A ridicat vocea: De dăunat, nu dăunează, în plus îmi aduce aminte de zilele grozave de-altădată. Dar sunt cinstit, vezi bine! Întotdeauna mi-a cerut să fiu astfel. Şi el era cinstit, în felul său. Oricum, îţi aminteşti de dimineaţa dinainte de a ieşi noi pe poartă? Împărţeam câştigul din seara precedentă, când am fost întrerupţi. A rămas o monedă, pe care urma s-o iei tu. Am păstrat-o, cu gândul să ţi-o dau mai târziu, dar am tot uitat, apoi când ai venit la castel... Mi-a aruncat o privire piezişă şi a continuat: Dar negustoria cinstită iese în câştig, cum se zice, aşa că uite-o!

Moneda semăna perfect cu aceea pe care o scosesem de sub piatră.

— Acum înţelegi de ce n-am putut-o da omului tău – sunt sigur că m-a crezut nebun.

Am aruncat moneda în aer şi am prins-o. Parcă era dată cu ulei.

— Sincer vorbind, Doctore, noi nu te credem.

— Pentru că e falsă, bineînţeles. Ţi-am spus-o în dimineaţa aia. Cum aş fi putut să-i spun că venisem să-l plătesc pe Autocrat, şi apoi să-i dau o monedă falsă? Sunt îngroziţi de tine, ar fi fost în stare să mă spintece ca să găsească una bună! E adevărat că ai un exploziv care distruge timp de mai multe zile, ca să-i dezmembrezi încet pe oameni?

Mă uitam la cele două monede. Aveau acelaşi luciu de

alamă şi păreau să fi fost bătute în aceeaşi matriţă.

Dar acea întâlnire tainică, aşa cum am spus, a avut loc la multă vreme după ce povestea mea a luat sfârşit. M-am reîntors în încăperile mele din Turnul Stindardului pe calea pe care ieşisem, şi când am ajuns înăuntru, mi-am scos mantia din care picura apa şi am atârnat-o la uscat. Maestrul Gurloes obişnuia să spună că lucrul cel mai greu, ca membru al ghildei, era să nu porţi cămaşă. O spunea cu ironie, dar nu era cu totul neadevărat. Mie, care străbătusem munţii cu pieptul gol, îmi fuseseră de-ajuns câteva zile în veşmântul autocratic sufocant ca să mă apuce tremuratul într-o noapte de toamnă ceţoasă.

Fiecare încăpere avea un şemineu şi în fiecare şemineu se găsea un morman de lemne atât de bătrâne şi de uscate, încât puteam să jur că s-ar fi prefăcut în praf şi pulbere dacă le-aş fi izbit de grătar. Nu aprinsesem până atunci focul în vreunul din şemineuri; acum însă am hotărât să-l aprind, ca să mă încălzesc şi să pun la uscat pe un spătar şi hainele aduse de Roche. Dar când am căutat cutia de aprins focul, mi-am dat seama că, din pricina emoţiei, o uitasem în mausoleu, dimpreună cu lumânarea. Trecându-mi prin minte că autocratul care locuise în aceste încăperi înaintea mea (un cârmuitor atât de îndepărtat în timp, că memoria mea nu putea ajunge la el) trebuie să fi avut la îndemână ceva de aprins numeroasele focuri, m-am apucat să caut prin sertarele cabinetelor.

Cele mai multe erau pline cu hârtiile care mă fascinaseră înainte; dar în loc să mă pun pe citit, aşa cum făcusem întâiaşi dată când cercetasem încăperile, am ridicat fiecare teanc din fiecare sertar, ca să văd dacă sub ele nu găseam vreun aprinzător de oţel sau o seringă cu amadou.

N-am găsit nimic de acest fel; în schimb, în sertarul cel mai mare al celui mai mare cabinet, ascuns sub un penar în filigran, am dat peste un pistol mic.

Mai văzusem asemenea arme – prima oară, când Vodalus îmi dăduse moneda falsă pe care tocmai mi-o luasem înapoi. Dar nu ţinusem nici una în mână, iar acum am descoperit că una era s-o ţin, şi cu totul alta s-o văd în mâinile altcuiva.

Odată, când călătoream împreună cu Dorcas spre oraşul Thrax, aflat la miazănoapte, ne-am alăturat unei caravane de tinichigii şi negustori ambulanţi. Ne mai rămăsese încă o bună parte din banii primiţi de la Doctorul Talos când îl întâlniserăm în pădurea de la nord de Casa Absolută; dar nu ştiam până unde puteam ajunge cu ce mai aveam la noi şi nici cât mai trebuia să mergem, astfel că îmi făceam meseria ori de câte ori puteam, întrebând în fiecare târguşor dacă era vreun netrebnic ce trebuia mutilat ori decapitat. Rătăcitorii ne socoteau de-ai lor, unii gândeau că suntem de-un rang mai înalt pentru că trudeam numai pentru mai-marii locului, dar alţii se prefăceau a ne dispreţui ca pe nişte unelte ale tiraniei.

Într-una din seri, un tocilar care se arătase mai prietenos decât cei mai mulţi şi ne făcuse mici favoruri s-a oferit să mi-o ascută pe *Terminus Est*. I-am spus că aveam grijă să fie foarte ascuţită, dată fiind munca mea, şi l-am poftit să-i încerce tăişul cu degetul. După ce s-a tăiat uşor (ştiam că aşa se va întâmpla), l-a cuprins dragul de ea, admirându-i nu numai lama, ci şi teaca moale, forma gardei şi tot restul. Am răspuns la o sumedenie de întrebări despre făurirea şi istoria ei, despre cum trebuia folosită, apoi m-a întrebat dacă-i îngăduiam s-o ţină în mână. L-am prevenit asupra greutăţii tăişului şi-a pericolului de a-i lovi tăişul de ceva ce l-ar putea bonţi, şi i-am dat-o. Zâmbind, a apucat-o de plasele aşa cum îl instruisem; dar când a dat să ridice acea unealtă a morţii, lungă şi lucioasă, chipul lui a pălit şi braţele au început să-i tremure, încât i-am smuls-o din mâini înainte s-o scape. Mai târziu, tot ce spunea era *Am ascuţit adesea săbiile soldaţilor*, una-ntruna.

Acum mi-am dat seama cum se simţise omul acela. Am pus pistolul pe masă atât de iute, că aproape l-am scăpat din mână, apoi am înconjurat de câteva ori masa, ca şi când pistolul ar fi fost un şarpe încolăcit, gata să atace.

Era mai scurt decât mâna mea, cu o lucrătură minunată, ca o bijuterie; dar fiecare linie a lui ascundea o origine de dincolo de cele mai apropiate stele. Trecerea vremii nu-i îngălbenise argintul, parcă acum fusese luat de pe polizor. Era acoperit cu decoraţiuni, poate litere – care anume, nu ştiam, iar ochilor mei, deprinşi cu linii drepte şi curbe, li se

păreau uneori a fi nişte reflecţii complicate, tremurătoare, a ceva ce nu se afla acolo. Mânerul era incrustat cu pietre negre, al căror nume nu-l ştiam, geme asemenea turmalinelor, dar mai strălucitoare. După un timp, am băgat de seamă că una dintre ele, cea mai mică, parcă dispărea dacă nu mă uitam direct la ea, iar când mă uitam, scăpără cu patru raze. Cercetând-o mai îndeaproape, am văzut că nu era câtuşi de puţin o gemă, ci o lentilă minusculă prin care venea dinăuntru lumina unui fel de foc. Carevasăzică, după atâta amar de veacuri, pistolul încă era încărcat.

Poate părea lipsit de sens, dar acest fapt m-a liniştit. O armă poate fi periculoasă în două feluri pentru cel care o foloseşte: îl poate răni accidental, ori îl lasă baltă taman când are nevoie de ea. De rănit fără să vreau, mă puteam răni; însă după ce am văzut strălucirea acelui punct de lumină, am ştiut că al doilea pericol nu trebuia să mă îngrijoreze.

Sub ţeava era un cui glisant ce părea să controleze intensitatea încărcăturii. Primul meu gând a fost că acela care mânuise ultima oară pistolul îl potrivise la intensitate maximă şi că dacă împingeam cuiul în partea cealaltă voi putea să încerc arma cu oarecare siguranţă. Dar m-am înşelat – cuiul era poziţionat chiar la mijloc. Mi-am zis, prin urmare, că, dacă mă gândeam la o coardă de arc, pistolul putea să fie cel mai puţin periculos atunci când cuiul era împins în faţă până la capăt. Aşa că l-am fixat acolo, am îndreptat arma spre şemineu şi am apăsat pe trăgaci.

Sunetul unei împuşcături este cel mai îngrozitor din lume. Este ţipătul materiei înseşi. Acum, zgomotul n-a fost puternic, ci ameninţător, ca un tunet îndepărtat. Preţ de o clipă – atât de scurtă încât aş fi zis că am visat – un con îngust de violet a ţâşnit între gura ţevii şi grămada de lemne. Apoi a dispărut, lemnele ardeau cu vâlvătaie, şi bucăţi de metal încins şi contorsionat au căzut cu zgomot de clopote sparte din fundul vetrei. Un firicel de argint s-a scurs pe vatră, de acolo pe rogojina din faţa şemineului, pârlind-o şi trimiţând în văzduh un fum greţos.

Am vârât pistolul în sabretaşul noului meu veşmânt de calfă.

XXXVII
Din nou peste râu

Înainte de revărsatul zorilor, Roche s-a şi înfiinţat la uşa mea, împreună cu Drotte şi Eata. Drotte era cel mai mare dintre noi, dar chipul şi ochii scăpărători îl făceau să arate mai tânăr decât Roche. Încă era întruchiparea forţei vânoase, dar am observat că acum eram mai înalt cu două degete decât el. Cu siguranţă că îl depăşeam în înălţime şi când părăsisem Citadela, dar atunci nu-mi dădusem seama de această diferenţă. Eata rămăsese cel mai scund dintre noi şi încă nu ajunsese calfă – prin urmare, nu lipsisem, în fapt, decât o vară. Părea puţin ameţit când m-a salutat, probabil nu-i venea să creadă că eram Autocrat, mai ales că nu mă văzuse de când mă întorsesem, iar acum eram îmbrăcat în veşmântul ghildei.

Îi spusesem lui Roche să vină toţi trei înarmaţi; el şi Drotte purtau spade asemănătoare cu *Terminus Est* la formă, dar nicidecum la măiestrie, iar Eata o clavă, din cele pe care le zărisem la festivităţile de Ziua Primirii Măştii. Înainte să fi văzut luptele de la miazănoapte, aş fi socotit că sunt bine înarmaţi; acum toţi trei, nu numai Eata, păreau nişte puştani ducând beţe şi conuri de pin, gata să se joace de-a războiul.

Pentru ultima oară am trecut prin spărtura din zid şi am urmat potecile de oase care şerpuiau printre chiparoşi şi morminte. Trandafirii morţii, pe care mă codisem să-i culeg pentru Thecla, încă mai aveau câteva flori tomnatice; m-am pomenit că mă gândesc la Morwenna, singura femeie căreia îi luasem viaţa, şi la duşmanca ei, Eusebia.

După ce-am trecut de poarta necropolei şi am intrat pe străzile mizere ale oraşului, însoţitorii mei au părut să se binedispună. Cred că în subconştientul lor se temuseră că vor fi văzuţi de Maestrul Gurloes şi pedepsiţi că i-au dat ascultare Autocratului.

— Sper că nu ai de gând să mergi la scaldă, a zis Drotte.

Satârurile astea or să ne tragă la fund.

Roche a chicotit:

— Eata poate pluti cu al lui.

— Mergem departe la miazănoapte. O să avem nevoie de-o barcă, dar cred că o să putem închiria una dacă o luăm de-a lungul digului.

— Numai să vrea cineva să ne închirieze. Şi să nu fim arestaţi. Ştii, Autocratule...

— Severian, i-am amintit eu. Câtă vreme port hainele astea.

—...Severian, nu avem voie să purtăm armele astea, decât la eşafod, şi o să trebuiască să dăm multe explicaţii ca să-i convingem pe peltaşti că e nevoie de trei. Or să ştie cine eşti? Nu...

De data asta l-a întrerupt Eata, arătând spre râu:

— Uite-o barcă!

Roche a urlat, toţi trei au făcut semne cu mâna, iar eu am ridicat unul din chrisoşii pe care-i împrumutasem de la castelan, răsucindu-l ca să sclipească în soarele ce tocmai începea să se arate deasupra turnurilor din spatele nostru. Omul de la cârmă şi-a fluturat şapca şi un băietan mlădiu – aşa părea de la distanţa aceea – a sărit în faţă ca să schimbe poziţia velei la treime.

Barca, îngustă şi joasă, avea două catarge – o ambarcaţiune ideală, aş zice, pentru transportul clandestin de mărfuri prin dreptul arterelor de patrulare care dintr-odată deveniseră ale mele. Cârmaciul, un nătăfleţ bătrân, cărunt, arăta în stare de fapte şi mai rele, iar „flăcăul” mlădiu s-a dovedit a fi o fată cu ochi râzători şi cu o uşurinţă uimitoare de a privi pieziş.

— Măi să fie, să n-am parte..., a zis cârmaciul când ne-a văzut veşmintele. Ziceam că sunteţi în doliu, zău, pân' mi-am belit ochii bine. Iscoade? N-am auzit de-aşa ceva, cum n-am pomenit cioară la tribunal.

— Da, iscoade, i-am spus eu, urcând la bord.

Am simţit o plăcere caraghioasă descoperind că nu-mi pierdusem simţul echilibrului pe apă, pe care-l deprinsesem pe *Samru*, şi să-i văd pe Drotte şi Roche cum se prind de scote când lugherul s-a înclinat sub greutatea lor.

— Te superi dacă arunc o privire băieţaşului ăluia galben?

Să văd de-i bun. Şi-l trimit direct acasă.

I-am aruncat moneda, el a frecat-o, a muşcat-o şi a acceptat-o cu o privire respectuoasă.

— S-ar putea s-avem nevoie de barcă toată ziua.

— Pentru băiatu' ăsta galben, puteţi s-o ţineţi şi la noapte. Amândoi o să fim bucuroşi de tovărăşie, cum i-a zis cioclul fantomei. A fost tot felu'-n râu pân' s-a crăpat de ziuă şi-mi vine să cred c-are d'a face cu voi, optimaţii, c-aţi ieşit pe apă az' dimineaţă?

— Dă-i drumul, i-am zis eu. Dacă vrei, poţi să-mi povesteşti pe drum despre ciudăţeniile astea.

Cu toate că el deschisese vorba, se cam codea acum să intre în amănunte – poate pentru că nu găsea cuvintele potrivite să exprime ceea ce simţise şi să descrie ce văzuse şi ce auzise.

Vântul bătea uşor de la apus, aşa că, pânzele fiind bine întinse şi fixate, înaintam fără greutate în susul râului. Fata oacheşă mai mult stătea degeaba la prora, schimbând ocheade cu Eata. (Cine ştie dacă nu-l credea – văzându-l îmbrăcat cu o cămaşă cenuşie murdară şi în pantaloni – ca fiind doar un servitor de-al nostru.) Cârmaciul, care zicea că-i unchiul ei, ţinea bine cârma în timp ce vorbea, pentru ca lugherul să nu iasă din bătaia vântului.

— O să-ţi zic ce-am văzut cu ochii mei, ca tâmplarul când a deschis oblonul. Eram la vr'o opt-nouă leghe spre miazănoapte de un' aţi strigat voi la noi. Duceam scoici, 'ţelegi, cu alea nu te poţi opri, mai ales când poa' să fie cald la prânz. Coborâm mai la vale, le cumpărăm de la scufundători, ţelegi, apoi urcăm iute cu ele ca să se mănânce înainte să se-mpută. Dacă se-mput, pierzi tot, da' de le vinzi bune, iei de două ori preţu' sau mai mult. Am stat nopţile pe râu mai mult decât în altă parte – aicia dorm, ca să zic aşa, ăsta-i culcuşul, batăr că nu pun capu' jos decât dimineaţa. Da' noaptea trecută – nu ş' cum, da' parcă nu eram pe bătrânu' Gyoll, ci p'-un alt râu, care curgea în sus spre cer, sau în miezul pământului. Dacă nu eşti pe apă noaptea târziu, nu vezi, da' asta a fost o noapte liniştită – doar o pală ce sufla cât să tragi o-njurătură, apoi murea, şi iar sufla. Era şi ceaţă, deasă ca bumbacu'. Atârna peste apă aşa cum atârnă ceaţa,

doar de-atât cât să treci un butoiaş între ea şi apă. Mai tot timpul n-am zărit luminile de pe ţărm, numa' ceaţa. Odată aveam un corn în care suflam, pentru ăia care nu ne vedea luminile, da' a căzut în apă anu' trecut şi era făcut din cupru, aşa că s-a scufundat. Şi noaptea trecută am strigat, de câte ori am simţit că în apropiere era o altă barcă sau mai ştiu eu ce. Cam la un rond după ce s-a lăsat ceaţa, am trimis-o pe Maxellindis la culcare. Pânzele era ridicate şi, cum sufla niţel briza, cum mai urcam niţel pe Gyoll, şi iar coboram ancora şi tot aşa. Poate voi nu ştiţi, optimaţilor, da' regula râului e că ăia de merge-n sus ţine pe laturi, şi ăia de coboară ţine pe mijloc. Noi urcam, carevasăzică trebuie că eram spre malu' răsăritean, da' cu ceaţa nu mai eram sigur. Apoi am auzit lopeţi. M-am uitat în ceaţă, da' n-am văzut lumini, aşa c-am strigat ca să nu intre în noi. M-am aplecat peste copastie şi mi-am apropiat urechea de apă, s-aud mai bine. Ceaţa înghite zgomotele, da' cel mai bine auzi când îţi pui capu' sub ea, pen' că zgomotu' alunecă de-a lungu' apei. Mă rog, aşa-m făcut, şi era una mare. Nu poţi număra câte lopeţi e dacă ai echipaj bun la vâsle, pen' că intră şi iese odată, da' când o navă mare trece iute poţi s-auzi apa ce se sparge la pupa, şi asta era din alea mari. M-am cocoţat pe cabină, s-o văz, da' tot nu era lumini, batăr că ştiam că tre' să fie-aproape. Am dat să cobor când ce-o văd – o galeasă, patru catarge, patru punţi, fără lumini, urca-n sus pe canal, la o vâslă de mine. Vai de cele care coboară, îmi zic, aşa cum zicea boul când a scăpat din atelaj. N-am văzut-o decât o clipă şi iar s-a pierdut în ceaţă, da'-m auzit-o dup-aia multă vreme. Văzând-o aşa, m-am simţit tare ciudat şi-am tot urlat dup-aia, când şi când, batăr că altă navă n-am văzut. Să mai fi înaintat de-o juma' de leghe, poate mai puţin, când am auzit pe cineva strigând. Da' nu ca şi cum răspundea strigătului meu, ci ca unu' biciuit. Am strigat, a strigat – era un om pe care-l ştiu de Trason, are barca lui, aşa ca mine. „Tu eşti?” strigă el, eu zic da şi-l întreb dacă-i e bine, şi-mi strigă: „Trage la mal!” Nu pot, zic. Aveam scoici şi o fi noaptea răcoroasă, da' voiam să le vând cât mai iute. „Trage la mal şi coboară”, zice Trason. Aşa că strig: „Tu de ce n-o faci?” Atunci apare şi-n barca lui era mai mulţi decât credeam că-ncape acolo – panduri, aş fi zis, da' toţi

pandurii pe care i-am văzut la viaţa mea avea faţa oacheşă ca a mea sau aproape la fel, iar ăştia era albi ca ceaţa. Avea scorpioni şi voulge – le vedeam capetele peste crestele coifurilor.

L-am întrerupt ca să-l întreb dacă soldaţii pe care-i văzuse arătau supţi de foame şi dacă aveau ochi mari.

A clătinat din cap şi un colţ al gurii i-a zvâcnit în sus.

— Era mari, mai mari ca matale sau ca mine sau ca oricine din barca asta, cu-n cap mai înalţi decât Trason. Mă rog, într-o clipă a dispărut toţi, la fel ca galeasa. Aia a fost a doua navă pe care-am văzut-o pân' să se ridice ceaţa. Da'...

— Dar ai mai văzut ceva. Sau ai auzit.

A dat din cap.

— Am crezut că matale ori oamenii matale d'aci din pricina asta aţi ieşit. Da, am văzut ş'-am auzit. Era ceva în râul ăsta din care n-am văzut *eu unu'* niciodată. Maxellindis, când s-a trezit şi i-am zis şi ei, a zis că era lamantini. E deschise la culoare în lumina lunii şi arată ca oamenii, dacă nu te duci prea aproape. Da' le-am văzut încă pe când eram băietan, nu m-am păcălit niciodată. Şi era voci muiereşti, nu tari da' răsuna. Şi mai era ceva. Nu pricepeam ce zice ele, da'-auzeam tonu'. Ştii cum e când asculţi la oameni peste apă? Zice *aşa-ş-aşa-ş-aşa*. Dup-aia vocea mai groasă – nu pot zice că era de bărbat, pen' că nu cred că era vreunu' – vocea mai groasă zice *du-te-şi-fă-aia-şi-ailaltă*. Am auzit vocile muiereşti de trei ori şi pe ailaltă de două. N-o să mă credeţi, oprimaţilor, da' uneori părea că vocile vine din râu.

A tăcut, privind la nenufari. Urcasem mult în susul râului, trecusem de Citadelă, dar nenufarii creşteau şi aici mai deşi decât florile sălbatice pe orice pajişte din această parte a paradisului.

Citadela se zărea acum cu totul şi, deşi era foarte întinsă, părea ca o turmă scăpărătoare răspândită pe deal, iar cele o mie de turnuri metalice ale ei gata-gata să ţâşnească în văzduh la un singur cuvânt. Sub ele, necropola întindea o ţesătură alb-verde. Ştiu că se cade să vorbeşti cu o uşoară scârbă în glas despre abundenţa „nesănătoasă” a pajiştilor şi copacilor în asemenea locuri, dar niciodată n-am văzut să fie ceva nesănătos în asta. Ce e verde moare pentru ca oamenii

să trăiască, iar oamenii mor pentru ca ce e verde să trăiască, până şi acel om neştiutor şi nevinovat pe care l-am omorât acolo cu propria lui bardă, cu atâta vreme în urmă. Tot frunzişul nostru a pălit, aşa se spune, şi fără doar şi poate că aşa e; iar când Soarele Nou va veni, soaţa lui, noua planetă Urth, îl va slăvi cu frunze ca smaragdul. Dar în ziua de azi, ziua soarelui vechi şi a vechii planete Urth, n-am văzut nici un alt verde atât de adânc precum cel al pinilor măreţi din necropolă, când vântul le leagănă ramurile. Îşi trag vigoarea din generaţii dispărute ale omenirii, iar catargele argosiilor, tăiate din multe trunchiuri ale lor, nu-s nici pe departe atât de înalte ca ei.

Câmpia Sangvinară e departe de râu. Noi patru am atras multe priviri chiondorâşe în timp ce mergeam într-acolo, dar nimeni nu ne-a oprit. Hanul Iubirilor Pierdute, care întotdeauna mi se păruse cea mai puţin trainică dintre casele construite de oameni, se afla la locul lui, ca şi în acea după-amiază când ajunsesem acolo împreună cu Agia şi Dorcas. Hangiul gras mai să leşine când ne-a văzut; i-am cerut să-l aducă pe Ouen, ospătarul.

Nu mă uitasem cu adevărat la el în acea după-amiază când ne adusese – lui Dorcas, Agiei şi mie – o tavă. L-am privit acum. Un bărbat cu început de chelie, aproape la fel de înalt ca Drotte, subţire şi cam tras la faţă; ochii îi erau de un albastru adânc şi avea o delicateţe în forma lor şi a gurii pe care am recunoscut-o de îndată.

— Ştii cine suntem? l-am întrebat eu.

A clătinat încet din cap, în semn că nu ştia.

— N-ai servit niciodată un torţionar?

— O dată, în această primăvară, Sieur, a zis el. Şi ştiu că aceşti doi bărbaţi în negru sunt torţionari. Dar Domnia Ta nu eşti torţionar, Sieur, cu toate că eşti îmbrăcat astfel.

— Nu m-ai mai văzut? l-am întrebat, făcându-mă că nu aud ultima lui remarcă.

— Nu, Sieur.

— Prea bine, aşa o fi. (Ce ciudat să descopăr cât de mult mă schimbasem.) Ouen, tu nu mă cunoşti, dar eu aş vrea să te cunosc. Spune-mi unde te-ai născut şi cine ţi-au fost

părinţii, şi cum ai ajuns să munceşti în hanul ăsta.

— Tata a fost prăvăliaş, Sieur. Locuiam la Poarta Veche, pe malul stâng. Cred că aveam vreo zece ani când m-a trimis la un han să mă fac ospătar, şi de atunci am muncit prin hanuri.

— Tatăl tău a fost prăvăliaş. Şi mama?

Crupul lui Ouen încă avea expresia apatică a unui ospătar, dar ochii trădau uimire.

— N-am cunoscut-o niciodată, Sieur. Cică se numea Cas, dar a murit de tânără. Când m-a născut, aşa mi-a zis taică-meu.

— Dar ştii cum arăta.

A confirmat cu o mişcare a capului.

— Taică-meu avea un medalion cu chipul ei. Pe la douăzeci şi ceva de ani, m-am dus să-l văd şi atunci am aflat că-l amanetase. Aveam ceva bani la vremea aceea, îl ajutasem pe-un optimat în amorurile lui – duceam mesaje doamnelor şi stăteam de pază la uşi, treburi de-astea – aşa că m-am dus la cămătar, am plătit gajul şi l-am luat înapoi. Încă îl mai port, Sieur. Într-un loc ca ăsta, unde atâţia vin şi pleacă, e bine să ţii asupra ta ce-ai mai de preţ.

A băgat mâna-n sân şi a scos un medalion din email cloisoné. Portretele dinăuntru erau ale lui Dorcas, din faţă şi din profil, o Dorcas doar cu puţin mai tânără decât Dorcas pe care o cunoscusem eu.

— Zici că ai devenit ospătar la zece ani, Ouen. Dar ştii să scrii şi să citeşti.

— Puţin, Sieur. Avea un aer stânjenit. Am întrebat pe unii şi pe alţii, când şi când, ce scrie aici, ce scrie dincolo. Am ţinere bună de minte.

— Ai scris ceva când a fost torţionarul aici astă primăvară, i-am zis eu. Îţi aminteşti ce-ai scris?

A clătinat speriat din cap.

— Doar un bileţel, s-o avertizez pe fată.

— Eu mi-aduc aminte. Ai scris: „Femeia care-i cu tine a mai fost aici. Să n-ai încredere în ea. Trudo spune că bărbatul e torţionar. Tu eşti mama mea reînviată din morţi.”

Ouen şi-a ascuns medalionul înapoi sub cămaşă.

— Doar pentru că semăna atât de mult cu ea, Sieur. Când eram mai tânăr, mă gândeam că într-o bună zi o să găsesc o

asemenea femeie. Îmi spuneam, mă-nţelegi, că eram un om mult mai bun decât taică-meu, iar el găsise o asemenea femeie. Dar n-am găsit-o niciodată, iar acum nu mai sunt atât de sigur că sunt un om mai bun.

— La vremea oi pricina, nu ştiai cum arată veşmântul unui torţionar, am zis eu. Dar prietenul tău Trudo, rândaşul, ştia. Ştia mult mai multe despre torţionari decât tine, de aceea a fugit.

— Da, Sieur. Când a auzit că torţionarul întreabă de el, a fugit.

— Dar tu ai văzut inocenţa acestei fete şi voiai s-o avertizezi asupra torţionarului şi a celeilalte femei. Poate ai avut dreptate în privinţa amândurora.

— Dacă aşa spui Domnia Ta, Sieur.

— Ştii, Ouen, semeni puţin cu ea.

Hangiul cel gras ne ascultase fără să se prea ferească. Acum a chicotit:

— Ba seamănă mai degrabă cu mata!

Fără să vreau, m-am întors şi m-am holbat la el.

— N-am vrut să te jignesc, Sieur, dar aşa e. E niţel mai bătrân, dar când vorbeaţi v-am privit chipurile la amândoi, dintr-o parte, şi nu-i nici o deosebire.

I-am cercetat din nou chipul lui Ouen. Părul şi ochii nu-i erau negri ca ai mei, dar în rest faţa lui ar fi putut fi a mea.

— Ziceai că n-ai găsit o femeie ca Dorcas – ca aceea din medalionul tău. Dar ai găsit totuşi o femeie.

Şi-a ferit ochii de-ai mei.

— Mai multe, Sieur.

— Şi-ai devenit tată.

— Nu, Sieur! Era speriat: Niciodată, Sieur!

— Interesant. Ai avut vreodată necazuri cu legea?

— De mai multe ori, Sieur.

— E bine să vorbeşti încet, dar nici chiar atât de încet. Şi uită-te la mine când îmi vorbeşti. O femeie pe care-ai iubit-o – sau poate una care te-a iubit – o femeie brunetă – a fost arestată?

— Cândva, Sieur. Da, Sieur. Se numea Catherine. Un nume de modă veche, aşa se zice. A tăcut, a dat din umeri. Au fost necazuri, cum ai zis Domnia Ta, Sieur. A fugit dintr-un ordin al

monahelor. Legiuitorii au prins-o şi n-am mai văzut-o niciodată.

N-a vrut să vină, dar l-am luat cu noi când ne-am întors la lugher.

Când urcasem pe râu în sus, noaptea, pe *Samru*, hotarul între oraşul viu şi cel mort fusese ca acela între curbura întunecată a lumii şi cupola celestă cu stelele ei. Acum, când era atâta lumină, hotarul dispăruse. Structuri pe jumătate ruinate se înşirau de-a lungul malului, dar dacă erau adăposturile celor mai prăpădiţi dintre cetăţenii noştri sau doar schelete părăsite, n-aş fi putut spune, când deodată am văzut o frânghie pe care fluturau trei zdrenţe.

— În ghildă cultivăm idealul sărăciei, i-am zis lui Drotte, stând amândoi sprijiniţi de copastie. Dar oamenii ăia nu mai au nevoie de acest ideal; l-au atins.

— Ba aş zice că ei au cel mai mult nevoie de el, a răspuns Drotte.

Se înşela. Increatul era acolo, ceva dincolo de hieroduli şi de cei pe care-i slujesc aceştia; chiar şi pe râu, îi simţeam prezenţa, aşa cum o simţi pe aceea a stăpânului unei case mari, deşi el s-ar putea să fie într-o încăpere tainică, la un alt cat. Coborând pe ţărm, am avut senzaţia că, dacă aş trece oricare prag de-acolo, aş lua prin surprindere o siluetă luminoasă; iar mai-marele tuturor acestor siluete era peste tot şi nu-l puteam vedea doar pentru că era prea mare ca să fie văzut. Pe una dintre străzile năpădite de iarbă, am găsit o sanda bărbătească, purtată dar nu stâlciată.

— Am auzit că pe-aici bântuie jefuitorii, am zis eu. Asta e unul dintre motivele pentru care v-am rugat să veniţi şi voi. Dacă ar fi fost vorba numai de mine, aş fi venit singur.

Roche a dat din cap şi a tras spada din teacă, dar Drotte a spus:

— Nu-i nimeni pe-aici. Te-ai înţelepţit mai mult decât noi, Severian, dar totuşi cred că prea te-ai obişnuit cu lucruri care-i îngrozesc pe oamenii obişnuiţi.

L-am rugat să-mi desluşească ce voia să spună.

— Ştiai despre ce vorbea barcagiul. Am citit-o pe chipul tău. Şi tu erai speriat, sau măcar îngrijorat. Dar nu la fel de

speriat precum fusese el în barca lui noaptea trecută, sau ca Roche ori Ouen ăsta, sau cum aş fi fost eu dacă am fi fost aproape de râu şi am fi ştiut ce se întâmplă. Jefuitorii de care spui au fost aici noaptea trecută şi cu siguranţă sunt cu ochii în patru după bărcile patrulelor. N-or să se mai apropie de apă azi, nici în zilele următoare.

Eata mi-a atins braţul.

— Crezi că fata aia – Maxellindis – e în pericol acolo în barcă?

— Tu eşti în pericol mult mai mare din pricina ei, i-am răspuns eu.

Nu ştia despre ce vorbeam, eu însă ştiam. Maxellindis a lui nu era Thecla; povestea lui nu putea fi aceeaşi ca a mea. Dar văzusem coridoarele rotitoare ale Timpului în spatele chipului ştrengar cu ochi căprui surâzători. Iubirea e o suferinţă îndelungată pentru torţionari; şi chiar dacă aş dizolva ghilda, Eata tot torţionar ar deveni, la fel ca toţi bărbaţii, constrâns de dispreţul faţă de avere fără de care un bărbat este mai puţin bărbat, pricinuind vrea, nu vrea durere prin însăşi natura lui. Îmi părea rău pentru el, dar mai rău îmi părea de Maxellindis, fata-marinar.

Am intrat cu Ouen în casă, lăsându-i pe Roche, Drotte şi Eata să stea de pază la oarecare depărtare. Oprindu-ne în prag, am auzit dinăuntru sunetul slab al paşilor lui Dorcas.

— N-o să-ţi spunem cine eşti, i-am zis lui Ouen. Şi nu-ţi putem spune ce vei deveni. Dar noi suntem Autocratul tău şi-ţi spunem ce trebuie să faci.

N-aveam nici un cuvânt special pentru el, dar am descoperit că nu aveam nevoie de vreunul. A îngenuncheat imediat, aşa cum făcuse castelanul.

— I-am adus pe torţionari cu noi pentru ca tu să înţelegi ce ţi se pregătea dacă nu ni te-ai fi supus. Dar nu vrem să nu ni te supui, şi acum, după ce te-am întâlnit, ne îndoim că am fi avut nevoie de ei. În casa asta e o femeie. Peste câteva clipe vei intra. Trebuie să-i spui povestea ta, aşa cum ne-ai spus-o nouă, şi trebuie să rămâi cu ea şi s-o protejezi, chiar dacă ea va încerca să te alunge.

— Voi face tot ce-mi stă în putinţă, Autocratule, a zis Ouen.

— Când vei putea, va trebui s-o convingi să plece din acest oraş al morţii. Până atunci, îţi dăm asta. Am scos pistolul, i l-am dat şi i-am spus: Valorează o căruţă de chrisoşi, dar atâta vreme cât eşti aici, e mult mai bine să-l ai pe el decât chrisoşii. După ce tu şi femeia veţi fi în siguranţă, o să ţi-l răscumpărăm, dacă vei voi.

I-am arătat cum să-l folosească şi am plecat.

Apoi am rămas singur, şi fără îndoială că sunt unii care, citind această prea scurtă mărturie despre o vară mai agitată decât ar fi fost firesc, vor spune că singur am fost mai tot timpul. Jonas, singurul meu prieten adevărat, era doar o maşinărie, chiar şi în propriii lui ochi; Dorcas, pe care încă o iubesc, este doar un fel de stafie, chiar şi în propriii ei ochi.

Eu însă nu simt că aşa ar fi. Alegem – sau nu alegem – să fim singuri când hotărâm pe cine vom accepta drept camarazi şi pe cine vom respinge. Astfel, un eremit dintr-o peşteră din munţi nu e singur, pentru că păsările şi iepurii, iniţiaţii ale căror cuvinte trăiesc în „cărţile pădurii”, care sunt ale sale, şi vânturile – mesagerii Increatului – îi ţin tovărăşie. Un alt om, care trăieşte printre milioane de alţi oameni, poate fi singur, pentru că în jurul lui nu-s decât duşmani şi victime.

Agia, pe care poate am iubit-o, a ales în schimb să devină un Vodalus feminin, socotind că tot ceea ce trăieşte pe deplin în omenire îi este vrăjmaş. Eu, care poate că am iubit-o pe Agia, care am iubit-o pe Dorcas foarte mult, dar poate nu îndeajuns, eram acum singur pentru că devenisem o parte a trecutului ei, care îi era mult mai drag decât îi fusesem eu (cu excepţia, poate, a începutului iubirii ei pentru mine).

XXXVIII
Învierea

Aproape n-a mai rămas nimic de spus. Au venit zorile, soarele roşu e ca un ochi însângerat. Vântul suflă rece prin fereastră. Peste câteva clipe, un lacheu îmi va aduce o tavă aburindă; va fi însoţit, fără îndoială, de bătrânul, cocârjatul Părinte Inire, nerăbdător să-mi vorbească în ultimele clipe care mai rămân; bătrânul Părinte Inire, care a trăit mai mult decât răstimpul dat vremelnicei sale rase; bătrânul Părinte Inire, care mă tem că nu va mai trăi prea mult după dispariţia soarelui roşu. Ce supărat va fi când va afla că am stat şi am scris toată noaptea aici, în lucarnă.

În curând, va trebui să-mi pun veşmintele argintii, culoarea care e mai pură decât albul. Fie.

Vor urma zile lungi, monotone la bordul navei. Voi citi. Mai am încă multe de învăţat. Voi dormi, voi moţăi în cabina mea, ascultând secolele care se lovesc de carenă. Voi trimite acest manuscris Maestrului Ultan; dar pe navă, când n-o să pot dormi şi mă voi fi săturat de citit, o să-l scriu din nou – eu, care nu uit nimic –, fiecare cuvânt, întocmai aşa cum l-am scris aici. Îl voi numi *Cartea Soarelui Nou*, pentru că acea carte, pierdută de-atât de multe evuri, ar fi prezis venirea lui – cel puţin aşa se spune. Şi când o voi isprăvi încă o dată, voi pecetlui al doilea exemplar într-un cufăr de plumb şi-l voi arunca în mările spaţiului şi timpului, să fie purtat de valuri.

V-am spus tot ce am făgăduit? Ştiu că în varii locuri, pe parcursul poveştii mele, am promis că una sau alta din cele spuse acolo vor fi lămurite la încheierea ei. Mi le amintesc pe toate, desigur, dar îmi amintesc şi multe alte lucruri. Înainte să mă bănuiţi că v-am amăgit, citiţi totul încă o dată.

Două lucruri îmi sunt limpezi acum. Primul, că nu sunt întâiul Severian. Cei care străbat coridoarele Timpului l-au văzut dobândind Tronul Phoenix, şi astfel s-a făcut că Autocratul, care aflase despre mine, a zâmbit în Casa Azurie, iar

undina m-a împins afară când aproape că mă înecasem. (Cu siguranţă, primului Severian nu i s-a întâmplat asta; ceva începuse să-mi hotărască mie noul curs al vieţii.) Şi-acum, să facem câteva presupuneri – doar presupuneri – privitoare la povestea acelui Severian dintâi.

Cred că şi el a fost crescut de torţionari. Şi a fost trimis la Thrax. A fugit şi el din Thrax şi, cu toate că nu ducea cu sine Gheara Conciliatorului, trebuie să fi fost atras spre luptele de la miazănoapte – fără îndoială, spera să scape de arhonte ascunzându-se printre soldaţi. Cum l-a întâlnit pe Autocrat acolo nu pot spune; dar l-a întâlnit şi astfel, la fel ca şi mine, el (care, la urma urmei, era şi este propria mea persoană) a devenit Autocrat la rândul său şi a plecat pe o navă dincolo de luminile nopţii. Apoi, cei care străbat coridoarele Timpului s-au întors în zilele în care el era tânăr, şi astfel a început povestea mea – pe care am consemnat-o aici, pe atât de multe pagini.

Al doilea lucru este acesta: el nu s-a întors în vremea sa, ci a devenit el însuşi un rătăcitor pe coridoarele Timpului. Acum cunosc identitatea omului numit Capul Zilei şi de ce Hildegrin, care se găsea prea aproape, a pierit atunci când ne-am întâlnit, şi de ce au fugit vrăjitoarele. Ştiu, de asemenea, în mausoleul cui zăboveam eu când eram băietan, clădirea aceea mică, din piatră, cu trandafirul, fântâna şi nava zburătoare, gravate toate. Mi-am tulburat propriul mormânt, iar acum mă duc să mă întind în el.

Când m-am întors în Citadelă cu Drotte, Roche şi Eata, am primit mesaje urgente de la Părintele Inire şi de la Casa Absolută, şi cu toate acestea am zăbovit. I-am cerut castelanului o hartă. După multă căutare, a găsit una, mare, veche, ruptă în multe locuri. Înfăţişa toată curtina, nedărâmată, dar numele turnurilor nu erau cele cunoscute de mine – nici măcar castelanul nu le ştia – şi erau turnuri pe acea hartă care nu există în Citadelă, şi turnuri în Citadelă care nu se găseau pe harta aceea. Am poruncit să mi se pregătească o navetă şi, preţ de-o jumătate de zi, am zburat printre turnuri. Fără îndoială că în multe rânduri am văzut locul pe care-l căutam, dar dacă l-am văzut, nu l-am recunoscut.

Într-un târziu, cu un felinar luminos, care nu risca să se stingă, am coborât încă o dată în temniţa noastră subterană, scări după scări, până la nivelul cel mai adânc. Oare de unde vine puterea asta atât de mare de a păstra trecutul în locuri subpământene? – iată o întrebare ce mă frământă. Unul dintre blidele în care îi adusesem supă lui Triskele încă era acolo. (Triskele, care revenise la viaţă sub mâna mea, cu doi ani înainte de a fi avut Gheara asupră-mi.) Am urmat încă o dată urmele labelor lui Triskele, aşa cum făcusem când încă eram ucenic, până la deschizătura uitată, iar de acolo propriile mele urme prin labirintul întunecat al tunelurilor.

Acum, în lumina nemişcată a felinarului, am văzut unde pierdusem urma, fugind drept înainte, în vreme ce Triskele cotise. Am fost tentat atunci s-o iau pe drumul lui, în loc să merg pe-al meu, ca să văd unde anume ieşise el, şi poate astfel să descopăr cine era cel cu care se împrietenise şi la care se întorcea după ce îmi apărea uneori în cale, pe aleile Citadelei. Poate că am să fac acest lucru când mă voi întoarce pe Urth, dacă mă voi întoarce vreodată.

Dar nici acum nu am cotit-o. L-am urmat pe băiatul-bărbat care fusesem odată, în josul unui coridor lung cu podea de lut şi găurit din loc în loc de guri de aerisire şi uşi neîmbietoare. Severianul pe care-l urmam eu purtase încălţări prea mari pentru el, cu tocuri şi tălpi tocite; răsucindu-mă şi luminând coridorul în urma mea, am băgat de seamă că, deşi Severianul care mergea pe urmele lui avea cizme ca lumea, paşii îi erau de lungimi diferite, iar vârful uneia din cizme se târa la fiecare pas. Un Severian avea cizme bune, mi-am zis în gând, celălalt, picioare bune. Şi-am râs de unul singur, întrebându-mă oare cine va veni aici în anii ce vor urma, şi dacă va ghici că aceleaşi picioare au lăsat ambele urme.

Nu ştiu a spune ce rost au avut odată aceste tuneluri. De mai multe ori am văzut trepte care cândva coborâseră încă şi mai în adânc, dar toate duceau la o apă întunecată, nemişcată. Am dat peste un schelet ale cărui oase fuseseră împrăştiate de picioarele grăbite ale lui Severian, dar era doar un schelet care nu-mi spunea nimic. Din loc în loc, pe pereţi erau inscripţii în portocaliu decolorat sau negru-tăciune; dar erau scrise într-un alfabet pe care nu-l puteam descifra, la fel

de neinteligibil precum urmele lăsate de scârna şobolanilor în biblioteca Maestrului Ultan. În câteva încăperi în care m-am uitat, existau pereţi pe care, cândva, ticăiseră peste o mie de orologii dintre cele mai felurite şi, deşi toate muriseră între timp, bătăile lor amuţiseră şi limbile mâncate de rugină se opriseră la ore ce nu mai aveau să vină niciodată, le-am luat drept un semn bun pentru cineva care căuta Atriumul Timpului.

Într-un târziu, l-am găsit. Mica pată de lumină era întocmai aşa cum mi-o aminteam. Fără îndoială că am făcut un gest necugetat, dar am stins felinarul şi am rămas câteva clipe în întuneric, privind pata. Peste tot, o linişte mormântală, iar pătratul luminos, cu laturi neregulate, îmi părea cel puţin la fel de misterios ca şi înainte.

Mă temusem că o să-mi vină greu să mă strecor prin deschizătura îngustă, dar dacă Severianul de-acum avea oase mai mari, era în schimb mai slab, încât după ce mi-am trecut umerii, restul a fost o joacă.

Zăpada din amintire nu mai era, dar o adiere rece s-a lăsat din văzduh, ca pentru a spune că zăpada se va întoarce curând. Câteva frunze moarte, aduse de o pală din înalt, poposiseră printre trandafirii muribunzi. Cadranele înclinate îşi aruncau şi acum umbrele nebune, la fel de nefolositoare ca orologiile moarte de sub ele, dar nu şi la fel de nemişcate. Animalele sculptate le vegheau şi acum, fără să clipească.

Am traversat curtea până la uşă şi am bătut. Servitorul bătrân şi speriat care ne servise a deschis uşa, iar eu, păşind în camera aceea jilavă în care mă încălzisem odinioară, i-am spus s-o aducă pe Valeria. A ieşit grăbit, dar, înainte să dispară din vedere, ceva s-a trezit în pereţii mâncaţi de vreme, voci fără trup, cu mii de limbi, cerând ca Valeria să se înfăţişeze în faţa unui personaj ce poartă un titlu străvechi, şi, tresărind, mi-am dat seama că era vorba de mine.

Aici pana mea se va opri, cititorule, nu şi eu. Te-am dus de la poartă la poartă – de la poarta încuiată, învăluită în negură, a necropolei din Nessus, la acea poartă măturată de nori, pe care noi o numim cer, poarta care mă va conduce, trag eu nădejde, dincolo de stelele mai apropiate.

Pana mea se opreşte, nu şi eu. Cititorule, nu mă vei mai însoţi. A sosit timpul să ne urmăm, fiecare, viaţa proprie.

La această poveste, eu, Severian cel Schilod, Autocratul, îmi pun semnătura în anul care va fi numit ultimul an al soarelui vechi.

Anexă

Armele Autocratului şi navele hierodulilor

Nicăieri nu sunt manuscrisele *Cărţii Soarelui Nou* mai obscure ca în descrierea armelor şi organizării militare.

Confuzia privind echipamentul aliaţilor şi adversarilor lui Severian pare să aibă două surse, prima fiind tendinţa lui vădită de a da fiecărei deosebiri în formă sau scop o denumire distinctă. Traducându-le, am încercat să ţin cont de sensul radical al cuvintelor folosite şi de ceea ce eu consider a fi aspectul şi funcţia armelor ca atare. De unde, bunăoară, *iatagan*, *trident* şi multe altele. La un moment dat, i-am pus Agiei în mână o *athame*, sabia vrăjitorilor.

A doua sursă a dificultăţilor pare să fie faptul că există trei grade tehnologice foarte diferite. Gradul inferior ar putea fi numit nivelul fierarului. Armele produse la acest nivel includ săbii, cuţite, barde şi suliţe, asemenea celor ce ar fi putut fi făurite de orice fierar iscusit în secolul al XV-lea. Rezultă că armele acestea pot fi uşor obţinute de către cetăţeanul obişnuit şi reprezintă capacitatea tehnologică a societăţii în general.

Al doilea grad ar putea fi numit nivelul Urth. Armele lungi pe care eu le-am numit *lănci*, *conti* şi aşa mai departe aparţin neîndoielnic acestui grup, ca şi „suliţele” cu care hastarii l-au ameninţat pe Severian în faţa uşii de la antecameră, precum şi alte arme folosite de infanterie. Din text nu reiese cât erau de răspândite asemenea arme; la un moment dat, se spune că în Nessus se puteau cumpăra „săgeţi” şi „ketene cu coadă lungă”. Este aproape sigur că trupele neregulate ale lui Guasacht îşi primiseră contii înainte de bătălie şi că armele acestea erau ulterior strânse şi depozitate undeva (poate în cortul lui). Nu e lipsit de interes să notăm că în secolele al

XVIII-lea şi al XIX-lea armele de mici dimensiuni erau împărţite trupelor marinei de război şi apoi strânse în acelaşi fel, deşi săbii de abordaj şi arme de foc puteau fi achiziţionate fără probleme de pe ţărm. Arbaletele folosite la gura minei de asasinii Agiei se înscriu, fără îndoială, în categoria armelor Urth, cum le-am numit eu, dar e posibil ca aceşti asasini să fi fost dezertori.

Armele Urth, prin urmare, par să reprezinte cea mai înaltă tehnologie ce se găseşte pe planetă, poate chiar în sistemul ei solar. E greu de apreciat eficienţa lor în comparaţie cu armele noastre. Armurile nu sunt chiar ineficiente împotriva lor, dar cu siguranţă n-ar rezista în faţa puştilor, carabinelor şi mitralierelor noastre.

Al treilea grad este cel stelar, ca să-l numesc astfel. Pistolul pe care Vodalus i l-a dat Theei sau cel dat de Severian lui Ouen sunt, fără doar şi poate, arme stelare, ceea ce nu se poate spune cu aceeaşi certitudine despre celelalte arme menţionate în manuscris. Muschetele şi jezailele purtate de trupele speciale din ambele tabere pot să aparţină acestui nivel, cum la fel de bine pot să nu-i aparţină – eu unul înclin să cred că îi aparţin.

E aproape limpede că armele stelare nu puteau fi produse pe Urth şi se obţineau de la hieroduli la preţuri foarte mari. O întrebare interesantă – la care nu pot oferi nici un răspuns precis – priveşte bunurile date în schimbul acestor arme. După standardele noastre, planeta Urth a vechiului soare pare lipsită de materii prime; când Severian vorbeşte de minerit, pare să se refere la ceea ce noi am numi jefuirea vestigiilor arheologice, iar noile continente despre care se spune (în piesa Doctorului Talos) că vor înflori odată cu venirea Soarelui Nou sunt ispititoare datorită bogăţiilor în „aur, argint, *fier* şi *cupru*”, printre altele (italicele îmi aparţin). Sclavii – exista o formă de sclavie în societatea din vremea lui Severian –, blănurile, carnea şi alte produse alimentare, precum şi obiectele produse cu multă trudă – precum bijuteriile făcute manual – par să se numere printre monedele de schimb.

Simţim nevoia să aflăm mai multe despre aproape tot ce

este cuprins în acest manuscris; dar, bineînţeles, am dori mai cu seamă să aflăm mai multe despre navele ce călătoresc printre stele, la comanda cărora se află hierodulii, dar ale căror echipaje sunt uneori formate din fiinţe umane. (Două dintre cele mai enigmatice personaje din manuscris, Jonas şi Hethor, par să fi făcut odată parte din asemenea echipaje.) Dar aici traducătorul se izbeşte de una dintre cele mai chinuitoare dificultăţi pe care i le-a pus manuscrisul – neputinţa lui Severian de a face deosebire clară între navele spaţiale şi cele acvatice.

Oricât ar fi de supărător acest lucru, pare totuşi firesc în situaţia lui. Dacă un continent este la fel de îndepărtat ca luna, atunci luna nu este mai departe decât un continent. Mai mult, navele cosmice par să fie puse în mişcare ca urmare a unei uşoare presiuni exercitate asupra unor vele uriaşe făcute din folie metalică, încât cunoştinţele despre catarge, cabluri şi lonjeroane se aplică ambelor tipuri de nave. Se pare că, deoarece multe abilităţi (şi mai cu seamă capacitatea de a suporta perioade lungi de izolare) sunt necesare pentru a conduce ambele tipuri, membrii echipajelor de pe ambarcaţiuni pe care noi le-am privi cu dispreţ se puteau angaja pe nave într-atât de sofisticate încât ne-ar lăsa cu gura căscată. Trebuie notat că bătrânul căpitan de pe lugherul lui Severian are câteva ticuri verbale ce amintesc de felul de a vorbi al lui Jonas.

În încheiere, o ultimă observaţie. În traducerea făcută de mine şi în aceste anexe pe care le-am adăugat, am încercat să evit orice fel de speculaţii; dar la sfârşitul celor şapte ani de trudă, cred că mi se permite una. Anume: capacitatea acestor nave de a străbate ore şi eoni pare să nu fie altceva decât consecinţa firească a capacităţii lor de a pătrunde în spaţiul interstelar şi chiar intergalactic şi de a scăpa de chinurile morţii de care suferă universul; iar a călători astfel în timp poate să nu fie o problemă chiar atât de complexă şi dificilă pe cât suntem tentaţi să ne-o închipuim. Tot ce se poate ca Severian să fi avut de la bun început o premoniţie cu privire la viitorul său.

G. W.

Glosar

ACARYAN – cărturar, legist

ABAIA – unul dintre marii monştri de pe Urth, o creatură acvatică malefică

ABALDĂ – depozit, magazie

AES – monedă mică de alamă, bronz sau cupru, folosită în Commonwealth

ALRAUNĂ – divinitate demonică feminină

ALZABO – animal de origine cosmică, ce împrumută personalitatea prăzii pe care o devorează

AMADOU – gen de iască

ANPIELĂ – membră a forţelor aeriene de elită ale Autocratului

ANTEPILAN – soldat infanterist

ANTRUSTION – în Commonwealth, străin care îl serveşte voluntar pe Autocrat

APEIRON – v. Increatul

AQUASTORI – „fiinţe create şi ţinute în viaţă de puterea imaginaţiei şi de concentrarea gândului”

ARMIGER – membru al unei caste de războinici, inferioară celei a exultanţilor şi superioară celei a optimaţilor

ARMIGETĂ – femeie din casta armigerilor

ARCION – oblânc

ARGOSIE – corabie

ARHONTE – magistratul suprem al unui oraş, desemnat de Autocrat

ARSINOITER – creatură folosită pentru jocuri sângeroase în Turnul Ursului şi în război

ARUM – rodul-pământului

ASCIAN – locuitor al Asciei

ASCIA – termenul folosit în Commonwealth pentru a desemna naţiunea ascienilor, din emisfera nordică; a declanşat războiul împotriva Commonwealth-ului

ASIMI – monedă de argint folosită în Commonwealth
AURIPIGMENT – sulfura naturală de arsen, de culoare galbenă
AUTOCRAT – cârmuitorul suprem al Commonwealth-ului
AUTOHTONI – rasă de oameni bondoci şi oacheşi din Commonwealth
AVERNĂ – floare de origine cosmică, asemănătoare cu trandafirul, care creşte în Grădinile Botanice din Nessus; este folosită ca armă letală
BACELĂ – unitate militară de cavalerie
BACULUS – cârjă episcopală
BALIMEZ – tun de calibru mare
BASILOZAUR – cetaceu preistoric de mari dimensiuni
CACOGEN – termen peiorativ pentru fiinţe extrasolariene
CAITANYA – zeiţa conştiinţei şi inteligenţei
CALEMBEC – răşina unor copaci din pădurea tropicală
CALOGER – călugăr
CAPOTE – manta lungă, prevăzută cu glugă, purtată de soldaţi, călători etc.
CASA ABSOLUTĂ – locul din care Autocratul cârmuieşte Commonwealth-ul
CASA AZURIE – un bordel
CATAFRACT – soldat îmbrăcat în armură de zale completă
CENOBIT – călugăr care trăieşte în mănăstire
CHATELAINE – titlu purtat de femeile care aparţin castei exultanţilor
CHERKAJ – soldat din cavaleria uşoară
CHILIARH – comandant al unei formaţii de o mie de soldaţi
CHRISOS – monedă de aur folosită în Commonwealth
CLAVĂ – cârjă, bâtă
COATI – mamifer carnivor asemănător cu ratonul
COMMONWEALTH – naţiunea de pe Urth, situată în emisfera sudică, având drept capitală oraşul Nessus; hotarul nordic este format de Lacul Diuturna, iar extremitatea sudică este formată din Insulele de la Miazăzi
CONCILIATORUL – figură mesianică din istoria Commonwealth-ului
CONTARII – soldaţi înarmaţi cu arme pirotehnice numite *conti*, care alcătuiesc o unitate militară specifică

CONTUS (pl. conti) – armă pirotehnică din categoria armelor energetice
CONEXĂ – rang în ordinul Pelerinelor
CORNET – rang militar în unitatea de ulani
CRAQUEMARTE – sabie de abordaj de mare dimensiune
CULVERINĂ – tip de artilerie folosită de armatele Autocratului
CUMAEANA – cacogen sau extrasolarian care sălăşluieşte pe Urth, o reptilă cu o sută de ochi, care şi-a luat forma unei vrăjitoare bătrâne
CURTELAXĂ – bardă scurtă
DEMILĂNCIERI – soldaţi dintr-un tip de unitate militară în armata Commonwealth-ului
DEMILUNĂ – armă pirotehnică folosită de infanteria asciană
DESTRIER – cal de tracţiune şi călărie de talie foarte mare
DIMARHI – („cei care luptă în două feluri”) – poliţia şi totodată trupele de luptă ale arhontelui
DIS – numele folosit pe Urth pentru cea mai îndepărtată planetă a sistemului solar din care face parte Urth
DOMNICELLAE – preoteasă din ordinul Pelerinelor
ECLECTIC – autohton şi descendent din rase amestecate ale coloniştilor din sudul Commonwealth-ului
EREBUS – demon de gheaţă, unul dintre Marii Stăpâni care se opun Soarelui Nou
EVZON – soldat din armata asciană
ESTAFET – curier călare
ESTOC – sabie mică
EXULTANT – membru al celei mai înalte şi mai vechi caste sociale dintre cele şapte ale Commonwealth-ului
EXULTANTĂ – membră a celei mai înalte şi mai vechi caste sociale dintre cele şapte ale Commonwealth-ului
FARMACON – medicament, drog, otravă
FENEC – animal asemănător cu o vulpe mică şi cu urechi foarte lungi
FENOCOD – animal care se hrăneşte cu stârvuri de pe câmpurile de luptă din Orithya
GALEASĂ – ambarcaţiune grea, mai mare decât o galeră, cu pânze şi vâsle, folosită mai ales în război
GRUPUL CELOR ŞAPTESPREZECE – grupul conducătorilor şi

slujbaşilor culturali din Ascia

HASTARUS (pl. hastari) – suliţaş

HEPTARH – un erudit în privinţa transcendenţei

HIERODUL – reprezentant al unei rase create de fiinţele ce populează un univers superior

HIPARH – comandantul unei xenagii de cavalerie

HOBILER – soldat călare, aparţinând cavaleriei uşoare

HOPLIT – soldat din infanteria grea

HOWDAH – scaun prevăzut cu baldachin, fixat pe spinarea unui elefant

HUZARII ALBAŞTRI – formaţie de luptă în războiul dintre Commonwealth şi ascieni

INCREATUL – unul dintre numele sub care este cunoscută Puterea Supremă; alte nume sub care apare: Pancreatorul, Apeiron

JAZERANTĂ – armură uşoară făcută din bucăţele mici de metal, cusute între ele

JEZAILĂ – puşcă energetică de origine stelară

KAIBITĂ – clona unei concubine a Autocratului, creată pentru a o înlocui pe aceasta în dormitoarele Casei Absolute

KETEN – tip de bardă

KORSEKE – suliţe pirotehnice

LANCEGAI – tip de lance

LICTOR – subofiţer, subordonat arhontelui, care administrează tribunalul penal şi este superiorul clavigerilor (ostaşi din corpul de gardă)

LIEGE („Senior") – formulă de adresare

LUNE – satelitul natural al lui Urth, acoperit cu păduri verzi

MANDRAGORA – „mătrăgună" – denumirea pe care o dă Severian homunculului găsit într-o retortă, în apartamentul în care locuieşte ca Autocrat

MANIPUL – subdiviziunea unei unităţi de cavalerie

MERICIP – specie de cal de talie mică, folosit pentru călărie în Commonwealth

MESCHIANE – personaj din piesa Doctorului Talos, *Escatologic şi geneză*, considerat a fi prima femeie

MIMALONĂ – membră a unei secte de menade

MORĂ – unitate militară formată din 1.272 soldaţi

NENUFAR – nufăr albastru ce creşte în apele râului Gyoll

NOTUL – creatură adusă de pe o altă planetă şi folosită pentru asasinări, inclusiv ritualice

OCELOT – specie de pisică sălbatică asemănătoare cu leopardul

OFICLEID – instrument muzical de alamă

OPTIMAT – membru al castei negustorilor bogaţi

OUBLIETTE – temniţă din subteranele Turnului Matachin

ORICALC – monedă de alamă folosită în Commonwealth

PANCREATORUL – v. Increatul

PANDUR – soldat de statură şi forţă neobişnuite

PARALIAN – membrul unei rase care trăieşte în regiunea nordică de coastă a Commonwealth-ului

PELAGIC – marin, oceanic

PELERINĂ – membră a ordinului monahelor care are în grijă Gheara Conciliatorului

PELTAST – tip de soldat în Nessus

PENTADACTILI – denumirea dată de Severian maşinăriilor asciene care păşesc prin văzduh

PEON – membru al unei subclase a ţărănimii

PICHENAR – suliţaş

PILAN – tip de soldat profesionist

PLATIBELODON – animal de povară folosit de ascieni

PTERIOP – creatură din armata lui Vodalus, cu mâini de trei ori mai mari decât mâinile umane, asemănători peritonilor (orice creatură ce zboară cu aripi ca ale liliacului)

RANSIEUR – armă pirotehnică folosită de armata ascienilor, asemănătoare korsekelor

ROND – unitate de măsură a timpului, echivalentă cu perioada în care o santinelă face de serviciu

SABRETAŞ – geantă de piele atârnată de centiron

SARBACANĂ – puşcoci

SACAR – tip de tun energetic folosit de artileria Autocratului

SANNYASIN – ascet rătăcitor

SCHIAVONI – mercenari

SCORPIONI – bici din lanţuri

SERAF (pl. serafimi) – comandantul anpielelor

SIEUR – formulă de adresare

SMILODON – animal asemănător cu tigrul, care populează

pampa Commonwealth-ului

STEFANĂ – diademă

TARENTIN – membru al unei rase care trăieşte în partea de nord a Commonwealth-ului

TEOLOGUMENON – enunţ teologic despre teologie

TERATORNIS – pasăre asemănătoare cu un condor, dar mai mare

TRILHOEN – tun mic fixat pe un suport rotitor

TRILOFODON – gen de mastodont

TRONUL PHOENIX – unul dintre simbolurile Autocratului

UINTATER – animal de povară folosit de ascieni

ULAN – membru al trupelor de patrulare în Commonwealth

UROBOROS – în Commonwealth: I) ecuator; 2) râu sau mare la ecuator; 3) monstru ecuatorial

UTURUNCU – şaman care poate lua forma unui tigru

URTH – numele lumii în care au loc evenimentele cărţii de faţă, planeta ale cărei origini se pierd în trecut

VODALAR – adept al lui Vodalus

VODALUS – exultant revoluţionar care urmăreşte înlătura-rea Autocratului

VOULGE – tip de halebardă

XANTODERMI – „cu pielea galbenă” – o rasă de pe Urth

XENAGIE – unitate de cavalerie de aproximativ 500 de oameni

YMAR – unul dintre autocraţii de pe Urth

ZOANTROP – fiinţă umană care alege să devină un fel de fiară-om prin înlăturarea chirurgicală a lobului frontal

Unităţi de măsură

Palmă – 20 cm
Cubit – 45 cm
Pas – 75 cm
Cot – I m
Lanţ – 20 m
Leghe – 3 mile (4,8 km)

Severian, din Ghilda Torționarilor, continuă să străbată în drumurile sale ținuturi presărate cu primejdii și minuni, în fascinanta și inexorabila lui călătorie către tronul Autocratului și către un destin măreț pe care nu îndrăznește să îl refuze. Căci un întuneric devorator roade din inima Vechiului Soare, iar soarta planetei Urth depinde de întoarcerea Conciliatorului, Noul Soare de mult prevestit.

„Capitolul care încheie povestea epică a călătoriei lui Severian Torționarul reprezintă un sfârșit triumfător al uneia dintre marile epopei științifico-fantastice ale tuturor timpurilor. Cărțile sunt veritabile cufere pline de comori, pline de imagini ca niște giuvaiere, de cuvinte cu care cititorul se poate îmbăta, de oameni și întâmplări care îi vor rămâne mult timp în amintire."
– George R.R. Martin

LEDA, *imprint al*
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol

FANTASY
ISBN: 978-973-102-362-5

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro